

การพัฒนา รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
DEVELOPMENT OF AN ACADEMIC NETWORK MANAGEMENT MODEL IN SMALL-
SIZED PRIMARY SCHOOLS UNDER THE AUTHORITY OF THE PRIMARY EDUCATION
SERVICE AREA OFFICE, OFFICE OF BASIC EDUCATION

ศักรินทร์ สมพิศนภา

การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

DEVELOPMENT OF AN ACADEMIC NETWORK MANAGEMENT MODEL IN SMALL-
SIZED PRIMARY SCHOOLS UNDER THE AUTHORITY OF THE PRIMARY EDUCATION
SERVICE AREA OFFICE, OFFICE OF BASIC EDUCATION

SAKKARIN SOMPIDNAPA

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of DOCTOR OF EDUCATION
(Educational Administration)

Faculty of Education, Srinakharinwirot University

2022

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ของ

ศักรินทร์ สมพิศนภา

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศมภ์ ภูติอริยวัฒน์) (รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ วิจิตรพัชราภรณ์)

..... ที่ปรึกษาร่วม กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล) (เรือเอก อาจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สมบุญ บุญศิริรักษ์)

ชื่อเรื่อง	การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ผู้วิจัย	ศักรินทร์ สมพิศนภา
ปริญญา	การศึกษาศาสตรบัณฑิต
ปีการศึกษา	2565
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จันทร์ศม์ ภูติอริยวัฒน์
อาจารย์ที่ปรึกษาช่วย	รองศาสตราจารย์ ดร. มารุต พัฒนาผล

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 2) เพื่อพัฒนา รูปแบบและทดลองรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก และ 3) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้มาโดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 7 คน การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคกลาง จำนวน 364 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบสุ่มหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.83 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยายและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัญหาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมี 3 ด้าน คือ 1) ปัญหาขาดแคลนครู 2) ปัญหาด้านงบประมาณ 3) ปัญหาการจัดการเรียนการสอน 2. รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีจำนวน 9 องค์ประกอบ คือ 1) นโยบายและโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของเครือข่าย 2) ความร่วมมือของเครือข่ายในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน 3) การจัดการทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย 4) การอำนวยการรักษาเครือข่าย 5) บรรยากาศแห่งความเสมอภาคและแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันของสมาชิก 6) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน 7) การระดมทรัพยากร 8) การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการวัดและประเมินผลผู้เรียน และ 9) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย 3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม ด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .56 ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .56 และด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .56 ผลการประเมินคู่มือ ด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .474

คำสำคัญ : รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ, โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

Title	DEVELOPMENT OF AN ACADEMIC NETWORK MANAGEMENT MODEL IN SMALL-SIZED PRIMARY SCHOOLS UNDER THE AUTHORITY OF THE PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE, OFFICE OF BASIC EDUCATION
Author	SAKKARIN SOMPIDNAPA
Degree	DOCTOR OF EDUCATION
Academic Year	2022
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Jantararat Phutiar
Co Advisor	Associate Professor Dr. Marut Patphol

The aims of this research are as follows: 1) to study problematic conditions and the components of academic network management; 2) to develop and test a model of academic network management; and 3) to assess a model of academic network management in small-sized primary schools under the authority of the Office of the Basic Education Commission. This study employed mixed methods research. The qualitative research was an interview with seven experts selected by the purposive sampling method. In terms of the quantitative research, the sample group consisted of 364 directors and teachers in small-sized primary schools, using a multi-stage random sampling method. The data were also collected using a semi-structured interview and a questionnaire with a reliability of 0.83. The statistics used to analyze the data were content analysis and confirmatory factor analysis. The research results found the following: 1. there are three problems in small schools: 1) teacher shortages , 2) budget issues and 3) teaching management problems. 2. academic network management model in small-sized primary schools under the authority of the Office of the Basic Education Commission, which consisted of nine components: (1) policy and structure of the academic administration of the network; (2) cooperation of the network in the development of academic work; (3) network resource sharing management; (4) network maintenance; (5) creation of an atmosphere of equality and motivation for members to work together; (6) usage of digital technology to manage and promote learning; (7) resource mobilization; (8) participation of the network in measuring and evaluating learners; and (9) academic leadership among network administrators; 3) estimation of the model of an academic network management. In conclusion, the suitability and the possibility were at the highest level (average=4.51) (SD=.56) and the factor of usefulness was at the highest level (average=4.53) (SD=.56) ; 4) estimation of the manual. In conclusion, the suitability and the possibility were at the highest level (average=4.74) (SD=.47)

Keyword : Academic network management model, Small-sized primary schools, Primary Education Service Area

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญาานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศม์ ภูติอริยวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒผล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์ ประธานกรรมการสอบ อาจารย์เรือเอก ดร.อภิสิทธิ์ ทองบัณฑิตย์ และอาจารย์ ดร.สมบุญรณ์ บุรศิริรักษ์ กรรมการสอบ ท่านทั้งห้าได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการทำปริญญาานิพนธ์นี้ทุกขั้นตอน อีกทั้งทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์และรู้ถึงคุณค่าของงานวิจัยที่จะช่วยให้การทำงานในด้านการบริหาร การศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณค่ามากขึ้น และท่านทั้งห้ายังเป็นแบบฉบับของอาจารย์ที่ทุ่มเทให้กับศิษย์ และงานวิชาการอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้แก่ผู้วิจัยในการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุสิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ซึ่งทำให้ผู้วิจัยทราบว่าการศึกษาระดับปริญญาเอกของผู้วิจัยนั้นมีได้สิ้นสุดลงเพียงการทำปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลงได้ หากผู้วิจัยได้ซึมซับเอากระบวนการเรียนรู้ที่ผ่านมา ให้กลายเป็นการเรียนรู้ที่ต้องสืบเนื่องต่อไป อย่างไม่สิ้นสุด และจะต้องนำเอาความรู้นั้นไปยังประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นต่อไป จึงจะสมตามเจตนารมณ์ของการบริหารการศึกษอย่างสมบูรณ์

ท้ายสุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทุก ๆ คน ที่สนับสนุนและให้กำลังใจที่ดีเยี่ยมตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำงานวิจัย

ศักรินทร์ สมพิศนภา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของงานวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
กรอบแนวคิดในงานวิจัย	13
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	16
1. แนวคิดการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็ก.....	16
2. แนวคิดที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ	24
3. แนวคิดที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ	43
4. แนวคิดที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ.....	83
5. แนวคิดที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการสร้างคู่มือ	98
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	106
6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ.....	106

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ	117
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	123
ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา องค์ประกอบของเครือข่าย และร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	124
ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบและทดลองรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	127
การทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์จริง	130
การประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก.....	131
ระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	131
ระยะที่ 4 การสร้างคู่มือและประเมินคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	134
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	138
ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา องค์ประกอบของเครือข่าย และร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก	139
ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบและทดลองรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	161
2.1 ยกร่างรูปแบบ.....	161

2.2 วิพากษ์รูปแบบ	163
ตอนที่ 3 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก.....	182
ตอนที่ 4 ผลการสร้างคู่มือและประเมินคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทาง วิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	185
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	189
สรุปผลการวิจัย	189
อภิปรายผล	196
ข้อเสนอแนะ	207
1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	207
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	208
บรรณานุกรม	209
ภาคผนวก.....	218
ประวัติผู้เขียน.....	277

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 ผลการทดสอบระดับชาติ O-Net ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562	2
ตาราง 2 สัณนิษฐานองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก	76
ตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	141
ตาราง 4 ค่า KMO และ Bartlett's test of Sphericity.....	142
ตาราง 5 องค์ประกอบและค่าความแปรปรวนขององค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ ทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา	143
ตาราง 6 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบรายด้าน	145
ตาราง 7 องค์ประกอบที่ 1 นโยบายและโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของเครือข่าย	149
ตาราง 8 องค์ประกอบที่ 2 ความร่วมมือของเครือข่ายในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน ..	150
ตาราง 9 องค์ประกอบที่ 3 การจัดการทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย.....	152
ตาราง 10 องค์ประกอบที่ 4 การธำรงรักษาเครือข่าย	153
ตาราง 11 องค์ประกอบที่ 5 บรรยากาศแห่งความเสมอภาคและแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันของ สมาชิก	153
ตาราง 12 องค์ประกอบที่ 6 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารและส่งเสริมการเรียนรู้ของ ผู้เรียน	155
ตาราง 13 องค์ประกอบที่ 7 การระดมทรัพยากร	156
ตาราง 14 องค์ประกอบที่ 8 การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการวัดและประเมินผลผู้เรียน	157
ตาราง 15 องค์ประกอบที่ 9 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย	157
ตาราง 16 แสดงวิธีดำเนินการตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก	178

ตาราง 17 แสดงผลการประเมินการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก	180
ตาราง 18 ผลการประเมินรูปแบบด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้และด้านเป็นประโยชน์	183
ตาราง 19 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของกลุ่มการดำเนินการตามรูปแบบการบริหาร เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก.....	187
ตาราง 20 วิธีการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ.....	263
ตาราง 21 การประเมินผลสำเร็จของการปฏิบัติงาน.....	274

สารบัญรูปร่าง

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	15
ภาพประกอบ 2 รูปแบบการสื่อสาร	51
ภาพประกอบ 3 แบบแผนการเกิดภาพประกอบเครือข่าย (Pattern of network).....	54
ภาพประกอบ 4 รูปแบบการสื่อสาร	54
ภาพประกอบ 5 ลักษณะการเชื่อมโยงของเครือข่ายความร่วมมือ	55
ภาพประกอบ 6 โมเดลการวัดองค์ประกอบเชิงยืนยัน (อันดับสอง) ของการพัฒนาแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	159
ภาพประกอบ 7 รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.	168

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

กระทรวงศึกษาธิการมุ่งมั่นดำเนินการภารกิจหลักตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ในการขับเคลื่อนทุกแผนย่อยในประเด็น 12 การพัฒนาการเรียนรู้ และแผนย่อยที่ 3 ในประเด็น 11 ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต รวมทั้งแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษาและนโยบายรัฐบาลทั้งในส่วนนโยบายหลักด้านการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต และนโยบายเร่งด่วน เรื่องการเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ ยังสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นอื่น ๆ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562 – 2565) รวมทั้งนโยบายและแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยคาดหวังว่าการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต จะได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ และมีความพร้อมร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ดังนั้น ในการเร่งรัดการทำงานภาพรวมกระทรวงให้เกิดผลสัมฤทธิ์เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับสังคม และผลักดันให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพ จึงกำหนดนโยบายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 1) ปลดล็อก ปรับเปลี่ยน และเปิดกว้าง ระบบการบริหารจัดการและการพัฒนากำลังคน 2) ปลดล็อก ปรับเปลี่ยน และเปิดกว้าง ระบบการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ 3) ปลดล็อก ปรับเปลี่ยน เปิดกว้าง ที่เป็นเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลตามนโยบายการศึกษา ยกกำลังสอง (Thailand Education Eco – System : TE2S) ได้กำหนดจุดเน้นประจำปีงบประมาณ 2565 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยการส่งเสริมโครงการ 1 ตำบล 1 โรงเรียนคุณภาพ และการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน เพื่อร่วมกันจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 29,871 แห่ง และเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา จำนวน 15,158 แห่ง (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2562) คิดเป็นจำนวนถึงร้อยละ 50.74 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด ซึ่งจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี เนื่องจากอัตราการเกิดของประชากรลดลง ความนิยมของผู้ปกครองที่ต้องการส่งบุตรหลานไปโรงเรียนในตัวเมือง และการย้ายถิ่นตามการประกอบอาชีพของผู้ปกครอง การมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมาก ทำให้การจัดการศึกษาไม่สามารถสะท้อนคุณภาพและประสิทธิภาพได้ การบริหารจัดการไม่คุ้มค่า โรงเรียนขนาดเล็กจึงกลายเป็นประเด็นที่

สำคัญของระบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดนโยบาย แนวทางมาตรการการดำเนินงาน และพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนรูปแบบการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก อันจะนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำ และเพิ่มโอกาสให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพต่อไป (สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O - NET) ของนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ค่าเฉลี่ยของทุกกลุ่มสาระของโรงเรียนขนาดเล็กต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ และยังมีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2560) แสดงให้เห็นว่าคุณภาพการศึกษาไม่เป็นไปตามเป้าหมายของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ

ตาราง 1 ผลการทดสอบระดับชาติ O-Net ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562

รูปแบบการจำแนก	คะแนนเฉลี่ยรายวิชา			
	ภาษาไทย	อังกฤษ	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์
รร. ขนาดเล็ก	46.94	29.35	30.61	33.20
รร. ขนาดกลาง	47.60	32.07	30.96	34.17
รร. ขนาดใหญ่	51.34	38.51	34.99	37.76
รร. ขนาดใหญ่พิเศษ	55.55	48.68	41.29	42.49
เฉลี่ยระดับประเทศ	49.07	34.42	32.90	35.55

ที่มา: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2563). ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

จากนโยบายการปรับเปลี่ยนประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) และข้อมูล ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 พบว่า โครงสร้างประชากรช่วงปี 2553 - 2574 มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลจากอัตราการเจริญพันธุ์ที่ลดลง ประชากรที่มีอายุ

60 ปีขึ้นไป (ผู้สูงอายุ) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทำให้มีจำนวนนักเรียนในภาพรวมลดลง จำนวนสถานศึกษาไม่ลดลง แต่มีแนวโน้มที่ขนาดสถานศึกษาจะมีขนาดเล็กลง และมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในระบบการศึกษาทั้งอาคารสถานที่ ครู และ บุคลากรทางการศึกษาจะต้องมีการทบทวน และบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและได้ประโยชน์อย่างสูงสุดต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้วิเคราะห์ข้อมูลแผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กของเขตพื้นที่การศึกษา (ข้อมูล ณ วันที่ 30 สิงหาคม 2562) มีโรงเรียนขนาดเล็กที่ควรรวมแล้วทั้งสิ้น 1,392 โรงเรียน โดยแบ่งเป็นโรงเรียนหลัก จำนวน 362 โรงเรียน เป็นโรงเรียนมารวม จำนวน 863 โรงเรียน และเป็นทั้งโรงเรียนหลักและโรงเรียนมารวม จำนวน 167 โรงเรียน เป็นโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล จำนวน 390 โรงเรียน เป็นโรงเรียนที่อยู่ระหว่างรอเลิกสถานศึกษา จำนวน 206 โรงเรียน เป็นโรงเรียน Stand Alone จำนวน 3,100 โรงเรียน เป็นโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการพิเศษจำนวน 1,544 โรงเรียน เป็นโรงเรียนที่รอยุบเลิกสถานศึกษาจำนวน 305 โรงเรียน และเป็นโรงเรียนที่ยังไม่ได้ควรรวมจำนวน 9,203 โรงเรียน จากข้อมูลดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญของคุณภาพการศึกษา จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโรงเรียนขนาดเล็กไว้ 5 ยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ที่ 5 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก โดยได้กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์และสภาพบริบทการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สนับสนุนให้โรงเรียนสามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้ได้ตามมาตรฐานที่หลักสูตรกำหนดและสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) ภายใต้การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพยืดหยุ่นและกรอบแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รวมทั้งพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) เครือข่ายโรงเรียนมีความสำคัญกับการบริหารจัดการด้านการจัดองค์กรและเครือข่ายระหว่างสถานศึกษา ซึ่งเครือข่ายสถานศึกษาแต่ละเครือข่ายสถานศึกษาจะประกอบด้วยสมาชิกที่อยู่ในเขตพื้นที่เดียวกัน มีการสนับสนุนให้เกิดพลังแห่งการช่วยเหลือกันภายใต้การบริหารเครือข่ายด้วยการใช้ความร่วมมือทั้งในด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างทั่วถึงเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูง

ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยกำหนดเป็นเป้าหมายและยุทธศาสตร์ เครือข่ายความร่วมมือ และยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้แบบบูรณา (สุรเดช ยอดจินดา, 2561) แต่อย่างไรก็ตามความพยายามของการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาโดยใช้แนวคิดเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษาที่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ในทางปฏิบัติพบว่า เครือข่ายบางเครือข่ายไม่สามารถปฏิบัติได้ตามเป้าหมายอันเนื่องมาจากประสบปัญหาในการบริหารเครือข่ายสถานศึกษาหลายด้าน เช่น ขอบข่ายและภารกิจงานเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการไม่ชัดเจน บุคลากรยังขาดภาวะผู้นำ ผู้ประสานงานและสมาชิกเครือข่ายขาดความร่วมมือ ปัญหาด้านวัฒนธรรมองค์กรของแต่ละสถานศึกษามีการแข่งขันทักษะทางวิชาการทำให้เกิดการช่วยเหลือทางด้านวิชาการน้อย (เพิ่มศักดิ์ บั้วรักษ์, 2559)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือพบว่า โดยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาความร่วมมือ แต่งานวิจัยที่เป็นลักษณะความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับบริหารวิชาการยังมีน้อย อาทิเช่น งานวิจัยเรื่องรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา ของ เพิ่มศักดิ์ บั้วรักษ์ (2559) และงานวิจัยเรื่อง รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล ของ บุญเพิ่ม สอนภักดี (2559) รวมทั้ง ภัทรวรรณ นิลแก้วบวรวิชัย (2559) ได้เสนอแนะไว้ว่าคุณภาพการศึกษาจะสูงขึ้น เขตพื้นที่ การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันส่งเสริมการจัดการศึกษาในรูปแบบการสร้างเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเครือข่ายทางการบริหาร และยังคงคล้องกับข้อค้นพบบางงานวิจัยของ สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์ (2553, น. 231-234) ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของภาคี เครือข่ายของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อรรถาศัย พบว่าการบริหารจัดการเป็นตัวแปรสำคัญตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความ เข้มแข็งของภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา

จากข้อค้นพบบางงานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่าย ความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัด คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานทั้งในระดับสถานศึกษา และเขตพื้นที่ เพื่อแก้ไขปัญหาการพัฒนาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็กนอกจากนั้นงานวิจัยในครั้งนี้จะพัฒนาคู่มือที่จะนำไปใช้ในการบริหาร เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมและยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและองค์ประกอบของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบและทดลองรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ความสำคัญในเชิงทฤษฎี ผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ความสำคัญในเชิงปฏิบัติ ผลการวิจัยนี้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อช่วยพัฒนาระบบการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ในการจัดการศึกษาในปัจจุบัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ตามขั้นตอนการวิจัย เป็น 4 ระยะเวลาละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา องค์ประกอบของเครือข่าย และร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

แหล่งข้อมูล

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย โดยการศึกษาหลักการ แนวคิด และสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องดังนี้ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 2) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

ตัวแปรที่ศึกษา

สภาพการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย 2) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย 3) การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 4) การใช้ทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย 5) การบริหารจัดการด้านวิชาการ 6) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 7) บรรยากาศเครือข่าย และ 8) การธำรงรักษาเครือข่าย

1.2 การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้บริหาร ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

แนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย 2) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย 3) การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 4) การใช้ทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย 5) การบริหารจัดการด้านวิชาการ 6) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 7) บรรยากาศเครือข่าย และ 8) การธำรงรักษาเครือข่าย

1.3 เก็บข้อมูลองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูและผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2,550 โรงเรียน จำนวน 5,100 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูและผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 364 คน เทียบจากตารางการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบและทดลองรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 การยกย่องรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

2.2 การตรวจสอบรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

2.2 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็ก

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่าย
ความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในครั้งนี้ เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 2 โรงเรียน ที่มีความยินดีและม
ความพร้อมที่จะนำรูปแบบฯ มาทดลองใช้ ได้แก่ โรงเรียนวัดตูม (สิริปัญญาประชาสรรค์) และ
โรงเรียนวัดพระงาม (อรรคกฤษณ์ประชารัฐ)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ผลที่ได้จากการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหาร
เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

**ระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัด
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหาร และครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคกลาง สังกัดคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน (คนละกลุ่มตัวอย่างในระยะที่ 1) จำนวน 15 โรงเรียน 30 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการ
บริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

**ระยะที่ 4 การสร้างคู่มือและประเมินคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความ
ร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

4.1 การสร้างคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล คือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างคู่มือ โดยการศึกษาหลักการ แนวคิด และขั้นตอนสำคัญที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการสร้างคู่มือ

ตัวแปรที่ศึกษา

การสร้างคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2 การประเมินคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการสร้างคู่มือ จำนวน 9 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบการพัฒนา หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างและความสัมพันธ์ของกระบวนการสร้างเครือข่ายและองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กให้เห็นเป็นรูปธรรม

การบริหาร หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานที่ต้องใช้ความร่วมมือกันของบุคคลในองค์กร เพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ เป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยการวางแผน การนำ การจัดองค์กร และการควบคุม

เครือข่ายความร่วมมือ หมายถึง การเชื่อมโยงของกลุ่มบุคคล ผู้บริหาร ครู หน่วยงานองค์กร เพื่อร่วมกันพัฒนางานด้านวิชาการให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย โดยมีกิจกรรม การวางแผนกำหนดเป้าประสงค์ การจัดทำแผนปฏิบัติการ การดำเนินการตามแผน และการประเมิน

ติดตามผล เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานของสมาชิกร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น สร้างพลังและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน

รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ หมายถึง โครงสร้างและความสัมพันธ์ของกระบวนการและองค์ประกอบในการเชื่อมโยงของผู้บริหารโรงเรียน ครู หน่วยงาน/องค์การเพื่อการทำงานร่วมกันให้บรรลุเป้าประสงค์โดยมีกิจกรรมการวางแผน กำหนดเป้าประสงค์ การจัดทำแผนปฏิบัติการ การดำเนินการตามแผนและการประเมินติดตามผล เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง แนวทางในการดำเนินการบริหารงานวิชาการให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการบริหารงานวิชาการ ในคู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบ ภายใต้องค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารงานวิชาการประกอบด้วย ภาวะผู้นำทางวิชาการ การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ การพัฒนาทีมงานวิชาการ กระบวนการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดดุลยภาพ และภารกิจขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ในการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมี 8 องค์ประกอบคือ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย 2) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย 3) การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 4) การใช้ทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย 5) การบริหารจัดการด้านวิชาการ 6) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 7) บรรยากาศเครือข่าย และ 8) การธำรงรักษาเครือข่าย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย หมายถึง การกำหนดเป้าหมายของกลุ่ม มีบรรทัดฐานและค่านิยมของกลุ่ม รู้จักสร้างและใช้แรงจูงใจ มีการบริหารจัดการ มีความสามารถในการปฏิบัติการด้านวิชาการ สามารถอธิบายได้ เป็นตัวแทนของกลุ่มแสดงถึงสัญลักษณ์ของกลุ่ม และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเชี่ยวชาญทางวิชาการ มีความตั้งใจและความกล้าในการนำเสนอแนวคิดใหม่เพื่อปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนางานด้านวิชาการ เพื่อนำเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของโรงเรียนไปปฏิบัติ

การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย หมายถึง การที่สมาชิกเครือข่ายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เริ่มตั้งแต่การวางแผนการบริหารเครือข่าย การจัดโครงสร้างเครือข่าย การดำเนินงานการบริหารเครือข่าย

การประเมินผลการดำเนินงานเครือข่าย โดยสมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การเข้าร่วมกิจกรรม และได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรม

การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย หมายถึง การดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกเครือข่ายเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ความชำนาญและความสามารถของบุคคลด้านวิชาการ ทั้ง 7 ด้าน โดยการสัมมนา การบรรยาย การฝึกอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประชุมพิเศษบุคลากร เพื่อให้สมาชิกปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

การใช้ทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย หมายถึง การสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา ประกอบด้วย การจัดทำแผนงานของสถานศึกษาเพื่อให้ทราบว่าการทำกิจกรรมอะไร การกำหนดทรัพยากรและรวบรวมความต้องการทรัพยากร การจำแนกหมวดหมู่ความต้องการทรัพยากร การแสวงหาทรัพยากร การจัดสรรทรัพยากร การใช้ทรัพยากร การควบคุมการใช้ทรัพยากร การประเมินการใช้ทรัพยากร

การบริหารจัดการด้านวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการของข่ายของงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาและการนำหลักสูตรไปใช้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การใช้สื่อ วัสดุประกอบการจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตามผลและรวมไปถึงการวัดและประเมินผล

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง มีการนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้การวางแผนและการจัดข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย สมาชิกเครือข่ายสามารถจัดทำสารสนเทศผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม มีการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา จัดให้มีเครื่องมือเครื่องใช้อุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการดำเนินงานของโรงเรียน

บรรยากาศเครือข่าย หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลระหว่าง รูปแบบพฤติกรรมต่าง ๆ และสภาพแวดล้อมขององค์การที่ส่งผลให้บุคคลในเครือข่ายการเกิดความรู้สึกและรับรู้จากการปฏิบัติได้โดยทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการตั้งใจและพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของบุคคลในเครือข่ายส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกเครือข่าย เปิดโอกาสให้สมาชิกเรียนรู้และรับแนวคิดหรือทักษะใหม่ ๆ เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

การธำรงรักษาเครือข่าย หมายถึง การธำรงรักษาบุคลากร เป็นกิจกรรมที่จะทำให้บุคลากรปฏิบัติงานอยู่กับองค์การ ด้วยความเต็มใจ โดยอาศัยการให้สวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล การสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน สร้างความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่ายและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ภายในเครือข่าย มีการจัดกิจกรรม

ร่วมกันภายในเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง ผู้นำเครือข่ายมีการจัดหาทรัพยากรสนับสนุนอย่างพอเพียง ให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ปัญหาให้กับสมาชิก มีการสร้างผู้นำรุ่นใหม่เพื่อให้การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการมีความต่อเนื่องและยั่งยืน

ความเหมาะสมของรูปแบบ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องและถูกต้องตามหลักวิชาการ ทฤษฎีการบริหาร เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และความต้องการของชุมชนเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษา พัฒนาคุณภาพของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความเป็นไปได้ของรูปแบบ หมายถึงความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อการนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ โดยมีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เหมาะสมกับสภาพบริบท เป็นที่ยอมรับ และนำไปปฏิบัติได้

ความมีประโยชน์ของรูปแบบ หมายถึงความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาระดับช่วงชั้นที่ 1-2 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเป็นสถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ มาตรา 35 และมีนักเรียนรวม 120 คนลงมา ไม่รวมสถานศึกษาเอกชนและสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรอบแนวคิดในงานวิจัย

1. การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการผู้วิจัยมีแนวคิดการสนับสนุนดังนี้

1.1 การบริหารใช้แนวความคิด ธีระ รุญเจริญ (ธีระ รุญเจริญ, 2555, น. 10) ได้อธิบายไว้ว่าการบริหารว่าหมายถึง การใช้ทรัพยากรให้มีประโยชน์มากที่สุดอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการทำงานเป็นขั้นตอนระหว่าง ทรัพยากรที่มี กับกระบวนการและผลผลิต สำหรับทรัพยากรครอบคลุมไปจนถึง คน วัสดุอุปกรณ์เงิน การจัดการ ส่วนผลผลิตมุ่งไปที่คุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

1.2 การบริหารวิชาการใช้แนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 33) ได้ให้ข้อเสนอไว้ว่า งานวิชาการเป็นงานที่ต้องได้รับความช่วยเหลือและความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาหลักสูตร การวัดผลประเมินผล คุณภาพนักเรียนได้อย่างมีคุณภาพ และแนวคิดของ กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ (กาญจน์ เรืองมนตรี และ ธรินธร นามวรรณ, 2554, น. 6) ให้ความหมายของงานวิชาการว่า งานวิชาการเป็นหัวใจของการบริหาร การศึกษา ความสำเร็จของสถานศึกษาก็คือการมีคุณภาพในการจัดการศึกษา เกี่ยวกับหลักสูตร การใช้หลักสูตร สื่อการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานนิเทศการศึกษา งานห้องสมุด งานแนะแนว เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 การบริหารเครือข่ายใช้แนวความคิด นิพนธ์ กินาวงศ์ (2544, น. 16) การบริหารเครือข่าย เป็นกระบวนการทางการบริหารซึ่งจะต้องมีการทำความเข้าใจว่า การบริหาร (Administration) หมายถึง การร่วมมือกันทำงานระหว่างคนตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน ในการร่วมมือกันทำงานนั้น จะต้องมียุคคลที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้า ที่เรียกว่า ผู้บริหาร และการร่วมมือกันนั้นจะจัดให้อยู่ในรูปองค์กรประเภทต่าง ๆ

1.4 การบริหารเครือข่ายความร่วมมือใช้แนวความคิดของ พันัส พุกษ์สุนันท์ (พันัส พุกษ์สุนันท์, 2552, น. 3) ได้สรุปไว้ว่าเครือข่ายนั้นเป็นลักษณะการทำงานในรูปแบบของ Network ซึ่งก็คือกลุ่มหรือระบบที่มีความเชื่อมโยงกัน ซึ่งมีโครงสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างกันที่ชัดเจน Coalition เป็นการรวมตัวกันชั่วคราวของบุคคล หรือองค์กร หรือประเทศ เพื่อเป้าประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง Collaboration เป็นการปฏิบัติงานร่วมกันตั้งแต่ร่วมคิดวางแผนร่วมปฏิบัติงาน และร่วมการประเมินผล Cooperation คือการรวมกลุ่มของบุคคลหรือองค์กร เป็นชมรม สมาคม หรือสหกรณ์ เพื่อผลประโยชน์บางอย่างร่วมกัน Partnership คือการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการกับบุคคลหรือองค์กรอื่น โดยมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมาย แผนงาน การดำเนินกิจกรรม การ

ประเมินผล การกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ความเสี่ยง และอื่น ๆ ร่วมกัน Alliance ซึ่งคือการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม หรือชมรมของผู้ที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ ยิ่งขึ้นและ Joint Venture อันเป็นการที่องค์กรแม่ตั้งแต่ 2 องค์กรขึ้นไป ร่วมกันก่อตั้งองค์กร ใหม่ที่มีกฎหมายรองรับ เพื่อดำเนินกิจกรรมแทนองค์กรแม่เหล่านั้น

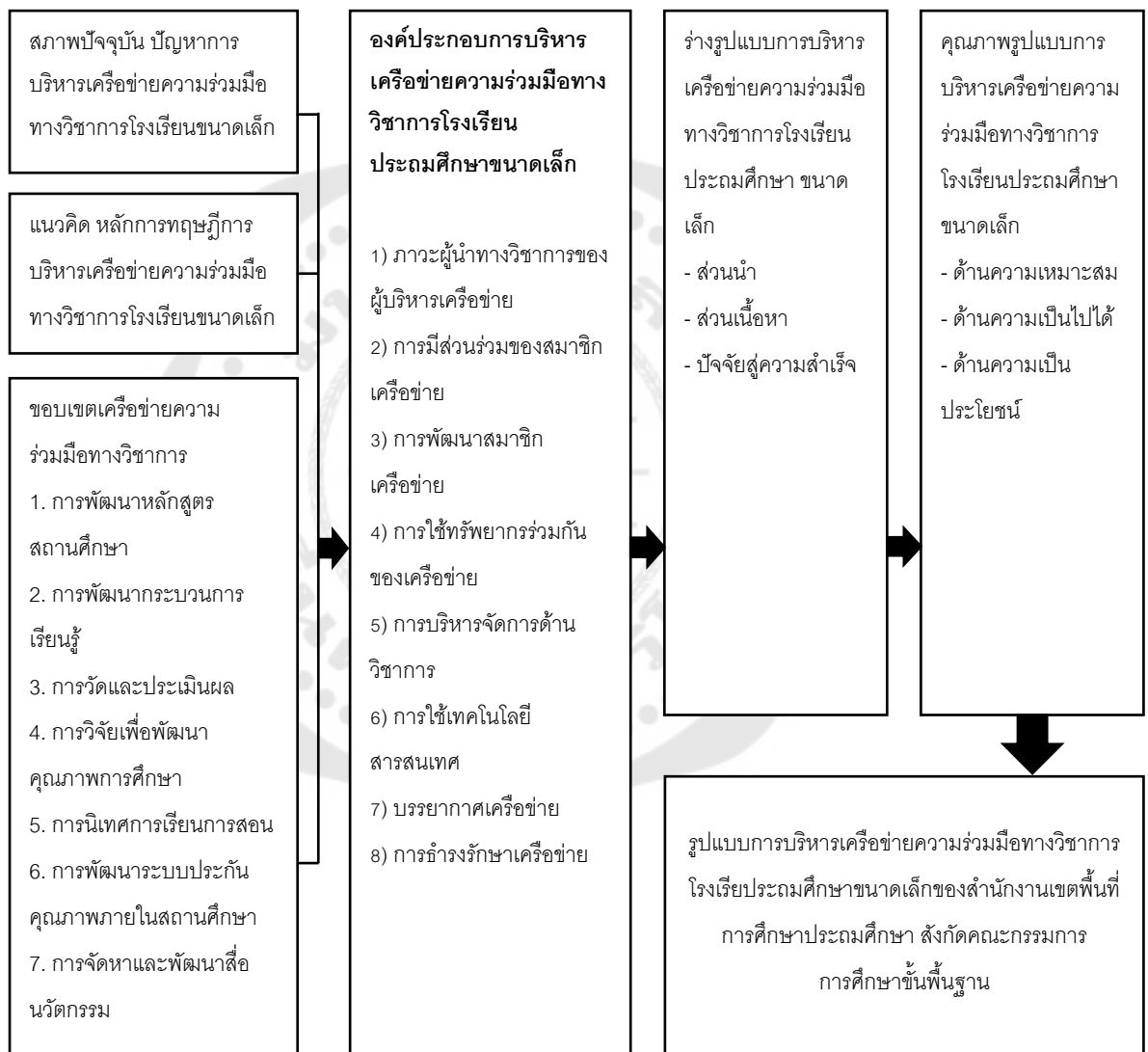
1.5 องค์กรประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ผู้วิจัยบูรณาการ องค์กรประกอบจากผลการวิจัยของ จิรภัทร มหาวงศ์ (2558, น. 9) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบ การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง สุรเดช รอดจินดา (2561) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือด้าน วิชาการระหว่างสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนบน จัตุพร บุญระดม (2563) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา และชัชวาล สิงหาทอง (2563) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือของสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการศึกษาการ พัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือของสถานศึกษาด้านวิชาการ ผู้วิจัย สามารถสรุปองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็ก 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย 2) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย 3) การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 4) การใช้ทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย 5) การบริหารจัดการด้าน วิชาการ 6) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 7) บรรยากาศเครือข่าย และ 8) การธำรงรักษาเครือข่าย

2. การพัฒนารูปแบบผู้วิจัยใช้แนวคิดของ สมาน อัสวภูมิ (2562) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการ พัฒนารูปแบบ หมายถึง กระบวนการในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของสิ่งที่แสดง โครงสร้างทางความคิดและความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่สำคัญขององค์ประกอบเดิม โดยมีขั้นตอนกับการพัฒนารูปแบบ 4 ขั้นตอนคือ การศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง การกำหนด หลักการและองค์ประกอบที่ใช้กำกับการสร้างรูปแบบต้นแบบ การร่างรูปแบบที่มีตามความ เหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

3. การประเมินรูปแบบผู้วิจัยใช้แนวคิดของ Stufflebeam, Madaus, & Kellaghan (2000) มาใช้ในการประเมินรูปแบบประกอบด้วย 3 ด้านดังนี้ 1. ด้านความเป็นประโยชน์ ผลการ ประเมินต้องให้ข้อมูลตรงตามที่ใช้ผลการประเมินอย่างไร และนำไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนา ปรับปรุง การดำเนินงานได้จริง โดยเฉพาะถ้าสามารถให้ข้อมูลช่วยในการปรับปรุงตนเองได้ใน ระดับบุคคล ก็จะเป็นประโยชน์มากขึ้น 2. ด้านความเป็นไปได้ วิธีการที่ใช้ในการประเมินจะต้อง

มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง ประหยัด คุ่มค่าและเหมาะสม และ 3. ด้านความเหมาะสม วิธีการที่ใช้ในการประเมินต้องไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน คำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคล มีจรรยาบรรณในการปฏิบัติงาน ไม่ทำให้การประเมินก่อให้เกิดผลเสียแก่ผู้ใด

จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยนำมาใช้ในการออกแบบกรอบแนวคิดการวิจัยดังรูป

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. แนวคิดการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็ก
2. แนวคิดที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ
3. แนวคิดที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ
4. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบ
5. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างคู่มือ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

1. แนวคิดการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็ก

1.1 สภาพปัจจุบันของโรงเรียนขนาดเล็ก

โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึงโรงเรียนที่มีนักเรียน ตั้งแต่ 120 คนลงมา ตามมาตรฐานโรงเรียนที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด การติดตาม ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กยังคงใช้งบประมาณและทรัพยากรที่ไม่คุ้มค่า ประกอบกับโรงเรียนขนาดเล็กมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า

สภาพแวดล้อมภายนอก พบว่า ปัจจัยด้านผู้รับบริการเป็นโอกาสต่อการพัฒนา คือ ผู้ปกครองพร้อมส่งบุตรหลานให้เรียนในโรงเรียนดีมีคุณภาพ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายของประชากรวัยเรียนจากประเทศเพื่อนบ้านสู่โรงเรียนบริเวณชายขอบ หรือโรงเรียนที่ใช้แรงงานจากต่างชาติมาก ด้านอุปสรรค พบว่า ประชากรวัยเรียนที่เป็นสัญชาติไทยมีแนวโน้มลดลงทุกปี ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานไปเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงและโรงเรียนเอกชน ส่งผลให้โรงเรียนในชุมชนมีแนวโน้มปรับขนาดเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มขึ้น ดังจะเห็นได้จาก

ด้านการเมืองและนโยบาย พบว่า มีโอกาสต่อการพัฒนา คือ นโยบายการพัฒนา คุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กมีความต่อเนื่อง กำหนดให้มีการควมรวมโรงเรียนมีแผนยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการที่ยึดหลักการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ ส่งเสริมและสนับสนุนให้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการโรงเรียนส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้านอุปสรรค พบว่ารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคลตามแนวทางการกระจายอำนาจเป็นรูปแบบเดียวกันทุกโรงเรียน ไม่สอดคล้องกับบริบท โรงเรียนขนาดเล็ก นอกจากนี้ด้านการบริหารงานบุคคลของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ. ที่ส่วนใหญ่เหมือนกันทุกโรงเรียนไม่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพ และประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงานและขวัญกำลังใจของบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็ก)

ด้านการเงิน พบว่า รัฐบาลจัดสรรเงินให้โรงเรียนบริหารจัดการลักษณะเงินอุดหนุน ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กสามารถวางแผนการใช้งบประมาณได้ แต่การจัดสรรงบประมาณเป็นรายหัวตามจำนวนนักเรียน ส่งผลต่อโรงเรียนขนาดเล็กทำให้ขาดแคลนงบประมาณสำหรับบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพโดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนที่ต้องใช้ค่าสาธารณูปโภคเพิ่มขึ้น

ด้านเทคโนโลยี พบว่า ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลให้โรงเรียนสามารถประยุกต์ใช้ เพื่อการเรียนการสอนและการบริหารจัดการได้ภายใต้ข้อจำกัดด้านกำลังคน ด้านอุปสรรค พบว่า เทคโนโลยีมีราคาสูงและปรับเปลี่ยนบ่อยส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กมีภาระค่าใช้จ่ายสูง

ด้านสังคม วัฒนธรรม และประชากร พบว่า ความเข้มแข็งของชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรชาญชาวนบ้าน และแหล่งเรียนรู้ ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กสามารถระดมทรัพยากรและใช้แหล่งเรียนรู้ สนับสนุนการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่น ด้านอุปสรรค พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่ รอบ ๆ โรงเรียนขนาดเล็กเป็นชุมชนเกษตรผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรรับจ้าง ฐานะยากจนส่งผลให้โรงเรียนต้องแสวงหาทรัพยากรเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนอย่างต่อเนื่องจนจบหลักสูตร

สภาพแวดล้อมภายใน พบว่า ด้านโครงสร้างของโรงเรียนมีความเข้มแข็ง เนื่องจากเป็นโรงเรียนนิติบุคคลได้รับการกระจายอำนาจที่บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม มีอำนาจในการตัดสินใจในการบริหารจัดการและสามารถกำหนดแผนการบริหารจัดการโรงเรียน ทั้งด้าน

วิชาการ ด้านบุคคล ด้านการเงิน และด้านบริหารทั่วไป แต่รูปแบบโรงเรียนนิติบุคคลของโรงเรียนขนาดเล็กเป็นจุดอ่อน เนื่องจากขาดแคลนบุคลากรที่ปฏิบัติงานตามโครงสร้างและกรอบงาน ไม่เพียงพอจึงไม่สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านผลผลิตและการบริการ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กสามารถให้โอกาสแก่ประชากรวัยเรียนได้มีโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ในทุกชุมชนของประเทศไทยทุกพื้นที่ทุกสภาพภูมิศาสตร์ แต่มีประเด็นที่เป็นจุดอ่อน คือ ภาพรวมคุณภาพผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากการประเมินของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) พบว่า ภาพรวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับประเทศ ทุกกลุ่มสาระ เนื่องจาก ครูไม่ครบตามรายวิชาเอก ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูสอนไม่เต็มเวลาเต็มความสามารถเพราะครูมีภารกิจอื่นที่นอกเหนือจากการสอน หลักสูตร และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

ด้านบุคลากร พบว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดเล็กสามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึงรวมทั้งรู้จักครอบครัวนักเรียน เนื่องจากมีนักเรียนจำนวนน้อย อัตราส่วนครูต่อนักเรียนต่ำ ประเด็นจุดอ่อน คือ การขาดแคลนครูครูไม่ครบตามรายวิชาเอก ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ยังไม่มี ความชำนาญในการบริหารจัดการ เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารบรรจุใหม่ ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายได้ ครูย้ายบ่อย ครูขาดขวัญและกำลังใจ เนื่องจากมีภาระงานที่นอกเหนือการสอนมากและนักเรียนส่วนใหญ่ฐานะยากจน

ด้านงบประมาณ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีงบประมาณไม่เพียงพอต่อการพัฒนา คุณภาพ เนื่องจากได้รับจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนเป็นรายหัว การบริหารจัดการส่วนใหญ่ จ่ายเป็นค่าสาธารณูปโภค รวมถึงไม่สามารถระดมทรัพยากรจากภายนอกได้อย่างเพียงพอ เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ฐานะยากจนจึงเป็นจุดอ่อน

วัสดุอุปกรณ์ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มีวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่บางส่วนก็ชำรุดไม่สามารถหาทดแทนหรือซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดีได้เนื่องจากงบประมาณเงินอุดหนุนที่ได้รับไม่เพียงพอ

ด้านการบริหารจัดการ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ไม่สามารถบริหารจัดการตามขอบข่ายงาน 4 งาน คือ งานวิชาการ งานบริหารงานบุคคล งานอาคารสถานที่ และงานบริหาร ทั่วไปได้ตามที่กำหนด เนื่องจากขาดแคลนบุคลากรรวมถึงการขาดแคลนข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน ขนาดเล็กรายโรงเรียนที่ไม่สามารถนำมาสำหรับการตัดสินใจได้ทันเวลา เนื่องจากไม่มี

ระบบฐานข้อมูลที่ถูกต้องเพียงพอต่อการใช้งาน โดยเฉพาะข้อมูลด้านบุคลากรจึงเป็นจุดอ่อน ด้านจุดแข็ง พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามศักยภาพจึงเกิดนวัตกรรมการบริหารจัดการที่หลากหลาย รูปแบบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

สรุปได้ว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีสภาพแวดล้อมภายนอกเป็นปัจจัยเอื้อต่อการสร้างโอกาสต่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของนักเรียนและสภาพแวดล้อมภายในเป็นจุดอ่อนต่อการบริหารจัดการ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของนักเรียน

1.2 กรอบการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ทบทวนแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ปีงบประมาณ 2562-2565 เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2562 โดย ดร.สุเทพ ชิตยวงษ์ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ประชุมวีดิโอคอนเฟอเรนซ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วิสัยทัศน์

โรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. สร้างโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนทุกคนในเขตพื้นที่บริการอย่างทั่วถึง
3. พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ตามหลักสูตร และทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21
4. พัฒนาระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

เป้าประสงค์

1. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง และเสมอภาค
2. ผู้เรียนมีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตร และทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21
3. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีทักษะการบริหาร การจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. โรงเรียนบริหารจัดการรูปแบบการศึกษา เน้นการมีส่วนร่วม มีประสิทธิภาพ
เหมาะสมกับบริบท

ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ
มีมาตรฐานและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 5 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

1.3 กรอบความคิดการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก

โรงเรียนเป็นองค์กรที่มีความซับซ้อนที่มีผลกระทบต่อชีวิตและอนาคตของ
เยาวชน โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพมักมีทีมผู้นำมืออาชีพที่จะพัฒนาคุณภาพนักเรียน ประเมินผล
งาน และนำผลประเมินนี้เป็นข้อมูลในการวางแผน เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนจะ
กำหนดความคาดหวัง อย่างสูงต่อนักเรียน และเชื่อมั่นว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้
ได้ สืบเนื่องจากความแตกต่างด้านคุณภาพนักเรียน ซึ่งนักเรียนจำนวนหนึ่งที่มาจากครอบครัว
ยากจนหรือโรงเรียนในท้องถิ่น ทูกันดาร์มักมีผลการเรียนที่ไม่น่าพึงพอใจ หรือเกิดความรู้สึกว่า
ไม่ได้รับประโยชน์จากการไปโรงเรียน ดังนั้น เพื่อเป็นการลดช่องว่างของผลการเรียนของนักเรียน
ดังกล่าว โรงเรียนต้องแสดงรับผิดชอบต่อผลงาน นั่นคือผลการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน ไม่ว่า
นักเรียนมีพื้นฐานครอบครัวทางเศรษฐกิจ สังคมเป็นอย่างไร จากแนวคิดข้างต้น จึงเป็นความ
รับผิดชอบของโรงเรียนและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการดูแลให้นักเรียนทุกคนได้เรียนอย่างมีคุณภาพ
ได้มาตรฐานระดับสูงไม่ว่านักเรียนจะด้อยโอกาสเพียงใด โดยการปฏิบัติงานบนพื้นฐานของ
องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ เป้าหมายหรือมาตรฐานการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การจัด
ทรัพยากรสนับสนุน การประเมินผลงานและการได้รับรางวัลหากทำดี หรือความช่วยเหลือแก้ไข
จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหากผลงานยังต้องพัฒนาปรับปรุง ซึ่งหากโรงเรียนสามารถ
ปฏิบัติงานตามกรอบได้อย่างต่อเนื่องจริงจังย่อมจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างแท้จริง
ดังนั้น เพื่อช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนจัดการโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนจึงควร
ปฏิบัติงานตามภารกิจหลักที่เน้นเป้าหมายอย่างชัดเจน 3 ประการ นั่นคือ 1) การพัฒนาผลการ
เรียน ของนักเรียน 2) การพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนด้านความมุ่งมั่น ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และความ

เป็นอยู่ที่ดี และ 3) การดูแล ส่งต่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้โดยจัดระบบบริหารโรงเรียนให้กระชับ เป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ

1.4 กรอบแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก

การพัฒนากระบวนการโรงเรียนให้เข้มแข็งเพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพนักเรียนจึงเป็นความสำคัญอย่างยิ่ง กรอบการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กจึงกำหนดแนวทางสำคัญ 3 ประการดังนี้

1.4.1 กรอบวัฒนธรรมการเรียนรู้ มีแนวทางปฏิบัติสำคัญ 5 ประการ

1.4.1.1 ทักษะพื้นฐาน โดยเน้นอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็นในชั้น ป. 1-3-2 เนื่องจาก เป็นสมรรถนะพื้นฐานที่นักเรียนใช้ในการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ

1.4.1.2 จัดการห้องเรียน โดยเน้นการเรียนการสอนแบบคละชั้น หรือบูรณาการ โดยเฉพาะในโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น

1.4.1.3 ปรับเปลี่ยนการสอน โดยเน้นบทบาทหรือความเป็นมืออาชีพของครู ในการ ออกแบบการเรียนรู้ และนวัตกรรมที่น่าสนใจ และท้าทาย เพื่อจูงใจนักเรียนให้เกิดมุ่งมั่น ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และประสบผลสำเร็จในการเรียนอย่างแท้จริง

1.4.1.5 เอื้ออาทรต่อกัน โดยการจัดบรรยากาศห้องเรียนเสมือนบ้าน รักนักเรียน เสมือนลูก กล่าวคือ ครูและนักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดี เอื้ออาทรต่อกัน เพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตยทั้งยังสามารถลดปัญหาพฤติกรรมนักเรียน

1.4.1.6 พัฒนาการเป็นรายบุคคล หมายถึง การติดตามพัฒนาการนักเรียน เป็น รายบุคคล ซึ่งถือเป็นความได้เปรียบของโรงเรียนขนาดเล็กเนื่องจากมีนักเรียนจำนวนน้อย ครูจึงดูแล และติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนได้อย่างใกล้ชิด

1.4.2 กรอบวัฒนธรรมความรับผิดชอบต่อผลงาน มีแนวปฏิบัติสำคัญ 3 ประการ

1.4.2.1 โรงเรียนดำเนินการพัฒนาคุณภาพให้มีความยั่งยืน โดยจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วย กระบวนการสำคัญ คือ โรงเรียนประเมินตนเอง และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาตนเอง โดยกำหนดแผนพัฒนา ระยะปานกลาง 4 ปี และแผนปฏิบัติการรายปี และโรงเรียน รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี

1.4.2.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาติดตามความก้าวหน้าผลการปฏิบัติงาน ของทุกโรงเรียนเป็นรายโรงเรียน

1.4.2.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการช่วยเหลือหรือแก้ไขเมื่อโรงเรียน ปฏิบัติงานต่ำกว่าเป้าหมายในกระบวนการต่าง ๆ ข้างต้น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมี บทบาทและมีส่วนร่วมตัดสินใจในการดำเนินการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต้องรู้จักโรงเรียน และ ทบทวน ติดตามการปฏิบัติงาน หรือความก้าวหน้าของโรงเรียนเป็นรายโรงเรียน ทั้งนี้ เพื่อให้การปฏิบัติงาน ของโรงเรียนพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

1.4.3 กรอบวัฒนธรรมประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

สำนักงานการศึกษาเขตพื้นที่ควรดำเนินการร่วมกับคณะอนุกรรมการข้าราชการ ครูและบุคลากรทางการศึกษา (อกคศ.) คณะกรรมการติดตามประเมินและนิเทศ การศึกษา (กตปน.) และคณะกรรมการการศึกษาเขตพื้นที่ (กพท.) ในการดำเนินการสำคัญ 6 ประการ

1.4.3.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดอัตราครูต่อให้นักเรียนให้เหมาะสม

1.4.3.2 การพัฒนาครูและผู้บริหารโรงเรียน โดยเน้นการสร้างชุมชนวิชาชีพ (professional community) เพื่อมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนระหว่างครู การ ปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วม การพัฒนาความสามารถด้านการเรียนการสอนคณะชั้น หรือบูรณาการ หรือ การบริหารจัดการด้วย ICT เป็นต้น

1.4.3.3 การจำแนกความด้อยโอกาสของโรงเรียน เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณ เหมาะสมกับสภาพความต้องการของโรงเรียนมากขึ้น

1.4.3.4 การจัดศูนย์เครือข่ายโรงเรียน เพื่อความร่วมมือทางวิชาการและการใช้ ทรัพยากรร่วมกัน

1.4.3.5 การรวม เล็กกลุ่มโรงเรียนหากมีจำนวนนักเรียนน้อย และมีการ คมนาคมสะดวก

1.4.3.6 โรงเรียนดำเนินการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนโดยการมีส่วนร่วม ของ คณะ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ อย่างต่อเนื่อง

1.5 บทบาทสำคัญของหน่วยงาน

หน่วยงานแต่ละระดับมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการจัดการห้องเรียนและโรงเรียน ดังรายละเอียดกิจกรรมต่อไปนี้

1.5.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.5.1.1 การพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้

1.5.1.1.1 พัฒนาการจัดการเรียนการสอนคละชั้นและพัฒนา และจัดหาสื่อการเรียนการสอนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน

1.5.1.1.2 สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาทั้งด้านการบริหารจัดการ และด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก

1.5.1.2 การพัฒนาวัฒนธรรมความรับผิดชอบต่อผลงาน

1.5.1.2.1 กำหนดนโยบายและเป้าหมายของการปฏิบัติงานทั้งด้านการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ ซึ่งอาจนำไปสู่การคละชั้น รวมชั้น รวมโรงเรียน หรือศูนย์เครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ อัตราครูต่อนักเรียนสูงขึ้น หรือขนาดของโรงเรียน มีความเหมาะสมมากขึ้น ซึ่งสามารถสะท้อนประสิทธิภาพและคุณภาพของการจัดการศึกษาได้

1.5.1.2.2 ติดตาม กำกับ และประเมินผลการดำเนินการของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา และรายงานผลต่อคณะกรรมการนโยบายฯ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพิจารณาจากตัวชี้วัดด้าน

1.5.1.3 การพัฒนาวัฒนธรรมประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

1.5.1.3.1 สนับสนุนการดำเนินงานลักษณะศูนย์เครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก

1.5.1.3.2 สนับสนุนการปฏิบัติงานตามแผนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1.5.1.3.3 ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานและองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ โรงเรียนขนาดเล็ก รวมถึงการผลิตและพัฒนาบุคลากร

1.5.1.3.4 ประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจและความตระหนักต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง และบุคคลทั่วไปในข้อจำกัดและผลกระทบของโรงเรียนขนาดเล็ก และการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

1.5.1.3.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการบริหารจัดการบุคลากร โดยเฉพาะ ผู้บริหารสถานศึกษากรณีเล็กโรงเรียน และร่วมบริหารโรงเรียนหลัก

1.5.1.3.6 ประสานสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อผลิต และพัฒนาครู ในการเรียนการสอนคณะชั้น หรือบูรณาการ

1.5.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1.5.2.1 การพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้

1.5.2.2 การพัฒนาวัฒนธรรมความรับผิดชอบต่อผลงาน

1.5.2.3 การพัฒนาวัฒนธรรมประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

สรุปได้ว่า โรงเรียนประถมศึกษานานาชาติ หมายถึง โรงเรียนสังกัดคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาระดับช่วงชั้นที่ 1-2 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเป็นสถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ มาตรา 35 และมีนักเรียนรวม 120 คนลงมา ไม่รวมสถานศึกษาเอกชนและสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. แนวคิดที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

2.1 ความหมายของการบริหารวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกิจกรรมทุกชนิดของสถานศึกษา โดยเฉพาะการ ปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของสถานศึกษา และเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ มีนักวิชาการให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2557, น. 29) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการบริหารกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้สำเร็จตามเป้า ตั้งแต่ การกำหนดนโยบาย การวางแผนงาน การปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาการเรียน การสอน การประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ให้กับผู้เรียน

จรุณี แก้วเอี่ยม (2557, น. 3-5) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการไว้ว่า หมายถึง งานที่ประกอบด้วยงานการเรียนการสอน เช่น งานหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร การวัด ประเมินผล สื่อการจัดการสอน การประกันคุณภาพการศึกษา ฯลฯ ที่ช่วยให้งานวิชาการบรรลุผล สำเร็จ ตามเป้าหมาย

จิตติมา วรณศรี, (2557, น. 3) กล่าวถึง การบริหารงานวิชาการไว้ว่า หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรม

การเรียนการสอน การใช้สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนให้ได้ผลดี ซึ่งการบริหารงานวิชาการมีกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การพัฒนาหลักสูตร สื่อการสอน การวัดผล การประกันคุณภาพการศึกษา ฯลฯ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

2.2 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับธรรมชาติขององค์กร ผู้อำนวยการสถานศึกษาต้องสร้างทักษะในการบริหารเพื่อพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้น ผู้อำนวยการสถานศึกษาจะต้องระบุเป้าหมาย การวางแผน การจัดทำแผน การปฏิบัติตามแผน การส่งเสริมนิเทศ กำกับติดตาม การตรวจสอบและการรายงานผล ซึ่งสอดคล้องหลักการบริหารและทฤษฎีของ Fayol Henri (1923) ดังนี้ 1) การวางแผน (To Plan) เป็นกระบวนการที่สำคัญในการบริหาร เป็นภาระหน้าที่และเป็นการใช้ศิลปะของภาวะผู้นำที่สำคัญ ที่สุดประการหนึ่ง ในการบริหารงานวิชาการจึงจำเป็นต้องทราบถึงหลักสำคัญในการวางแผนเพื่อ ประโยชน์ในการปฏิบัติงานให้ได้ผลยิ่งขึ้น 2) การจัดองค์กร (To Organize) เป็นกระบวนการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะสามารถทำให้องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ คน (People) หน้าที่การงาน (Function) และ ปัจจัยทางกายภาพ (Physical Factor) ขององค์กร 3) การบังคับบัญชา (To Command) เป็นการ บริหารงานวิชาการตามอำนาจหน้าที่ ตามระเบียบแบบแผนวิชาการและมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ กำหนดขึ้นโดยอาศัยศิลปะการเป็นผู้นำ หลักมนุษยสัมพันธ์ของผู้บังคับบัญชาต่อผู้ร่วมงาน 4) การ ประสานงาน (To Coordinate) เป็นเรื่องของการร่วมมือในการบริหารงานวิชาการเป็นเรื่องเกี่ยวกับ ภาระทางใจที่สำคัญ การประสานงานเป็นการประสานใจที่มีส่วนสำคัญในการส่งผลให้การ บริหารงานวิชาการบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ 5) การ ควบคุม (To Control) เป็นการกำกับติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน ความก้าวหน้าในการบริหารงานวิชาการ ความเปลี่ยนแปลงการพัฒนางาน และผลสำเร็จในการปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปรับปรุงเพื่อเป็นข้อมูลในการ พัฒนางานต่อไป นอกจากนี้ Fayol ยังได้เสนอหลักการสำหรับ ผู้บริหารที่ควรนำไปใช้ในการ บริหารงานวิชาการอีก 4 ประการ ดังนี้ 1) ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบ ต่อผลงานที่อยู่ในขอบข่าย ความรับผิดชอบของตน แม้ว่า ภาระหน้าที่นั้นจะได้มอบหมายให้แก่ ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติจัดทำก็ตาม ข้อพึงระลึกในการมอบหมายงาน คือ อำนาจหน้าที่และความ

รับผิดชอบจะต้องได้สัดส่วนกัน 2) เอกภาพในการบริหารงานเป็นสิ่งจำเป็นที่นักบริหารจะต้องสนใจและจัดให้มีขึ้นในหน่วยงาน หน่วยงานใดที่ขาดเอกภาพในการบังคับบัญชาจะเกิดความยุ่งยากสับสนในการปฏิบัติงาน 3) การบริหารงานขององค์กรจะต้องจัดให้สอดคล้องสัมพันธ์กันเพื่อบรรลุเป้าหมายหลักขององค์กรแม้ว่า องค์กรนั้นจะมีหลายหน่วยงานก็ตาม แต่วัตถุประสงค์หลักขั้นพื้นฐานขององค์กรย่อมตรงกันและ นักบริหารต้องจัดให้หน่วยงานทุกหน่วยที่อยู่ในความรับผิดชอบปฏิบัติสนองวัตถุประสงค์หลักของ องค์กรเสมอ 4) นักบริหารจะต้องแสวงหาวิธีการที่จะอำนวยความสะดวกและประหยัดต่อการบริหาร

Gulick & Urwick (1973) กล่าวว่า ภาระหน้าที่ที่สำคัญผู้บริหาร 7 ประการ คือ

- 1) P-Planning หมายถึง การวางแผนในอนาคตจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ (Objective) นโยบาย (Procedure) และเป้าหมาย (Target) เพื่อให้แผนที่กำหนดมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ในการดำเนินงาน เป็นขั้นที่ต้องใช้หลักการความรู้และเทคนิคสำหรับวินิจฉัยคาดการณ์ในอนาคต เพื่อให้การบริหารงานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้
- 2) O-Organizing หมายถึง การจัดรูปโครงสร้างขององค์กรให้เหมาะสมกับลักษณะงานและความรับผิดชอบจากองค์กรใหญ่เป็นหน่วยงานย่อย โดยแบ่งไว้เป็นระเบียบมีผังและสายการบังคับบัญชาและช่วงแห่งการควบคุม (Span of Control) กำหนดหน้าที่ของบุคลากรที่รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน
- 3) S-Staffing หมายถึง การสรรหาบุคลากร การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน การบรรจุแต่งตั้ง ถอดถอนบุคลากร การ เข้าปฏิบัติงานตามความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางมาปฏิบัติงานให้เหมาะสม รวมทั้งการกระตุ้น ให้กำลังใจ บำรุงขวัญให้สวัสดิการแก่บุคลากร
- 4) D-Directing หมายถึง การอำนวยความสะดวก การวินิจฉัย สั่งการ การควบคุมการปฏิบัติงาน การนิเทศงานซึ่งต้องนำศาสตร์ในการบริหารตามหลักการและ ทฤษฎีไปใช้อย่างมีศิลปะ โดยอาศัยภาวะผู้นำ (Leadership) มนุษยสัมพันธ์ในการบริหาร (Human Relations) และการจูงใจมาผสมผสานให้เหมาะสมกับสถานการณ์
- 5) Co-Coordinating หมายถึง การประสานงานเพื่อให้เกิดการประสานสัมพันธ์ร่วมมือกันทุกฝ่ายระหว่างหน่วยงานย่อยภายใน องค์กรและบุคลากรระหว่างหน่วยงานต่อหน่วย เพื่อจัดปัญหาขัดข้องในการปฏิบัติงาน การ ร่วมมือประสานงานเป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดความสามัคคี ช่วยให้การปฏิบัติงานเกิดความ สัมฤทธิ์ผลบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
- 6) R=Reporting การรายงานผลการ ปฏิบัติงาน การเสนอรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้น เพื่อจะได้ช่วยแสวงหาแนว ทางการปฏิบัติงานหรือแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติงานให้ลุล่วงไปด้วยดี รวมทั้งการเสนอ รายงานให้ทุกฝ่ายทราบเพื่อสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นในหน่วยงาน นอกจากนี้การรายงานผลการ ปฏิบัติงานยังรวมถึงการประชาสัมพันธ์

(Public Relations) ซึ่งต้องแจ้งให้ประชาชนทราบด้วย 7) B-Budgeting หมายถึง การจัดทำงบประมาณการเงิน การวางแผนการใช้จ่ายเงินรอบคอบ รัดกุม การทำงานบัญชีงบประมาณรายรับรายจ่าย การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามงบประมาณที่กำหนด

จรูณี แก้วเอียน (2557, น. 5-6) สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญมากเป็นงานหลักของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารต้องใส่ใจและตระหนักในภารกิจของงาน รู้จักปรับปรุงตนเอง รู้และเข้าใจงานวิชาการอย่างถ่องแท้ นอกจากนี้ยังจะได้รับความไว้วางใจการยอมรับนับถือจากชุมชนด้วย

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้มาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัด เมื่อการบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จ การบริหารงานวิชาการจึงมีบทบาทสูงสุดต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการบริหารสถานศึกษาให้ได้คุณภาพ ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น 2) เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาตนเอง และการประเมินจากหน่วยงานภายนอก 3) เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ 4) เพื่อให้สถานศึกษาประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน รวมทั้งสถาบันอื่นอย่างกว้างขวาง

2.3 หลักการและแนวคิดการบริหารงานวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) ได้ให้หลักการและแนวคิดขอบข่าย/ภารกิจการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาไว้ดังนี้

2.3.1 หลักการและแนวคิด ได้กำหนดไว้ดังนี้ 1) ให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเป็น

เครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้ 4) มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ สามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ทุก ชั้นปี และ 5) มุ่งส่งเสริมให้มีความร่วมมือกับทุกภาคส่วนเป็นเครือข่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลในการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.3.2 ขอบข่าย/ภารกิจด้านการบริหารวิชาการ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การ พัฒนาระบบการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การ นิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน การศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือใน การพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่ บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา และ 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2.3.3 การบริหารวิชาการในสถานศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น ประกอบด้วย 1) วิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำไว้ 2) วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อกำหนดจุดเน้นหรือประเด็นที่สถานศึกษาให้ความสำคัญ 3) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชนเพื่อนำมาเป็นข้อมูลจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น 4) จัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาเพื่อนำไปจัดทำรายวิชาพื้นฐาน หรือรายวิชาเพิ่มเติม จัดทำคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อจัดประสบการณ์และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้แก่ผู้เรียนประเมินผลและปรับปรุง 5) ผู้อำนวยการสถานศึกษาอนุมัติ

2) การวางแผนงานด้านวิชาการ ประกอบด้วย 1) วางแผนงานด้านวิชาการโดยการรวบรวมข้อมูลและกำกับดูแล นิเทศ และติดตามเกี่ยวกับงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาระบบการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการ เรียน การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ

การศึกษา และการ ส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 2) ผู้อำนวยการสถานศึกษา อนุมัติโดยความเห็นชอบ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) จัดทำแผนการเรียนรู้อุ้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) จัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทุกช่วงชั้น ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง 3) ใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ 4) จัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ ต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ 5) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ 6) ส่งเสริมการพัฒนาความเป็นเลิศของผู้เรียนและช่วยเหลือผู้เรียนพิการ ด้อยโอกาสและมี ความสามารถพิเศษ

4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นของตนเอง โดย จัดให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และเป็นต้นแบบให้กับสถานศึกษาอื่น จัดทำหลักสูตรที่ มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จัดให้มีวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาให้สูงและลึกซึ้ง มากขึ้น สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ การศึกษาด้านศาสนา ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา อาชีวศึกษาการศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นเลิศผู้ปกครอง พิการ และการศึกษาทางเลือก เพิ่มเติม เนื้อหาสาระของ รายวิชาที่สอดคล้องสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และมุ่งสู่ความ เป็นสากล 2) สถานศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนรู้อุ้ การสอนและอื่น ๆ ให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนตามกลุ่มเป้าหมายพิเศษ 3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานให้ความเห็นชอบหลักสูตรสถานศึกษา 4) นิเทศ ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงหลักสูตร สถานศึกษา และรายงานผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รับทราบ

5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) จัดเนื้อหาสาระและ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง บุคคล 2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการ ปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 4) จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม

ที่ติงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา 5) ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมี ความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียน อาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ 6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา และบุคคลในชุมชนทุก ฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ 7) ศึกษาค้นคว้าพัฒนารูปแบบ หรือการออกแบบกระ บวนการเรียนรู้ที่ก้าวหน้าเพื่อเป็นผู้นำการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเป็น ต้นแบบให้กับสถานศึกษา

6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ประกอบด้วย

1) กำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษาโดยให้ สอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศ 2) จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบ การวัดและประเมินผลของสถานศึกษา 3) วัดผล ประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์ผลการเรียน และ อนุมัติผลการเรียน 4) จัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ช่วงชั้น และจัดให้มีการซ่อมเสริมกรณี ที่มี ผู้เรียน ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน 5) จัดให้มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผล 6) จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการ อ้างอิง ตรวจสอบ และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน 7) ผู้อำนวยการสถานศึกษา อนุมัติการ ประเมินการเรียนด้านต่าง ๆ รายปี รายภาคและตัดสินผลการเรียนการสอนผ่านช่วงชั้น และจบ การศึกษาขั้นพื้นฐาน 8) การเทียบโอนผลการเรียนเป็นอำนาจของสถานศึกษาที่จะแต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินการเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ได้แก่ คณะกรรมการเทียบระดับ การศึกษาทั้งใน ระบบ นอก ระบบและตามอัธยาศัย คณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียน และ เสนอคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรและวิชาการพร้อมทั้งให้ผู้ว่าการสถานศึกษาอนุมัติการ เทียบโอน

7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ประกอบด้วย

1) กำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และ กระบวนการทำงานของผู้เรียน ครู และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา 2) พัฒนาครูและผู้เรียนให้มี ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญ ในการเรียนรู้ที่ซับซ้อนขึ้น ทำให้ผู้เรียนได้ฝึก การคิด การจัดการ การหาเหตุผลในการตอบปัญหาการผสมผสานความรู้ แบบสหวิทยาการและการเรียนรู้ในปัญหาที่ตนสนใจ 3) พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วย กระบวนการวิจัย 4) รวบรวมและเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา

รวมทั้งสนับสนุนให้ครุณา ผลการวิจัยมาใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้พอเพียงเพื่อสนับสนุนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ 2) จัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น พัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ จัดให้มีห้องสมุดหมวดวิชา ห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑน์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ ศูนย์วิทยบริการ Resource Center สวนสุขภาพ สวนวรรณคดี สวนหนังสือ สวนธรรมชาติ 3) จัดระบบข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนของสถานศึกษา ของตนเอง เช่น จัดเส้นทาง/แผนที่และระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดสถาบันการศึกษา พิพิธภัณฑน์ พิพิธภัณฑน์วิทยาศาสตร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) ส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง 5) ส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนใช้แหล่ง เรียนรู้ในต่างประเทศ

9) การนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย 1) สร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจกระบวนการนิเทศภายในว่าเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันที่ใช้เหตุผลการนิเทศเป็นการพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพ การนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร เพื่อให้ทุกคนเกิดความเชื่อมั่นว่าได้ปฏิบัติถูกต้องก้าวหน้าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและตัวครูเอง 2) จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึงและต่อเนื่องเป็นระบบและกระบวนการ 3) จัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

10) การแนะแนว ประกอบด้วย 1) กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่มีการแนะแนวเป็นองค์ประกอบสำคัญ โดยให้ทุกคนในสถานศึกษาตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการแนะแนวและการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน 2) จัดระบบงานและโครงสร้างองค์กรแนะแนวและดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจน 3) สร้างความตระหนักให้ครูทุกคนเห็นคุณค่าของการแนะแนวดูแลช่วยเหลือผู้เรียน 4) ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมในเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนวและดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อให้สามารถบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ และเชื่อมโยงสู่การดำรงชีวิตประจำวัน 5) คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และบุคลิกภาพที่เหมาะสมทำหน้าที่ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น และคณะอนุกรรมการ

แนะแนว 6) ดูแล นิเทศ กำกับ ติดตาม และสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนวและดูแลช่วยเหลือผู้เรียน อย่างเป็นระบบ 7) ส่งเสริมความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน 8) ประสานงานด้านการแนะแนวระหว่างสถานศึกษา องค์กรภาครัฐและเอกชน บ้าน ศาสนสถาน ชุมชน ในลักษณะเครือข่ายการแนะแนว 9) เชื่อมโยงระบบแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ประกอบด้วย 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและความต้องการของชุมชน 2) จัดระบบบริหารและสารสนเทศโดยจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนางานและการสร้างระบบประกันคุณภาพภายใน จัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ข้อมูลมีความสมบูรณ์เรียกใช้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ปรับให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ 3) จัดทำแผนสถานศึกษาที่ มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา (แผนกลยุทธ์ แผนยุทธศาสตร์) 4) ดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษา ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม สถานศึกษาต้องสร้างระบบการทำงานที่เข้มแข็งเน้นการมีส่วนร่วม และวงจรการพัฒนาคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming Cycle) หรือที่รู้จักกันว่าวงจร PDCA 5) ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่องด้วยการสนับสนุนให้ ครู ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม 6) ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตาม มาตรฐานที่กำหนดเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก 7) จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษา ประจำปี (SAR) และสรุปรายงานประจำปี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ ประกอบด้วย 1) จัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันอื่น 2) ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน 3) ส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ 4) พัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชน

13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ประกอบด้วย 1) ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของผู้เรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรม ของท้องถิ่น 2) เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับ องค์กรอื่นภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการ พัฒนาชุมชนและท้องถิ่น 3) ให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารกับแหล่งวิชาการในที่อื่น ๆ 4) จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการสร้าง ความสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่า การประชุมผู้ปกครองผู้เรียน การปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน การร่วมกิจกรรมกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ

14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ประกอบด้วย 1) ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจต่อบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาที่เป็นจุดเน้นเฉพาะ 2) จัดให้มีการสร้างความรู้ความ เข้าใจ การเพิ่มความพร้อมให้กับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่ร่วมจัดการศึกษา 3) ร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นร่วมกันจัดการศึกษาและใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน 4) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น 5) ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการตามความเหมาะสมและจำเป็น 6) ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ สถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ศึกษาและวิเคราะห์ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน 2) จัดทำร่างระเบียบ

และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน 3) ตรวจสอบร่างระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาและแก้ไขปรับปรุง 4) นำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ 5) ตรวจสอบและประเมินผลการใช้ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา และนำไปแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป

16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา ประกอบด้วย

1) ศึกษาวิเคราะห์ คัดเลือกหนังสือเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักสูตร สถานศึกษา เพื่อเป็นหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน 2) จัดทำหนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบแบบฝึกหัด ใบงาน ใบความรู้ เพื่อใช้ประกอบการ เรียนการสอน 3) ตรวจสอบพิจารณาคุณภาพหนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่าน ประกอบแบบฝึกหัด ใบงาน ใบความรู้ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน

17) การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ประกอบด้วย 1) จัดให้มีการร่วมกันกำหนดนโยบายวางแผนในเรื่องการจัดการและพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา 2) พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พร้อมทั้งให้มีการจัดตั้งเครือข่ายทางวิชาการ ชมรมวิชาการ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา 3) พัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาโดยมุ่งเน้นการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ให้ข้อเท็จจริงเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้น โดยเฉพาะหาแหล่งสื่อที่เสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ 4) พัฒนาห้องสมุดของสถานศึกษาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาและชุมชน 5) นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดหาผลิตใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

สรุปได้ว่า งานด้านวิชาการจึงเป็นงานที่ผู้อำนวยการสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญ จากการรวบรวมและศึกษาขอบข่ายงานด้านวิชาการในสถานศึกษา พบว่า กระบวนการวิชาการกำหนดขอบข่ายงานด้านวิชาการ ดังนี้ 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือแบบเรียน เพื่อใช้ในสถานศึกษา และ 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556, น. 1)

2.4 ขอบข่ายของงานวิชาการ

ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ ครอบคลุมกิจกรรมในทุกด้านที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ มีผู้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้หลายแนวคิด ดังนี้

SergioVanni (1980, p. 267-268) กล่าวว่า งาน บริหารงานวิชาการประกอบด้วย

- 1) การกำหนดปรัชญาและจุดมุ่งหมาย 2) การจัดโครงสร้าง โปรแกรมการเรียนการสอน 3) การประเมินผลการเรียนการสอน 4) การสร้างบรรยากาศในการศึกษา 5) การจัดหาสิ่งสนับสนุนและวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอน ขณะที่ กระทรวงศึกษาธิการ, (2550, น. 7) ได้กำหนดขอบข่ายภารกิจงานและแนวปฏิบัติงานด้านวิชาการ ไว้ดังนี้ 1) การวางแผนงานด้านวิชาการ 2) การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 3) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 4) การจัดการเรียนการสอนใน สถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการการเรียนรู้ 6) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 8) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การ เนาะแนว 11) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความ เข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว หน่วยงาน และ สถาบันอื่นที่ จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การ คัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษ และ ชุมศักดิ์ อินทร์วิเศษ, (2551 น. 9) ได้กำหนดงานหลักสำคัญในการบริหารงานวิชาการ คือ

- 1) งานหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร 2) งานบริหารหลักสูตร 3) งานสื่อและนวัตกรรมการ
- 4) งานวัดและ ประเมินผล 5) งานนิเทศภายใน 6) งานส่งเสริมวิชาการ

ในทางปฏิบัติแล้วสถานศึกษาแต่ละแห่ง อาจกำหนดขอบข่ายงาน บริหารงาน วิชาการ แตกต่างกันไปตามความเหมาะสม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ในการบริหารเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดและประเมินผล 4) การวิจัยเพื่อ พัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การนิเทศการเรียนการสอน 6) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา และ 7) การจัดหาและพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งจะได้กล่าวถึงรายละเอียดดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2551, น. 59-60) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง ความ พยายามจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และ พัฒนาตนเองตามที่พึงประสงค์ของสังคม โดยความจำเป็นการพัฒนา หลักสูตรมี ดังนี้ 1) ปรวิษญา การศึกษาที่ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย สืบเนื่องจากความ เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ทำให้การศึกษาต้องปรับเปลี่ยนไปด้วย เช่น จากการยึดครูเป็น ศูนย์กลางต้องเปลี่ยนเป็นยึดผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง เน้นการเรียนรู้อาศัยประสบการณ์ตรง ให้ ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ทดลอง และเน้นกระบวนการ ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ให้เรียนรู้อย่าง หลากหลายตามศักยภาพของผู้เรียน 2) ความ เปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี เนื่องจากภาวะทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลต่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปด้วย และ เทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้เป็นสื่อทางการศึกษามีมากขึ้น จึงทำให้ครูจะต้องมีการพัฒนา หลักสูตรอยู่เสมอ 3) ความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบัน ผู้เรียนต้องการเรียนรู้ในสิ่งที่มี ความหมายกับตนเองมากขึ้น การนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อความอยู่รอดและความสงบสุขของ ชีวิต การจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเป็น สิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง จึงต้องมีการ พัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียน 4) การพัฒนากระบวนการ และรูปแบบทางการศึกษาทำให้ การจัดเนื้อหา วิธีการสอน รวมทั้งการวัดผลและประเมินผลต้อง ปรับเปลี่ยนตามไปด้วย โดยการ จัดการศึกษาทางไกล การศึกษาด้วยตนเอง การใช้บทเรียนสำเร็จรูป การใช้ เครื่องคอมพิวเตอร์ ช่วยสอน การศึกษาด้วยกระบวนการแก้ปัญหา การปรับปรุงเนื้อหาวิชา จุดประสงค์ของหลักสูตร การกำหนดวิธีการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลย่อมต้องการ พัฒนาหลักสูตรให้มี คุณภาพมากยิ่งขึ้น 5) ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น เป็นความจำเป็นที่ ต้องคำนึงถึงสภาพ ของสังคมและวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของผู้เรียนในชุมชน เพื่อเขาสามารถ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้โดยไม่สร้างปัญหาให้กับสังคม รู้จักรับผิดชอบ รู้จักหน้าที่การเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม การจัด

หลักสูตรให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาหลักสูตร อย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกัน นอกจากนั้น การดำเนินการพัฒนาหลักสูตร Taba (1962) ได้กำหนด ขั้นตอน ดังนี้

- 1) สำรวจสภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นทางสังคม
- 2) กำหนด วัตถุประสงค์ของการศึกษาที่สังคมต้องการ
- 3) คัดเลือกเนื้อหาวิชาความรู้ที่ครูต้องนำมาสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ตรงกับความต้องการและความจำเป็นของสังคม และเนื้อหาที่ตรงตามวัตถุประสงค์ ที่กำหนด และปรับปรุงเนื้อหา
- 4) คัดเลือกประสบการณ์เรียนรู้ มาเสริมเนื้อหาให้สมบูรณ์และตรง ตามวัตถุประสงค์
- 5) นำไปทดลองใช้
- 6) ประเมินผลการใช้หลักสูตร ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรต้องอาศัยการประเมินผลการใช้หลักสูตร ซึ่งควรดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

- 1) วิเคราะห์และตีความ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรให้เป็นเชิงพฤติกรรมที่ชัดเจน
- 2) สร้างเครื่องมือและคัดเลือกวิธีที่เหมาะสม

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.1 ด้านการวางแผนงานวิชาการ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552, น. 77) กล่าวถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่สามารถนำพาให้สถานศึกษามีความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้านนั้น ต้องมีคุณสมบัติที่สำคัญ คือ มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ใช้ หลักธรรมทางศาสนาเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน และ มุ่งแสวงหาความรู้อยู่เสมอเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพสูงสุดโดยใช้ระบบประกันคุณภาพเพื่อการขับเคลื่อนและพัฒนางาน ส่วนสำนักงาน คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2553, น. 31) กล่าวถึงคุณลักษณะ ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย รัก ศรัทธา ภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิ ของความเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษามุ่งมั่นในการบริหารจัดการหลักสูตร และการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างวัฒนธรรมคุณภาพและวัฒนธรรมประชาธิปไตยในการปฏิบัติงาน โดยกระบวนการมีส่วนร่วม มีวินัย คุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม กับการเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาและเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ช่วยเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทยและความเป็นสากล เป็น การเรียนรู้ คู่ขนานระหว่างความรู้สากลกับความรู้ท้องถิ่น สอดคล้องกับสังคมการดำรงชีวิตของผู้เรียน ถือว่า เป็นการเรียนรู้แบบคู่ขนานระหว่างความรู้ท้องถิ่นสู่สากล ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อผู้เรียน Jedede (1995, p. 97-137) ได้เสนอว่ารูปแบบ การเรียนรู้คู่ขนานระหว่างความรู้สากล แหล่งการเรียนรู้และ ภูมิปัญญา ส่งผลต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่มีความจำเป็นของนักเรียน ทำ

ให้สนใจ ใฝ่รู้ รักการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ และสามารถนำความรู้ท้องถิ่น ไปปรับประยุกต์
สู่สากล

ดังนั้น หลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้
การเรียนรู้เป็นไปอย่างได้ผลจึงควรยึดหลัก ดังนี้ 1) การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ควรเป็นไปอย่างมี
ชีวิตชีวา ผู้เรียนจึงควรมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน
การสอน 2) การเรียนรู้เกิดจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มิใช่จากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแหล่ง
เดียว ประสบการณ์ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ 3) การเรียนรู้
กระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญ หากผู้เรียนเข้าใจและมีทักษะในเรื่องกระบวนการเรียนรู้แล้ว จะ
สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และคำตอบที่ต้องการ 4) การเรียนรู้ที่ดีจะต้องเป็น
การเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองจึงจะช่วยให้เรียนจดจำและสามารถใช้
การเรียนรู้นั้นให้เป็นประโยชน์ได้ 5) การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน คือ การเรียนรู้ที่สามารถ
นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา
รวมทั้งเป็นผู้สนับสนุนในทุก ๆ ด้านเพื่อให้การจัดการศึกษามุ่งบรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้

2.3 ด้านการพัฒนาบุคลากร การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การวางแผน
ล่วงหน้า เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ขององค์กรเป็นรายบุคคลให้มีความพร้อมที่จะทำงานในหน้าที่ให้
ได้ผลดีแก่ องค์กรมากที่สุด มีกำลังกาย กำลังใจ มีสติปัญญา มีความรู้ มีความสามารถ และทุ่มเท
พลังทั้งหมดที่ มีอยู่ให้กับงานในหน้าที่จนได้รับผลสำเร็จมากที่สุด (Killian, 1968) สำหรับ
Chruden & Sherman (1986) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาบุคลากร คือ การพัฒนาบุคลากร
เป็นกระบวนการใน การศึกษา ฝึกอบรม บุคลากรเพื่อให้บุคลากรที่เหมาะสมกับความต้องการของ
องค์กร ได้แก่ การ พัฒนาทางด้านทักษะ ความรู้ ทักษะ และบุคลิกภาพ ขณะที่ Kenney & Ried
(1986) กล่าวว่า การ พัฒนาบุคลากรเป็นวิธีการต่าง ๆ ที่ดำเนินการเพื่อให้ผู้ที่ได้รับการบรรจุเข้า
ทำงานในองค์กร ความรู้ ความเข้าใจ สามารถทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเต็มที่
ส่วน Gilley & Egglund (1989) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรมุ่งเน้นการพัฒนา 3 ส่วน คือ 1) การ
พัฒนาบุคคล (Individual Development) 2) การพัฒนาสายอาชีพ (Career Development)
3) การพัฒนาองค์กร (Organization Development) ซึ่งบทบาทหลักของการพัฒนาบุคลากรจะ
ครอบคลุมผู้บริหาร (Administrator) ผู้ให้คำปรึกษาด้านอาชีพ (Career Counselor) วิทยากร
(Instructor Facilitator)

ดังนั้น การพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการ
บริหารงานของ ผู้อำนวยการสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา คือ

ครูต้องได้รับการ พัฒนาอยู่เสมอ เพราะปัจจุบันสภาพแวดล้อมสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว หลักสูตรการเรียนการสอนจึงต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จำเป็นต้องพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการเรียนการสอนให้ทันสมัย อาจดำเนินการ โดยการฝึกอบรม การให้การศึกษาและการพัฒนา ดังนั้น ผู้อำนวยการสถานศึกษา จึงควรมีบทบาทดังนี้ 1) จัดให้มีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย วางแผนในเรื่องการจัด และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา 2) ส่งเสริม สนับสนุน ให้ข้อเสนอแนะแก่บุคลากรในสถานศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ พร้อมทั้งให้มีการพัฒนาเครือข่ายทางวิชาการ ชมรมวิชาการ เป็นแหล่งการเรียนรู้ของ สถานศึกษา 3) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาและใช้สื่อต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสื่อที่ให้ ข้อเท็จจริงเพื่อการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นโดยเฉพาะหาแหล่งสื่อที่เสริมการจัดการเรียน การสอนของสถานศึกษาของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 4) ส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาห้องสมุด ของสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาและชุมชน 5) ส่งเสริมการจัดทำและหาสิ่งที่มี อยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน 6) ส่งเสริมการศึกษาวิเคราะห์และประเมิน คุณภาพมาตรฐานสื่อการเรียนรู้ที่จัดขึ้นเอง โดยมีการวิเคราะห์และประเมินอย่างสม่ำเสมอ 7) นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดหา ผลิตใช้ และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ พร้อมทั้งแนะช่วยแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานของบุคลากร

3. การวัดและประเมินผล

การวัดผลและการประเมินผล เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียน การสอนและ เป็น องค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็น กระบวนการที่ตรวจสอบว่า ผู้เรียนได้ถึงจุดมุ่งหมายปลายทางตามที่หลักสูตรต้องการหรือไม่ เพียงใด และผลจากการวัดผลและประเมินผลจะเป็นข้อมูลที่จะช่วยให้ครูผู้สอนได้นำไปพิจารณาหา วิธีการแก้ไขข้อบกพร่องและจุดอ่อนในด้านต่าง ๆ ได้

ดังนั้น การวัดผลและประเมินผล หมายถึง การกำหนดกรอบระเบียบแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผล การนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาปรับปรุงการเรียน การสอน และการพัฒนาเครื่องมือวัดผล

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ การวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนในชั้นเรียนเพื่อ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนและนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนหรือ ส่งเสริม พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ดียิ่งขึ้น และผลที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทั้งครูและ ผู้เรียน สามารถทำได้ในลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน คือ การวิจัยที่มีลักษณะ ดังนี้ ใคร? = ครูผู้สอนในห้องเรียน ทำอะไร? = ทำการแสวงหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่ไหน? = ที่เกิดขึ้นใน

ห้องเรียน เมื่อไร? = ในขณะที่การเรียนการสอนกำลังเกิดขึ้น อย่างไร? = ด้วยวิธีการวิจัยที่มีวงจรการทำงานต่อเนื่องและสะท้อนกลับ การทำงานของตนเอง (Self-Reflection) โดยขั้นตอนหลัก คือการทำงานตามวงจร PAOR (Plan, Act, Observe, Reflect and Revise) เพื่อจุดมุ่งหมายใด? = มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ลักษณะเด่นการวิจัย = เป็นกระบวนการวิจัยที่ทำอย่างรวดเร็ว โดยครูผู้สอนนำวิธีการแก้ปัญหาที่ตนเองคิดขึ้นไปทดลองใช้กับผู้เรียนทันทีและสังเกตผลการแก้ปัญหานั้นมีการสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนครูในสถานศึกษา เป็นการวิจัยแบบร่วมมือ (Collaborative Research) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550)

การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน มีขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวางแผน (Plan) ขั้นปฏิบัติตามแผน (Act) ขั้นสังเกตผล (Observe) และ ขั้นสะท้อนผล (Reflect and Revise) โดยมีวงจรการปฏิบัติการในชั้นเรียน ความสำคัญ และความจำเป็นของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ดังนี้ 1) ให้โอกาสครูในการสร้างองค์ความรู้ ทักษะการทำวิจัย การประยุกต์ใช้ การตระหนัก ถึงทางเลือก ที่เป็นไปได้ที่จะเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น 2) เป็นการสร้างชุมชนแห่งการ เรียนรู้ของครู (Community of Practice) 3) เป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติโดยตรง เนื่องจากช่วยพัฒนา ตนเองด้านวิชาชีพ 4) ช่วยทำให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่องและเกิดการเปลี่ยนแปลงผ่าน กระบวนการวิจัยในสถานศึกษาซึ่งเป็นประโยชน์ต่อองค์กร เนื่องจากนำไปสู่การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติและการแก้ปัญหา 5) เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติ ในการวิจัยทำให้กระบวนการวิจัยเกิดยอมรับในความรู้ของผู้ปฏิบัติ 6) เป็นการตรวจสอบวิธีการทำงานของครูที่มีประสิทธิผล 7) ครูมีการเรียนรู้จากงานของตนและทำให้ครูเป็นผู้นำการ เปลี่ยนแปลง (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550)

การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน มีประโยชน์ ดังนี้ 1) การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาวิชาชีพครู 2) ผู้เรียนมีการพัฒนาการเรียนรู้อันและกัน การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน (Plan Reflect Act Observe) 3) ทำให้เกิดการพัฒนากลุ่มคนแห่ง การเรียนรู้ของผู้ปฏิบัติ (Community of Practice) 4) ส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานแบบ ประชาธิปไตยที่ทุกฝ่ายเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และยอมรับในการข้อค้นพบร่วมกัน ความ สอดคล้องของวงจรเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนกับวงจรพัฒนาคุณภาพงาน

นางลักษณะ วิรัชชัย (2555) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน โดยนำเอาขั้นตอนของการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ไปเปรียบเทียบกับวงจรพัฒนาคุณภาพ งาน ดังนี้ 1) วางแผน (Plan-P) คือ การทำงานต้องมีการวางแผน เพราะทำให้มี

ความมั่นใจว่าทำงานได้สำเร็จ เช่น วางแผนการสอน วางแผนการวิจัย 2) การปฏิบัติ (Do-D) เป็นขั้นตอนการลงมือปฏิบัติ ตามแผนที่วางไว้ การวิจัยในชั้นเรียนตามแผนการวิจัย คือ การลงมือเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบ ปัญหาการวิจัยในแผน 3) ตรวจสอบ (Check-C) เป็นขั้นตอนการประเมินการทำงานว่าเป็นไปตามที่ วางไว้หรือไม่ มีเรื่องอะไร ปฏิบัติได้ตามแผน มีเรื่องอะไรที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ตามหรือปฏิบัติแล้วไม่ได้ผล การตรวจสอบนี้จะได้สิ่งที่สำเร็จตามแผน และสิ่งที่ เป็นข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไข 4) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A) เป็นขั้นของการนำข้อบกพร่องมาวาง แผนการปฏิบัติการแก้ไข ผู้วิจัย ต้องตรวจสอบเนื้อหาเพื่อแก้ไขแล้วไปแก้ไขอีกต่อไปงานของการ วิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นการทำไปเรื่อย ๆ ไม่มีการหยุด วิจัยไปเรื่อย ๆ เป็นการพัฒนาให้ดีขึ้นเป็นการ พัฒนาอย่างยั่งยืน

5. การนิเทศการเรียนการสอน

การนิเทศการเรียนการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะส่งเสริมสนับสนุน และ พัฒนา ระบบการศึกษาให้ดีขึ้นและยังช่วยให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ ส่งผลไปยังผู้เรียนเป็น สำคัญ จึงจำเป็นต้องอาศัยหลักการนิเทศเป็นสำคัญ การนิเทศจะบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ อย่างมี ประสิทธิภาพนั้น มีผู้เสนอแนะ ดังนี้

กรองทอง จิรเดชากุล (2550, น. 5) กล่าวว่า การนิเทศภายใน สถานศึกษามีหลักการ ดังนี้ 1) การดำเนินการนิเทศจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตามขั้นตอนกระบวนการ นิเทศภายในสถานศึกษา 2) บุคลากรที่เป็นหลักสำคัญในการดำเนินการ พัฒนาระบบนิเทศภายในสถานศึกษาคือผู้อำนวยการสถานศึกษา 3) การนิเทศภายใน สถานศึกษาจะต้องสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาครูและผู้เรียน

ชาวี มณีศรี (2552, น. 27-28) ได้กล่าวถึง สาระของหลักการนิเทศ การศึกษา ดังนี้ 1) การนิเทศการศึกษาเป็นการช่วยกระตุ้น ประสานงาน และแนะนำให้เกิดความ เจริญออกงามแก่ครูโดยทั่วไป 2) การนิเทศตั้งอยู่บนรากฐานของ ประชาธิปไตย 3) การนิเทศเป็น กระบวนการส่งเสริมสร้างสรรค์ 4) การนิเทศกับการปรับปรุง หลักสูตรเป็นงานที่เกี่ยวข้องกัน 5) การนิเทศ คือ การสร้างมนุษยสัมพันธ์ 6) การนิเทศมุ่งส่งเสริมบำรุงขวัญ 7) การนิเทศมี จุดหมายที่จะขจัดช่องว่างระหว่างสถานศึกษาและชุมชน โดยเฉพาะใน ชุมชน หลักการนิเทศ การศึกษาควรตั้งอยู่บนรากฐานที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีจุดมุ่งหมายที่ ชัดเจน มีการวางแผน อย่างเป็นระเบียบ เป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เปิดโอกาส ให้ทุกคน ได้แสดง ความสามารถเชิงสร้างสรรค์ ทั้งทางด้านความคิดและการกระทำใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ รวมทั้งให้ ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

ดังนั้น การนิเทศการเรียนการสอน ควรมีหลักสำคัญ คือ 1) การนิเทศ การศึกษา จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องทั่วถึงตามกระบวนการของการนิเทศ 2) บุคลากรที่เป็น หลักสำคัญในการดำเนินการพัฒนาระบบนิเทศภายในสถานศึกษา คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จะต้องเปิดโอกาสให้คณะครูและบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมใน การดำเนินงาน 3) การนิเทศ ภายในสถานศึกษาจะต้องสอดคล้องกับความต้องการความจำเป็น ของครู 4) หลักสำคัญของการ นิเทศภายในสถานศึกษา คือ การส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือครูให้ ประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อสร้างเสริมพัฒนาการของผู้เรียน ทุกด้านให้เต็มศักยภาพโดยมี หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกรอบในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน

6. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นงานที่สำคัญ สืบเนื่องในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้สถานศึกษาต้องได้รับการประเมินคุณภาพ การศึกษาทุกสถานศึกษา สถานศึกษาทุกแห่งจึงต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด

7. การจัดหาและพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

นวัตกรรมการเรียนการสอน (Education Innovation) ความหมายของ นวัตกรรม การ เรียนการสอน หมายถึง ความคิด รูปแบบ วิธีการ เทคนิค แนวทาง และผลิตผลที่ ปรับปรุงประยุกต์ สร้างสรรค์และพัฒนาให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ที่ดีกว่าเดิม (ถวัลย์ มาศจรัส, 2550, น. 46) ส่วน สุคนธ์ สิ้นธ พานนท์ (2553, น. 8) ได้สรุปความหมายของนวัตกรรมทางการเรียน การสอน คือ สิ่งใหม่ ๆ ที่สร้าง ขึ้นมาเพื่อช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหรือพัฒนาให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมี ประสิทธิภาพ ได้แก่ แนวคิด รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา และ Rogers & Shoemaker (1976, p. 19) กล่าวว่า นวัตกรรมการเรียน การสอน หมายถึง ความคิด การกระทำ หรือสิ่งของที่บุคคลเห็นว่าเป็นของใหม่ไม่ว่าความคิดนั้นจะ เป็นสิ่งใหม่หรือไม่ โดยใช้ ความเห็นและการตัดสินใจของตนเอง ถ้าบุคคลนั้นเห็นว่าเป็นสิ่งใหม่ สำหรับเขา คำว่า “ใหม่” ไม่ได้หมายความว่าต้องเป็นความรู้ใหม่ครั้งแรก แต่หมายถึงการที่บุคคล ได้รับความรู้ในเรื่องเดิมมากขึ้น หรือแนวความคิดใหม่เรื่องเจตคติหรือเกี่ยวกับการตัดสินใจที่จะใช้ นวัตกรรมนั้น ๆ

ดังนั้น นวัตกรรมการเรียนการสอน หมายถึง เครื่องมือ สื่อ แนวคิด วิธีการ กระบวนการ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่นำมาใช้แก้ปัญหาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อให้มีประสิทธิภาพ ตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร และเป็นแนวคิดหรือการปฏิบัติในอันที่จะเอาสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งอาจจะ เป็นสิ่งใหม่หมดหรือบางส่วนหรือที่ยังไม่เคยมีหรือมีอยู่แล้ว หรืออาจจะเคยใช้ในสังคมอื่น ๆ ได้ผลแล้วนำมาใช้ใหม่อีกสังคมหนึ่ง หรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อ งานที่ได้ปฏิบัติ

สรุป การบริหารงานด้านวิชาการ หมายถึง กระบวนการบริหารงานตามขอบข่าย ด้าน วิชาการของสถานศึกษาครอบคลุมงาน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ ด้านการจัดหา และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

3. แนวคิดที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ

3.1 ความหมายของการบริหาร

การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างมีศิลปะในการใช้ทรัพยากรและคน เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า “การบริหาร” (Administration) ไว้ดังนี้

สันติ บุญภิรมย์ (2552, น. 42) ได้กล่าวไว้ว่า เป็นการดำเนินงานที่ประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ โดยใช้ปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาสนับสนุน ในการดำเนินการ

มัญญ ร่มแก้ว (2553, น. 16) ได้กล่าวไว้ว่า เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันในการบริหารงานอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่ประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน

ธีระ รุญเจริญ (2555, น. 10) ได้ให้ความหมายการบริหารว่าหมายถึง การใช้ทรัพยากรให้มีประโยชน์มากที่สุดอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการทำงานเป็นขั้นตอนระหว่างทรัพยากรที่มี กับกระบวนการและผลผลิต สำหรับทรัพยากรครอบคลุมไปจนถึง คน วัสดุอุปกรณ์ เงิน การจัดการ ส่วนผลผลิตมุ่งไปที่คุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2559, น. 50) ได้ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง กระบวนการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ต้องอาศัยความร่วมมือของบุคคล ผู้บริหารเป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบต่อความสำเร็จของงานหรือล้มเหลวของงานที่อาจจะเกิดขึ้น

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การใช้กระบวนการและเทคนิคการทำงานของผู้อำนวยการสถานศึกษาในการบริหารทรัพยากร ได้แก่ การบริหารงานด้านวิชาการ การบริหารงานด้านงบประมาณ การบริหารงานด้านบริหารงานบุคคล การบริหารงานด้านการบริหารทั่วไป เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3.2 แนวคิด หลักการทฤษฎีการบริหาร

การบริหารองค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์กรประเภทใด มีขนาดใหญ่หรือขนาดเล็กก็ตาม ต่างก็มีความเชื่อว่า ทฤษฎีหรือหลักการทางการบริหารมีความจำเป็นที่ผู้บริหารองค์กรจะต้องศึกษา เรียนรู้เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประเภทขององค์กรนั้น ๆ แม้ว่าองค์กรทุกประเภทจะมี องค์ประกอบที่เหมือน ๆ กันก็ตาม แต่ก็มีความแตกต่างกันในส่วนของทรัพยากร บุคลากร และ เป้าหมายขององค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรทางการศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรที่มีความแตกต่างไปจากองค์กรอื่น มีเป้าหมายเพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่กำหนด ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ผู้อำนวยการสถานศึกษาจะต้องศึกษาทฤษฎี หลักการ และแนวปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการบริหารองค์กรมากขึ้น นักวิชาการได้ให้แนวคิด ทฤษฎี ดังต่อไปนี้

เซียร์ (Sears, 1950) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา ต้องดำเนินการไปตามกระบวนการบริหาร 5 ขั้น เรียก ย่อ ๆ ว่า PODCC โดยมีกระบวนการบริหาร ดังนี้ 1) การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดแผนงานและโครงการไว้ล่วงหน้า 2) การจัดองค์กร (Organizing) เป็นการกำหนดตำแหน่งและหน้าที่ในหน่วยงานให้ชัดเจน 3) การอำนวยการ (Directing) เป็นการพิจารณาสั่งการและมอบหมายงาน 4) การประสานงาน (Coordinating) เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานและตำแหน่งต่าง ๆ ในหน่วยงาน 5) การควบคุมงาน (Controlling) เป็นการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน สำหรับ Tead (1935) ได้เสนอว่า การบริหารงานนั้น ผู้อำนวยการสถานศึกษาจะต้องดำเนินการในกระบวนการที่เรียกว่ากระบวนการบริหาร มี 9 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงานให้ชัดเจน 2) จัดทำแผนงาน 3) กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ระดับบริหารฝ่ายต่าง ๆ ทุกคน 4) มอบงานและมอบอำนาจหน้าที่แก่ผู้ร่วมงานให้เป็นสัดส่วนชัดเจน 5) ควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน 6) ปฏิบัติการตามความจำเป็นเพื่อปริมาณและคุณภาพ 7) มีการประสานงานกันทุกหน่วยงาน 8) ดำเนินการบำรุงขวัญให้กำลังใจกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ 9) เตรียมวางแผนงานในอนาคต

การิก กูเธอร์ ฟีก ลินดอล เออวิก (Gulick & Urwick, 1973) ได้เสนอกระบวนการบริหารไว้ 7 ประการ เรียกว่า POSDCORB โดยมีกระบวนการบริหาร ดังนี้ 1) การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนหรือวางโครงการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าว่าจะต้องทำอะไร และทำอย่างไร เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ 2) การจัดองค์กร (Organizing) หมายถึง การกำหนดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงาน การจัดสายงานบังคับบัญชาและการกำหนดตำแหน่งหน้าที่ 3) การบริหารงานบุคคล (Staffing) หมายถึง การจัดอัตรากำลัง การสรรหาการพัฒนาบุคลากร การสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน การประเมินผลการทำงานเพื่อพิจารณาความดีความชอบ การให้สวัสดิการและการให้พันทนาการ 4) การอำนวยการ (Direction) หมายถึง การอำนวยการ การตัดสินใจการวินิจฉัยสั่งการ การควบคุมบังคับบัญชา และการควบคุมการปฏิบัติการ 5) การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานงานดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อให้เกิดความร่วมมือและดำเนินการไปสู่เป้าหมายเดียวกัน 6) การรายงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานขององค์กร เพื่อให้ผู้บริหารและสมาชิกขององค์กรทราบความก้าวหน้าของการดำเนินงาน 7) การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การจัดทำงบประมาณการใช้จ่ายเงิน การควบคุมและตรวจสอบด้านการเงิน ส่วน Gregg (1957) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารการศึกษา มี 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) Decision Making คือ การตัดสินใจเพื่อดำเนินการ 2) Planning คือ การวางแผนปฏิบัติการตามแนวทางเลือกที่ตัดสินใจเลือกแล้ว 3) Organizing คือ การจัดองค์กร 4) Communicating คือ การติดต่อสื่อสาร ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร 5) Influencing คือ การจูงใจให้ทุกคนในองค์กรปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ 6) Coordinating คือ การประสานงาน 7) Evaluating คือ การประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผน

สรุปได้ว่า แนวคิด หลักการทฤษฎีการบริหาร หมายถึง แนวความคิดหรือความเชื่อที่เกิดขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์มีการทดสอบและการสังเกตจนเป็นที่แน่ใจ มีเหตุผลและสามารถนำไปประยุกต์และปฏิบัติได้เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานในองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อหน่วยงานในองค์กรนั้น ๆ

3.3 การบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่หลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน เช่น ความสามารถ ทักษะคติ พฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรม ทั้งในด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคมโดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นแบบแผนและไม่เป็นระเบียบแบบแผน (ภิญโญ สาร, 2526, น. 10)

วิเชียร วิทย์อุ่ม (2550, น. 1-2) กล่าวว่า การบริหารการศึกษาเป็นศาสตร์ เพราะมีหลักการบริหารซึ่งเป็นการนำความรู้มาประกอบรวมกันเป็นระบบ มีหลักการ มีกฎเกณฑ์ และทฤษฎีที่ได้รับมาจากการศึกษาค้นคว้า ส่วนการบริหารการศึกษาเป็นศิลป์ เพราะการบริหารมีการใช้ทักษะความคิดสร้างสรรค์และการตัดสินใจโดยพยายามผสมผสานความสามารถต่าง ๆ รวมทั้งหลักการและทฤษฎีที่ได้ศึกษามาลงสู่การปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2551, น. 4) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่หลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อการพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับตั้งแต่ บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม และคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกับความต้องการ ของสังคม

ณิรดา มนตรีวัฒนา (2553, น. 45) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา คือกระบวนการทำงานโดยอาศัยผู้อื่นทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา คือกระบวนการทำงานที่หลาย ๆ คนร่วมมือกัน ดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน ให้มีคุณภาพ

3.4 การบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง รูปแบบของความเกี่ยวข้องผูกพันร่วมกันของสมาชิกในการประชุมหรือเพื่อตัดสินใจและควบคุมการทำงาน

ลูเธอร์ กุลลิก และลินตัน เออร์วิค (Gulick & Urwick, 1973) ได้เสนอแนวคิดเชิงกระบวนการบริหารว่ามี 7 ขั้นตอน โดยใช้อักษรย่อว่า POSDCORB ได้แก่ 1. P: Planning (การวางแผน) 2. o: Organizing (การจัดองค์การ) 3. S: Staffing (การจัดคนเข้าทำงาน) 4. D: Directing (การกำกับงาน) 2 - 5. Co: Coordinating (การประสานงาน) 6. R: Reporting (การประเมินงาน) 7. B: Budgeting (การงบประมาณ)

ยูไนเต็ท เนชั่น (United Nation, 1981, p. 4) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น และต้องมีพลังของสมาชิกในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายและการจัดสรร ทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและต้องมีความเต็มใจที่จะปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ

แคสท์ แอนด์ โรเซนสวิต (Kast & Rosenzweig, 1985, p. 399-405) ยังได้ ระบุถึงภารกิจการบริหาร (The Manage-rail Task) ว่าประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าหมาย (Goal Setting)

2) การวางแผน (Planning) 3) การจัดทรัพยากร (Assembling Resources) 4) การจัดองค์การ (Organizing) 5) การปฏิบัติงาน (Implementing) 6) การควบคุม (Controlling) ส่วน คริทเนอร์ (Kreitner, 1998) กล่าวว่า หน้าที่การบริหาร ได้แก่ 1) การวางแผน (Planning) 2) การตัดสินใจ (Decision Making) 3) การจัดองค์การ (Organizing) 4) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) 5) การสื่อสาร (Communicating) 6) การจูงใจ (Motivating) 7) การนำ (Leading) 8) การควบคุม (Controlling) ในขณะที่ ดูบริน (Dubrin, 2000) บอกว่า หน้าที่การบริหาร ประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์การและการจัดบุคลากร (Organizing and Staging) 3) การนำ (Leading) 4) การควบคุม (Controlling)

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึงการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีความเกี่ยวข้องผูกพันกัน ทำงานด้วยกัน ช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน

จากแนวคิดการบริหารการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ ลูเธอร์ กุลิค และลินตัน เออร์วิค มาใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้

3.5 แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย

ความหมายของเครือข่าย

วิทลีย์ (Wheatly, 1999, p. 61)กล่าวว่า สรรพสิ่งทั้งหลายต่างก็มีการพึ่งพาอาศัยกันมีการดำรงอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก้อน เป็นข่ายใยแห่งความสัมพันธ์ มีความเป็นอิสระต่อกัน และมีตัวตนที่แท้จริง กล่าวคือสรรพสิ่งทั้งหลายเป็นเครือข่ายที่เชื่อมโยงมีการขยายผลและเติบโตอย่างต่อเนื่อง สามารถ ปรับเปลี่ยนรูปร่างรูปทรงและเปลี่ยนพลังงานเพื่อการเข้าสู่ภาวะที่เหมาะสม

แฮนสัน (Hanson, 2003, p. 523) ได้ให้ความหมายของเครือข่าย (Network) ว่า หมายถึง รูปแบบหนึ่ง ของการประสานงานของบุคคล กลุ่มองค์กรหรือหลายองค์ การที่มีทรัพยากรของตัวเอง ซึ่งเข้ามา ประสานงานกันอย่างมี ระยะเวลาพอสมควรจะมีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอหรือไม่ก็ตาม แต่จะมีการวางรากฐานเอาไว้ เมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีความต้องการจะขอความช่วยเหลือหรือขอ ความร่วมมือจากกลุ่มอื่น ๆ เพื่อแก้ปัญหาและสามารถติดต่อกันต่อไปได้ และการที่ปัจเจกบุคคล หรือสถาบันมารวมกันเป็นกลุ่มนั้นจะต้องมี ความสนใจในเรื่องหนึ่งเรื่องใดร่วมกัน แต่อย่างไรก็ตาม เพียงการรวมกลุ่มเท่านั้นยังไม่อาจเป็นเครือข่ายงานได้เพราะจะมีลักษณะเพียงการทำงานร่วมกันคือ มีบุคคลร่วมสนทนากัน หากจะให้ เป็นเครือข่ายที่ดี ได้ ต้องมี ปัจจัยความร่วมมือกันที่จะติดต่อ สื่อสารเต็มใจที่จะประสานงานกัน และที่สำคัญสมาชิกต้องยอมรับที่จะทำกิจกรรมร่วมกันไม่ใช่ เพียงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเท่านั้น

พิชายรัตน์ดิกล ฤกษ์ (2552, น. 304) ได้ให้ความหมายของคำว่า เครือข่าย (Network) หมายถึง กลุ่มของผู้กระทำ (Actors) ที่มีการเชื่อมโยงโดยกลุ่มของความสัมพันธ์ (Ties) ผู้กระทำ หรือแกนเชื่อมโยง (Nodes) สามารถเป็นได้ทั้งบุคคล ที่มวาม องค์การ แนวความคิด หรืออื่น ๆ ขึ้นอยู่กับบริบทของเครือข่าย ความสัมพันธ์ (Ties) เป็นสิ่งเชื่อมโยงผู้กระทำตั้งแต่สองคนขึ้นไป

อโนทัย ไทยวรรณศรี (2558) ได้ให้ความหมายของเครือข่าย หมายถึง การรวมตัวของกลุ่มที่มีการประสานงานหรือทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีระยะเวลาอันพอควรมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน และหากบรรลุวัตถุประสงค์หนึ่งแล้วเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมวัตถุประสงค์ใหม่ได้และยังเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมของปัจเจกบุคคล กลุ่ม องค์การ ผ่านรูปแบบของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กิจกรรม การสื่อสาร ความร่วมมือ การพึ่งพาอาศัย การแลกเปลี่ยน การเรียนรู้ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ที่มีโครงสร้างและรูปแบบที่หลากหลาย ตลอดจนมีเป้าหมายร่วมกัน

สรุปได้ว่า เครือข่าย หมายถึง การเชื่อมโยงระหว่างระบบการปฏิบัติงานหรือเชื่อมโยง บทบาทของกลุ่มบุคคล องค์การ/ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เป็นหน่วยย่อยรวมตัวกันด้วยความสมัครใจ ภายใต้ความต้องการในวัตถุประสงค์ร่วมกัน จัดโครงสร้างและรูปแบบการทำงานด้วยระบบใหม่ ในลักษณะสร้างความร่วมมือประสานงานกันในแนวราบ ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยการระดมสรรพกำลังร่วมกันกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาด้วยการให้สมาชิกได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจร่วมวางแผนร่วมทำร่วมรับผิดชอบร่วมติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์การสร้างเครือข่าย

3.6 การสร้างเครือข่าย

สตาร์กี (Starkey, 1997) ได้เสนอแนวทางในการสร้างเครือข่ายว่าควรดำเนินการดังนี้

1. เชิญองค์กรและผู้มีส่วนได้เสียมาร่วมประชุม โดยมีหัวข้อการประชุมที่น่าสนใจเกี่ยวกับผลประโยชน์ร่วม หรือเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกัน มอบหน้าที่ในการบริหารจัดการประชุมให้กับ บรรดาผู้มีส่วนได้เสียร่วมกันรับผิดชอบการหาข้อตกลงร่วมในกิจกรรมที่เป็นผลประโยชน์ร่วมดังกล่าว

2. กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเครือข่าย ทิศทาง กิจกรรมหลักและคุณสมบัติ ของสมาชิกให้ชัดเจน โดยให้สมาชิกส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดด้วย เพื่อป้องกันการครอบงำจากกลุ่มคนบางกลุ่ม ทั้งนี้ควรมีการทบทวนเป็นระยะ ๆ เพื่อปรับให้เหมาะสมเป็นสภาพการณ์ ของสังคม และความต้องการของสมาชิก

3. จัดตั้งกลุ่มแกนของเครือข่ายที่ปวารณาตัวเข้ามาทำหน้าที่ประสานงานจัดการ และส่งกำลังบำรุงให้กับสมาชิก ซึ่งต้องไม่ติดอยู่กับกิจกรรมประจำวันของตัวเอง และกลุ่มแกน ต้องดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายให้บังเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ต้องมีการหมุนเวียน เปลี่ยนกลุ่มผู้นำเครือข่ายเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของสมาชิก และป้องกันการผูกขาดอำนาจ

4. ความรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของและความผูกพันที่เหนียวแน่น มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของเครือข่าย ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การเลือก กิจกรรมและวิธีการทำงานของเครือข่ายในลักษณะประชาธิปไตย

5. เครือข่ายต้องมีการจัดหาและจัดการทรัพยากร เพื่อความมีประสิทธิภาพในการ ขับเคลื่อนกิจการของเครือข่าย และความสามารถในการพึ่งตนเอง ทรัพยากรนี้ไม่ได้หมายถึง เงินทุน เท่านั้น แต่ยังหมายความรวมถึงคุณภาพของสมาชิก วิธีการจัดการแบบมีส่วนร่วม เทคโนโลยี การ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

6. ทำให้เครือข่ายมีสถานะภาพถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อให้เครือข่ายและผู้นำเครือข่าย ได้รับการสนับสนุน และความไว้วางใจจากสมาชิกเครือข่าย อีกทั้งยังได้สามารถ ดำเนินงานได้ กว้างขวาง อาจมีชื่อและสัญลักษณ์ของเครือข่ายเพื่อให้เป็นที่จดจำได้ง่ายและอาจ ส่งข่าวสารไปให้กับ บุคคลเป้าหมายที่สามารถให้การรับรองเครือข่ายได้

7. ควรสนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายกับเครือข่าย เพื่อเสริมให้ เครือข่าย มีความเข้มแข็งมากขึ้นซึ่งมีได้ทั้งทางแนวนราบ แนวตั้ง หรือในภูมิภาคต่างระดับกัน การ เชื่อมเครือข่ายทำได้ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการด้วยการมีกิจกรรมร่วมกัน หรือเป็น ตัวแทนร่วมกันในการ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวข้อง และการร่วมกันประสานงานการประชุม

8. ควรมีการติดตามผลและประเมินผล เป็นประจำสม่ำเสมอและถี่ถ้วน โดยดู ความ สอดคล้องของแผนการทำงานกับวัตถุประสงค์ ความก้าวหน้าและความสำเร็จของเครือข่าย ในแต่ละ ระยะเวลา ทั้งนี้ควรให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดวิธีและเครื่องชี้วัด ประสิทธิภาพของ กิจกรรมเครือข่าย และร่วมเรียนรู้ตลอดกระบวนการติดตามและประเมินผล

9. ควรมีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมด้านการจัดการเครือข่ายให้กับองค์กร ผลิตผู้นำ เครือข่ายสม่ำเสมอ

10. ถ้าวัตถุประสงค์ของเครือข่ายดี การเชื่อมโยงภายในเครือข่ายเหมาะสม เอื้อให้ เกิดความเคลื่อนไหวของกิจกรรมและความแข็งขันของสมาชิก โครงการหรือกิจกรรมมีลักษณะ กระจายอำนาจไปให้กับมวลสมาชิกที่ได้รับประโยชน์ การกำเนิดของเครือข่ายจะนำไปสู่การ พัฒนาที่ยั่งยืนได้ในที่สุด

เบิร์ค (Burke, 1999) ได้เสนอแนวทางในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายที่มุ่งรักษาความ สมดุลระหว่างความต้องการของหน่วยงานสนับสนุนเครือข่าย ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้าจากภายนอก ประเด็นสำคัญที่สุดคือ อันตรายอันเกิดจากทรัพยากร จากภายนอกที่ให้ผลเสียมากกว่าผลดี การเปิดกว้างและกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วมสามารถช่วยได้ การรวมศูนย์การจัดหาเงินอุดหนุนจะเป็นการทำลายเครือข่าย จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องให้ตัวแทน กลุ่มมีความรับผิดชอบในการระดมทรัพยากรแทนที่หน่วยงานสนับสนุนจะเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในเรื่องนี้

2. ความเป็นเอกภาพ รูปแบบที่ออกแบบไว้ยากที่จะเติบโตได้ แต่ละเครือข่ายอาจไม่เหมือนกัน ต้องเปิดโอกาสให้เครือข่ายออกแบบของตัวเอง

3. คำนิยามเครือข่ายต้องนิยาม/กำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตประเด็นหรือขอบเขตพื้นที่ของตัวเอง เครือข่ายจำเป็นต้องแน่ใจว่าไม่ซ้ำซ้อนหรือแข่งขันกับเครือข่ายที่มีอยู่แล้ว แต่จะพัฒนาความสัมพันธ์ไปเชื่อมโยงกับสถาบันที่เกี่ยวข้อง

4. ความเกี่ยวข้องในวงกว้าง ถ้าจะให้เครือข่ายอยู่รอด เครือข่ายต้องมีสมาชิกที่มีความมุ่งมั่นอยู่เป็นหลักในการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายมากกว่า 1 คน ต้องมีกลุ่มแกนของเครือข่าย ที่คอยผลักดัน คนกลุ่มนี้ควรเป็นคนที่คอยกระตุ้นให้ความสัมพันธ์ภายในเครือข่ายมีอยู่อย่างต่อเนื่อง และควรติดต่อสื่อสารกับสมาชิกที่ห่างหายไปให้บ่อยครั้งสม่ำเสมอ มีการแบ่งงานให้กับสมาชิกร่วมรับผิดชอบ

5. การมีส่วนร่วม ปกติเครือข่ายประกอบด้วย สมาชิกขององค์กรพัฒนาเอกชน นักวิจัย องค์กรชุมชน เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างผู้มีส่วนได้เสีย อย่างใกล้ชิดเพื่อให้แน่ใจว่าคนเหล่านี้ยังคงติดต่อและเอื้อประโยชน์ให้กันอยู่

6. ความขัดแย้งภายใน สมาชิกเครือข่ายมักจะสงสัยระแวงกัน หรือมีวาระแฝงแปลก ๆ ออกไป การเปิดเผยและการติดต่อสื่อสารที่ดีภายในเครือข่าย จะช่วยลดความตึงเครียดได้ ความเป็นประชาธิปไตยและกระบวนการตัดสินใจแบบใสสะอาดมีความสำคัญสำหรับการจัดการกับเรื่องนี้

7. รางวัล การรับรู้ถึงความพยายามที่สมาชิกทุ่มเทให้กับเครือข่าย มีความสำคัญต่อ การรักษาไว้ซึ่งความกระตือรือร้นของสมาชิก แต่ก็เป็นที่หลีกเลี่ยงไม่พ้นที่เครือข่ายอาจมีการเปลี่ยนแปลง เมื่อเวลาผ่านไป กลุ่มแยกตัวออกไปตั้งใหม่ วาระที่สนใจเปลี่ยนไป สมาชิกลาออกหรือเข้ามาใหม่ คุณค่า ของเครือข่ายอาจมาจากสายสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการที่เกิดขึ้นบริเวณรอบ ๆ เครือข่าย

8. ความยืดหยุ่น เครือข่ายต้องการกฎและความรับผิดชอบ แต่ต้องไม่ตายตัวมากเกินไป ความสามารถในการปรับตัวมีความสำคัญต่อความยั่งยืนของเครือข่าย ขณะที่วัตถุประสงค์ของ เครือข่ายควรชัดเจน แต่ก็ต้องมีขอบเขตที่เครือข่ายสามารถเปลี่ยนแปลงได้

9. ทำประสบการณ์ให้เป็นเรื่องเป็นราว ถ้าเครือข่ายต้องการใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ การเรียนรู้ก็จำเป็นต้องถูกทำให้เป็นเรื่องเป็นราว เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

10. การให้เงินอุดหนุน เครือข่ายไม่อาจดำเนินกิจกรรมได้ด้วยตนเอง จำเป็นต้องใช้เงินและทรัพยากรอื่นที่ไม่ใช่ตัวเงินในการทำงานของเครือข่าย แหล่งอุดหนุนเงินที่หลากหลายเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างความยั่งยืนให้กับเครือข่าย

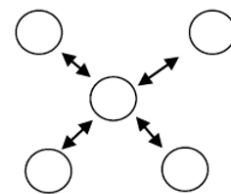
11. ความถูกต้องตามกฎหมาย เครือข่ายต้องมีชื่อและมีการติดต่อเพื่อจัดตั้งชื่อเสียง เรียงนามของเครือข่าย การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานระดับสูง และการประชาสัมพันธ์ทางสื่อสาร ต่าง ๆ จะช่วยสร้างความยั่งยืนและพลังอำนาจของเครือข่าย

แฮนสัน (Hanson, 1996, p. 16) ได้กล่าวถึง การส่งข่าวสารภายในหรือระหว่างองค์กร โดยผ่าน เครือข่ายว่า มีรูปแบบของการสื่อสารอยู่ 5 รูปแบบ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ แบบรูปโซ่ (Chain) แบบวงล้อ (Wheel) แบบวงกลม (Circle) แบบทุกช่อง (All channel) และแบบตัววาย (Y-shape) ดังภาพที่ 2

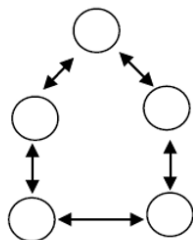
1. แบบรูปโซ่ (Chain)

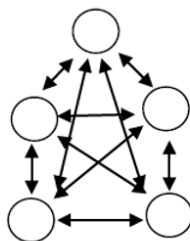
2. แบบวงล้อ (Wheel)

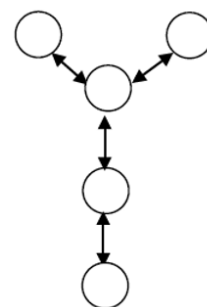
3. แบบวงกลม

4. แบบทุกช่อง (All channel)

5. แบบตัววาย (Y-shape)

ภาพประกอบ 2 รูปแบบการสื่อสาร

ปารีชาติ วลัยเสถียร (2543, น. 124) ได้สรุปกระบวนการสร้างเครือข่ายไว้ดังนี้

1. ขั้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่ายเป็นขั้นตอนที่ผู้ปฏิบัติงานหรือ ฝ่ายจัดการตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย เพื่อที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายรวมทั้ง พิจารณางองค์กรต่าง ๆ ที่เห็นว่าเหมาะสมเข้าเป็นเครือข่ายในการทำงานคำถามในขั้นตอนนี้ คือ 1) จะเข้าร่วมเป็นเครือข่ายกับองค์กรใด 2) จะได้รับประโยชน์หรือต้องสละประโยชน์ด้านใดบ้าง ในการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย 3) ระยะเวลาใดในการเข้าร่วมเครือข่ายคำตอบสำหรับคำถามเหล่านี้ อาจมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อระยะเวลาในการทำงานผ่านไประยะหนึ่งแล้ว

2. ขั้นติดต่อกับองค์กรที่จะเป็นเครือข่ายหลังจากที่ได้ตัดสินใจในองค์กรที่เห็นว่าเหมาะสมในการเข้าร่วมเครือข่ายจะเป็นขั้นตอนของการติดต่อสัมพันธ์ เพื่อชักชวนเข้าร่วมเป็นเครือข่ายในการทำงาน ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อองค์กรมีความต้องการเหมือนกัน และต้องการกระทำกิจกรรมตอบสนองความต้องการเหมือนกันดังนั้นจะต้องสร้างความคุ้นเคยและการยอมรับรวมทั้งความไว้วางใจระหว่างกัน เป็นขั้นตอนของการปลูกจิตสำนึกโดยการให้รางวัล กระตุ้นให้ ยากแก้ปัญหาาร่วมกันอาจเรียกขั้นตอนนี้ว่า เป็นขั้นตอนการเตรียมกลุ่มหรือเตรียมเครือข่าย

3. ขั้นการสร้างพันธกรณีร่วมกันเป็นขั้นตอนของการสร้างความผูกพันร่วมกันซึ่งหมายถึง การตกลงในความสัมพันธ์ต่อกัน ในขั้นตอนนี้องค์กรจะเข้าสู่อการตกลงที่จะทำงานร่วมกัน ซึ่งในการที่จะทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาของกลุ่มองค์กรจะต้องมีความรู้ที่จำเป็น ซึ่งอาจจะทำโดยการแลกเปลี่ยนความรู้ และอาจเรียกขั้นตอนนี้ว่า กลุ่มศึกษาเรียนรู้ (Learning group) หากพิจารณาในประเด็นของระดับการสร้างเครือข่ายก็จะเป็นขั้นตอนของการให้ความร่วมมือ (Informal cooperation)

4. ขั้นการพัฒนาความสัมพันธ์เป็นขั้นตอนที่การสร้างเครือข่ายปรากฏผลงานเป็นรูปธรรม เป็นขั้นตอนการเริ่มทำกิจกรรมโดยใช้ทรัพยากรร่วมกัน มีการตกลงในเรื่องการบริหารจัดการกลุ่ม ซึ่งเริ่มต้นด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่ม กำหนดกิจกรรม จัดวางข้อตกลงในการทำงาน กำหนดบทบาทของสมาชิก รวมทั้งสิทธิ หน้าที่ของหัวหน้ากลุ่ม เป็นต้น ในขั้นกลุ่มกิจกรรม (Action group) หากพิจารณาในประเด็นระดับการสร้างเครือข่ายเรียกว่าเป็นขั้นตอนของการทำข้อตกลง (Formal agreement)

5. ขั้นตอนการขยายกิจกรรมหรือขยายกลุ่มหลังจากขั้นตอนการพัฒนาความสัมพันธ์ จนนำไปสู่การทำกิจกรรมร่วมกัน จนมีผลงานปรากฏเป็นที่เด่นชัดองค์กรเครือข่ายรู้สึกว่าได้ รับผลประโยชน์ จากการเข้าเป็นเครือข่าย ความสัมพันธ์จะแน่นแฟ้นขึ้นการเรียนรู้ร่วมกันนอกจาก จะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานฝ่ายปฏิบัติการแล้วยังเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความสัมพันธ์ด้วย ความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น ซึ่งจะนำไปสู่การขยายกิจกรรมหรือขยายกลุ่มตาม

พื้นที่หรือตามลักษณะ กิจกรรมในด้านระดับการสร้างเครือข่าย ขั้นตอนนี้อาจอยู่ในระดับการเข้าลงทุนในองค์กรใหม่ (Minority investment) และการจัดตั้งองค์กรใหม่ร่วมกัน (Joint venture)

6. ขึ้นติดตามและประเมินผล เป็นขั้นตอนการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนที่เกิดจากเครือข่ายความร่วมมือเพื่อไปสู่การปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงแผนการดำเนินงานนั้นอีก

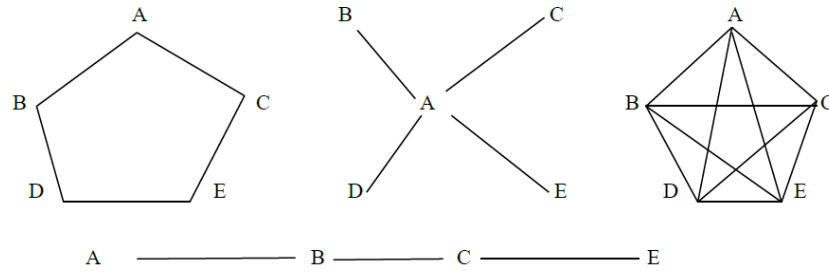
พระมหาสุทิตย์ อากาศโร (พระมหาสุพระมหาสุทิตย์ อากาศโร (อบอุณ), 2548, น. 84) ได้จำแนกการก่อตัวของเครือข่ายออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. เครือข่ายที่เกิดจากการจัดตั้งและสนับสนุนของภาคส่วนต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นเครือข่าย ที่ภาครัฐหรือหน่วยงานบางแห่งต้องการส่งเสริมหรือเข้าไปจัดตั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการ พัฒนาตามแนวนโยบายของภาครัฐ และเพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับชุมชนในการพึ่งพาตนเอง เช่น เครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน เครือข่ายพัฒนาชุมชน เป็นต้น จะมีโครงสร้างความสัมพันธ์ในแนวดิ่ง ซึ่งเป็นไปตามกระแสของแหล่งทุนและนโยบายของหน่วยงานนั้น ๆ

2. เครือข่ายที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ เครือข่ายที่เกิดขึ้นจากความสมานฉันท์ การร่วมแรงร่วมใจของฝ่ายต่าง ๆ ที่มองเห็นความจำเป็นในการเรียนรู้และการแก้ปัญหาาร่วมกัน แล้วมารวมตัวกันเป็นเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์ ตลอดจนการพึ่งพาอาศัย โดยเป็นเครือข่ายที่มีการสื่อสารและความผูกพันที่มีชีวิตชีวา มีกระบวนการที่ประสานสอดคล้องกับ ความสนใจและความต้องการอย่างแท้จริงของสมาชิก มีแนวทางการดำเนินการที่เป็นอิสระ จากการครอบงำของฝ่ายต่าง ๆ และมีโครงสร้างความสัมพันธ์ในแนวราบ

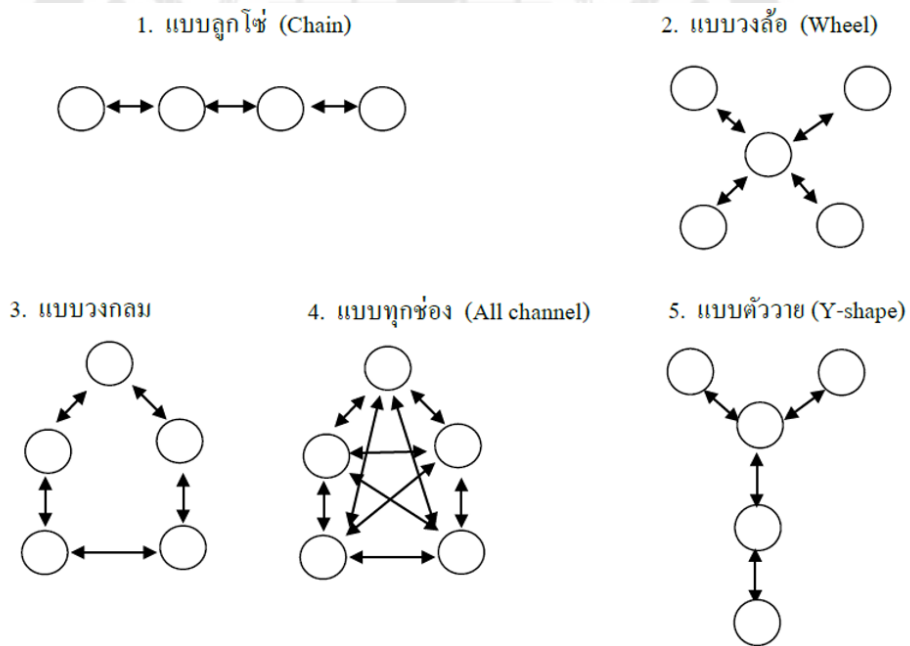
3. เครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยสถานการณ์เป็นตัวกำหนด ได้แก่ เครือข่ายที่เกิดจากสถานการณ์ และประเด็นปัญหาที่ทุกฝ่ายเห็นว่าจำเป็นต้องใช้ความเป็นเครือข่ายในการแก้ปัญหา และสร้างพลัง ในการเรียนรู้ หรือต่อรอง เพื่อให้เกิดการพัฒนากิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง และมีผู้ประสานงาน เพื่อให้เครือข่ายมีความต่อเนื่อง

ชัยวัฒน์ ธีระพันธ์ และ ปาริชาติ สถาปิตานนท์ (2549, น. 37) ได้กล่าวถึงการสร้างเครือข่ายว่าเป็นระบบเชื่อมโยงสัมพันธ์กันของสิ่งมีชีวิตที่ควรได้รับการสร้างโอกาสในการเชื่อมโยงเครือข่ายต่อไปเรื่อย ๆ มีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะการสื่อสารจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสร้างเครือข่าย ได้แก่ การส่งสารที่เป็นข้อมูลหรือข่าวสารที่ชัดเจนให้ผู้รับเข้าใจง่าย และการรับสารที่เปิดใจรับข้อมูลหรือข่าวสารอื่นที่อยู่นอกเหนือจากความคิดที่ตนมีอยู่เดิมความสามารถในการสื่อสารของเครือข่ายการส่งสารและการรับสารที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลให้เกิดการขยายเครือข่ายออกไปในวงกว้างได้และเครือข่ายจะต้องมีจุดยืนมีจุดประสงค์ที่ชัดเจนพร้อมที่จะเชื่อมโยง องค์กรอื่นอยู่เสมอรวมทั้งมีความยืดหยุ่นไม่มีรูปแบบที่แน่นอนตายตัวนัก แต่เน้นให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของเครือข่ายเป็นสำคัญ ดังภาพที่ 3

ภาพประกอบ 3 แบบแผนการเกิดภาพประกอบเครือข่าย (Pattern of network)

แฮนสัน (Hanson, 2003, p. 116) ได้กล่าวถึง การส่งข่าวสารภายในหรือระหว่างองค์การ โดยผ่าน เครือข่ายว่า มีรูปแบบของการสื่อสารอยู่ 5 รูปแบบ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ แบบรูปโซ่ (Chain) แบบวงล้อ (Wheel) แบบวงกลม (Circle) แบบทุกช่อง (All channel) และแบบตัววาย (Y-shape) ดังภาพที่ 4

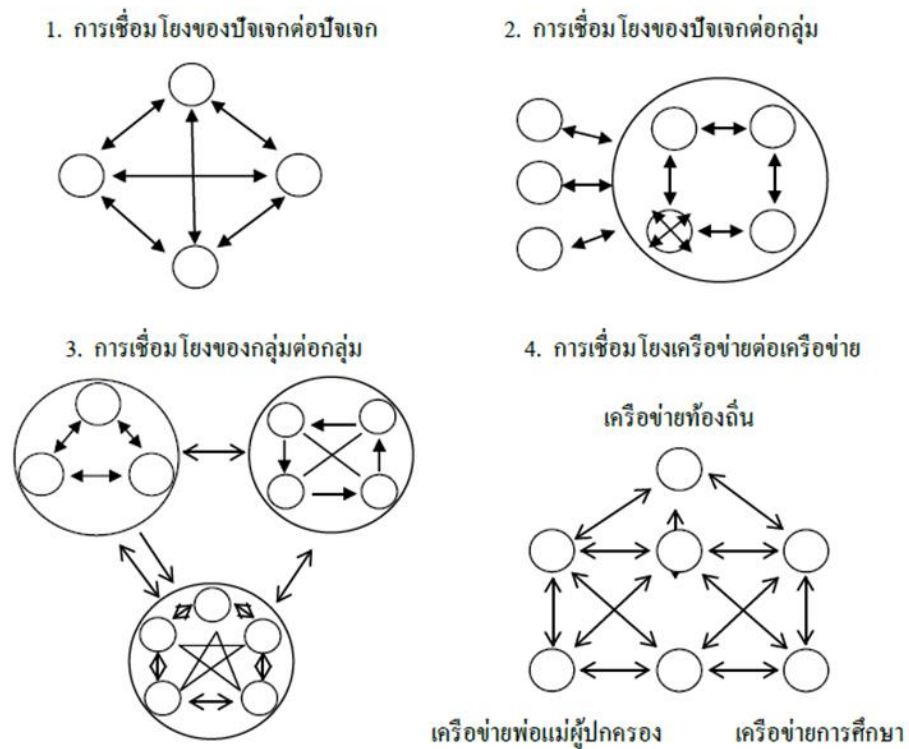

ภาพประกอบ 4 รูปแบบการสื่อสาร

ที่มา: Hanson, 2003, p. 116

ฉันทนา จันทรืบรรจง (2545, น. 9) ได้ศึกษาพบว่า การสื่อสารแบบวงล้อ (Wheel) ลูกโซ่ (Chain) และตัววาย (Y-shape) บุคคลที่อยู่ตรงกลางของโครงสร้างการสื่อสารจะได้รับเลือกเป็นผู้นำ ส่วนการสื่อสารแบบวงกลม (Circle) และแบบทุกช่องทาง (All channel) ไม่ได้ระบุว่าใครเป็นผู้นำและสมาชิกในกลุ่มสื่อสารแบบวงกลมและแบบทุกช่องทางจะได้รับข่าวสารเท่าเทียมกัน ทุกคนการสื่อสารในลักษณะวงล้อลูกโซ่และตัววายจะมีลักษณะแบบรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง (Centralization) แต่การสื่อสารแบบวงกลมและแบบทุกช่องทางจะมีลักษณะแบบกระจายอำนาจ (Decentralization)

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545, น. 30) ได้จำแนกลักษณะการเชื่อมโยงของเครือข่าย ความร่วมมือไว้ดังนี้ คือ 1) การเชื่อมโยงของปัจเจกต่อปัจเจก 2) การเชื่อมโยงของปัจเจกต่อกลุ่ม 3) การเชื่อมโยงของกลุ่มต่อกลุ่ม และ 4) การเชื่อมโยงของเครือข่ายต่อเครือข่าย ดังภาพที่ 5

ภาพประกอบ 5 ลักษณะการเชื่อมโยงของเครือข่ายความร่วมมือ

ที่มา: เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2545, น. 30

สรุปได้ว่า การสร้างเครือข่าย หมายถึง การทำให้มีการติดต่อ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสารและการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ การสร้างเครือข่ายควรสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้สมาชิกในเครือข่ายมีความสัมพันธ์กันฉันท์เพื่อนที่ต่างก็มีความเป็นอิสระมากกว่าสร้างการ คบค้าสมาคมแบบพึ่งพิง นอกจากนี้การสร้างเครือข่ายต้องไม่ใช่การสร้างระบบติดต่อด้วยการเผยแพร่ ข่าวสารแบบทางเดียว แต่จะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันด้วย

3.7 องค์ประกอบของเครือข่าย

เดวิสและนิวสตรอม (Davis & Newstrom, 1989, p. 110-113) กล่าวถึงองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมมี 5 องค์ประกอบคือ 1) การจัดบรรยากาศ 2) องค์กร 3) ภาวะผู้นำ 4) เทคโนโลยี 5) การส่งเสริมสนับสนุนผู้ร่วมงาน

สแวนเบิร์ก (Swansburk, 1996, p. 351-354) กล่าวถึงองค์ประกอบการบริหารแบบมีองค์ประกอบคือ 1) การไว้วางใจกัน 2) ความผูกพัน 3) เป้าหมายและวัตถุประสงค์ 4) ความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบผลงานเอง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545, น. 25) กล่าวถึงองค์ประกอบของเครือข่าย 7 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การรับรู้มุมมองด้วยกัน (Common perception)
2. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common vision)
3. การมีผลประโยชน์ และมีความสนใจร่วมกัน (Mutual interest/ Benefit)
4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All stakeholders participation)

5. การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary relationship)

6. การพึ่งพิงอิงร่วมกัน (Interdependence)

7. การปฏิสัมพันธ์ซึ่งแลกเปลี่ยน (Interaction)

ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และ ชัยวัฒน์ ธิระพันธ์ (2546, น. 43) กล่าวว่า องค์ประกอบของเครือข่าย ประกอบด้วย

1. การเรียนรู้ (Learning) ได้แก่ การเรียนรู้เกี่ยวกับความจำเป็นและความต้องการของ ตนเองและผู้อื่น

2. การลงทุน (Investing) ได้แก่ การลงทุนด้านเวลา และพลังงานในการติดต่อ และ เชื่อมประสานกับบุคคลต่าง ๆ

3. การดูแล (Nurturing) ได้แก่ การดูแลสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกของเครือข่ายอย่างใกล้ชิด ทั้งในเรื่องของการทำงานและความสัมพันธ์ส่วนตัว

4. การรักษา (Keeping) ได้แก่ การรักษาทิศทางในการบรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะการตรวจสอบความต้องการของสมาชิกและการเปิดใจรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ธนา ประมุขกุล (2547, น. 37) กล่าวถึงองค์ประกอบของเครือข่ายว่า ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. สมาชิก ได้แก่ สมาชิกแกนหลักที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผลงานตามเป้าหมายเครือข่าย และสมาชิกเสริมที่เป็นฝ่ายสนับสนุน

2. กรรมการผู้ประสานงาน เพื่อให้เกิดการจัดการที่ดี สามารถนำพาเครือข่ายขับเคลื่อน ไปด้วยพลังร่วมของสมาชิก

3. เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ ถือเป็นจุดร่วมสำคัญของการเป็นเครือข่ายถ้าเป็นเป้าหมาย ต้องชัดเจนและมีความเป็นไปได้ ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมและคงอยู่ของสมาชิก

4. กิจกรรม การจัดกิจกรรมจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมทรัพยากรของสมาชิกด้วยกันเองการถ่ายทอดความรู้ ทักษะการตีความ, สร้าง ความหมายเครือข่าย Making meaning การสื่อสารการบริหารข้อมูลการปฏิสัมพันธ์ เห็น และเข้าใจ เป้าหมายร่วมทั้งระยะสั้นระยะยาวและเฉพาะหน้า

พระมหาสุพระมหาสุทิพย์ อาภาภาโร (อบอุ้น) (2548, น. 85) กล่าวว่า จุดร่วมที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของความเป็นเครือข่าย ได้แก่

1. หน่วยชีวิต หรือสมาชิก ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบเบื้องต้นของความเป็นเครือข่าย และเป็นองค์ประกอบหลักที่ก่อให้เกิดความเป็นเครือข่าย

2. จุดมุ่งหมายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเพราะความเป็นเครือข่าย หมายถึง การร่วมกัน อย่างมีจุดหมาย เพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ และกระบวนการ เพื่อให้บรรลุ จุดมุ่งหมายนั้น

3. การทำหน้าที่อย่างมีจิตสำนึกสิ่งที่จะยึดเหนี่ยวสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน คือ การทำหน้าที่ต่อกัน และกระทำอย่างมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม

4. การมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนในองค์ประกอบของความเป็นเครือข่าย จะต้องมี การพึ่งพาอาศัย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

5. ระบบความสัมพันธ์ และการสื่อสารเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อเครือข่าย ได้แก่ ข้อมูล และการสื่อสารระหว่างกันทั้งการสื่อสารระหว่างปัจเจกบุคคล กลุ่มกับกลุ่ม และระหว่างเครือข่าย กับเครือข่าย รวมทั้งระบบความสัมพันธ์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เสถียร จิวรงค์ (2549, น. 6-7) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญของความเป็นเครือข่าย ได้แก่ 1) หน่วยชีวิตหรือสมาชิก 2) จุดมุ่งหมาย 3) การทำหน้าที่อย่างมีจิตสำนึก 4) การมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยน 5) ระบบความสัมพันธ์และการสื่อสาร

พิสิฐ เทพไกรวัล (2554) กล่าวว่า องค์ประกอบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ได้แก่

1. ลักษณะหรือกิจกรรมที่สำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินภารกิจของเครือข่าย

2. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษา
3. เทคนิค/วิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย
4. กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจของเครือข่าย
5. คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่าย
6. การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล

ยุทธนา คงแหลม (2559) ได้สรุปผลการวิจัยไว้ว่า องค์ประกอบของเครือข่ายมีจำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คุณลักษณะของผู้นำเครือข่าย 2) บทบาทและภาระหน้าที่ของเครือข่าย 3) การปฏิบัติงานของเครือข่าย 4) การเสริมสร้างพลังอำนาจของเครือข่าย 5) การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของเครือข่าย เริ่มจากการมีสมาชิก กรรมการและผู้ประสานงาน มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน จัดกิจกรรมร่วมกัน การทำหน้าที่อย่างมีจิตสำนึก การรับรู้มุมมอง ร่วมกัน (Common Perception) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision) การมีผลประโยชน์และ มีความสนใจร่วมกัน (Mutual Interests/Benefits) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All Stakeholders Participation) การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship) การพึ่งพิง อิงร่วมกัน (Interdependence) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction) การถ่ายทอดความรู้ ทักษะ การสื่อสารและการบริหารข้อมูลข่าวสาร

3.8 ปัจจัยความสำเร็จของเครือข่าย

ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และ ชัยวัฒน์ ธีระพันธ์ (2546) ได้เสนอปัจจัยความสำเร็จของเครือข่าย ไว้ดังนี้

1. ความเข้าใจ
2. ความเป็นประชาธิปไตย
3. ความจริงใจ
4. การบริหารจัดการ
5. การสื่อสาร

นอกจากนี้ ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และชัยวัฒน์ ธีระพันธ์ยังได้ระบุลักษณะปัจจัยเชิงคุณภาพความเข้มแข็งของเครือข่าย ไว้ดังนี้

1. สัมพันธภาพ
2. ความชัดเจนของเป้าหมาย
3. กระบวนการเสนอความคิดเห็นและตัดสินใจ
4. ลักษณะกิจกรรมและความ
5. แหล่งของทรัพยากร/ศักยภาพ
6. การเรียนรู้และนวัตกรรม

สรุปได้ว่า เครือข่ายเป็นกระบวนการงานที่มีการเชื่อมโยงประสานงานระหว่าง บุคคล องค์กร หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีฐานที่ตั้งอยู่บนวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเดียวกันและด้วยปรัชญาการอยู่ร่วมกัน โดยเห็นคุณค่าของสมาชิกทุกคนทุกหน่วยเสมอกันจึงสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ภาคีสมาชิกในแนวราบที่อาศัยความเข้าใจ และความจริงใจเป็นกลไกให้เกิดการขับเคลื่อนของเครือข่าย แทนการใช้อำนาจและการสั่งการในกรอบระบบแห่งการบังคับบัญชา ซึ่งเป็นการปิดกั้นปัญญามนุษย์ และละเลยความหลากหลายที่เราสามารถอาศัยการจัดการที่ดี นำความหลากหลายเหล่านี้มารวมกัน อย่างเป็นเอกภาพเพื่อก่อให้เกิดคุณภาพใหม่ ทั้งในรูปแบบของการเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติไปจนถึงการ สร้างสรรค์นวัตกรรม นอกจากนี้ด้วยแนวทางการอยู่ร่วมกันโดยการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในหมู่สมาชิก คือ การแสดงให้เห็นคุณงาม ความมีน้ำใจที่อยู่นือความต้องการแก่งแย่งแข่งขันกันของมนุษย์ซึ่งย่อม เป็นการขัดเกลาจิตใจของเหล่าสมาชิกในการลดละอัตตาความเห็นแก่ได้ลำพังตนให้ลดน้อยถอยลง และกลับซึมซับพลังความรักความเมตตา เข้ามาอยู่ภายในจนเต็มตน จนถึงที่สุดนั้นอาจเป็นอีกหนึ่ง เป้าหมายปลายทางอันมีค่าที่ความเป็นเครือข่ายกำลังนำพาพวกเราไปโดยที่เราต่างมิรู้ตัว

3.9 การบริหารเครือข่ายการศึกษา

การบริหารเครือข่ายการศึกษา (Network Education Administration) หมายถึง กระบวนการในทางบริหารเพื่อทำให้กลุ่มบุคคล องค์กรในทางการศึกษาที่มีเป้าหมายร่วมกันมา รวมตัวกันด้วยความสมัครใจ เพื่อร่วมกันทำกิจกรรมทางการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดโดย มีความสัมพันธ์แนวราบมีความเสมอภาค และเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องและในการบริหาร เครือข่ายนั้น มีนักการศึกษา ได้กล่าวถึง การบริหารจัดการเครือข่ายการศึกษา ดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545, น. 60-100) ได้กล่าวถึง การจัดการเครือข่าย (Network Management) ว่าประกอบด้วย

1. การก่อรูปเครือข่าย (Network Forming)
2. การจัดระบบเครือข่าย (Network Organizing)
3. การใช้ประโยชน์เครือข่าย (Network Utilizing)
4. การธำรงรักษาเครือข่าย (Network Maintaining)

3.10 ลักษณะเครือข่ายการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546, น. 6 - 7) ได้กล่าวถึงลักษณะ เครือข่ายการศึกษาไว้ว่า การทำงานร่วมกันในลักษณะของเครือข่ายศึกษามีจุดเริ่มต้นที่เป็น รูปธรรมชัดเจน ตั้งแต่มีการตรากฎหมายการศึกษาแห่งชาติฉบับแรก คือพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 8 และมาตรา 9 ได้ กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัด การศึกษาให้มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจ ไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการระดมทรัพยากรจากแหล่ง ต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา และยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และ สถาบันทางสังคมอื่น การทำงานร่วมกันในลักษณะเครือข่ายการศึกษามีความชัดเจนขึ้นเมื่อมีการ ระบุไว้ในกฎหมายการศึกษา และจากการศึกษาวิจัยในเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารเครือข่าย การมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปฐมวัย พบว่า การจัดการ เครือข่าย เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การทำงานเครือข่ายศึกษามีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (สมศักดิ์ เอี่ยมดี, 2556, น. 216 -224) จึงสามารถสรุปได้ว่า การทำงาน ร่วมกันในลักษณะของเครือข่ายการศึกษา จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการเครือข่ายไปพร้อม ๆ กัน การทำงานร่วมกันในรูปแบบของเครือข่ายจึงจะสัมฤทธิ์ผลได้

3.11 แนวคิดและหลักการบริหารเครือข่ายการศึกษา

จารย์พงศ์ พลเดช (2546, น. 14) ได้ให้แนวคิดและหลักการบริหารเครือข่ายการศึกษาไว้ว่า การรวมกลุ่มของบุคลากรหรือหน่วยงานทางการศึกษาเพื่อดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการเครือข่าย เพื่อให้การดำเนินบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ มีหลักการแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญในการบริหารเครือข่ายการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดการผนึกกำลัง (synergy) หมายถึง กระบวนการบริหารการทำงานในลักษณะการร่วมกันทำงานที่มากกว่าหนึ่งบวกหนึ่งเท่ากับสอง แต่ต้องเป็นหนึ่งบวกหนึ่งมากกว่าสอง การรวมพลังกันทำงานเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่มีคุณค่าหรือมีความเข้มแข็งมากกว่าที่ต่างคนต่างทำ หรือแต่ละองค์กรทำงานโดยโดดเดี่ยว

2. ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (exchange theory) หมายถึง กระบวนการบริหารการทำงานโดยมีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ร่วมกันในลักษณะ win-win ดังนั้น เหตุผลหลักที่จะทำให้เครือข่ายเกิดขึ้นโดยสมัครใจก็คือ แต่ละฝ่ายมองเห็นถึงประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการได้เข้าร่วมเครือข่าย ซึ่งจะนำไปสู่ความเต็มใจที่จะประสานการทำงานร่วมกันหรือเข้าร่วมเป็นเครือข่าย

3. หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม (participative management) หมายถึง กระบวนการบริหารที่ให้คนในองค์กรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการบริหารงานร่วมกัน

อาร์นสไตน์ (Arnstein, 1969 อ้างถึงใน ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และคณะ, 2549, น. 20-21) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการมีส่วนร่วมของพลเมืองหรือบันไดแห่งการมีส่วนร่วมของพลเมืองประกอบด้วย

1. การร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น (placation) หมายถึง ระดับความร่วมมือระหว่างกลุ่มบุคคลหรือองค์กรในทางการศึกษากับเครือข่ายในการทำกิจกรรมทางการศึกษาร่วมกัน ในขั้นของการแลกเปลี่ยน ข้อคิดเห็นระหว่างผู้บริหารองค์กรในทางการศึกษากับผู้บริหารเครือข่าย โดยเปิดโอกาสให้เครือข่ายให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในมุมมองของเครือข่าย โดยการตัดสินใจขึ้นอยู่กับกลุ่มบุคคลหรือองค์กรในทางการศึกษา

2. การร่วมเป็นพันธมิตร (partnership) หมายถึง ระดับความร่วมมือระหว่างกลุ่มบุคคลหรือองค์กรในทางการศึกษากับเครือข่ายในการทำกิจกรรมทางการศึกษาร่วมกัน โดยเปิดโอกาสให้เครือข่ายมีอำนาจในการเสนอข้อคิดเห็นหรือข้อโต้แย้งต่าง ๆ ตลอดจนกระตุ้นให้กลุ่มบุคคลหรือองค์กรในทางการศึกษาได้ตัดสินใจบนพื้นฐานของการพิจารณาข้อมูลที่หลากหลาย

3. การเข้าร่วมใช้สิทธิในการตัดสินใจ (delegated power) หมายถึง ระดับความร่วมมือระหว่างกลุ่มบุคคลหรือองค์กรในทางการศึกษากับเครือข่ายในการทำกิจกรรมทางการศึกษาร่วมกันในขั้นของการร่วมใช้สิทธิในการตัดสินใจ โดยกลุ่มบุคคลหรือองค์กรในทางการศึกษาได้คัดเลือกเครือข่ายเข้าไปเป็นตัวแทนในการดำเนินงานกัน มีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น นำเสนอข้อโต้แย้ง มีสิทธิโดยชอบธรรมในการร่วมตัดสินใจเชิงนโยบายต่าง ๆ

4. การควบคุมการตัดสินใจโดยเครือข่าย (network party control) หมายถึง ระดับความร่วมมือของกลุ่มบุคคลหรือองค์กรในทางการศึกษาและเครือข่ายในการทำกิจกรรมทางการศึกษาร่วมกัน ในขั้นการควบคุมการตัดสินใจ โดยเครือข่ายมีอำนาจในการตัดสินใจ ดำเนินการจัดกิจกรรมทางการศึกษาด้วยตนเอง กลุ่มบุคคลหรือองค์กรในทางการศึกษามีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการจัดกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายเท่านั้น

โชติวุฒิ อินันดา (2552) ได้กล่าวไว้ว่า ทฤษฎีและแนวคิดการสร้างเครือข่ายเป็นการสร้างเครือข่ายการทำงานเชิงพัฒนาที่สร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรให้ทำงานพึ่งพาซึ่งกันและกันมากกว่าที่จะแข่งขันกัน ทฤษฎีและแนวคิดที่อธิบายการสร้างเครือข่ายการทำงาน ได้แก่ ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory) ซึ่งอธิบายได้ว่า การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน เหตุผลหลักที่ทำให้เครือข่ายเกิดขึ้นโดยสมัครใจคือ แต่ละฝ่ายมองเห็นประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการเข้าร่วมเครือข่าย ซึ่งจะนำไปสู่ความเต็มใจที่จะประสานกันหรือเข้าร่วมเป็นเครือข่าย และแนวคิดการรวมพลัง (Synergy) ได้อธิบายถึง เป็นการผนึกกำลังในลักษณะที่มากกว่า $1+1 = 2$ แต่ต้องเป็น $1+1 > 2$ หมายความว่า การรวมพลังกันทำงานนำไปสู่ผลลัพธ์ที่มีคุณค่าหรือเข้มแข็งมากกว่าการที่แต่ละองค์กรจะทำงานอย่างโดดเดี่ยว

สรุปได้ว่า การบริหารเครือข่ายการศึกษา หมายถึง การทำงานร่วมกันของบุคลากรหรือหน่วยงานทางการศึกษากับเครือข่ายที่เป็นรูปธรรม ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของการบริหารเครือข่ายการศึกษาของ จารุงศ์ พลเดช มาร่วมเป็นส่วนหนึ่งในองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบไปด้วย 1) แนวคิดการผนึกกำลัง (synergy) 2) ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (exchange theory) 3) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม (participative management) เพื่อให้องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3.12 แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือ

ความร่วมมือ (Collaboration) เป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่ทำให้การทำงานร่วมกันหรือการทำงานเป็นทีมประสบความสำเร็จความร่วมมือจึงเป็นคุณลักษณะที่กลุ่มที่หรือองค์กรพึงปรารถนา ซึ่งหมายถึงการทำงานร่วมกับผู้อื่นการร่วมมือกันการร่วมรู้ร่วมคิดการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อสร้างบางสิ่งบางอย่างร่วมกัน Crowther (1996, p. 273) จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ความร่วมมือเป็นพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของบุคคล กลุ่มบุคคล และอาจมีความหมาย ครอบคลุมไปถึงความร่วมมือขององค์กรซึ่งประกอบด้วยการออกแบบและการจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย เพื่อนำมาทำแผนปฏิบัติการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งมีการประเมินศักยภาพ ผลการปฏิบัติงานเพื่อนำผลมาใช้ ในการปรับปรุงงานสมาชิกทุกคนต้องมีความจริงจังด้าน ความรับผิดชอบที่จะแสวงหาวิธีการเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานของตน และแสวงหาวิธีการ ที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ ในการทำงานของตน

ดูเบรียน และไอร์แลนด์ (Dubrin & Ireland, 1993, p. 86-87) ได้สรุปความหมายไว้ว่า ความร่วมมือ คือ การที่คนตั้งแต่สองคนหรือสองหน่วยงาน/องค์กรขึ้นไป มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและร่วมกันปฏิบัติภารกิจ อาจจะเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน หรือ คนละเป้าหมายก็ได้ ด้วยการระดมทรัพยากรร่วมกัน ร่วมกันกำหนดแนวปฏิบัติและลงมือปฏิบัติ อีกทั้งมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติ และ/หรือ ร่วมรับผลประโยชน์จากการปฏิบัติ โดยภายใต้การปฏิบัติร่วมกันดังกล่าว ตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อตกลงและความเป็นอิสระโดยไม่ขึ้นต่อกัน

ลูคัส (Lucas, 1998, p. 19) ให้ความหมายความร่วมมือในการทำงานขององค์กรว่าเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นเนื่องจากความต้องการของบุคคล หรือความต้องการขององค์กรในการร่วมกันรับผิดชอบงาน มีการร่วมมือกันของบุคคล มีการสร้างเครือข่ายการทำงานมีกลุ่มร่วมมือ สมาชิกมีการวิเคราะห์วิจารณ์ตนเอง และรู้สึกว่าได้ได้รับความไว้วางใจจากผู้อื่น

โรบบินส์และฟินรี (Robbins, 1998, p. 27) ยังให้ความหมายของความร่วมมือในการทำงานโดยเน้นความสำคัญว่าทุกฝ่ายจะให้การช่วยเหลือกันเพื่อให้ได้ประโยชน์ร่วมกัน และสามารถทำให้ทีมคงอยู่ได้เพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน

มาร์ติน (Martin, 1999, p. 94) เสนอว่า ความร่วมมือในการทำงานไม่ใช่กระบวนการทำงานแต่เป็นการสร้างความสัมพันธ์ของบุคคล (Human relationship) ในการทำงานร่วมกันของบุคคล

อมรรัตน์ ภิญญอนันตพงษ์ (2546, น. 19) ได้สรุปความหมายความร่วมมือไว้ คือ การร่วมกันปฏิบัติภารกิจของบุคคล กลุ่มหรือองค์กร ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย วางแผน กระบวนการทำงาน การติดตามและประเมินผลงาน การระดมวางแผนการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อให้การบรรลุเป้าหมายเดียวกันหรือต่างเป้าหมายกันก็ได้ โดยการร่วมกันปฏิบัติภารกิจ ภายใต้ความรับผิดชอบร่วมกัน และรับผลประโยชน์ร่วมกัน

สุระพี อาคมคง (2550, น. 28) ได้ให้ความหมาย ความร่วมมือ (Cooperation) หมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปที่ได้ทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน ซึ่งผู้มีส่วนร่วมแต่ละฝ่ายไม่สามารถกระทำได้โดยลำพัง ในการทำงานที่จะให้เกิดความร่วมมือ เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้นั้น เมื่อการกระทำของคนหนึ่งสามารถบรรลุเป้าหมายของตนเองได้ ก็ช่วยส่งเสริมให้อีกคนหนึ่งสามารถบรรลุเป้าหมายของเขาได้ด้วยหรือได้ง่ายขึ้น

สรุปได้ว่า ความร่วมมือ หมายถึง การกระทำของบุคคล หรือกลุ่มในการกระทำ กิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน โดยการร่วมคิดวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อให้งานหรือภารกิจนั้น สำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ ความร่วมมือยังต้องมีการพัฒนา เพื่อให้เกิดทิศทางที่ถูกต้องในการที่จะต้องร่วมมือกัน เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้บุคคลทุกระดับที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด ทิศทางร่วมกัน ร่วมเลือกอนาคตของกลุ่มด้วยตนเอง ดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย เป็นการสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน เรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อทำงานต่อเนื่องมีประสิทธิภาพ และได้ผลประโยชน์ตรงจากการพัฒนา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีและมีประสิทธิภาพ โดยความร่วมมือของทุกฝ่าย

3.13 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ

ความหมายของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ ได้มีผู้นิยามไว้ดังนี้

Gray Barbara, (1989, p. 185) ให้ความหมายการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ หมายถึง กระบวนการที่ภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีมุมมองต่อปัญหาต่างกันสามารถแสวงหาทางออกร่วมกัน การรวมกันเป็นพันธมิตร โดยการร่วมมือกันก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ การคิดร่วมกันเพื่อวิเคราะห์และเพิ่มโอกาสในการแก้ปัญหาเกิดขึ้นได้โดยผ่านความร่วมมือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิธีการทำงาน ซึ่งความร่วมมือจะมีความเข้มแข็งหากหุ้นส่วนมีความคล้ายคลึงกัน ในความคิด ส่วน Steiner, Weber, & Minnis (1998, p. 776) กล่าวว่า ความร่วมมือมิใช่เพียงการวางแผนหรือการตัดสินใจร่วมกันเท่านั้น แต่หมายถึง การคิดร่วมกัน ขององค์กรที่มากกว่าหนึ่งองค์กร เป็นการตกลงใช้ทรัพยากร อำนาจ และศักยภาพร่วมกัน สำหรับ Straus David, (2002, p.

18) ให้ความหมายว่า กระบวนการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม องค์กร ชุมชน เพื่อวางแผน สร้างสรรค์ แก้ปัญหา และตัดสินใจร่วมกัน

Agranoff & McGuire (2001, p. 295-326) ให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการที่ กระตุ้นให้องค์กรต่าง ๆ เข้ามา ปฏิบัติงานร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาที่ศักยภาพ ขององค์กรหนึ่งองค์กรใดเพียง องค์กรเดียวจะสามารถทำให้สำเร็จลุล่วงไปได้

สรุปได้ว่า การบริหารเครือข่ายความร่วมมือ หมายถึง กระบวนการที่องค์กร พันธมิตร ร่วมกันระดมการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในการวางแผนแก้ไขปัญหา การตัดสินใจอย่าง สร้างสรรค์ เพื่อ ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กรให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

3.14 การบริหารแบบมีส่วนร่วม

Bush (2006, p. 1) กล่าวว่า การบริหารการศึกษาเป็นศาสตร์ทางการศึกษาสาขา หนึ่ง การ ดำเนินงานในเรื่องนี้ ต้องมีความเกี่ยวข้องกับองค์กรต่าง ๆ ทางการศึกษา วัตถุประสงค์ หรือ เป้าหมายขององค์กรถือเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษาและมีส่วนกำหนดทิศทางการ สนับสนุน การบริหารของสถาบันทางการศึกษาอย่างมาก นอกจากนี้วัตถุประสงค์และการ บริหารงานก็ต้องมี ความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจนและใกล้ชิดอีกด้วย

พัชรินทร์ จันทาพูน (2556, น. 52) เครือข่ายความร่วมมือจะหมดความจำเป็น ถ้า บุคคลหรือองค์กรมีการติดต่อ สัมพันธ์กันกับบุคคลหรือองค์กรในสาขาเดียวกันทั้งแนวดิ่งและ แนวนราบได้ดีอยู่แล้ว หรือการที่ องค์กรต่าง ๆ ทราบถึงสิ่งที่เป็นความจริงเกี่ยวกับนโยบาย ผลการวิจัยและการดำเนินงานในที่ต่าง ๆ ทราบถึงแหล่งวิชาการ แนวทางการพัฒนาทางการ บริหาร สังคม เศรษฐกิจต่าง ๆ ของประเทศ รวมทั้งข้อดีข้อเสียของแต่ละแหล่ง และแต่ละแนว ทางการพัฒนามีทรัพยากรที่จะดำเนินงานของ ตนเอง สามารถร่วมมือกับเพื่อนในวงการศึกษาเดียวกัน ในหนทางที่องค์กรของตนจะได้รับประโยชน์ หรือทำให้รัฐบาล องค์กร และชุมชนรับฟัง ข้อเสนอแนะขององค์กรของตนได้อยู่แล้ว แต่ในความเป็นจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้น หน่วยงานต่าง ๆ ทำงานลักษณะต่างหน่วยต่างทำงานกันไปไม่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่ทำงานคล้ายคลึงกัน ยุ่งอยู่ กับการแก้ปัญหาวันต่อวัน เพื่อให้หน่วยงานของตนอยู่ รอด มีการทำงานที่ซ้ำซ้อนกันในพื้นที่ เดียวกัน แต่ละหน่วยงานที่มีการส่งข่าวสารข้อมูลไหนเวียน กันอยู่ภายในหน่วยงานของตน และ ข้อมูลข่าวสารมีค่อนข้างจำกัด การทำงานใช้กรอบความคิดหรือหลักการเฉพาะที่เคยใช้พัฒนา ในสาขาแคบ ๆ และเป็นไปตามนโยบายขององค์กร หรือแม้แต่ องค์กรชุมชนในหมู่บ้านเดียวกัน ต่างทำงานของตนไปไม่เคยติดต่อช่วยเหลือกัน ไม่เคย ปรึกษาหารือกัน จากกรณีดังกล่าว การทำงานลักษณะเครือข่ายความร่วมมือสามารถช่วยแก้ปัญหา ข้างต้นได้ โดยเปิดโอกาสให้

บุคคลและองค์กรได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งบทเรียนและ ประสบการณ์กับบุคคลหรือ องค์กรที่อยู่นอกหน่วยงานหรือองค์กรของตนและให้ความร่วมมือซึ่ง กันและกัน

สรุปได้ว่า หลักการบริหารการศึกษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันควรเป็น การบริหารแบบมีส่วนร่วม จึงจะก่อให้เกิดการจูงใจให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานในองค์กรได้มีส่วนร่วมใน การตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และ ร่วมมือในการพัฒนาองค์กรที่ปฏิบัติอยู่ด้วยความเต็มใจ นอกจากนี้ยังช่วยให้เกิดความเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มสมาชิกทำให้สมาชิกในองค์กร มีเป้าหมายเดียวกันและส่งผลให้ประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ในที่สุด

3.15 ประโยชน์เครือข่ายความร่วมมือ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543 น. 84-90) เครือข่ายความร่วมมือที่จัดตั้งขึ้น มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของตนเอง อย่างไรก็ตามหากพิจารณาในเชิงมหภาคแล้ว เครือข่ายแต่ละ กลุ่มสามารถจะดำเนินบทบาทหลักได้ หากเครือข่ายใดสามารถดำเนินการตามบทบาทเหล่านี้ ได้ครบถ้วน เครือข่ายนั้นก็จะมีพลังในการ เคลื่อนไหวและมีอิทธิพลต่อสังคมในวงกว้างมากขึ้น เท่านั้น ประโยชน์เครือข่ายความร่วมมือมีดังนี้

1) การใช้เครือข่ายเพื่อเป็นเวทีกลางประสานงานร่วมกัน แม้ว่าแต่ละบุคคล อาจจะมีเป้าหมายหรือผลประโยชน์ร่วมกันแตกต่างกัน ก็อาจมีแนวทางการดำเนินงานของตนเองที่ แตกต่างกันไป เมื่อมารวมตัวกันทำงานก็อาจเกิดความขัดแย้งระหว่างกันได้ ดังนั้น ต้องมี ช่องทางที่ใช้เจรจาประสานความคิดความเข้าใจระหว่างกัน เครือข่ายจึงเป็นช่องทางที่ช่วยให้เกิด การประสานงานระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ทั้งการประสานในส่วนของคุณรู้ ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ ขอบข่าย แผนการทำงาน วิธีการทำงาน ตลอดจนแนวทางการปฏิบัติให้เป็นในทิศทางเดียวกัน เพื่อ มิให้เกิดสภาพที่สมาชิกต่างคนต่างทำงานและทำงานซ้ำซ้อนกัน นอกจากนี้ การประสานงาน ยังช่วย ประสานความต้องการระหว่างสมาชิกภายในเครือข่ายด้วยกันเองและระหว่างเครือข่ายกับ นอก เครือข่าย การประสานงานช่วยให้รู้ว่าใครขาดอะไรและใครต้องการอะไร แต่เครือข่ายจะ เป็นเวที ประสานงานระหว่างกันได้ก็ต่อเมื่อมีการจัดระบบการสื่อสารผ่านการจัดเวทีเพื่อเสวนา แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นระหว่างสมาชิกเครือข่าย เพื่อเปิดโอกาสให้มีการถกเถียงและกำหนด ข้อตกลงระหว่าง กัน ตลอดจนการสร้างวิสัยทัศน์หรือจุดหมายร่วมกันระหว่างสมาชิกของกลุ่มหรือ เครือข่ายด้วย

2) การใช้เครือข่ายเพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนสารสนเทศและความรู้ ยิ่ง เครือข่ายมี อัตราการหมุนเวียนแลกเปลี่ยน (Velocity of Exchange) สารสนเทศและความรู้ระหว่าง กันมาก ขึ้นเท่าไร เครือข่ายนั้นก็ยิ่งเกิดการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้น เพราะการแลกเปลี่ยน

ประสบการณ์หรือบทเรียนใหม่ ๆ ที่ค้นพบขึ้นจะช่วยให้เกิดการพัฒนาต่อยอดความคิดและความรู้ระหว่างสมาชิกเครือข่ายทั้งยังช่วยประสานงานให้รู้ว่าปัจจุบันมีใครที่สนใจเรื่องเดียวกันบ้าง เขาทำอะไรไปแล้วบ้าง เราจะเอาบทเรียนและรูปแบบของเขามาใช้ได้อย่างไร อัตราการหมุนเวียนของการ แลกเปลี่ยนขึ้นอยู่กับความสะดวกของการพบปะกันระหว่างสมาชิก ความสามารถในการเข้าถึง สารสนเทศและประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศเครือข่าย ซึ่งอาจจะต้องมีการจัดทำดัชนี (Index) ของระบบสารสนเทศให้ง่ายต่อการสืบค้นว่าปัจจุบัน ใครทำอะไรไว้บ้างต่างประสบความสำเร็จไป แล้วมากน้อยเพียงใด ดังนั้น เครือข่ายพึงกระทำให้สมาชิกพบปะกันให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และให้สมาชิกเข้าถึงสารสนเทศได้ง่ายที่สุด ซึ่งอาจเป็นรูปของการสัมมนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างสมาชิกของเครือข่าย หรือการให้จดหมายข่าว วารสารระหว่างสมาชิกในกลุ่ม การจัดทำ Home Page ของกลุ่ม

3) การใช้เครือข่ายเพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนและระดมทรัพยากร สมาชิกของเครือข่ายสามารถแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างกันได้หรืออาจเป็นการนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรเงินทุน สถานที่ หรือวัสดุอุปกรณ์ เช่น แลกเปลี่ยนครูอาจารย์และนักศึกษาระหว่างสถาบันในเครือข่ายเพื่อให้เกิดการผสมผสานทางความคิด การดึงบุคลากรจากแต่ละองค์กรมาทำกิจกรรมร่วมกัน

4) การใช้เครือข่ายเพื่อเป็นเวทีร่วมสร้างสรรค์และพัฒนาความรู้ใหม่ องค์ความรู้ใหม่ ๆ จะเกิดจากเครือข่ายได้หากมีการแลกเปลี่ยนความรู้และลงมือศึกษาค้นคว้าร่วมกัน ระหว่างสมาชิก ซึ่งลักษณะสำคัญขององค์ความรู้ที่ได้รับ คือ ความรู้ที่สอดคล้องกับบริบทแวดล้อมของสังคมไทย ควรทำให้สมาชิกของเครือข่ายแต่ละคนมีทักษะในการศึกษาวิจัยด้วยตนเอง ซึ่งมีได้หมายความว่า เป็นทักษะการทำวิจัยระดับสูงที่กระบวนการมีความสลับซับซ้อนมากมายนัก แต่เป็น ทักษะในการค้นหาคำตอบผ่านกระบวนการที่เป็นวิทยาศาสตร์ (Scientific Thinking) เป็น กระบวนการใช้เหตุผลในการค้นหาความจริงมากกว่าการหาบทสรุปโดยปราศจากการพิสูจน์ หาก สมาชิกแต่ละคนมีทักษะนี้ เขาก็จะสามารถคิดค้นและแสวงหาความรู้ใหม่ได้ด้วยตัวเอง ปริมาณ ความรู้ หรือข้อค้นพบก็จะยิ่งเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

5) การใช้เครือข่ายเพื่อเป็นเวทีสร้างกระแสผลักดันประเด็นใหม่ ๆ เครือข่ายสามารถที่จะเป็นผู้ที่สร้างกระแสบางเรื่อง เพื่อปลุกให้สังคมเกิดความตื่นตัวในเรื่องนั้น ๆ และอาจรวมถึงการขยายผลออกไปในวงกว้างขึ้นได้ด้วย ทั้งนี้ก็ขึ้นกับระดับความกว้างขวางและความเข้มแข็งของเครือข่ายด้วย หากเครือข่ายมีความกว้างขวาง ประกอบไปด้วยคนหลากหลายกลุ่มของ สังคมก็ยิ่งเพิ่มโอกาสที่สังคมจะรับรู้ประเด็นที่เครือข่ายเคลื่อนไหวมากขึ้น เพราะเครือข่าย

สามารถ ขยายตัวออกไปและต้องประชาชนในวงกว้างได้ ดังนั้น ระดับอิทธิพลในการผลักดัน ประเด็นใหม่ ของเครือข่ายจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ความสามารถของเครือข่ายในการ ครอบคลุมกลุ่มคน หลักของสังคม ความต่อเนื่องของเครือข่ายที่ดำเนินกิจกรรมยาวนานเพียงพอ จนมีชื่อเสียงเป็นที่ ยอมรับของสังคม และความเป็นเอกภาพของเครือข่ายในการร่วมมือผลักดัน ประเด็นใดประเด็น หนึ่งสู่สังคม

สรุปได้ว่า สถานศึกษาสามารถใช้ประโยชน์จากเครือข่ายความร่วมมือโดยเป็น เวที กลางประสานงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนสารสนเทศและความรู้ การระดมทรัพยากร เป็นเวทีร่วม สร้างสรรค์และพัฒนาความรู้ใหม่ และใช้เป็นเวทีสร้างกระแสผลักดันประเด็นใหม่

3.16 หลักการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ

จุดมุ่งหมายของสถานศึกษาเป็นนิติบุคคลเพื่อให้สถานศึกษามีอิสระมีความ เข้มแข็ง ในการบริหาร และมีความคล่องตัวในการทำงาน ดังนั้น ในการบริหารงานการศึกษาจึงมี ความ จำเป็นต้องทราบความหมายและหลักการต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารเครือข่ายความร่วมมือมี ประสิทธิภาพ มีผู้นิยามการบริหาร ดังนี้

Koontz (1972) ให้ความหมายการบริหาร หมายถึง การทำงานให้สำเร็จโดย อาศัยผู้อื่น ส่วน Dale (1973, p. 4) ให้ความหมายการบริหารว่า เป็นการจัดองค์กร และการใช้ ทรัพยากร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า สำหรับ Campbell. et al., (1977, p. 137) กล่าวถึงการบริหาร หมายถึง ขั้นตอนของการดำเนินงานที่ผู้บริหารต้องทำหน้าที่ ดำเนินการ ให้ผู้ปฏิบัติดำเนินงานจนเสร็จสิ้นได้ผลงานตามที่ต้องการ ขณะที่ Simon, (1976, p. 1) กล่าวถึง การบริหารว่า เป็นศิลปะในการปฏิบัติงานให้กิจกรรมต่าง ๆ ประสบความสำเร็จตาม เป้าหมายที่ ต้องการ ส่วน Sergiovanni (1980) ให้ความหมายการบริหารว่า หมายถึง กระบวนการทำงาน ร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ Barnard, (1972) กล่าวว่า การบริหาร คือ การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่ร่วม ปฏิบัติการ ให้บรรลุเป้าหมาย ร่วมกัน และ Newman & Summer (1964, p. 9) ได้เสนอว่า การ บริหารเป็นกระบวนการทาง สังคมประกอบด้วยชุดกิจกรรมอันจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย และกิจกรรมนั้นมักจะ เกี่ยวข้องกับการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ดังนั้น การบริหาร หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาร่วมกันทำงาน อย่างไม่อย่างหนึ่งเพื่อวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยมีบุคคลใดบุคคลหนึ่งทำหน้าที่เป็นหัวหน้าหรือ ผู้บริหาร

สำหรับแนวคิดกระบวนการบริหารของ Gulick & Urwick, (1973) ได้เสนอแนวคิดเชิงกระบวนการบริหารว่ามี 7 ขั้นตอน โดยใช้อักษรย่อว่า POSDCORB ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) การกำกับการงาน (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การประเมินงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) ส่วน Kast & Rosenzweig, (1988) ได้ระบุภารกิจของการบริหาร (The Management Task) ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย (Goal Setting) การวางแผน (Planning) การจัดทรัพยากร (Assembling Resources) การจัดองค์การ (Organizing) การปฏิบัติงาน (Implementing) และการควบคุม (Controlling) นอกจากนี้ Kreitner, (1998) กล่าวถึงหน้าที่การบริหาร ได้แก่ การวางแผน (Planning) การตัดสินใจ (Decision Making) การจัดองค์การ (Organizing) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) การสื่อสาร (Communication) การจูงใจ (Motivating) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling)

จากความหมายและกระบวนการบริหารที่กล่าวมา ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์กระบวนการบริหารของ Glick & Urwick, (1973) ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การประเมินงาน Kast & Rosenzweig, (1988, p. 399-405) ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การปฏิบัติงาน Kreitner, (1998) ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ ได้กระบวนการบริหารเครือข่ายด้านวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนี้ 1) การวางแผนการบริหารเครือข่าย 2) การจัดโครงสร้างเครือข่าย 3) การดำเนินงานการบริหารเครือข่าย และ 4) ประเมินผลการดำเนินงานเครือข่าย

สรุปได้ว่า การบริหารเครือข่ายความร่วมมือต้องอาศัยภาวะผู้นำของ ผู้อำนวยการสถานศึกษาในการใช้กระบวนการและเทคนิคการทำงานในการบริหารทรัพยากรในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การบริหารงานด้านวิชาการ การบริหารงานด้านงบประมาณ การบริหารงานด้าน บริหารงานบุคคล และการบริหารงานด้านบริหารทั่วไป ของเครือข่ายความร่วมมือสถานศึกษา เพื่อพัฒนา งานด้านวิชาการของสถานศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยกระบวนการบริหารเครือข่ายด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การวางแผนการบริหารเครือข่าย 2) การจัดโครงสร้างเครือข่าย 3) การดำเนินงานการบริหารเครือข่าย และ 4) ประเมินผลการดำเนินงานเครือข่าย

3.17 แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ

พอล สตาร์กี้ (Starkey, 1997) เสนอแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือว่า ควรดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเครือข่าย ทิศทาง กิจกรรมหลัก และ คุณสมบัติของสมาชิกให้ชัดเจน โดยให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดด้วย เพื่อป้องกันการครอบงำจากกลุ่มคนบางกลุ่ม ควรมีการทบทวนเพื่อปรับให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของ สังคม และความต้องการของสมาชิก

2. เชิญองค์กรและผู้มีส่วนได้เสียมาร่วมประชุม โดยจัดหัวข้อการประชุมที่ น่าสนใจเกี่ยวกับผลประโยชน์ร่วมหรือเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกัน มอบหน้าที่ในการบริหารจัดการ การประชุมให้กับบรรดาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันรับผิดชอบ การหาข้อตกลงร่วมในกิจกรรมที่เป็น ผลประโยชน์ร่วมดังกล่าว

3. จัดตั้งกลุ่มแกนเครือข่ายที่พิจารณาตัวเข้ามาทำหน้าที่ประสานงานจัดการ และส่งกำลังบำรุงให้กับสมาชิก ซึ่งต้องไม่ติดอยู่กับกิจกรรมประจำวันขององค์กรตัวเอง และกลุ่ม แกนต้องดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายให้บังเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ ต้องมีการหมุนเวียนเปลี่ยน กลุ่มผู้นำเครือข่ายเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของสมาชิกและป้องกันการผูกขาดอำนาจ

4. เครือข่ายต้องมีวิธีการจัดหาและจัดการทรัพยากร เพื่อความมี ประสิทธิภาพ ในการขับเคลื่อนกิจการเครือข่ายและความสามารถในการพึ่งตนเอง ทรัพยากรนี้ไม่ได้ หมายถึง เงินทุนเท่านั้น แต่ยังหมายถึงคุณภาพของสมาชิก วิธีการจัดการแบบมีส่วนร่วม เทคโนโลยี การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

5. ความรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของและความผูกพัน มีส่วนอย่างสำคัญต่อความสำเร็จ ของเครือข่าย ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การเลือกกิจกรรม และวิธีการทำงานของเครือข่ายในลักษณะประชาธิปไตย

6. สนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายกับเครือข่าย เพื่อเสริมให้ เครือข่ายมีความเข้มแข็ง ซึ่งมีได้ทั้งทางแนวราบ แนวตั้ง หรือในภูมิภาคต่างระดับกัน การเชื่อม เครือข่ายทำได้ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ด้วยการมีกิจกรรมร่วมกันหรือเป็นตัวแทน ร่วมกันในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องและการร่วมกันประสานงานการประชุม

7. ทำให้เครือข่ายมีสถานภาพถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อให้เครือข่ายและผู้นำ เครือข่ายได้รับการสนับสนุนและความไว้วางใจจากสมาชิกเครือข่าย สามารถดำเนินงานได้

กว้างขวาง อาจมีชื่อและสัญลักษณ์ของเครือข่ายเพื่อให้เป็นที่จดจำได้ง่าย และอาจส่งข่าวสารไปให้กับบุคคลเป้าหมายที่สามารถให้การรับรองเครือข่ายได้

8. ถ้าวัตถุประสงค์ของเครือข่ายดี การเชื่อมโยงภายในเครือข่ายเหมาะสม เชื่อให้เกิดความเคลื่อนไหวของกิจกรรมและความแข่งขันของสมาชิก โครงการหรือกิจกรรมมี ลักษณะกระจายอำนาจไปให้มวลสมาชิกที่ได้รับประโยชน์ การดำเนินงานของเครือข่ายจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในที่สุด

9. ควรมีการติดตามผลและประเมินผลเป็นประจำสม่ำเสมอโดยดูความสอดคล้องของแผนการทำงานกับวัตถุประสงค์ ความก้าวหน้าและความสำเร็จของเครือข่ายในแต่ละระยะ ทั้งนี้ ควรให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดวิธีและเครื่องชี้วัดประสิทธิภาพของกิจกรรมเครือข่ายและร่วมเรียนรู้ตลอดกระบวนการติดตามและประเมินผล

10. ควรมีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมด้านการจัดการเครือข่ายให้กับองค์กร แกน และผู้นำเครือข่ายสม่ำเสมอ

เบอร์ก อัดัม (Adam, 1999) เสนอแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือที่มุ่งรักษา ความสมดุลระหว่างความต้องการของหน่วยงานสนับสนุนและเครือข่าย ดังนี้

1. คำนิยาม เครือข่ายต้องนิยาม กำหนดวัตถุประสงค์ และขอบเขตประเด็น หรือขอบเขตพื้นที่ของตัวเองเครือข่ายจำเป็นต้องแน่ใจว่าไม่ซ้ำซ้อนหรือแข่งขันกับเครือข่ายที่มีอยู่แล้วแต่จะพัฒนาความสัมพันธ์ไปเชื่อมโยงกับสถาบันที่เกี่ยวข้อง

2. ปัจจัยนำเข้าจากภายนอก อันตรายอันเกิดจากทรัพยากรจากภายนอกที่ให้ผลเสียมากกว่าผลดี การเปิดกว้างและกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วมสามารถช่วยได้ การรวมศูนย์จะมีมากผ่านการจัดหาเงินอุดหนุนและเป็นการทำลายเครือข่าย จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องให้ตัวแทนกลุ่มมีความรับผิดชอบในการระดมทรัพยากรแทนที่หน่วยงานสนับสนุนจะเป็นหน่วยงานหลักในเรื่องนี้

3. การมีส่วนร่วม ตามปกติเครือข่ายประกอบด้วยสมาชิกขององค์กร จึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใกล้ชิด เพื่อให้แน่ใจว่าคนเหล่านี้ยังคงติดต่อและเชื่อประโยชน์ให้กันอยู่

4. ความเป็นเอกภาพ รูปแบบที่ถูกออกแบบไว้ยากที่จะเติบโตได้ แต่ละเครือข่ายอาจไม่เหมือนกันต้องเปิดโอกาสให้เครือข่ายออกแบบของตัวเอง

5. ความเกี่ยวข้องในวงกว้าง ถ้าจะให้เครือข่ายอยู่รอด เครือข่ายต้องมีสมาชิกที่มีความมุ่งมั่นอยู่เป็นหลักในการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายมากกว่า 1 คน ต้องมีกลุ่มแกนของ

เครือข่ายที่คอยผลักดันคนกลุ่มนี้ ควรเป็นคนที่คอยกระตุ้นให้ความสัมพันธ์ภายในเครือข่ายมีอยู่อย่างต่อเนื่องและควรติดต่อสื่อสารกับสมาชิกที่หายไปให้บ่อยครั้งสม่ำเสมอ มีการแบ่งงานให้กับสมาชิกร่วมกับผิชอบ

6. ความขัดแย้งภายใน สมาชิกเครือข่ายมักจะสงสัยระแวงกันหรือมีวาระแฝงแปลก ๆ ออกไป การเปิดเผยและการติดต่อสื่อสารที่ดีภายในเครือข่ายจะช่วยลดความตึงเครียดได้ ความเป็นประชาธิปไตยและกระบวนการตัดสินใจแบบใสสะอาดมีความสำคัญสำหรับเรื่องนี้

7. รางวัล การรับรู้ถึงความพยายามที่สมาชิกทุ่มเทให้กับเครือข่าย มีความสำคัญต่อการรักษาไว้ซึ่งความกระตือรือร้นของสมาชิก แต่ก็หลีกเลี่ยงไม่พ้นที่เครือข่ายอาจมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อเวลาผ่านไป กลุ่มแยกตัวออกไปตั้งใหม่ วาระที่สนใจเปลี่ยนไป สมาชิกลาออกหรือเข้ามาใหม่ คุณค่าของเครือข่ายอาจมาจากสายสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการที่เกิดขึ้นบริเวณรอบเครือข่าย

8. ความยืดหยุ่น เครือข่ายต้องการกฎและความรับผิดชอบแต่ต้องไม่ตายตัวมากเกินไป ความสามารถในการปรับมีความสำคัญต่อความยั่งยืนของเครือข่าย ขณะที่วัตถุประสงค์ของเครือข่ายควรชัดเจนแต่ก็ต้องมีขอบเขตที่เครือข่ายสามารถเปลี่ยนแปลงได้

9. ทำประสบการณ์ให้เป็นเรื่องเป็นราว ถ้าเครือข่ายเป็นการใช้ประโยชน์ จากประสบการณ์การเรียนรู้ที่จำเป็นต้องถูกทำให้เป็นเรื่องเป็นราวเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกให้มากที่สุด

10. ความถูกต้องตามกฎหมาย เครือข่ายต้องมีชื่อและมีการจัดตั้งชื่อเครือข่าย การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานระดับสูง และการประชาสัมพันธ์ทางสื่อจะช่วยสร้างความยั่งยืนและพลังอำนาจเครือข่าย

11. การให้เงินอุดหนุน เครือข่ายไม่อาจดำเนินกิจกรรมได้ด้วยตนเอง จำเป็นต้องใช้เงินและทรัพยากรอื่นที่ไม่ใช่ตัวเงินในการทำงาน แหล่งอุดหนุนเงินเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างความยั่งยืนให้กับเครือข่าย

สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือควรดำเนินการ ดังนี้ การเชิญองค์กรหรือผู้มีส่วนได้เสียมาร่วมประชุม การกำหนดวัตถุประสงค์ของเครือข่าย การจัดตั้งกลุ่มแกนของเครือข่าย การสนับสนุนทรัพยากรให้กับสมาชิก การสร้างจิตสำนึกการเป็นเจ้าของ สนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายกับเครือข่าย การติดตามผลและประเมินผล มีการพัฒนาฝึกอบรมสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะทำให้เครือข่ายไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

3.2 องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ

นักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ และได้กำหนดองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ ไว้ต่างกันดังนี้

จิรภัทร มหาวงศ์ (2559, น. 9) ได้กล่าวว่า เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ หมายถึง ข้อตกลงที่มีร่วมกันในการประสานเชื่อมโยงเข้าหากันโดยเป็นกลุ่มเครือข่าย ในการให้ความร่วมมือกันในด้านวิชาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในด้านของหลักการของเครือข่าย ลักษณะเครือข่าย คณะกรรมการบริหารเครือข่าย ขอบข่ายความร่วมมือทางวิชาการ และกระบวนการบริหารเครือข่าย

สมศักดิ์ เขียมดี (2556) ได้ทำการศึกษารูปแบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบที่มีประสิทธิผลของระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นเครือข่ายผสมผสานระหว่างบุคคลและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งอย่างไม่เป็นทางการและเป็นทางการช่วยการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย 1) องค์การของเครือข่าย 2) การจัดการเครือข่าย 3) การใช้ประโยชน์จากเครือข่าย และ 4) การธำรงรักษาเครือข่าย

จิรภัทร มหาวงศ์ (2558, น. 181-182) ได้ทำการศึกษารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ มี 5 องค์ประกอบ และ 1 ปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของเครือข่าย ประกอบด้วย 1) หลักการมีส่วนร่วม 2) หลักความเสมอภาค 3) หลัก ประสิทธิภาพ 4) หลักประสิทธิภาพ 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความถูกต้องตามกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้อง/หลักนิติธรรม องค์ประกอบที่ 2 ลักษณะเครือข่าย องค์ประกอบที่ 3 คณะกรรมการบริหารเครือข่าย ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการบริหารเครือข่ายระดับนโยบาย และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการระดับนโยบาย 2) คณะกรรมการระดับเครือข่ายและบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการระดับเครือข่าย องค์ประกอบที่ 4 ขอบข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ประกอบด้วย 1) ความร่วมมือในการใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษา 2) ความร่วมมือในการ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) ความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 4) ความ ร่วมมือการจัดการเรียนรู้ และ 5) ความร่วมมือการใช้แหล่งเรียนรู้ และ องค์ประกอบที่ 5 กระบวนการบริหารเครือข่าย ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์กร ขั้นตอนที่ 3 การประสานงาน ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินงานตามแผน ขั้นตอนที่ 5 การ

ประเมินผล ขั้นตอนที่ 6 การรายงานผล และขั้นตอนที่ 7 การปรับปรุง และ 1 ปัจจัยความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) นโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดาร บนเขตพื้นที่สูงต้องมีความชัดเจนและต่อเนื่อง 2) กระบวนการผลิตครูเพื่อการศึกษาของโรงเรียน ในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง 3) การพัฒนาครูในโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง 4) หลักสูตรสถานศึกษามีความยืดหยุ่น ต้องมีเทคนิค กระบวนการและวิธีการตามบริบทของพื้นที่ 5) บุคลากรที่ปฏิบัติงานต้องมีความมุ่งมั่น เสียสละอดทน 6) การสนับสนุนทรัพยากรในการจัดการศึกษาโดยใช้รูปแบบการบริหารเครือข่าย และ 7) สร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงาน

สมพร ชาลีเครือ (2559) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) ภารกิจเครือข่าย 2) วิธีดำเนินการ 3) องค์การดำเนินการ และ 4) การติดตามและประเมินผล

อ่อนจันทร์ นุชบุรณ์ (2559) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายการเรียนรู้สู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบการบริหารจัดการเครือข่ายการเรียนรู้สู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษามี 5 องค์ประกอบ คือ โรงเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และองค์การศาสนา ซึ่งแต่ละองค์ประกอบ มีดังนี้

1. โรงเรียน
2. ผู้ปกครอง
3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. ชุมชน
5. องค์การศาสนา

สุรเดช รอดจินดา (2560) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการศึกษา พบว่า องค์ประกอบของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษา ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) การสนับสนุนการใช้ทรัพยากรร่วมกัน 3) การมีภาวะผู้นำทางวิชาการ 4) การมีส่วนร่วมของสมาชิก 5) การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 6) การสื่อสาร 7) การวัดและประเมิน และ 8) การวิจัยคุณภาพการศึกษา

จตุพร บุญระดม (2563) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษา มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ด้าน คือ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ซึ่งในการทำงานเป็นเครือข่ายต้องมีหลักการแนวความคิดความคิดเห็นที่ตรงกัน นำมาสรุปเป็นวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) ด้านโครงสร้างและระบบบริหาร เครือข่ายเป็นองค์การที่ต้องมีระบบงาน และผู้ปฏิบัติงาน จึงต้องมีการจัดโครงสร้าง และจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานอย่างชัดเจน 3) ด้านการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เครือข่ายต้องสามารถติดต่อสื่อสารระหว่างสถานศึกษาด้วยกันอย่างชัดเจน และรวดเร็ว จึงต้องมีการสื่อสารอย่างเป็นระบบ และต้องมีการพบปะระหว่างบุคคลกรในเครือข่าย ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน 4) ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ในศตวรรษที่ 21 มีความจำเป็นต้องพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ที่ทันสมัย เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการปฏิบัติงาน 5) ด้านความสัมพันธ์ในเครือข่าย บุคลากรในสถานศึกษาที่รวมกันเป็นเครือข่าย ต้องมีโอกาสได้มาสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในโอกาสต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้สึกที่ดีต่อกัน และ 6) ด้านผลสำเร็จในเครือข่าย ซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้ายในการปฏิบัติงาน มีการสร้างความภาคภูมิใจและแสดงความชื่นชมยินดี ในผลงานร่วมกัน

ชัชวาล สิงหาทอง (2563) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือของสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบการพัฒนาการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือของสถานศึกษาด้านวิชาการมีทั้งหมด 9 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ 2) วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือ 3) ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินภารกิจของเครือข่าย 4) ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการ 5) เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 6) คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่าย 7) บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล 8) โครงสร้างของเครือข่าย และ 9) การบริหารจัดการเครือข่าย

สรุปได้ว่า องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ หมายถึง ข้อตกลงที่มีร่วมกันในการประสานงานร่วมกันของกลุ่มเครือข่าย ในการให้ความร่วมมือกันในด้านวิชาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถสังเคราะห์เป็น

องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อให้เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ได้ดังตาราง 2

ตาราง 2 สังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

องค์ประกอบการบริหาร เครือข่ายความร่วมมือทาง วิชาการโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็ก	Plymouth state University	จอห์น เวย์นเนอร์	จิรภัทร มหาวงค์	ภัทรวรรณ นิดแก้วบริรักษ์	สุธรรม ธรรมพัฒน์นันท์	ทศพล ธิษะพร	สุรเดช รอดจินดา	จิตพร บุญระดม	ชัชวาล สิงหาทอง
	2003	2006	2558	2559	2560	2560	2561	2562	2563
1. กิจกรรมที่ทำร่วมกัน	✓				✓				✓
2. การพัฒนาสมาชิก				✓		✓	✓		✓
3. วิสัยทัศน์/เป้าหมาย/ วัตถุประสงค์					✓		✓	✓	
4. การมีส่วนร่วม	✓	✓		✓	✓	✓	✓		
5. การสื่อสาร						✓	✓	✓	
6. การบริหารงานวิชาการ			✓	✓				✓	✓
7. การบำรุงรักษาเครือข่าย			✓				✓	✓	✓
8. การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ	✓	✓				✓		✓	
9. การใช้ทรัพยากรร่วมกัน			✓				✓	✓	✓
10. ภาวะผู้นำทางวิชาการ			✓		✓	✓	✓		✓
11. การวัดและประเมินผล	✓						✓		
12. บรรยากาศเครือข่าย				✓		✓	✓		✓

จากตารางสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในครั้งนี้ ผู้วิจัยอาศัยความคิดเห็นของนักวิชาการที่มีความถี่ตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป สามารถสรุปองค์ประกอบได้ทั้งหมด 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การธำรงรักษาเครือข่ายมีความถี่จากความคิดเห็นของนักวิชาการเท่ากับ 4 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความถี่จากความคิดเห็นของนักวิชาการเท่ากับ 5 3) การพัฒนาสมาชิกมีความถี่จากความคิดเห็นของนักวิชาการเท่ากับ 4 4) การจัดทรัพยากรร่วมกันมีความถี่จากความคิดเห็นของนักวิชาการเท่ากับ 4 5) บรรยากาศเครือข่ายมีความถี่จากความคิดเห็นของนักวิชาการเท่ากับ 4 6) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีความถี่จากความคิดเห็นของนักวิชาการเท่ากับ 4 7) การบริหารงานวิชาการมีความถี่จากความคิดเห็นของนักวิชาการเท่ากับ 4 และ 8) การมีส่วนร่วมมีความถี่จากความคิดเห็นของนักวิชาการเท่ากับ 6 ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การธำรงรักษาเครือข่าย

การธำรงรักษาบุคลากร เป็นกิจกรรมที่จะทำให้บุคลากรปฏิบัติงานอยู่กับองค์การ ด้วยความเต็มใจ โดยอาศัยการให้สวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล การสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน สร้างความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่ายและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ภายในเครือข่าย มีการจัดกิจกรรมร่วมกันภายในเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง ผู้นำเครือข่ายมีการจัดหาทรัพยากรสนับสนุนอย่างพอเพียงให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ปัญหาให้กับสมาชิก มีการสร้างผู้นำรุ่นใหม่เพื่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการมีความต่อเนื่องและยั่งยืน ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2536, น. 34 - 35) ได้กล่าวไว้ว่า การธำรงรักษาบุคลากร หมายถึง กระบวนการที่จะทำให้บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาทำงานอยู่ในหน่วยงานให้นานที่สุดและปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกิจกรรมเพื่อรักษาบุคลากร แบ่งตามลักษณะได้ 3 ประการ คือ ประการแรก ด้านเศรษฐกิจของคณงานนอกเหนือไปจากเงินเดือน ได้แก่ ค่าตอบแทน การประกันชีวิต สุขภาพและอุบัติเหตุ บำเหน็จบำนาญ ค่าเช่าบ้าน เบี้ยเลี้ยง เงินสะสม ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตร ประการที่ 2 ด้านสหพันธนาการ เป็นบริการที่มุ่งประสงค์ให้คนทำงานได้พักผ่อนหย่อนใจและเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับได้สนิทสนมกัน ได้แก่ บริการด้านกีฬาและด้านสังคม เช่น จัดทัศนศึกษา พบปะสังสรรค์ จัดชั่วโมงพักผ่อนระหว่างปฏิบัติงาน บริการส่งเสริมด้านวัฒนธรรม เช่น การจัด

ชมรมต่าง ๆ การประกวด การดนตรี การถ่ายภาพ การฝีมือ การประพันธ์ เป็นต้น ประการที่ 3 ด้านความสะอาดสบาย เป็นบริการที่มุ่งให้ความสะดวกสบายแก่คนงาน เป็นต้นว่า การจัดสรรเงินทุนให้กู้ยืมเพื่อสร้างบ้าน บริการสร้างบ้านให้เช่า ร้านค้า ร้านอาหาร การคมนาคม บริการด้านการแพทย์ ห้องสมุด เป็นต้น

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการ

ผู้นำทางวิชาการเป็นบุคคลที่สำคัญต่อความสำเร็จของเครือข่าย เพราะแก่นนำหรือผู้นำมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องวางแผนสั่งการดูแลและควบคุมให้บุคลากรขององค์กรปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้นำมีความคิดกว้างไกล และมีความเชี่ยวชาญทางวิชาการ มีความตั้งใจและความกล้าในการนำเสนอแนวคิดใหม่เพื่อปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนางานด้านวิชาการ เพื่อนำเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของโรงเรียนไปปฏิบัติ ผู้บริหารมีการวางแผนและปฏิบัติงานวิชาการ ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ และการจัดกิจกรรมทางสังคมเพื่อเสริมสร้างเชาว์ปัญญาของนักเรียน ผู้บริหารและครูของสถานศึกษาร่วมกันพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน ในส่วนของ Davis & Thomas, (1989, p. 21) ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการว่า หมายถึง การกระทำที่ผู้อำนวยการสถานศึกษาแสดงออกหรือมอบหมายอำนาจให้ผู้อื่นกระทำเพื่อสนับสนุน พัฒนาทางการเรียนของผู้เรียน มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาสภาพการทำงานของครูและสร้าง บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เป็นที่น่าพอใจและมีประสิทธิภาพ

3. การพัฒนาสมาชิก

การพัฒนาสมาชิกเครือข่ายเป็นการมุ่งพัฒนาบุคลากรหรือกลุ่มบุคคลให้เกิดการเรียนรู้ และการถึงจุดมุ่งเน้นในปัญหาเกี่ยวกับภารกิจหรือกระบวนการ โดยจะต้องให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ผู้เข้ารับการอบรม เวลา และงบประมาณตลอดทั้งให้สอดคล้องกับการพัฒนาตามกลุ่มเป้าหมายงาน สมาชิกเครือข่ายจะต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะที่จำเป็นเพื่อการปฏิบัติงานร่วมกัน เข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการที่จะดำเนินงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของเครือข่ายร่วมกัน การเลือกใช้เทคนิคและเครื่องมือที่เหมาะสมกับโครงการ/กิจกรรมและขั้นตอนการพัฒนา เทคนิคและเครื่องมือในการจัดการเครือข่ายที่มีความจำเป็นและมีการใช้กันอย่างแพร่หลาย ซึ่งได้จำแนกตามกลุ่มเป้าหมายงาน ภารกิจ และกระบวนการ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบุคลากร หรือกลุ่มบุคคล มีการดำเนินการ เช่น การบรรยาย การอภิปราย การระดมความคิดหรือการระดมสมอง การศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ การปฏิบัติจริง สอดคล้องกับ Chruden & Sherman (1986, p. 11) ให้ความหมายการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย

หมายถึง การพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการในการศึกษา ฝึกอบรมบุคลากรเพื่อให้บุคลากรที่เหมาะสมกับความต้องการขององค์กรซึ่งการพัฒนานั้น คือการพัฒนาทางด้านทักษะ ความรู้ ทักษะ และบุคลิกภาพ ส่วน Gilley & Eggland, (1989) ให้ความหมายการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายว่า เป็นการนำกิจกรรมที่มีการกำหนดและวางรูปแบบอย่างเป็นระบบเพื่อใช้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถ และปรับปรุงพฤติกรรมของพนักงานให้ดีขึ้น โดยมุ่งเน้นการพัฒนาใน 3 ส่วน คือ 1) การพัฒนาบุคคล 2) การพัฒนาสายอาชีพ 3) การพัฒนาองค์กร และ Mondy & Noe, (1996, p. 54) ให้ความหมายการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย หมายถึง การใช้ทรัพยากรมนุษย์ให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรและกล่าวเพิ่มเติมว่า ผู้บริหารทุกระดับต้องเกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของผู้บริหาร วัตถุประสงค์ของการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายเพื่อยกระดับความรู้ ทักษะ ความสามารถของคนในองค์กรนั้น เพื่อให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

4. การจัดการทรัพยากรร่วมกัน

การจัดการทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย เป็นการจัดการทรัพยากร การศึกษา ประกอบด้วย การจัดทำแผนงานของสถานศึกษาเพื่อให้ทราบความต้องการทำกิจกรรมอะไร การกำหนดทรัพยากรและรวบรวมความต้องการทรัพยากร การจำแนกหมวดหมู่ความต้องการทรัพยากร การแสวงหาทรัพยากร การจัดสรรทรัพยากร การใช้ทรัพยากร การควบคุมการใช้ทรัพยากร และการประเมินการใช้ทรัพยากร ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารทรัพยากรและการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผล มีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเครือข่าย สำหรับ Griffin (1996, p. 6) กล่าวว่า ทรัพยากรบุคคล (Human Resources) ทรัพยากร การเงิน (Financial Resources) ทรัพยากรกายภาพ (Physical Resources) ทรัพยากรสารสนเทศ (Information Resources) ซึ่งทรัพยากรการบริหารเหล่านี้ต้องนำไปใช้ในกระบวนการบริหาร ส่วน ปรีชา คัมภีรปกรณ์ (2540, น. 8-10) กล่าวว่า Bender ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรไว้ 2 แนวคิด คือ ด้านเศรษฐศาสตร์และด้านการบริหาร สรุปดังนี้ 1) แนวคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์ แบ่งทรัพยากร ออกเป็น 4 ประเภท คือ 1.1 ทรัพยากรมนุษย์ 1.2 ทรัพยากรทางกายภาพ ได้แก่ ที่ดิน เครื่องอำนวยความสะดวก เครื่องมือ และวัสดุ/หรือพลังงาน 1.3 ทรัพยากรการเงิน 1.4 ข้อมูลสนเทศ เช่น ข้อมูล ความรู้ Software Hardware และ 2) แนวคิดทางการบริหารมีแนวคิดที่แตกต่างกัน 3 แนวคิด คือ แนวคิดที่หนึ่งมี 4 ประการ เรียกว่า “4 Ms” ได้แก่ คน (Men) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Materials) และ การจัดการ (Management) แนวคิดที่สอง

มี 3 ประการ เรียกว่า “3 Ms” ได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) และ การจัดการ (Management) แนวคิดที่สาม มี 6 ประการ เรียกว่า “6 Ms” ได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Materials) วิธีการ (Method) ตลาด (Market) และ เครื่องจักรกล (Machine) ส่วน สุรพันธ์ ชันทแคนสุวรรณ (2550, น. 9) ให้ความเห็นว่าทรัพยากรการบริหารประกอบด้วย 1) คน (Man) เป็นทรัพยากรบุคคลที่เป็นหัวใจขององค์กร ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จในการจัดการเพราะคนมีชีวิตจิตใจ มีอารมณ์ความรู้สึก ดังนั้น การบริหารจึงให้ความสำคัญกับคนมากที่สุด 2) เงิน (Money) เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนให้กิจกรรมของ องค์กรดำเนินการต่อไป 3) วัสดุ (Materials) วัสดุหรือวัตถุดิบ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญไม่แพ้ปัจจัยอื่น จำเป็นต้องมีคุณภาพและมีต้นทุนที่ต่ำ เพราะมีผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต 4) เครื่องจักร (Machine) เครื่องจักรอุปกรณ์ ที่มีศักยภาพที่ดีอันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการผลิต 5) วิธีการ บริหารหรือวิธีการปฏิบัติ (Management or Method) การจัดการหรือการบริหารในองค์กรธุรกิจ ประกอบด้วยระบบการผลิตหรือระบบการให้บริการหากมีระบบที่ชัดเจนตลอดจนมีระเบียบ ขั้นตอนวิธีการในการทำงานย่อมส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จได้ด้วยดี

5. บรรยากาศเครือข่าย

บรรยากาศองค์การคือ สภาพแวดล้อมที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลระหว่าง รูปแบบพฤติกรรมต่าง ๆ และสภาพแวดล้อมขององค์การที่ส่งผลให้บุคคลในเครือข่ายการเกิดความรู้สึก และรับรู้จากการปฏิบัติได้โดยทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการจูงใจ และพฤติกรรม ในการปฏิบัติงานของบุคคลในเครือข่ายส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกเครือข่าย เปิดโอกาสให้สมาชิกเรียนรู้และรับแนวคิดหรือทักษะใหม่ ๆ เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน มีความสมดุลและมีความยืดหยุ่นในการสนองตอบความต้องการของสมาชิกเครือข่าย มีความเสมอภาคสร้างขวัญกำลังใจ และความพึงพอใจการปฏิบัติงานร่วมกัน Halpin (1996 อ้างถึงใน ญัฐยา กระแจ่ม, 2551, น. 9) กล่าวว่า บรรยากาศ องค์การ หมายถึง สภาพแวดล้อมในระบบงานและสถานที่ กล่าวคือ บุคลากรย่อมจะต้องมี บุคลิกภาพที่แสดงถึงความเป็นตนเอง องค์การหรือหน่วยงานก็เช่นกันสามารถแสดง ลักษณะเฉพาะในด้านบรรยากาศขององค์การหรือหน่วยงาน ขณะที่ Litwin & Stringer (1998) ได้ให้ความหมายของบรรยากาศองค์การไว้ว่าเป็น การรับรู้ของแต่ละบุคคลเกี่ยวกับองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมในองค์การทั้งทางตรงและทางอ้อมตามความคาดหวังและแรงจูงใจของแต่ละบุคคล บรรยากาศองค์การเป็นส่วนสำคัญของการเชื่อมโยงระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม ที่สามารถใช้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์อธิบายได้และบรรยากาศในรูปแบบขององค์ประกอบต่าง ๆ

6. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

เทคโนโลยีทางการศึกษา คือการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นระบบ เพื่อใช้ปฏิบัติในการแก้ปัญหาการศึกษาและการเรียนการสอน ครอบคลุมวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ เทคโนโลยีทางการศึกษามีการวางแผนและการจัดข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย สมาชิกเครือข่ายสามารถจัดทำสารสนเทศผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม มีการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา เพื่อออกแบบระบบข้อมูลพื้นฐานด้านปัจจัย ด้านกระบวนการและด้านผลผลิตการเรียนรู้ จัดให้มีเครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการดำเนินงานของโรงเรียน สนับสนุน/ส่งเสริมการให้นักเรียนใช้เทคโนโลยี ในการศึกษา ค้นคว้า และจัดทำโครงการ มีการจัดทำเว็บไซต์ เครือข่ายโรงเรียนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกเครือข่าย มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อสร้างกลุ่มสังคม (Social media) ทางการบริหารจัดการศึกษาของเครือข่ายในการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับ Good C (1973) ได้ให้ความหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การนำหลักการทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้เพื่อการออกแบบและส่งเสริมระบบการเรียนการสอน โดยเน้นที่วัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่สามารถวัดได้อย่างถูกต้องแน่นอน มีการยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนการสอนมากกว่ายึดเนื้อหาวิชา มีการใช้การศึกษาเชิงปฏิบัติโดยผ่านการใช้โครงข่ายและการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ รวมถึงเทคนิคการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์อื่น ๆ ส่วน Gagne & Briggs (1974) ได้ให้ความหมายเทคโนโลยีว่า พัฒนามาจากการออกแบบการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ โดยรวมถึง 1) ความสนใจในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่องของการเรียนรู้ 2) ด้านพฤติกรรมศาสตร์และทฤษฎีการเรียนรู้ 3) เทคโนโลยีด้านวิทยาศาสตร์กายภาพ เช่น สื่อทัศนูปกรณ์ประเภทต่าง ๆ รวมถึงสื่อสิ่งพิมพ์ด้วย เอ อี ซี ที

7. การบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การร่วมมือของบุคคลในการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษาตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกันคือ การใช้ทรัพยากรเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ซึ่งเป็นผลผลิตของสถานศึกษาเป็นสำคัญและในการบริหารงานวิชาการนั้น ผู้บริหารต้องใช้ภาวะผู้นำและใช้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมเพื่อร่วมพัฒนางานตามภารกิจและขอบข่ายของงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาและการนำหลักสูตรไปใช้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การใช้สื่อ วัสดุประกอบการจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตามผลและรวมไปถึงการวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องหลักการบริหารและทฤษฎีของ Gulick & Urwick,

(1973) กล่าวว่าภาระหน้าที่ที่สำคัญของผู้บริหารมีหลายประการ คือ 1) P-Planning หมายถึง การวางแผนในอนาคตจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ (Objective) นโยบาย (Procedure) และเป้าหมาย (Target) เพื่อให้แผนที่กำหนดมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ในการดำเนินงาน เป็นขั้นที่ต้องใช้หลักการความรู้และเทคนิคสำหรับวินิจฉัยคาดการณ์ในอนาคต เพื่อให้การบริหารงานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ 2) Organizing หมายถึง การจัดรูปโครงสร้างขององค์กรให้เหมาะสมกับลักษณะงานและความรับผิดชอบ จาก องค์กรใหญ่เป็นหน่วยงานย่อย โดยแบ่งไว้เป็นระเบียบมีผังและสายการบังคับบัญชาและช่วงแห่ง การควบคุม (Span of Control) กำหนดหน้าที่ของบุคลากรที่รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน 3) S-Staffing หมายถึง การสรรหาบุคลากร การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน การบรรจุแต่งตั้ง ถอดถอนบุคลากร การเข้าปฏิบัติงานตามความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางมาปฏิบัติงานให้เหมาะสม รวมทั้งการกระตุ้นให้กำลังใจ บำรุงขวัญให้สวัสดิการแก่บุคลากร 4) D-Directing หมายถึง การอำนวยการ การวินิจฉัย สั่งการ การควบคุม การปฏิบัติงาน การนิเทศงานซึ่งต้องนำศาสตร์ในการบริหารตามหลักการและทฤษฎีไปใช้อย่างมีศิลปะ โดยอาศัยภาวะผู้นำ (Leadership) มนุษยสัมพันธ์ในการบริหาร (Human Relations) และการจูงใจมาผสมผสานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ 5) Co- Coordinating หมายถึง การประสานงานเพื่อให้เกิดการประสานสัมพันธ์ร่วมมือกันทุกฝ่ายระหว่างหน่วยงานย่อยภายในองค์กรและบุคลากรระหว่างหน่วยงานต่อหน่วย เพื่อขจัดปัญหาขัดข้องในการปฏิบัติงาน การร่วมมือประสานงานเป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดความสามัคคี ช่วยให้การปฏิบัติงานเกิดความสัมฤทธิ์ผลบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ 6) R=Reporting การรายงานผลการปฏิบัติงาน การเสนอรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้น เพื่อจะได้ช่วยแสวงหาแนวทางการปฏิบัติงานหรือแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติงานให้ลุล่วงไปด้วยดี รวมทั้งการเสนอรายงานให้ทุกฝ่ายทราบเพื่อสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นในหน่วยงาน นอกจากนี้การรายงานผลการปฏิบัติงานยังรวมถึงการประชาสัมพันธ์ (Public Relations) ซึ่งต้องแจ้งให้ประชาชนทราบด้วย 7) B-Budgeting หมายถึง การจัดทำงบประมาณการเงิน การวางแผนการใช้เงินรอบคอบรัดกุม การทำงานบัญชีงบประมาณรายรับรายจ่าย การตรวจสอบการใช้เงินให้เป็นไปตามงบประมาณที่กำหนด

8. การมีส่วนร่วมของสมาชิก

การมีส่วนร่วมของสมาชิกมีความจำเป็นสำหรับเครือข่าย ถ้าสมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในทุกชั้นตอนจะให้เกิดความร่วมมือกันทำงาน ดังนั้นผู้อำนวยการสถานศึกษาในฐานะผู้นำเครือข่ายจึงต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายประกอบด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างเครื่องมือการวัดประเมินผลและแบบประเมินกิจกรรมพัฒนาของผู้เรียน Alnstein (1969) ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพ ผู้เข้าไปมีส่วนร่วมจะต้องมีอำนาจและการควบคุมอย่างแท้จริง ในอันที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งให้บังเกิดผลขึ้นมา มิใช่เพียงแค่เข้าไปมีส่วนร่วมเฉย ๆ ส่วน Kasperon & Breitbank, (1974) ให้ความหมายการมีส่วนร่วม คือ การที่สมาชิกทำตนเป็นผู้สร้างสรรคกิจกรรมในกระบวนการพัฒนาซึ่งจะบังเกิดผล คือสามารถแสดงบทบาทที่สร้างสรรค์ได้และผลของกิจกรรมจะต้องย้อนกลับมาสู่พวกเขาเอง ขณะที่ William Erwin, (1976) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการให้สมาชิกเข้ามามีส่วน เกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเองเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันกับสมาชิก ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของสมาชิกแก้ไขร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และสหประชาชาติ (United Nations, 1981, p. 11) ให้ความหมายว่า 1) การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา 2) การเข้ามีส่วนร่วมให้เกิดการพัฒนา 3) การเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในเรื่องพัฒนา

4. แนวคิดที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ

4.1 แนวคิดการสร้างรูปแบบ

คีฟ (Keeves, 1988) ได้เสนอแนวคิดรูปแบบ ไว้ดังนี้ (วาโร เพ็งสวัสดิ์, 2553, น. 4)

1. **รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model)** เป็นรูปแบบเชิงกายภาพ ส่วนใหญ่ใช้ในด้านวิทยาศาสตร์ เช่น รูปแบบโครงสร้างอะตอมสร้างขึ้นโดยใช้หลักการเปรียบเทียบ โครงสร้างของรูปแบบให้สอดคล้องกับลักษณะที่คล้ายกันทางกายภาพ สอดคล้องกับข้อมูลและความรู้ที่มีอยู่ โดยรูปแบบที่สร้างขึ้นต้องมีองค์ประกอบชัดเจน สามารถนำไปทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้และสามารถนำไปใช้ในการหาข้อสรุปของปรากฏการณ์ได้อย่างกว้างขวาง

2. **รูปแบบเชิงข้อความ (Semantic Model)** เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยาย หรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิหรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น และใช้ข้อความในการอธิบายเพื่อให้เกิดความกระจ่างมากขึ้น

3. **รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model)** เป็นรูปแบบที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปรโดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจะนำไปใช้ในด้านพฤติกรรมศาสตร์มากขึ้น โดยเฉพาะในการวัดและประเมินผลทางการศึกษารูปแบบลักษณะนี้ส่วนมากพัฒนามาจากรูปแบบเชิงข้อความ

4. **รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model)** เป็นรูปแบบที่เริ่มจากการนำเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ในการศึกษาเกี่ยวกับพันธุศาสตร์ รูปแบบเชิงสาเหตุนี้ทำให้สามารถศึกษารูปแบบเชิงข้อความที่มีตัวแปรซับซ้อน โดยแนวคิดสำคัญของรูปแบบนี้ต้องสร้างขึ้นจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหรืองานวิจัยที่มีมาแล้ว รูปแบบจะเขียนในลักษณะสมการเส้นตรง แต่จะสมการแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างตัวแปร จากนั้นมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในสภาพการณ์ที่เป็นจริงเพื่อทดสอบรูปแบบ สามารถแบ่งรูปแบบเชิงสาเหตุออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) รูปแบบระบบเส้นเดียว (Recursive Model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรด้วยเส้นโยงที่มีทิศทางของการเป็นสาเหตุในทิศเดียวโดยไม่มีความสัมพันธ์ย้อนกลับ และ 2) รูปแบบระบบเส้นคู่ (Non-recursive Model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร โดยทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรภายในตัวแปรหนึ่งอาจเป็นทั้งตัวแปรเชิงสาเหตุและเชิงผลพร้อมกัน จึงมีทิศทางความสัมพันธ์ย้อนกลับได้

สมาน อิศวภูมิ (2562, น. 6) เสนอแนวคิดของรูปแบบ ไว้ดังนี้

1. รูปแบบเป็นแบบจำลองโดยย่อของทฤษฎีหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินงานหรือสิ่งประดิษฐ์ที่มีองค์ประกอบลักษณะเฉพาะที่แสดงถึงความสัมพันธ์และทำหน้าที่ร่วมกันขององค์ประกอบตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบนั้น

2. การนำเสนอและอธิบายทฤษฎีที่ผู้เป็นเจ้าของแนวคิดสร้างขึ้นมา จะเป็นการนำเสนอเฉพาะองค์ประกอบที่สำคัญ ไม่สามารถนำองค์ประกอบและรายละเอียดทั้งหมดมานำเสนอได้ หรือถ้าทำได้ก็จะมีรายละเอียดมากเกินไป มีความซับซ้อนและยุ่งยากต่อการทำความเข้าใจ ดังนั้นผู้สร้างจึงต้องเลือกเฉพาะองค์ประกอบหลักซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของทฤษฎีที่สร้างขึ้นมานำเสนอเท่านั้น

3. โดยทั่วไปแล้วชื่อทฤษฎีจะบ่งบอกวัตถุประสงค์ของการสร้างสิ่งนั้นอยู่ในตัวอยู่แล้ว แต่ในการสร้างและนำเสนอรูปแบบนั้น ผู้สร้างควรระบุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ หลักการหรือทฤษฎีที่ใช้ในการสร้างรูปแบบดังกล่าว แนวทางการประเมิน และระบุเงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ด้วย นอกเหนือไปจากองค์ประกอบหลักของรูปแบบ

วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2553, น. 6) ให้ความหมาย รูปแบบ หมายถึง กรอบความคิดของ หลักการ วิธีการดำเนินงาน และเกณฑ์ต่าง ๆ ของระบบที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการ ดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ลักษณะของรูปแบบที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปรมากกว่า ความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงธรรมดา

2. รูปแบบควรนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมา ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูล เชิงประจักษ์ โดยเมื่อทดสอบรูปแบบแล้วไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รูปแบบนั้นต้องถูก ยกเลิก

3. รูปแบบควรอธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่อง que ศึกษาได้อย่าง ชัดเจน

4. รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างความคิดรวบยอด (Concept) ใหม่ และ การสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรใหม่ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ (Body of Knowledge) ใน เรื่องที่กำลังศึกษา

5. รูปแบบในเรื่องใดจะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับกรอบของทฤษฎีในเรื่องนั้น ๆ

ชิฟเล็ต (Shiflet, 2006, p. 8-10) เสนอแนวคิดการสร้างรูปแบบ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. **การวิเคราะห์ปัญหา** (Analyze the problem) ต้องทำการศึกษาสถานการณ์ ให้เพียงพอเพื่อระบุปัญหาให้ถูกต้องและทำความเข้าใจเกี่ยวกับคำถามพื้นฐานให้ชัดเจน ใน ขั้นตอนนี้จะกำหนดวัตถุประสงค์ของปัญหาและตัดสินใจเกี่ยวกับการจำแนกประเภทของปัญหา โดยการระบุปัญหาที่ชัดเจนจะสามารถแปลเป็นสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ และพัฒนาไปเป็น แบบจำลองได้

2. **การกำหนดรูปแบบ** (Formulate a model) ในขั้นตอนนี้ สามารถกำหนด รูปแบบที่เป็นนามธรรมของระบบการสร้างแบบจำลอง ประกอบด้วย

2.1 การรวบรวมข้อมูล (Gather data) รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ของระบบ (system's behavior)

2.2 การกำหนดสมมติฐาน (Make simplifying assumptions and document them) ในการกำหนดสมมติฐานควรกำหนดให้ง่าย เนื่องจากปัญหาส่วนใหญ่มีความซับซ้อนเกิน กว่าที่จะพิจารณาได้ทุกรายละเอียด จึงไม่สามารถสร้างรูปแบบที่จะนำมาแก้ปัญหาได้ทั้งหมด

2.3 การกำหนดตัวแปร (Determine variables and units) จะต้องกำหนดและตั้งชื่อตัวแปร ตัวแปรอิสระคือตัวแปรที่มาจากหลาย ๆ ปัจจัย โดยรูปแบบจะพยายามอธิบายตัวแปรตาม

2.4 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับรูปแบบย่อย ๆ (Establish relationships among variables and sub-models) หากเป็นไปได้ควรวาดจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์ของรูปแบบ ซึ่งประกอบด้วยรูปแบบย่อย ๆ และระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพื่อทำให้การพัฒนาแบบนั้นง่ายขึ้น

2.5 การกำหนดสมการหรือหน้าที่ (Determine equation and functions) ในขณะที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เราอาจกำหนดสมการหรือกำหนดหน้าที่ของตัวแปร

3. การปรับแก้ไขรูปแบบ (Solve the model) ขั้นตอนนี้เป็นสิ่งสำคัญต้องทำความเข้าใจปัญหาและการออกแบบอย่างละเอียด โดยการใช้เทคนิคหรือเครื่องมือ เช่น พีชคณิต (algebra) กราฟ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ช่วยจำลองรูปแบบ หากแบบนั้นมีความซับซ้อนเกินกว่าจะแก้ปัญหาก็ต้องย้อนกลับมาในขั้นตอนที่ 2 เพื่อทำการตั้งสมมติฐานให้ง่ายขึ้นหรือกลับไปขั้นตอนที่ 1 เพื่อทำการวิเคราะห์ปัญหาใหม่

4. การตรวจสอบรูปแบบ (Verify and interpret the model's solution) การตรวจสอบรูปแบบอย่างรอบคอบเพื่อให้แน่ใจว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถใช้แก้ปัญหได้จริง โดยกระบวนการตรวจสอบรูปแบบจะพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ นั้น ถูกต้องและสามารถแก้ปัญหได้หรือไม่ โดยจะต้องระมัดระวังการใช้รูปแบบให้เหมาะสมกับบริบทของข้อมูล

5. การนำเสนอรูปแบบ (Report on the model) การนำเสนอรูปแบบมีความสำคัญต่อการนำไปใช้ ซึ่งมีส่วนประกอบขนานกับกระบวนการพัฒนาแบบ ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ปัญหา (Analysis of the problem) โดยอธิบายสถานการณ์ปัญหา และวัตถุประสงค์ของการศึกษาอย่างชัดเจน

5.2 การออกแบบรูปแบบ (Model design) โดยอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับรูปแบบย่อย ๆ ของรูปแบบ

5.3 การปรับรูปแบบ (Model solution) โดยอธิบายเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ในการแก้ปัญหอย่างละเอียดเพื่อให้เข้าใจในเนื้อหาของรูปแบบ อาจเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรในภาคผนวกเพิ่มเติม

5.4 ผลและข้อสรุปรูปแบบ (Results and conclusions) ประกอบด้วย ผลลัพธ์ของรูปแบบ การตีความ ผลกระทบ ข้อสรุปของรูปแบบและข้อเสนอแนะในการพัฒนา รูปแบบในอนาคต

6. การกำหนดเงื่อนไขรูปแบบ (Maintain the model) วิธีการใช้รูปแบบ วิธีการแก้ปัญหาของรูปแบบ การปรับปรุงแก้ไขของรูปแบบ และการเสนอทางเลือกการพัฒนาซ้ำๆ ของรูปแบบ

การสร้างรูปแบบเป็นการสร้างสรรค์และใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ โดยพบว่า โมเดลที่ถูกสร้างขึ้นอาจไม่ใช่คำตอบที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาอย่างถูกต้อง เนื่องจากปัญหาอาจมีความซับซ้อนและมีหลายโมเดลที่แก้ปัญหาได้ดีกว่า ดังนั้นการสร้างโมเดลจึงเป็นความท้าทาย และเป็นที่น่าสนใจต่อไป

Saether & Gottschalk (2010, p. 283) เสนอแนวคิดการสร้างรูปแบบจากทฤษฎีและ หลักฐานเชิงประจักษ์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. **การเสนอรูปแบบ (Suggested Stage Model)** เป็นขั้นตอนเริ่มต้น ขึ้นอยู่กับ แนวคิดการวิจัยและการปฏิบัติ การทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยจะช่วยให้เห็นถึงวิวัฒนาการ ของปรากฏการณ์ และผู้ปฏิบัติรับรู้ปรากฏการณ์แตกต่างกันนั้นขึ้นอยู่กับระดับวุฒิภาวะของแต่ละ บุคคล

2. **การกำหนดแนวคิดของรูปแบบ (Conceptual Stage Model)** โดยแนวคิด ของรูปแบบในขั้นตอนนี้ถูกพัฒนามาจากกรอบที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเป็นหลักที่ดูเหมือนว่าจะมี ความแตกต่างกันในแต่ละขั้นตอน และกรณีศึกษาถูกนำมาวิเคราะห์เนื้อหาอย่างมีนัยสำคัญโดย ขึ้นอยู่กับปัญหาเป็นหลัก

3. **การพัฒนาแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical Stage Model)** มีการใช้ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องอธิบายในแต่ละขั้นตอน มีการเทียบเคียงของตัวแปรจากทฤษฎีและการอธิบายตัวแปร ที่มาจากการสนทนากลุ่ม

4. **การทดลองใช้รูปแบบ (Empirical Stage Model)** โดยตัวแปรแต่ละตัวถูก กำหนดให้เป็นตัวแปรย่อย ๆ ของรูปแบบ มีการสำรวจเพื่อทดสอบรูปแบบ

5. **การปรับปรุงรูปแบบ (Revised Stage Model)** เป็นการประเมินรูปแบบเชิง ประจักษ์จากการวิจัยเชิงสำรวจ และนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบ

ขั้นตอนการสร้างรูปแบบเป็นความท้าทายของนักวิจัยและสามารถใช้กระบวนการดังกล่าวเป็นกรอบในการพัฒนา โดยกำหนดประเด็นปัญหาในปัจจุบันเพื่อหาแนวทางในการพัฒนารูปแบบเพื่อแก้ไขปัญหา ซึ่งผลงานทางวิชาการและงานวิจัยก่อนหน้านี้ส่วนใหญ่มาจากการสัมภาษณ์จากการทดลองปฏิบัติ โดยวัตถุประสงค์ของการสร้างรูปแบบบางส่วนได้รับการทดสอบ แต่การวิจัยในอนาคตควรให้ความสำคัญกับการประเมินรูปแบบมากขึ้น

Shafique & Mahmood (2010, p. 8) เสนอกระบวนการวิจัยสร้างรูปแบบประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) เพื่อทำความเข้าใจทฤษฎีและทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมาอย่างละเอียด

2. การสำรวจจากแบบสอบถาม (Survey) เพื่อให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการศึกษา การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและการสนทนากับผู้เชี่ยวชาญ

3. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Interview) การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามที่โครงสร้าง ตัวอย่างเช่น การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่มาจากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง การสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารการศึกษา กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านระบบสารสนเทศ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านระบบฐานข้อมูล

4. การระบุลักษณะองค์ประกอบที่สำคัญของโมเดล (Important Features of the Proposed Model) ประกอบด้วย

4.1 ระบุความสำคัญของรูปแบบ (Centralization)

4.2 การอธิบายระบบของข้อมูล (Pooling the Existing Information System/ Services)

4.3 การจำลองรูปแบบจากข้อมูลสภาพแวดล้อม (Access and Services based on Knowledge Environment Model)

4.4 การกำหนดระยะของการพัฒนารูปแบบ (Development in Phases)

4.5 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนารูปแบบ (Clearly Defined Objectives and Activities of PAK-NISEA)

4.6 การวิเคราะห์ความเสี่ยงของรูปแบบ (Risk analysis)

4.7 การพัฒนาและการตรวจสอบรูปแบบ (Development and verification of next-level product)

4.8 การวางแผนพัฒนารูปแบบ (Plan of next phase for other provinces)

5. การตรวจสอบรูปแบบ (Validation of the Model) จากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้บริหารการศึกษา กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านระบบสารสนเทศ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านระบบฐานข้อมูลก่อนนำเสนอ

การสร้างรูปแบบเป็นวิธีการวิจัยรูปแบบหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งของนักวิจัยในการนำเสนอรูปแบบแนวทางใหม่ ๆ

วาโร เฟ็งส์วัตต์ (2553, น. 9-13) เสนอกระบวนการสร้างรูปแบบ โดยเริ่มจากการพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบตามสมมติฐาน (Hypothesis Model) โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ผู้วิจัยอาจจะศึกษารายกรณีหน่วยงานที่ดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งผลการศึกษานำมาใช้ในการกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปร หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบ ดังนั้นการสร้างรูปแบบจะต้องอาศัยหลักการของเหตุผลเป็นฐานสำคัญ ซึ่งกระบวนการสร้างรูปแบบและการประเมินรูปแบบ มีดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบจากการวิเคราะห์เอกสารและการศึกษาจากสภาพจริงประกอบด้วยขั้นตอน

1.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นร่างกรอบความคิดการวิจัย

1.2 การศึกษาจากบริบทจริงในขั้นตอนนี้ อาจดำเนินการได้หลายวิธี ดังนี้

1.2.1 การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการในปัจจุบันของหน่วยงาน โดยศึกษาความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Stakeholder) จากการสัมภาษณ์ การสอบถาม การสำรวจ และจากการสนทนากลุ่ม

1.2.2 การศึกษารายกรณี (Case Study) หรือพหุกรณี หน่วยงานที่ประสบผลสำเร็จ หรือมีแนวปฏิบัติที่ดีในเรื่องที่ศึกษา เพื่อนำมาเป็นสารสนเทศที่สำคัญในการพัฒนารูปแบบ

1.2.3 การศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ จากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

1.3 การจัดทำรูปแบบ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะใช้สารสนเทศที่ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยและการศึกษาจากบริบทจริง

2. การตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ ภายหลังจากที่ได้พัฒนารูปแบบในขั้นตอนแรกแล้ว จำเป็นจะต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ เพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมาจากทฤษฎี แนวคิดรูปแบบของบุคคลอื่นและผลการวิจัยที่ผ่านมา แต่ก็ยังเป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐาน ซึ่งจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบว่ามีความเหมาะสม เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวังหรือไม่ การเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริงหรือทดลองใช้รูปแบบในสถานการณ์จริง จะช่วยให้ทราบอิทธิพลหรือความสำคัญขององค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรต่าง ๆ ในรูปแบบ ผู้วิจัยสามารถปรับปรุงรูปแบบโดยการลดทอนองค์ประกอบหรือตัวแปรที่พบว่าไม่มีอิทธิพลออก จะทำให้ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ซึ่ง วาโร เฟ็งส์ว็ลด์ (2553, น. 10) สรุปแนวความคิดการประเมินรูปแบบ ไว้ดังนี้

1. The Joint Committee on Standards of Educational Evaluation ภายใต้งานดำเนินงานของ Stufflebeam และคณะ ซึ่ง สุวิมล ว่องวานิช (2549) สรุปการทดสอบรูปแบบด้วยการประเมินตามมาตรฐาน 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. **มาตรฐานความเป็นไปได้** (Feasibility Standards) เป็นการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง

2. **มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์** (Utility Standards) เป็นการประเมินการสนองต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ

3. **มาตรฐานด้านความเหมาะสม** (Propriety Standards) เป็นการประเมินความเหมาะสมทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา

4. **มาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม** (Accuracy Standards) เป็นการประเมินความน่าเชื่อถือ และได้สาระครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง

2. Eisner (1976) เสนอการประเมินรูปแบบโดยการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ เนื่องจากงานวิจัยบางเรื่องอาจต้องใช้ความละเอียดอ่อนมากกว่าตัวเลขทางสถิติ ประกอบด้วย

1. **การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ** จะเน้นการวิเคราะห์และวิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่ถูกพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจจะผสมผสานกับปัจจัยต่าง ๆ ในการพิจารณาเข้าด้วยกันตามวิจรณ์ญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับข้อมูลคุณภาพ ประสิทธิภาพและความเหมาะสมของสิ่งที่จะทำการประเมิน

2. รูปแบบการประเมินที่เป็น ความชำนาญเฉพาะทาง (Specialization)

ในเรื่องที่จะประเมิน โดยพัฒนามาจากการวิจารณ์งานศิลปะที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากการวัดคุณค่าที่ไม่อาจประเมินด้วยเครื่องวัดใด ๆ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง แนวคิดนี้ได้นำมาประยุกต์ใช้ในทางการศึกษาระดับสูงมากขึ้น ทั้งนี้เพราะเป็นองค์ความรู้เฉพาะ สาขา ผู้ที่ศึกษาเรื่องนั้นจริง ๆ จึงจะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ดังนั้นในวงการศึกษาก็จึงนิยมนำ รูปแบบนี้มาใช้ในเรื่องที่ต้องการความลึกซึ้งและความเชี่ยวชาญเฉพาะ

3. รูปแบบที่ใช้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมิน โดยให้

ความเชื่อถือว่าผู้ทรงคุณวุฒินั้นเที่ยงธรรมและมีดุลพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. รูปแบบที่ยอมให้มีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของ

ผู้ทรงคุณวุฒิตามอัธยาศัยและความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่จะนำมาพิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

พัฒนา พรหมณี, ศรีสุรางค์ เอี่ยมสะอาด และ ปณิธาน กระสังข์ (2560, น. 133) ให้ความหมายคำว่า รูปแบบ หมายถึง “แบบจำลองหรือตัวแบบอย่างง่ายหรือย่อส่วนของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านการศึกษาและพัฒนาขึ้นมาเพื่อแสดงหรืออธิบายปรากฏการณ์ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น เป็นสิ่งที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นจากหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดและความเชื่อที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการแสดงโครงสร้างทางความคิดหรือองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่สำคัญและเสนอแนวคิดการสร้างรูปแบบ ดังนี้

1. **ศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐานเพื่อการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และข้อค้นพบจากการวิจัย** รวมทั้งการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันหรือปัญหาจากเอกสารผลการวิจัยหรือจาก การสังเกตและสอบถามจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. **กำหนดหลักการ เป้าหมายและองค์ประกอบของรูปแบบให้สอดคล้อง** กับ ข้อมูลพื้นฐานและสัมพันธ์กันอย่างเป็นระเบียบ การกำหนดเป้าหมายของรูปแบบจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถเลือกรูปแบบไปใช้ให้ตรงจุดหมาย และบรรลุผลสูงสุด

3. **กำหนดแนวทางการนำรูปแบบไปใช้** ประกอบด้วยรายละเอียดของวิธีการและเงื่อนไข เพื่อให้การนำรูปแบบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ใช้ดำเนินงานกับกลุ่มขนาดใหญ่หรือกลุ่มย่อย เป็นต้น

4. การประเมินรูปแบบ เป็นการประเมินเพื่อทดสอบความมีประสิทธิภาพของรูปแบบที่สร้างขึ้น โดยจะใช้วิธีการ ได้แก่ 1) ประเมินความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎีโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจะประเมินความสอดคล้องภายในระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ และ 2) ประเมินความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติการ โดยนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง ในลักษณะของการวิจัยเชิงทดลองหรือกึ่งทดลอง

5. การพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบ เมื่อพบข้อบกพร่องแล้วต้องนำมาปรับปรุงให้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น มี 2 ระยะ ได้แก่ ระยะก่อนนำรูปแบบไปทดลองใช้ การปรับปรุงรูปแบบในระยะนี้ ใช้ ผลจากการประเมินความเป็นไปได้เชิงทฤษฎีเป็นข้อมูลในการปรับปรุง และระยะหลังการนำรูปแบบไปทดลองใช้การปรับปรุงรูปแบบในระยะนี้ อาศัยข้อมูลจากการทดลองเป็นตัวชี้้นำในการปรับปรุง และอาจมีการนำรูปแบบไปทดลองใช้และปรับปรุงซ้ำจนกว่าจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

นอกจากนี้แนวคิดและวิธีการประเมินรูปแบบ (Model Verification) ประเด็นการวิจัยรูปแบบต้องมีการทดลองใช้ ซึ่งการทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้น ผู้วิจัยจะได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบหรือไม่ แต่ขณะเดียวกันการวิจัยมีข้อจำกัดในตัวมันเองด้วย และบางครั้งก็เป็นข้อจำกัดในด้านเวลา หรือทุนในการวิจัย ดังนั้นในการทำวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสำเร็จการศึกษา ควรคำนึงและพิจารณาข้อจำกัดเหล่านี้ด้วย โดยเฉพาะข้อจำกัดเรื่องที่วิจัย หากเรื่องที่วิจัยรูปแบบนั้นอยู่ในวิสัยที่สามารถทดลองใช้ได้ในเวลาที่เหมาะสม และการลงทุนการวิจัยในการศึกษาเหมาะสมก็ควรให้ผู้วิจัยทำการทดลอง แต่ถ้าผู้วิจัยยืนยันที่จะตรวจสอบผลการพัฒนารูปแบบด้วยวิธีอื่นก็น่าจะเป็นสิทธิคณาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิโดยเฉพาะกรรมการสภาของมหาวิทยาลัยควรเปิดใจยอมรับว่า ปริญญาโทเป็นส่วนหนึ่งของการสำเร็จการศึกษา และระดับผลการประเมินประเมินปริญญาโทสามารถตัดสินผลได้หลายระดับ

ชัยวิชิต เขียวชนะ (2560, น. 3) เสนอการสร้างและการพัฒนารูปแบบบางครั้งอาจเขียนต่อเนื่องกันเพราะมีความหมายที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน การสร้างและการพัฒนารูปแบบเกิดจากปรากฏการณ์ ซึ่งปรากฏการณ์นั้นเกิดความแปรปรวน มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น มีความน่าสนใจและมีอิทธิพลต่อสิ่งอื่น ๆ ตามมา ทำให้นักวิจัยต้องการที่จะหาความจริงในปรากฏการณ์นั้น ๆ ว่ามีโครงสร้างส่วนประกอบ/ องค์ประกอบตัวแปร/ หลักการ/ แนวคิด ที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ของเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เรียกว่า รูปแบบ ซึ่ง แบ่งแนวคิดการสร้างและการพัฒนารูปแบบออกเป็น 2 แนวคิด ดังนี้

1. แนวคิดของการค้นหารูปแบบ จะมีลักษณะของการศึกษาสภาพปรากฏการณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน แล้วนำไปสู่การวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อสรุปของรูปแบบตามปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น เรียกว่า รูปแบบสมมติฐาน

2. แนวคิดของการนำรูปแบบจากการสร้างหรือพัฒนาจากแนวคิดแรก หรือเป็นรูปแบบที่มีอยู่แล้วนำมาพิสูจน์ ตรวจสอบ หรือทำการทดลองเพื่อสรุปผลการใช้รูปแบบ อันจะนำไปสู่การได้คำตอบของการนำรูปแบบไปใช้ว่าสามารถปฏิบัติได้จริงตามปรากฏการณ์นั้น ๆ หรืออาจจะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนารูปแบบต่อไป

นอกจากนี้ ชัยวิจิต เตียรชนะ (2560, น. 5-9) เสนอแนวคิดการสร้างรูปแบบประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. **ศึกษาสภาพปรากฏการณ์** เพื่อให้ได้สารสนเทศของบริบทสิ่งที่ศึกษาทั้งในอดีตจนถึงสภาพปัจจุบัน อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปของการสร้างหรือพัฒนาโมเดล จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การศึกษาเฉพาะรายกรณี การวิเคราะห์จากเอกสารหลักฐานที่มี หรือการศึกษาสภาพปรากฏการณ์แบบเทียบ ซึ่งเป็นการศึกษาข้อมูลที่ได้มาจากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ

2. **สร้างหรือพัฒนารูปแบบ** การสร้างรูปแบบเป็นลักษณะของตัวแบบที่ได้ถูกคิดค้นขึ้นมาใหม่ โดยที่ไม่เคยปรากฏพบมาก่อน ส่วนการพัฒนารูปแบบเป็นลักษณะของตัวแบบที่เคยปรากฏพบมาก่อน แล้วได้มีการกระทำ ปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมในส่วนที่เป็นจุดอ่อนหรือข้อจำกัด เพื่อให้เท่าทันต่อสภาพที่เป็นอยู่จริงฐานจากที่สำคัญของการสร้างหรือพัฒนารูปแบบคือต้องมีข้อมูลสารสนเทศที่มีความเหมาะสม ถูกต้องและเพียงพอ เพื่อที่จะได้นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นรูปแบบที่เรียกว่า รูปแบบสมมติฐาน อันจะนำไปสู่การอธิบายปรากฏการณ์จากสิ่งที่ได้ศึกษามา

3. **การประเมินการสร้างหรือพัฒนารูปแบบ** เมื่อได้ทำการสร้างหรือพัฒนารูปแบบแล้ว การที่จะได้ข้อมูลสะท้อนกลับเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบว่ามีจุดเด่นหรือข้อจำกัดอย่างไร พร้อมทั้งจะนำไปใช้หรือไม่อย่างไร จึงจำเป็นต้องทำการประเมิน ซึ่งการประเมินเป็นกลไกในการพิจารณาตัดสินและพัฒนาคุณค่า โดยสามารถประยุกต์แนวคิดของ Joint Committee on Standard of Educational Evaluation (1994) ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐาน 4 ด้าน คือ ด้านอรรถประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้องแม่นยำ โดยส่วนใหญ่จะประยุกต์ใช้เพียงแค่ 2 มาตรฐาน คือ ด้านความเป็นไปได้ หมายถึงสามารถนำไปใช้ได้จริง ประหยัดและคุ้มค่า และด้านความเหมาะสม หมายถึงเป็นไปตามหลักจริยธรรม ไม่ส่งผลกระทบต่อ

เสียหายต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากขั้นนี้ยังไม่ได้ทำการทดลองใช้รูปแบบ บทบาทการประเมินจึงเป็นเพียงการประเมินพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติการณ์นำไปใช้

4. ทดลองใช้รูปแบบ โดยนำรูปแบบที่ผ่านการประเมินเบื้องต้นมาทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มเป้าหมาย มีหลักการคือ การเตรียมรูปแบบ ประกอบด้วยแผนการทดลองใช้ และคู่มือการใช้รูปแบบ การกำหนดพื้นที่การทดลองใช้ พิสูจน์เป้าหมายการศึกษา บริบท และช่วงเวลาที่เหมาะสม และการกำหนดกลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ศึกษามีความเป็นตัวแทนที่ดีและเพียงพอ เป็นไปตามหลักการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างของระเบียบวิธีวิจัย

5. ประเมินการทดลองใช้รูปแบบ เข้ามามีบทบาทอีกครั้งเพื่อพิสูจน์ ตรวจสอบ หลังทดลองใช้รูปแบบ โดยประยุกต์ใช้แนวคิดของ Joint Committee on Standard of Educational Evaluation (1994) ทั้ง 4 ด้าน โดยด้านอรรถประโยชน์หมายถึงสารสนเทศที่ได้มี ประโยชน์ มีคุณค่า สามารถตอบสนองต่อผู้ใช้ และด้านความถูกต้องแม่นยำหมายถึงสารสนเทศที่ได้มีความครอบคลุมตรงตามลักษณะสิ่งที่ต้องการศึกษา แหล่งข้อมูลน่าเชื่อถือ เครื่องมือที่ใช้ตรง ตามสิ่งที่มุ่งศึกษา และการวิเคราะห์และการนำเสนอผลมีความถูกต้อง

ซีรวิธน์ นิเจนตร (2560, น. 71-72) ให้นิยามคำว่า รูปแบบ หมายถึง แบบย่อส่วนของจริงหรือแบบจำลองที่ใช้เป็นตัวแทนของความเป็นจริง ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์และการศึกษารูปแบบหมายถึงโครงสร้างหรือความสัมพันธ์เชิงเหตุผลแบบย่อส่วนของปัจจัยต่าง ๆ ที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ให้เข้าใจง่ายละมองเห็นเป็นรูปธรรม ในการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์มีขั้นตอนหลัก ๆ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ

1. การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ ประกอบด้วย การศึกษารวบรวมข้อมูลสถานการณ์ บริบทและปัญหาที่เกี่ยวข้อง และขั้ยนยกร่างหรือสร้างรูปแบบจากข้อมูลที่รวบรวมได้จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์เนื้อหา การเก็บข้อมูลต่าง ๆ แล้วนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) มาขั้ยนยกร่างรูปแบบ

2. การตรวจสอบรูปแบบ ประกอบด้วย การทดสอบรูปแบบ และการนำรูปแบบ ไปใช้และปรับปรุงให้ทันสมัย โดยให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยวิเคราะห์จากหลักฐานเชิงประจักษ์ ทั้งเชิงปริมาณและคุณลักษณะ วิธีการตรวจสอบรูปแบบใช้ทั้งการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เช่น การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญหรือการสนทนากลุ่ม

ส่วนองค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ตัวแปรหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ระบบหรือโครงสร้าง กลไกหรือกระบวนการทำงาน ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีที่ใช้ในรูปแบบ และบริบทหรือสภาพแวดล้อมของรูปแบบนั้น ๆ ซึ่งรูปแบบช่วยให้นักวิจัย

สามารถบรรยาย ทำนายและทดสอบปรากฏการณ์เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรมได้

สมาน อิศวภูมิ (2561, น. 6) เสนอแนวคิดการวิจัยสร้างรูปแบบ มี 3 แบบใหญ่ คือ แบบจำลองทฤษฎี แบบจำลองแนวปฏิบัติ หรือแบบจำลองของจริง สำหรับรูปแบบที่เป็นแบบจำลองแนวปฏิบัติ โดยเฉพาะรูปแบบในการบริหารงานมีแนวทางในการสร้างและพัฒนา ดังนี้

1. ออกแบบการวิจัยโดยใช้กระบวนการการสร้างรูปแบบเป็น กระบวนการวิจัย

การทำปฏิญานิพนธ์เพื่อสร้างรูปแบบการดำเนินงานที่ออกแบบการวิจัยโดยใช้กระบวนการพัฒนารูปแบบเป็นกระบวนการวิจัยนั้น เริ่มต้นด้วยการตัดสินใจของผู้วิจัย หลังจากทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องแล้ว ในการพัฒนารูปแบบครั้งนี้จะต้องดำเนินการหรือในการพัฒนารูปแบบที่ขั้นตอนก็ออกแบบการวิจัยไปตามขั้นตอนการสร้างรูปแบบที่กำหนดไว้ เรียกว่าขั้นตอนการวิจัยหรือระยะการวิจัย เช่น การพัฒนารูปแบบที่เริ่มต้นจาก 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการสร้างรูปแบบ 2) สร้างและพัฒนารูปแบบ และ 3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ขั้นตอนการวิจัยก็จะแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการสร้างรูปแบบ ขั้นสร้างและพัฒนารูปแบบ และขั้นประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ส่วนในแต่ละขั้นตอนการวิจัยนั้น อาจจะมีกิจกรรมการหรือขั้นตอนย่อย ๆ ในการดำเนินการก็ได้ เช่น ในขั้นตอนการศึกษาข้อมูลพื้นฐานอาจมีกิจกรรม เช่น การทบทวนวรรณกรรม การกำหนดกิจกรรมในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปผลในการสร้างรูปแบบ

2. ออกแบบการวิจัยโดยใช้กิจกรรมและขั้นตอนการวิจัยนำสู่ผลการสร้างรูปแบบ

การออกแบบการวิจัยโดยใช้กิจกรรมและขั้นตอนการวิจัยนำสู่ผลการสร้างรูปแบบ โดยเริ่มต้นจากการกำหนดขั้นตอนและกิจกรรมการวิจัยที่ต้องดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบในการวิจัย เช่น การกำหนดขั้นตอนการวิจัยไว้ดังนี้ 1) ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 2) การกำหนดกิจกรรมการวิจัยตลอดโครงการวิจัย 3) การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย 4) การกำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่าง 5) การดำเนินการวิจัย 6) การวิเคราะห์ข้อมูล 7) การสรุปผลการวิจัย และ 8) การรายงานผลการวิจัย

3. ออกแบบการวิจัยและการรายงานผลการวิจัยเฉพาะในการสร้างรูปแบบนั้น

การออกแบบการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบโดยการออกแบบการวิจัยและการรายงานผลการวิจัยในการพัฒนารูปแบบนั้น ๆ ส่วนการรายงานผลการวิจัยอาจเป็นไปตามกิจกรรมการวิจัยและผลการวิจัยที่ออกแบบไว้ โดยรายงานผลการวิจัยจะครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบหลักของรูปแบบและคำอธิบายในแต่ละองค์ประกอบบนฐานหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเป็นฐานคิดในการออกแบบรูปแบบนั้น ๆ การประเมินรูปแบบ และเงื่อนไขในการนำรูปแบบไปใช้

สมาน อัครวุฒิ (2561, น. 11-12) นำเสนอองค์ประกอบรูปแบบการบริหารควรมีกลไกที่เป็นโครงสร้างหลักในการบริหาร และเป็นตัวเชื่อมและขับเคลื่อนกระบวนการบริหารงานอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งหัวใจของการวิจัยสร้างรูปแบบคือ องค์ประกอบหลักของรูปแบบ และเป็นสิ่งที่ทำให้รูปแบบแต่ละรูปแบบมีความแตกต่างกัน ที่สำคัญคือ ควรเป็นจุดเน้นในการรายงานผลการวิจัยและนำมาเสนอเป็นผลการวิจัยหลักในบทความด้วย ขณะเดียวกันองค์ประกอบหลักของรูปแบบการบริหารควรมีทั้งสองส่วนคือ กลไก และกระบวนการดำเนินงาน โดยสรุปแล้วการนำเสนอรายงานการพัฒนารูปแบบควรประกอบด้วย

1. **วัตถุประสงค์ของรูปแบบ** เป็นข้อกำหนดที่ระบุว่า รูปแบบนี้สร้างขึ้นเพื่ออะไร

2. **หลักการของรูปแบบ** เป็นการกล่าวถึงหลักการ แนวคิดหรือทฤษฎีที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นหลักในการออกแบบรูปแบบนั้น โดยระบุหลักการ แนวคิดหรือทฤษฎี พร้อมกับอธิบายพอสังเขป

3. **องค์ประกอบหลักของรูปแบบ** เป็นองค์ประกอบของรูปแบบที่ค้นพบจากการวิจัยว่าประกอบด้วยองค์ประกอบอะไรบ้าง แต่ละองค์ประกอบมีสาระสำคัญอย่างไร มีความสัมพันธ์กันและร่วมกันทำหน้าที่เป็นหนึ่งของรูปแบบเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบที่สร้างขึ้นอย่างไร หรือแสดงเป็นแผนภูมิหรือแผนภาพที่แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบก็ควรทำ ซึ่งสาระขององค์ประกอบหลักนี้เป็นผลสำคัญของการพัฒนารูปแบบ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของการวิจัยพัฒนารูปแบบ

4. **เงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้** เป็นข้อกำหนดที่เป็นเงื่อนไขสำคัญในความสำเร็จของการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น แต่ไม่ควรมีเงื่อนไขเยอะเนื่องจากรูปแบบที่ถูกพัฒนาขึ้นมานั้นเพื่อแก้ไขปัญหา หากมีเงื่อนไขในการนำไปใช้ก็จะไม่สะดวกในการนำไปใช้

สำหรับแนวทางในการประเมินผลรูปแบบ เป็นประเด็น วิธีการและเครื่องมือ โดยทั่วไปจะเป็นการประเมินตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ดังนั้นการนำเสนอผลการสร้างรูปแบบ ควรประกอบด้วย 4 ส่วน คือ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบหลักของรูปแบบ และเงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ แต่ผลการวิจัยที่นำเสนอในบทความย่อ ควรนำเสนอเฉพาะ องค์ประกอบหลักของรูปแบบ พร้อมสาระสำคัญของแต่ละองค์ประกอบ

จากการทบทวนแนวคิดรูปแบบ ผู้วิจัยอาศัยแนวคิดหลักของ สมาน อิศวภูมิ (2561) เนื่องจากเป็นองค์ประกอบหลักที่มีครบถ้วน ครอบคลุมถึงองค์ประกอบย่อย ๆ ที่สำคัญของรูปแบบ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เป็นข้อกำหนดที่ระบุว่า รูปแบบนี้สร้างขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. หลักการของรูปแบบ เป็นการกล่าวถึงหลักการ แนวคิดการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแนวคิดรูปแบบ ที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นหลักในการสร้างรูปแบบนั้น พร้อมกับอธิบายพอสังเขป

3. องค์ประกอบหลักของรูปแบบ เป็นองค์ประกอบของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ค้นพบจากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันว่าประกอบด้วยองค์ประกอบอะไรบ้าง โดยนำเสนอวิธีการหรือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ

4. ปัจจัยความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ เช่น นโยบายและโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของเครือข่าย การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการบริหารงานวิชาการ การจัดการทรัพยากรร่วมกัน การระดมทรัพยากร การมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงานตามปัจจัยความสำเร็จ ให้บรรลุเป้าหมายกับรูปแบบที่สร้างขึ้น

สรุปได้ว่า การนำเสนอรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ หลักการของ รูปแบบ องค์ประกอบหลักของรูปแบบ และปัจจัยความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้

5. แนวคิดที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการสร้างคู่มือ

5.1 ความหมายของคู่มือ

การดำเนินกิจกรรมจะต้องใช้สื่อ และสื่อที่สำคัญ คือ คู่มือ เพราะเป็นสิ่งที่กำหนด จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้เนื้อหาวิธีการ สื่อ ตลอดจนการวัดผลสำเร็จของการดำเนินงาน ความหมายของคู่มือนั้นมีผู้ให้ความหมาย ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ให้ความหมายของคู่มือว่า เป็นสมุดหรือหนังสือที่ให้ความรู้ เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ต้องการรู้ เพื่อให้ประกอบตำราเพื่ออำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการศึกษา หรือการปฏิบัติเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเพื่อแนะนำวิธีใช้อุปกรณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

คัมภีร์ สุขแท้ (2553) ให้ความหมายของคู่มือว่า คู่มือ หมายถึง หนังสือ ตำรา เอกสาร แนะนำ หรือเป็นสื่อที่ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติควบคู่กันไปกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มี เนื้อหาสาระสั้น ๆ ที่ผู้อ่านสามารถนำไปปฏิบัติได้ทันทีจนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

สุรัสวดี จินดาเนตร (2553) กล่าวถึงความหมายของคู่มือว่า คู่มือเป็นเอกสารที่ จัดทำขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการของผู้ใช้ให้สามารถดำเนินกิจกรรมอย่างใดอย่าง หนึ่งให้มี มาตรฐานใกล้เคียงกันให้มากที่สุดและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

สิริกร ประสบสุข (2555) กล่าวถึงความหมายของคู่มือว่า คู่มือ หมายถึง หนังสือ ที่เขียนขึ้น เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้คู่มือได้ศึกษาทำความเข้าใจและง่ายต่อการปฏิบัติตามได้ในการ ทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกันมากที่สุด และทำให้นักเรียนนักศึกษา มีความรู้ ความสามารถและทักษะที่ใกล้เคียงกัน

สรุปได้ว่า คู่มือ (manual) หมายถึง หนังสือ เอกสาร ตำรา สมุด เป็นรูปเล่มเล็ก กะทัดรัด ขนาดพกพา มีความสวยงาม ที่ใช้ควบคู่กับการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ตามวัตถุประสงค์ โดยใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่ายต่อการรับรู้ มีภาพประกอบ และมีแนวทางรายละเอียดสามารถปฏิบัติ ได้เกี่ยวกับเรื่อง นั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง

5.2 ประเภทคู่มือ

นักวิชาการหลายท่านแบ่งประเภทของคู่มือตามความเหมาะสมกับการใช้งาน ดังนี้

พิชญ์ มีไปล์ (2549) กล่าวว่า คู่มือสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่เสนอแนวทางหรือเทคนิคการสอน การใช้สื่อที่มีความสัมพันธ์กับรายวิชา และระดับชั้นตามที่หลักสูตรกำหนด
2. คู่มือกิจกรรมการเรียนการสอนทั่วไปที่เสนอแนวทางหรือเทคนิคในการจัดกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ได้ กำหนดเป้าหมายไว้ ซึ่งมีได้เกี่ยวข้องกับเนื้อหาหรือคำอธิบายวิชาใด

สุรัสวดี จินดาเนตร (2553) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับประเภทคู่มือว่า แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. คู่มือการสอน เป็นคู่มือที่ให้เนื้อหาสาระความรู้ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน วิธีสอน
2. คู่มือหนังสือเรียน เป็นคู่มือที่จัดทำขึ้นควบคู่กับหนังสือเรียนที่ต้องการอธิบายให้ใช้ หนังสือเล่มนั้นได้ถูกต้อง และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหา
3. คู่มือการใช้สื่อ หรือนวัตกรรม เป็นการเผยแพร่ผลงานของคุณเพื่อให้ผู้อื่นมาใช้ให้ ถูกต้องจึงต้องจัดทำคู่มือการใช้

สิริกร ประสบสุข (2555) อธิบายว่า โดยทั่วไปหนังสือคู่มือที่พบมี 3 ประเภท ได้แก่

1. คู่มือครู (Teacher's Manual or Handbook) เป็นหนังสือที่ให้แนวทางและคำแนะนำแก่ครู เกี่ยวกับสาระ วิธีการ กิจกรรม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งข้อมูลอ้างอิงต่าง ๆ ปกติมักใช้ควบคู่กับ ตำราเรียนหรือหนังสือเรียน เช่น คู่มือจัดกิจกรรมบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย คู่มือปฏิบัติการ นิเวศวิทยา เป็นต้น
2. คู่มือเรียน แบบฝึกปฏิบัติ (Student's Manual or Workbook) คือ หนังสือที่ผู้เรียนใช้ ควบคู่กับตำราที่เรียนปกติจะประกอบไปด้วยสาระ คำสั่ง แบบฝึกหัด ปัญหาหรือคำถามที่ว่างสำหรับเขียนคำตอบและการทดสอบ ปัจจุบันคู่มือผู้เรียนไม่เพียงแต่จัดทำขึ้น เพื่อใช้ควบคู่กับหนังสือตำรา เท่านั้น แต่อาจจะใช้เป็นคู่มือสำหรับการศึกษาควบคู่ไปกับสื่ออื่น ๆ ที่ทำหน้าที่แทนครูหรือตำรา เช่น บทเรียน วิดีทัศน์ บทเรียนทางไกล ภาพยนตร์ หรือบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น

3. คู่มือทั่วไป เป็นหนังสือที่ให้ข้อความรู้เกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผ่าน โดยมุ่งหวัง ให้ผู้อ่านหรือผู้ใช้มีความเข้าใจ และสามารถดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

สรุปได้ว่า คู่มือไม่ว่าจะมีกี่ประเภท ส่วนมากจะเกี่ยวกับการเรียนการสอนหรือการจัดกิจกรรม เป็นคู่มือที่เสนอแนะแนวทาง เทคนิคในการดำเนินการสอนหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งมีส่วนประกอบที่สำคัญ ๆ ที่จะช่วยให้สามารถ ปฏิบัติงานได้สำเร็จ

5.3 ลักษณะคู่มือที่ดี

นักการศึกษาได้อธิบายถึงลักษณะของคู่มือที่ดีไว้ ดังเช่น

สวาระ ปัทมพงศา (2551) อธิบายว่า คู่มือที่ดีนั้นควรมีลักษณะในประเด็นหลัก ๆ ดังนี้

1. ด้านเนื้อหาต้องถูกต้อง และครอบคลุมสาระของคู่มือ
2. การจัดลำดับข้อมูลนำเสนอเป็นขั้นตอนเข้าใจง่าย
3. มีคำชี้แจง มีวัตถุประสงค์ชัดเจน
4. ผู้ใดอ่านแล้วสามารถนำไปปฏิบัติได้
5. รูปแบบของคู่มือเหมาะสมและทนต่อการใช้งาน
6. ใช้ภาษาเหมาะสมกับผู้ใช้เพื่อให้เข้าใจง่าย
7. มีตัวอย่างประกอบทำให้เข้าใจง่ายขึ้น
8. มีแหล่งสืบค้นข้อมูลหรือหนังสืออ้างอิง

แสงรุณี มีพร (2552) อธิบายว่า คู่มือที่ดีนั้นควรรายละเอียดครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ควรระบุให้ชัดเจนว่าคู่มือนี้เป็นคู่มือสำหรับใคร ใครเป็นผู้ใช้
2. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนว่าต้องการให้ผู้ใช้ได้อะไรบ้าง
3. ควรมีส่วนที่จูงใจผู้ใช้ว่าคู่มือนี้จะช่วยผู้ใช้ได้อย่างไร ผู้ใช้จะได้ประโยชน์อะไรบ้าง
4. ควรมีส่วนที่ให้หลักการหรือความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้ใช้ในการใช้คู่มือ เพื่อให้การใช้คู่มือ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
5. ควรมีสถานที่ให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้เกี่ยวกับการเตรียมตัว การเตรียมเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งจำเป็นในการดำเนินการตามคู่มือแนะนำ

6. ควรมีส่วนที่ให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้เกี่ยวกับขั้นตอนหรือกระบวนการในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

7. ควรมีคำถามหรือกิจกรรมให้ผู้ใช้คู่มือทำเพื่อตรวจสอบความเข้าใจการอ่านหรือ การปฏิบัติตามขั้นตอนที่เสนอแนะ และเว้นที่ว่างสำหรับผู้ใช้คู่มือในการเขียนคำตอบ รวมทั้งมีคำตอบหรือแนวในการตอบหรือคำเฉลยให้ไว้ด้วย เพื่อผู้อ่านจะได้สามารถตรวจสอบคำตอบของตนเอง นอกจากนี้ผู้เขียนที่มีประสบการณ์มากในเรื่องที่เขียนหากสามารถคาดคะเนคำตอบของผู้ใช้คู่มือได้ และคาดคะเนได้ว่าส่วนใหญ่ผู้ใช้คู่มือมักผิดพลาดตรงจุดไหน ถ้าผู้เขียนคู่มือสามารถอธิบายได้ว่า คำตอบอะไรถูกผิดด้วยเหตุใด ก็จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้คู่มือ

8. ควรใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการช่วยให้ผู้ใช้คู่มือสามารถใช้คู่มือได้โดยสะดวก เช่น การจัด รูปเล่ม ขนาด การเลือกตัวอักษร ขนาดของตัวอักษร การใช้ตัวดำ การใช้สี การใช้ภาพ การใช้การตีกรอบ การเน้นข้อความบางตอน เป็นต้น

9. ควรให้แหล่งอ้างอิงที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน ซึ่งอาจจะเป็นบรรณานุกรม รายชื่อชมรม รายชื่อสื่อ รายชื่อสถาบัน รายชื่อบุคคลสำคัญ เป็นต้น

คัมภีร์ สุตแท้ (2553) อธิบายว่า คู่มือที่ดีต้องเป็นแนวปฏิบัติที่สำคัญ วิธีการจัดกิจกรรมนั้น มีความละเอียดอ่อน แล้วสามารถนำไปปฏิบัติได้ ควรแสดงแผนภาพ แผนภูมิ แผนผัง เพื่อช่วยให้ ปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้ง่าย และรูปแบบของคู่มือควรเป็นที่น่าสนใจมีแหล่งอ้างอิงที่สามารถ ค้นคว้าเพิ่มเติมได้

วัฒนา ฉิมประเสริฐ (2554) กล่าวว่า ลักษณะที่ดีของคู่มือจะต้องมีการเรียงลำดับขั้นตอน การใช้ให้ชัดเจนและง่ายต่อการทำความเข้าใจ เมื่ออ่านแล้วต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง ต้อง เน้นแนวปฏิบัติที่สำคัญ ควรแสดงแผนภาพ แผนภูมิ แผนผัง เพื่อช่วยให้ ปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้ ง่าย และรูปแบบของคู่มือควรมีรูปแบบที่น่าสนใจ สวยงาม น่าอ่าน และทนทานต่อการใช้งาน

สิริกร ประสพสุข (2555) กล่าวว่า ลักษณะของคู่มือที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. ด้านรูปแบบ มีขนาดรูปเล่มเหมาะสม ตัวอักษรอ่านง่าย ชัดเจน รูปประกอบเหมาะสมกับ เนื้อหาและการนำเสนอกิจกรรมแต่ละขั้นตอนมีความชัดเจน

2. ด้านเนื้อหา วัตถุประสงค์ของคู่มือกำหนดไว้ชัดเจนเหมาะสมระบุขอบข่ายเนื้อหา เนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ คำแนะนำการศึกษาคู่มือเขียนได้ชัดเจน เข้าใจง่าย เนื้อหาความรู้มี ความเหมาะสมตรงกับความต้องการและความจำเป็น

3. ด้านการนำไปใช้กำหนดขั้นตอนการศึกษาคู่มือไว้ชัดเจน กำหนดกิจกรรม เนื้อหาและ แบบฝึกได้สัมพันธ์ มีกิจกรรมประเมินผลเหมาะสมกับเนื้อหา

สรุปได้ว่า ลักษณะคู่มือที่ดี ควรมีความสมบูรณ์ในด้านรูปแบบที่เหมาะสม ตัวอักษร อ่านง่าย ชัดเจน มีรูปภาพประกอบ มีเนื้อหาที่ คำนะนำการใช้คู่มือที่ชัดเจน

5.4 องค์ประกอบของคู่มือ

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับองค์ประกอบของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า มีผู้อธิบายองค์ประกอบของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

คัมภีร์ สุดแท้ (2553) กล่าวว่า คู่มือ ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก คือ

1. ส่วนที่ 1 บทนำเป็นส่วนที่อธิบายถึงความเป็นมาในการจัดทำคู่มือ ความมุ่งหมาย ความสำคัญและประโยชน์ของคู่มือ
2. ส่วนที่ 2 คำชี้แจงการใช้คู่มือ เป็นส่วนเกี่ยวกับวิธีการใช้คู่มือ
3. ส่วนที่ 3 ส่วนเนื้อหา เป็นส่วนอธิบายเกี่ยวกับเนื้อหาของคู่มือ

พัชรพร สันติวิจิตรกุล (2553) อธิบายว่า ในการจัดทำคู่มือจะต้องประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ คือ วิธีการใช้คู่มือหรือคำแนะนำในการใช้คู่มือ เนื้อหาสาระ คำชี้แจงเกี่ยวกับการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์การจัดกิจกรรม แหล่งข้อมูลอ้างอิง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้คู่มือ ให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและแบบฝึกหัดหรือแบบฝึกปฏิบัติ เพื่อช่วยในการฝึกฝน เพื่อประโยชน์ในการช่วยให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย ทั้งยังช่วยในการประหยัดทรัพยากร ประหยัดเวลาและบุคลากร ตลอดจนผลงาน มีคุณภาพตามเป้าหมาย

สุรัสวดี จินดาเนตร (2553) อธิบายองค์ประกอบของการจัดทำคู่มือไว้ 8 องค์ประกอบ ดังนี้

1. คำชี้แจงในการใช้คู่มือครอบคลุมถึง
 - 1.1 วัตถุประสงค์ของคู่มือ
 - 1.2 ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการใช้คู่มือ
 - 1.3 วิธีการใช้
 - 1.4 คำแนะนำ
2. เนื้อหาสาระที่จะสอน ปกติมีเนื้อหาสาระที่จะสอน โดยมีคำชี้แจงหรือคำอธิบายประกอบ และอาจมีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจที่กระจ่าง
3. การเตรียมการสอน ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

3.1 การเตรียมสถานที่ วัสดุ สื่อ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่จำเป็น

3.2 การเตรียมวัสดุ เอกสารประกอบการสอนแบบฝึกหัดและแบบปฏิบัติ

ข้อสอบ คำเฉลย

3.3 การติดต่อประสานงานที่จำเป็น

4. กระบวนการ วิธีการ กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นส่วนที่สำคัญของคู่มือ
ซึ่งมีข้อมูล รายละเอียด ดังนี้

4.1 คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอน และวิธีการสอน

4.2 คำแนะนำและตัวอย่างเกี่ยวกับกิจกรรมการสอน ที่ช่วยให้ผู้สอน

บรรลุผล

4.3 คำถาม ตัวอย่าง แบบฝึกหัด แบบฝึกปฏิบัติ และสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการ

การสอน

4.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งที่ควรทำ ไม่ควรทำ ซึ่งมาจากประสบการณ์

ของผู้เขียน

5. การจัดและประเมินผล คู่มือที่ดีควรจะให้คำแนะนำที่เกี่ยวกับการสอน
อย่างครบถ้วน การวัดและประเมินการสอน นับเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสอน อีก
องค์ประกอบหนึ่งที่คู่มือ จำเป็นต้องให้รายละเอียดต่าง ๆ เช่น เครื่องมือวัดผล วิธีวัดผล เกณฑ์การ
ประเมินผล

6. ความรู้เสริม คู่มือที่ดี จะต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้ และสามารถ
คาดคะเนได้ว่า ผู้ใช้มักจะประสบปัญหาในเรื่องใด และจัดหาหรือจัดทำข้อมูลที่จะช่วยส่งเสริม
ความรู้ของครู อันจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

7. ปัญหาและคำแนะนำ เกี่ยวกับการป้องกันและการแก้ปัญหา ผู้เขียนคู่มือ
จะเป็นผู้มี ประสบการณ์ในเรื่องที่เขียนมากพอสมควร ซึ่งจะช่วยให้รู้ว่าในการดำเนินการเรื่องนั้น ๆ
มักจะมี ปัญหาอะไรเกิดขึ้นบ้างและจุดอ่อนในเรื่องนั้นมีอะไรบ้างการมีประสบการณ์จะช่วยให้ผู้
ใช้และผู้อ่าน สามารถกระทำสิ่งนั้น ๆ ได้ราบรื่น ไม่เกิดปัญหาอุปสรรค ปัญหา นับว่าเป็นจุดเด่นของ
คู่มือ การทำหน้าที่ผู้เขียนที่ดีจะต้องแนะนำและป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับผู้อ่านหรือผู้ใช้

8. แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ หนังสือที่ดีควรมีแหล่งข้อมูลและแหล่ง
อ้างอิง จะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

วัฒนา ยิ้มประเสริฐ (2554) กล่าวว่า องค์ประกอบของคู่มือที่ดีนั้นต้องเป็นประโยชน์ต่อ ผู้นำไปซึ่งายต่อการทำงานความเข้าใจ โดยประกอบไปด้วย คำชี้แจงในการใช้คู่มือ เนื้อหาเหมาะสมกับ วัยของนักเรียน และครอบคลุมทุกด้าน ให้นำไปใช้และการแนะนำแหล่งความรู้อ้างอิงต่าง ๆ ตลอดจน การเสนอสื่ออุปกรณ์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาหรือกิจกรรม

สรุปได้ว่า องค์ประกอบคู่มือ ประกอบด้วย คำชี้แจงการใช้คู่มือ เนื้อหาที่มีความเหมาะสม มีวิธีการนำไปใช้ที่เข้าใจง่าย

5.5 ขั้นตอนการจัดทำคู่มือ

จากการศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดทำคู่มือ มีผู้กล่าวไว้ว่า ดังนี้

พิเศษ ในรัตน์ (2556) อธิบายว่า ขั้นตอนและแนวทางการจัดทำคู่มือ ว่ามีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. กำหนดหัวข้อเรื่องที่จะทำ คำนวณว่า จัดทำ รวบรวม และ ศึกษารายละเอียด เอกสาร ที่เกี่ยวข้อง

2. จัดทำกระบวนการ ขั้นตอนงาน Work Flow

3. เขียนรายละเอียดในแต่ละกระบวนการ ขั้นตอนงาน

4. ทดสอบ SAJABH

5. ปรับปรุง เผยแพร่ ใช้งานจริง

6. ประเมิน ปรับปรุง พัฒนาให้เป็นปัจจุบันและใช้เป็นมาตรฐาน

สรรรณ จินตภวัต (2557) อธิบายว่า ขั้นตอนการจัดทำคู่มือปฏิบัติงานประกอบด้วย 12 ขั้นตอน คือ

1. ศึกษารายละเอียดของงานจากเอกสาร

2. สังเกตการณ์ปฏิบัติงานจริงจากหน้างาน

3. จัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Work Flow) ขั้นต้น

4. จัดทำรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงานโดยละเอียด

5. ตรวจสอบรายละเอียดขั้นต้น (ทำความเข้าใจ)

6. ตรวจสอบในประเด็นกฎหมาย กฎระเบียบ

7. ขออนุมัติการประกาศบังคับใช้คู่มือปฏิบัติงาน

8. บันทึกเข้าระบบการควบคุมเอกสาร

9. เผยแพร่คู่มือปฏิบัติงาน

10. ฝึกอบรมและให้ความรู้วิธีการใช้งานคู่มือปฏิบัติงาน

11. ทดสอบความเข้าใจของผู้ใช้งาน

12. รวบรวมข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงคู่มือ

วิยะดา ธนสรรรวณิช (2558) อธิบายว่าแนวคิดในการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ควรมีรายละเอียด ดังนี้

1. การเลือกเรื่องหรือตั้งชื่อเรื่องของคู่มือการปฏิบัติงาน ควรเลือกเรื่องให้ตรงกับความรู้ ความสามารถที่ผู้เขียนจะสามารถศึกษา ค้นคว้าได้อย่างละเอียดและครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด ควรตั้งชื่อเรื่องที่เป็นงานหลักหรือเป็นงานที่ปฏิบัติจริง

2. ต้องเพิ่มประสบการณ์ให้ตัวเอง โดยการศึกษาผลงานของบุคคลอื่นหรือเข้ารับการอบรม

3. อ่าน จดบันทึก ถ่ายสำเนาเอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งใด ใคร เป็นผู้เขียน เขียนเมื่อใด ปีใด เพื่อใช้เป็นบรรณานุกรม อ้างอิงเพื่อที่จะทำให้เกิดความเชื่อถือ

4. วางแผนในการเขียน การวางโครงร่าง เป็นบท เป็นตอน เป็นหัวข้อใหญ่ หัวข้อย่อย

5. เรียบเรียง ที่ได้จากการอ่าน ค้นคว้าเขียนเป็นตอนแล้วนำมาเรียงปะติดปะต่อจนครบ แล้วลงมือเขียน ภาษาที่ใช้พยายามใช้ภาษาง่าย ๆ จะต้องคำนึงถึงผู้อ่าน ควรตอบสนองความต้องการ และความสนใจของผู้อ่าน เนื้อหาสาระถูกต้องตามหลักวิชา ทันสมัย ครอบคลุมประเด็นที่เขียน รูปแบบที่ดีต้องมีลักษณะเป็นวิชาการ แบ่งบท แบ่งตอนชัดเจน

6. ในแต่ละประเด็นหลักที่เขียน ควรมีน้ำหนักพอ ๆ กัน มีความยาวพอ ๆ กัน ให้ความละเอียดได้เสียกัน และต้องเขียนผสมผสานกันระหว่างสิ่งที่ค้นคว้ามากับประสบการณ์ที่ปฏิบัติจริง

7. เรียบเรียงเป็นต้นฉบับ เริ่มทดลองใช้ปฏิบัติจริง ซึ่งอาจมีการเพิ่ม ลด และแก้ไข แล้วทดลองใช้ปฏิบัติซ้ำอ่านทบทวน หาข้อบกพร่อง เพื่อมิให้เกิดความซ้ำซ้อนและเพิ่มเติมสิ่งที่ขาด ไปให้สมบูรณ์

8. จัดทำรูปเล่ม ให้เพื่อนร่วมงานช่วยอ่าน หรือผู้มีประสบการณ์ช่วยอ่าน เพื่อให้ ข้อเสนอแนะหรือหา ข้อบกพร่อง ซึ่งอาจมีการเพิ่ม - ลดหรือสลับ บท ตอน ใหม่ เพื่อให้การเสนอ แนวคิดราบรื่น

จากการศึกษาข้างต้นพอสรุปได้ว่า คู่มือ หมายถึง หนังสือหรือเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับ การทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้อ่าน โดยมุ่งหวังให้ผู้อ่านหรือผู้ใช้มีความเข้าใจสามารถดำเนินการในเรื่องนั้น ด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสม หรือหนังสือ หรือเอกสารที่ใช้ประกอบควบคุม

เป็นแนวทางในการ ปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยลักษณะของคู่มือที่ดีนั้น ควรประกอบด้วยเนื้อหาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย มีรูปแบบ กระทัดรัด ตัวอักษรอ่านง่าย ชัดเจน มีการจัดลำดับข้อมูลนำเสนอเป็นขั้นตอนที่เข้าใจง่าย ในด้านของเนื้อหา ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจน มีการระบุขอบข่ายเนื้อหาที่ครอบคลุม มีคำแนะนำในการศึกษาคู่มือ ซึ่งเขียนไว้ชัดเจน มีความเหมาะสมตรงกันความต้องการและความจำเป็น ส่วนในด้านการนำไปใช้นั้น ควรมีการกำหนดขั้นตอนการศึกษาคู่มือ กิจกรรมเนื้อหาและแบบฝึกที่สัมพันธ์กัน รวมทั้งมีการประเมินผลที่เหมาะสมกับเนื้อหาของคู่มือ ในส่วนขององค์ประกอบที่สำคัญของคู่มือ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 คำชี้แจงการใช้คู่มือและวัตถุประสงค์คู่มือ ส่วนที่ 2 เนื้อหาสาระ แบบฝึกกิจกรรมและการวัดประเมินผล และส่วนที่ 3 แหล่งอ้างอิง ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญของคู่มือนั้นจะต้องง่ายต่อการทำความเข้าใจ มีวิธีการใช้ไม่สลับซับซ้อน การนำเสนอแหล่งความรู้ สื่ออุปกรณ์มีความสอดคล้องกับเนื้อหาหรือกิจกรรมในการดำเนินขั้นตอนการจัดทำคู่มือควรเริ่มจากกำหนดหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง จัดทำตามขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตรวจสอบและทดสอบเนื้อหา ปรับปรุงคู่มือและใช้งาน ประเมินผล รวบรวมข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงคู่มือ และจัดทำคู่มือที่สมบูรณ์ เหมาะสมต่อการใช้งาน

สำหรับการจัดทำคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดของ วิยะดา ธนสรรวณิช (2558) มาจัดทำคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

ไสว อุทุม, ประเสริฐ ภูเงิน, และ ปราณิพันธ์ จารุวัฒนพันธ์ (2557, น. 235-246) ได้ศึกษาการดำเนินงานเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 2) เสนอแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผลการศึกษาพบว่า

1. การดำเนินงานเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของประธานศูนย์พัฒนา วิชาการพบว่า กิจกรรมที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ การจัดกิจกรรมการแข่งขันทักษะความสามารถ ทางวิชาการของนักเรียน รองลงมาคือ การประชุมวางแผนการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนา วิชาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมมีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การนิเทศติดตามการดำเนินงานของ ศูนย์พัฒนา วิชาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนคณะกรรมการศูนย์พัฒนา วิชาการมีความคิดเห็น ว่า กิจกรรมที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ การจัดกิจกรรมการแข่งขันทักษะความสามารถทางวิชาการ ของนักเรียน รองลงมาคือ การนิเทศติดตามการดำเนินงานของศูนย์พัฒนา วิชาการกลุ่มสาระ การเรียนรู้ และที่มีการปฏิบัติการน้อยที่สุดคือ มีการวางแผนการดำเนินงานและกำหนดเป้าหมายโดย มีชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการทำงานให้สอดคล้องกับสถานศึกษานั้น ๆ

2. สภาพการดำเนินงานเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากโดยด้านกิจกรรมของเครือข่ายมีการปฏิบัติสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความพร้อม ของเครือข่าย และด้านการบริหารจัดการเครือข่ายมีการปฏิบัติน้อยที่สุด ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับความคิดเห็นของประธาน ศูนย์พัฒนา วิชาการในแต่ละด้านที่มีความถี่มากที่สุดพบว่าเป็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดงบประมาณปีที่ 8 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2557

ให้แต่ศูนย์พัฒนา วิชาการด้านกิจกรรมของเครือข่ายคือ ควรการจัดนิทรรศการ ผลงานด้านวิชาการของศูนย์พัฒนา วิชาการ และด้านการบริหารจัดการเครือข่ายคือ ควรมีการ ตรวจสอบ ติดตามประเมินผล และนิเทศศูนย์พัฒนา วิชาการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

คณะกรรมการศูนย์พัฒนา วิชาการให้ความคิดเห็นที่มีความถี่มากที่สุดพบว่า ด้านความพร้อมของเครือข่ายคือ ควรมีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ในการ ประสานงานโรงเรียนและศูนย์ พัฒนา วิชาการ ด้านกิจกรรมของเครือข่าย ควรจัดนิทรรศการผลงานด้านวิชาการของศูนย์พัฒนา วิชาการ และด้านการบริหารจัดการเครือข่ายคือ ควรนำเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศมาใช้ในการ จัดประชุมหรืออบรมเพื่อลดค่าใช้จ่ายและเวลาในการเดินทาง

4. ผลจากสัมภาษณ์ประธานศูนย์พัฒนา วิชาการและคณะกรรมการศูนย์พัฒนา วิชาการเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการปรับปรุงพัฒนา พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานคือ การ ขาดแคลนบุคลากรขาดแผนการปฏิบัติการ ขาดการติดต่อสื่อสารและประสานงาน และขาด งบประมาณสนับสนุน

แนวทางในการปรับปรุงคือควรจัดอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษาให้แก่ละ
ศูนย์พัฒนาวิชาการเพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงาน ควรมีแผนการปฏิบัติการที่ชัดเจน ควรมี
เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์พัฒนาวิชาการเพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารและประสานงาน
กับศูนย์พัฒนาวิชาการ และโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้
แต่ละศูนย์ พัฒนาการควรจัดกิจกรรมศึกษาดูงาน ควรจัดให้มีการแข่งขันกีฬาด้วยกันและ
ควรจัดเวทีเสวนา เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาวิชาการให้กับคณะกรรมการ

สมศักดิ์ เอี่ยมดี (2556) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วม
ในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้าง
ระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาที่มีประสิทธิผล ผลการศึกษาพบว่า

1. รูปแบบที่มีประสิทธิผลของระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเป็นเครือข่ายผสมผสานระหว่างบุคคล
และเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งอย่างไม่เป็นทางการและเป็นทางการช่วยการทำงานให้มี
ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย 1) องค์การของเครือข่าย 2) การจัดการเครือข่าย
3) การใช้ประโยชน์จากเครือข่าย 4) การธำรงรักษาเครือข่าย

2. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่าย โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีความเป็น
ประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องในระดับมากที่สุด ยกเว้น
องค์ประกอบที่ 3 การใช้ประโยชน์จากเครือข่ายความ เป็นไปได้ และองค์ประกอบที่ 4 การธำรง
รักษาเครือข่ายความเป็นไปได้ความถูกต้องในภาพรวมมีผลการประเมิน อยู่ในระดับมาก

3. ผลการประเมินผลการใช้ระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ความสำเร็จในภาพรวมมีความสำเร็จใน
ระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับเครือข่ายการจัดการศึกษา
ได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความพึงพอใจภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับ มากที่สุด การพัฒนาระบบมี
การจัดศูนย์ประสานงานติดต่อสื่อสารและพัฒนาความรู้และทักษะระหว่างสมาชิกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด
ความต่อเนื่องภาพรวมมีความต่อเนื่องในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบมีการกำหนดคู่มือการ
บริหารงานอย่างชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

เพิ่มศักดิ์ บัวรักษ์ (2559) ได้ศึกษารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา
1) สภาพปัจจุบันและองค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ 2) พัฒนาองค์ประกอบ

รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ และ 3) ยืนยันผลของการพัฒนาองค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คุณลักษณะสำคัญของเครือข่ายความร่วมมือ 2) ขอบข่ายและภารกิจของเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ 3) วิธีการพัฒนาสมาชิก 4) กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ 5) คุณลักษณะที่ดีของแกนนำเครือข่าย และ 6) ขั้นตอนการปฏิบัติงานและการสะท้อนผล

ภัทรวรรณ นิลแก้ววรวิชญ์ (2559, น. 186) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตามขั้นตอนของการวิจัย ทำให้ได้รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือที่เป็นโครงสร้างเชื่อมโยงของกระบวนการขั้นตอนการสร้างเครือข่าย และองค์ประกอบของ เครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่มบุคคล/หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ที่จะประสานเชื่อมโยงเข้าหากัน เป็นเครือข่ายความร่วมมือทางด้านวิชาการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้การบริหารงานด้านวิชาการ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีคุณภาพมีกระบวนการ: ขั้นตอนการสร้างเครือข่าย 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ขึ้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 2) ขึ้นประสาน หน่วยงาน องค์กรเครือข่าย 3) ขึ้นสร้างพันธสัญญาร่วมกัน 4) ขึ้นบริหารจัดการเครือข่าย 5) ขึ้นพัฒนาความสัมพันธ์ และ 6) ขึ้นรักษาความสัมพันธ์และความต่อเนื่องส่วนองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 1) กิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินภารกิจของเครือข่าย 2) เทคนิค วิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 3) กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ 4) คุณลักษณะที่ดีของ สมาชิกและผู้นำเครือข่าย 5) การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล

ยุทธนา คงแหลม (2559) ได้ศึกษาการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา 2) เพื่อสร้างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาประกอบด้วย สมาชิกเครือข่าย ได้แก่ กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาหรืออาชีวศึกษา องค์กรเอกชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีองค์ประกอบของเครือข่าย จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ คุณลักษณะของผู้นำเครือข่าย บทบาท และ

ภาระหน้าที่ของเครือข่าย การปฏิบัติงานของเครือข่าย การเสริมสร้างพลังอำนาจของเครือข่าย และการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย

สมพร ชาลีเครือ (2559) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย และ 2) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) ภารกิจเครือข่าย 2) วิธีดำเนินการ 3) องค์กรดำเนินการ 4) การติดตามและประเมิน 2. ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 89.72) เมื่อพิจารณาแยกเป็นองค์ประกอบ พบว่า ทั้ง 4 องค์ประกอบ มีความเหมาะสมมากที่สุด ดังนี้คือ องค์ประกอบที่ 1 ภารกิจเครือข่าย (ร้อยละ 89.13) องค์ประกอบที่ 2 วิธีดำเนินการ (ร้อยละ 88.59) องค์ประกอบที่ 3 องค์กรดำเนินการ (ร้อยละ 96.38) และองค์ประกอบที่ 4 การติดตามและประเมินผล (ร้อยละ 84.78)

ทศพร ธีระพร (2560) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่าย ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน มี 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสภาพการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม 2) การสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม และ 3) การทดลองใช้ รูปแบบ ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี เป็นการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย 2) ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่ายโรงเรียน 3) การติดต่อสื่อสารแบบมีส่วนร่วม 4) องค์การเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม และ 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย

เทอดศักดิ์ จันทิมา (2560) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยการใช้เครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการโดยใช้เครือข่าย ของสถานศึกษาและหาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยการใช้เครือข่ายของสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ควรกำหนดให้แต่ละโรงเรียนมีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรของโรงเรียนระดับกลุ่มเครือข่าย พัฒนาครูแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปแบบระบบออนไลน์ มีการกำหนด

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน มีการส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษานำกระบวนการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหา ประสานความร่วมมือโรงเรียนในกลุ่มให้ส่งตัวแทนในการจัดทำสื่อนวัตกรรมให้โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายนำสื่อที่สร้างไปใช้กับนักเรียนในโรงเรียน เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้กับโรงเรียนในกลุ่มได้เข้าไปศึกษาเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในกลุ่มเครือข่ายร่วมกัน ส่งเสริมให้มีการนิเทศระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่มจัดเวทีสัมมนาทางวิชาการเพื่อประสานความร่วมมือ ตั้งศูนย์แนะแนวทางการศึกษาระดับกลุ่มเครือข่าย จัดตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพระดับกลุ่มเครือข่าย สร้างเครือข่ายวิชาการโรงเรียนและชุมชนที่เข้มแข็ง ประสานขอความร่วมมือในการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายพัฒนางานกับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่นที่มีศักยภาพในการพัฒนางานที่เป็นเลิศ และกลุ่มเครือข่ายต้องบริหารสารสนเทศให้เกิดประโยชน์ มีการเผยแพร่องค์ความรู้ให้กับบุคคล องค์กร หน่วยงานอื่นที่สนใจในการเรียนรู้

จิระศักดิ์ สร้อยคำ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบรูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ 2) การพัฒนารูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ 3) ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ และ 4) ยืนยันการจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบรูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) ด้านปัจจัยเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ มี 5 องค์ประกอบย่อย 2) ด้านกระบวนการขอบเขตและขั้นตอนวิธีการจัดการเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการมี 6 องค์ประกอบย่อย และ 3) ด้านผลลัพธ์ มี 5 องค์ประกอบย่อย

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2559) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ 3) เพื่อการพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มเครือข่าย

เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการศึกษาพบว่า

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มี 5 องค์ประกอบดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์หรือ เป้าหมาย มี 9 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสมาชิก มี 9 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 3 สมาชิกเครือข่าย มี 5 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 4 ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย มี 9 ตัวชี้วัด และองค์ประกอบที่ 5 กิจกรรมที่ทำร่วมกันมี 5 ตัวชี้วัด และผลการประเมินโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. สภาพปัจจุบันการจัดการกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($X=3.41$, $SD = 0.74$) สภาพที่พึงประสงค์ การจัดการกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($X= 4.39$, $SD = 0.94$)

3. รูปแบบการจัดการกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ แบ่งเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 แนวคิดและหลักการ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 สภาพแวดล้อมภายนอก องค์ประกอบที่ 2 ปัจจัยป้อนเข้า องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการ องค์ประกอบที่ 4 ผลผลิต /ผลลัพธ์ องค์ประกอบที่ 5 ข้อมูลป้อนกลับ ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ ส่วนที่ 4 การประเมินผล ส่วนที่ 5 เงื่อนไข ความสำเร็จและผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้โดย รวมอยู่ในระดับมาก

พงศกร อุดลพิทยาภรณ์ (2561) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนการวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และ 2) นำเสนอแนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน

และสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและมาก โดยด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมาคือการพัฒนาหลักสูตรและการวัดผลประเมินผล แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีทั้งหมด 5 แนวทาง 17 แนวทางย่อย และ 41 วิธีดำเนินการ ประกอบด้วย 1) การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มี 3 แนวทางย่อย และ 10 วิธีดำเนินการ 2) การพัฒนาหลักสูตร มี 2 แนวทางย่อย และ 4 วิธีดำเนินการ 3) การวัดผล ประเมินผล มี 2 แนวทางย่อยและ 5 วิธีดำเนินการ 4) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา มี 2 แนวทางย่อยและ 5 วิธีดำเนินการ และ 5) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ และการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ มี 8 แนวทางย่อย และ 17 วิธีดำเนินการ

มนตรี แก้วใส (2561) ได้ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัศึกษามี 6 ตอน ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ หลักการพื้นฐานของรูปแบบ องค์ประกอบหลักของรูปแบบ ขั้นตอนการดำเนินการตามรูปแบบ แนวทางในการประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้

สุรเดช รอดจินดา (2561) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือตอนบน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือตอนบน และ 2) ประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า (1) รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วยกระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน ดังนี้ (1.1) การวางแผนการสร้างเครือข่าย ได้แก่ การระบุเป้าหมายการสร้างพันธสัญญาร่วมกัน (1.2) การจัดองค์กรเครือข่ายความร่วมมือ (1.3) การดำเนินงานของเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และการนิเทศการศึกษา และ (1.4) การประเมินผลเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ การประเมินผลการดำเนินงานของ

เครือข่ายความร่วมมือ ส่วนองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ (ก) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (ข) การสนับสนุนการใช้ทรัพยากรร่วมกัน (ค) การมีภาวะผู้นำทางวิชาการ (ง) การมีส่วนร่วมของสมาชิก (จ) การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย (ฉ) การสื่อสาร (ช) การวัดและประเมินผล และ (ซ) การวิจัยคุณภาพการศึกษา และ (2) ผลประเมินคุณภาพของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า รูปแบบมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ที่จะนำไปปฏิบัติ

กษेत्रัฐ กิ่งชนะ (2562) ได้ศึกษารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดเชียงราย และ 2) ประเมินการใช้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดเชียงราย แหล่งข้อมูลได้แก่ ผู้บริหาร สถานศึกษา และครูผู้ดูแลโครงการ ของสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย และโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 32 จังหวัดเชียงราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่ารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา 2) คุณภาพ ของครูผู้สอน 3) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา 4) การนิเทศการศึกษา และ 5) การบริหาร ทรัพยากรทางการศึกษา

ทิพวรรณ โพธิ์ขำ (2562) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล 2) สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล และ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล ผลการศึกษาพบว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่า มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาบุคลากร 2) การบริหารจัดการ 3) การใช้หลักธรรมาภิบาล 4) การมีส่วนร่วม 5) การมีภาวะผู้นำ และ 6) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

จตุพร บุญระดม (2563) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการจำเป็นในการบริหารเครือข่ายของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษา 2) เพื่อสร้างรูปแบบ 3) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษา มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ด้าน คือ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ซึ่งในการทำงานเป็นเครือข่ายต้องมีหลักการแนวความคิดความคิดเห็นที่ตรงกัน นำมาสรุปเป็นวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) ด้านโครงสร้างและระบบบริหารเครือข่ายเป็นองค์การที่ต้องมีระบบงาน และผู้ปฏิบัติงาน จึงต้องมีการจัดโครงสร้างและจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานอย่างชัดเจน 3) ด้านการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เครือข่ายต้องสามารถติดต่อสื่อสารระหว่างสถานศึกษาด้วยกันอย่างชัดเจนและรวดเร็ว จึงต้องมีการสื่อสารอย่างเป็นระบบ และต้องมีการพบปะระหว่างบุคคลกรในเครือข่าย ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน 4) ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ในศตวรรษที่ 21 มีความจำเป็นต้องพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ที่ทันสมัย เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการทำงาน 5) ด้านความสัมพันธ์ในเครือข่ายบุคลากรในสถานศึกษาที่รวมกันเป็นเครือข่าย ต้องมีโอกาสได้มาสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในโอกาสต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้สึกที่ดีต่อกัน และ 6) ด้านผลสำเร็จในเครือข่าย ซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้ายในการปฏิบัติงาน มีการสร้างความภาคภูมิใจ และแสดงความชื่นชมยินดี ในผลงานร่วมกัน

ชัชวาลย์ สิงหาทอง (2563) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือของสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ และการจัดทำองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบมีทั้งหมด 9 องค์ประกอบหลักได้แก่ 1. หลักการของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ 2. วัตถุประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือ 3. ลักษณะกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินภารกิจของเครือข่าย 4. ขอบข่าย และภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านวิชาการ 5. เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 6. คุณลักษณะที่ดี 7. บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผลของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 8. โครงสร้างของเครือข่าย 9. การบริหารจัดการเครือข่ายของแต่ละองค์ประกอบหลักมีองค์ประกอบย่อยทั้งหมด 59 องค์ประกอบย่อย

ประโขง พิระแสงจันทร์ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การจัดการอัจฉริยภาพในโรงเรียนสังกัดเชียงใหม่เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อระบุองค์ประกอบเครือข่าย กระบวนการจัดการเครือข่าย และปัจจัยความสำเร็จ 2) สอบสวนเงื่อนไข ปัญหา และปัจจัยความสำเร็จ และ 3) การ

พัฒนาแบบจำลองและคู่มือการใช้แบบจำลองเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบฟอร์มบันทึกสังเคราะห์ แบบฟอร์มยืนยัน แบบสอบถามมาตราส่วนห้าระดับ และแบบฟอร์มที่ตรวจสอบแล้ววิเคราะห์ ข้อมูลด้วยความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การสรุป การสังเคราะห์ และการวิเคราะห์ เนื้อหา ผลลัพธ์ของการการวิจัยมีดังนี้

1) ผลการสังเคราะห์ประกอบด้วยองค์ประกอบเครือข่ายที่สำคัญ กระบวนการจัดการเครือข่ายและปัจจัยความสำเร็จ

2) ผลการตรวจสอบสภาพ ปัญหา และปัจจัยความสำเร็จ พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของส่วนประกอบโครงข่ายที่สำคัญ และกระบวนการบริหารจัดการโครงข่ายในด้านเงื่อนไขอยู่ในระดับต่ำ ปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับสูง และค่าเฉลี่ยของปัจจัยความสำเร็จของเครือข่ายความร่วมมือในแง่ของเงื่อนไขก็อยู่ในระดับสูงเช่นกันระดับ

3) ผลลัพธ์ของร่างแบบจำลองประกอบด้วย 6 องค์ประกอบที่ตรวจสอบการแก้ไข และความเหมาะสมที่ 97.51 และ 95.97เปอร์เซ็นต์; ร่างคู่มือการใช้แบบจำลองประกอบด้วยเจ็ดองค์ประกอบที่ตรวจสอบการแก้ไขและความเหมาะสมที่ 93.01 และ 92.71 เปอร์เซ็นต์

เรวัช ศรีแสงอ่อน (2563) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาวิทยาลัยเทคนิคชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและแนวการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ 2) สร้างรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ 3) ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ 4) ประเมินผลการใช้ รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพและแนวการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ พบว่า สถานศึกษาคควรร่วมกับเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษา กลไกขับเคลื่อนคุณภาพด้วยเครือข่ายความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษา การขับเคลื่อนคุณภาพด้วยเครือข่ายความร่วมมือ และการประเมินผลการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนคุณภาพ การจัดการอาชีวศึกษา

2. รูปแบบที่สร้างขึ้นมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กลยุทธ์การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษา 2) กลไกขับเคลื่อนคุณภาพด้วยเครือข่ายความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษา 3) การดำเนินงานขับเคลื่อนคุณภาพด้วยเครือข่ายความร่วมมือ 4) การกำกับติดตามประเมินผลการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการ อาชีวศึกษาวิทยาลัยเทคนิคพบุรี กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมในการดำเนินการตามโครงการ จำนวน 7 โครงการ มีผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ร่วมโครงการในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ผลสัมฤทธิ์ของ ผู้เข้าร่วมโครงการโดยการประเมินตนเองก่อนและหลังเข้าร่วม ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ ความเข้าใจ เพิ่มขึ้น จากความรู้ ความเข้าใจระดับปานกลาง เป็นระดับมากที่สุด

4. ผลการประเมินการใช้รูปแบบ พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากการใช้รูปแบบ คะแนนเฉลี่ยผลการเรียนหลังใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ 2) ความสำเร็จของการพัฒนารูปแบบโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบโดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อรูปแบบในด้าน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความ เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด 4) มีจำนวนเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงาน สถานประกอบการเพิ่มขึ้น จำนวน 30 เครือข่าย 5) รางวัลที่ได้จากการดำเนินการตามรูปแบบ ซึ่งผลจากการดำเนินงานตามรูปแบบ ทำให้สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เรียนได้รับรางวัล จำนวน 28 รายการ

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

เบอร์สไตน์ (Burstein, 2001) ได้ศึกษาเครือข่ายของครูในโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง ในเขตเมืองนครลอสแอนเจลิส โดยศึกษาครูใหม่ที่ผ่านการสอนมา 2 และ 3 ปีแล้ว ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ครูใหม่ ครูพี่เลี้ยง (Mentors) และครูใหญ่ ผลการวิจัยแสดงให้เห็น ถึงรูปแบบของเครือข่าย กลยุทธ์อย่างไม่เป็นทางการที่ครูใหม่ใช้ในการสร้างเครือข่าย บทบาทของ ครูในการส่งเสริมเครือข่าย บทบาทของเครือข่ายในวัฒนธรรมของโรงเรียน

คาราน และอาชเวิร์ท (Callan & Ashworth, 2004) แห่งมหาวิทยาลัย Queensland ประเทศออสเตรเลีย ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ความร่วมมือและร่วมทำงานระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ตัวแปรที่ใช้ศึกษาคือ ข้อมูลภูมิหลังผู้ตอบคำถาม (Background Information) ปัจจัยสภาพแวดล้อม (Environment Factors) รูปแบบการฝึกงาน (Training Model) ปัญหาบุคลากร (People Issues) ลักษณะความร่วมมือ (Background Characteristics) และความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ (Partnerships between Institutions and Industry Employers) ผลการวิจัยพบว่า สิ่งที่น่าสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือที่มี ประสิทธิภาพของสถานประกอบการกับสถานศึกษา คือ 1) ความเต็มใจของทั้งสองฝ่ายที่จะร่วมมือกัน 2) มีเป้าหมายและจุดมุ่งหมายที่ตรงกัน รวมทั้งมีวิสัยทัศน์ร่วมของทั้งสถานศึกษาและสถานประกอบการ 3) ความ

เคารพและเข้าใจกันและกัน 4) การติดต่อสื่อสารที่มีระหว่างกัน 5) ภาวะผู้นำทั้งสองฝ่ายที่สามารถหลอมรวมบูรณาการเอากลยุทธ์ กลวิธี การปฏิบัติ ความสัมพันธ์ระหว่างกัน และนวัตกรรม ของทั้งสองฝ่ายเข้าด้วยกัน 6) การยอมรับความแตกต่างของกันและกัน 7) การยืดหยุ่นด้วยเวลาและอื่น ๆ กับความเต็มใจที่จะลองทำ 8) ความรู้ใหม่ ทักษะใหม่ และวิธีคิดใหม่ที่จะนำไปสู่การปรับเปลี่ยน โครงสร้างขององค์การ นโยบาย และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขององค์การ

สคิลเลอร์ (Schiller, 2006, p. 67-91) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสามารถในการยกระดับระบบ นวัตกรรมไทย จากความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรม ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ลักษณะเฉพาะของความสามารถในการร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรม ระบบนวัตกรรมไทยแสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพของความร่วมมือระหว่างบริษัทเอกชนและ การสร้างองค์ความรู้ ของมหาวิทยาลัยยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร 2) จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณของ สาขาวิชาในลักษณะเฉพาะในมหาวิทยาลัยไทยแสดงให้เห็นว่า ส่วนมากจะมีความร่วมมือจำกัดอยู่เพียงการให้คำปรึกษาและการให้บริการด้านเทคนิค ความไม่ไว้วางใจกันทั้งสองฝ่ายเป็นอุปสรรค ต่อการสร้างความร่วมมือและความต้องการในการรักษารายได้พิเศษในระดับบุคคล และ 3) การนำรูปแบบความร่วมมือในลักษณะเฉพาะทั้ง 4 แบบ มาอภิปรายถึงวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำไปยกระดับบนนวัตกรรมไทยจากการร่วมมือกันระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรมในอนาคต

ริบเชสเตอร์และวิลเลียม (Ribchester, 2007, p. 57) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความร่วมมือของเครือข่าย โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในชนบท พบว่า ช่วงเวลาที่ ฝ่ายบริหารการศึกษาท้องถิ่นไม่ สามารถสานต่องานสนับสนุนและช่วยเหลือโรงเรียนขนาดเล็กได้นั้น การให้ความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนเป็นยุทธวิธีเดียวที่ขยายวงกว้างที่จะเอื้อประโยชน์ ต่อโรงเรียนที่กำลังเติบโตและมี จำนวนน้อยในกลุ่มวิธีนี้ ถือเป็นวิธีช่วยเหลือที่สำคัญกว่าเรื่องใด ๆ คุณค่าของความร่วมมือในเครือข่าย โรงเรียนจะเป็นตัวกลางในการไกลเกลี่ยเพื่อลดความตึงเครียดภายใน ช่วยแก้ปัญหาที่เป็นผลลบ จากการลดจำนวนฝ่ายบริหารการศึกษาท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้ให้การสนับสนุน การจัดการศึกษา และ เพื่อลดการแข่งขันในด้านการเพิ่มจำนวนนักเรียน ทั้งยังเป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นของผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้ประสานงานเครือข่ายที่มีบทบาทในการรวมตัวของโรงเรียนในท้องถิ่นและสร้าง ความเจริญเติบโตสุดท้ายเป็นผลทำให้โรงเรียนที่เกี่ยวข้องได้รับการยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่มี ประสิทธิภาพ ผลการวิจัยครั้งนี้ ยังเน้นความจริงที่ว่า ผู้บริหารในโรงเรียนเครือข่ายทุกโรงเรียน กำลังร่วมกันทำงานเพื่อขจัดการแข่งขันระหว่างโรงเรียนซึ่งจะเป็นกุญแจหลักสู่การปฏิรูปการศึกษา ประกอบกับการได้รับการสนับสนุนและความไว้วางใจจากท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

จิง ลียูและเจมส์ จาคอบ (Liu & Jacob, 2011) ได้ศึกษาการสร้างกลุ่มการศึกษาความร่วมมือในโรงเรียนเพื่อการปรับปรุงการศึกษา: กรณีศึกษาปฏิสัมพันธ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเขต A ของเฉิงตู พบว่า ความร่วมมือในโรงเรียนได้กลายเป็นแนวทางที่นิยมในการปรับปรุงการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาทั่วโลก การศึกษานี้ตรวจสอบพลวัตของการทำงานร่วมกันของโรงเรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในประเทศจีนเพื่อปรับปรุงการศึกษาของรัฐโดยใช้กรณีศึกษาที่เน้นไปที่ความคิดริเริ่มของรัฐบาลกลุ่มการศึกษาในเมืองเฉิงตู ประเทศจีน เริ่มต้นด้วยการแนะนำการปฏิรูประดับโลกเพื่อการปรับปรุงการศึกษาผ่านการทำงานร่วมกันของโรงเรียน ตามด้วยการทบทวนการปฏิรูประดับโลกสำหรับการทำงานร่วมกันในโรงเรียน และการอภิปรายของ Hargreaves และ Shirley เกี่ยวกับการออกแบบและนวัตกรรมสำหรับเครือข่ายโรงเรียนและการทำงานร่วมกันเพื่อแสดงภาพรวมการทำงานสำหรับการตีความของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 'ปฏิสัมพันธ์การทำงานร่วมกันของโรงเรียน จากนั้น การทำงานร่วมกันของโรงเรียนเพื่อการพัฒนาการศึกษาในประเทศจีน จะได้รับการตรวจสอบอย่างละเอียดโดยอ้างอิงจากการสัมภาษณ์ 20 บทกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากหน่วยงานด้านการศึกษา ผู้นำและโรงเรียนสมาชิกที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งกลุ่มการศึกษาในเฉิงตู ประเทศจีน การสัมภาษณ์ได้รับการออกแบบตามการทบทวนเอกสารนโยบายเกี่ยวกับการสร้างกลุ่มการศึกษาในเฉิงตู ผลการวิจัยพบว่าการจัดตั้งกลุ่มการศึกษาในเฉิงตูได้รับแรงผลักดันจากทั้งความคิดริเริ่มจากบนลงล่างและนวัตกรรมจากล่างขึ้นบน และในขณะที่มีความสำเร็จในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ แต่การปฏิสัมพันธ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลับถูกขัดขวางโดย การขาดการประสานงานด้านนโยบายภายในและนอกการปฏิรูปการศึกษา สรุปได้ว่าจำเป็นต้องมีบริบทของสถาบันร่วมกันเพื่อส่งเสริมค่านิยมร่วมกันและความไว้วางใจที่จำเป็นระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด และส่งเสริมการปฏิรูปอย่างยั่งยืนของกลุ่มการศึกษาเพื่อให้มั่นใจในความเสมอภาคและคุณภาพการศึกษา

นอวิช และอีวาน (Norwich. et al., 1994, p. 19-22) ได้ศึกษาเรื่อง เครือข่าย: ความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนในการประชุมเกี่ยวกับความต้องการเป็นพิเศษด้านการศึกษาในโรงเรียนทั่วไป พบว่า มีหลากหลายวิธีการที่จะทำให้โรงเรียนร่วมมือกันในการให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษด้านการศึกษา โดยอธิบายในลักษณะของรูปแบบต่าง ๆ ที่ระบุปัจจัยที่สัมพันธ์กับการจัดตั้งและการดำเนินงานในแต่ละปัจจัยและยังสามารถอธิบายผลที่ได้ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยนั้น ๆ ด้วย ทั้งในด้านบวก และด้านลบ การศึกษาครั้งนี้ ได้นำเสนอหลักการเบื้องต้นของความร่วมมือระหว่างโรงเรียนที่เกิด สัมฤทธิ์ผล ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อผู้สนใจในการพัฒนาและผดุงไว้ซึ่งความช่วยเหลือเป็นพิเศษ ทางด้านการศึกษา และส่งผลให้มีการตื่นตัวในการปรับโครงสร้างพื้นฐานในการ

ให้บริการ ด้านการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับระบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและการผสมผสานความคิด ซึ่งมีความจำเป็นในสถานการณ์ ปัจจุบันนับยี่สำคัญที่นำเสนอคือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่นัยสำคัญทางสถิติและมีองค์ประกอบที่เกิดขึ้นในเวลาอันเหมาะสม แต่ในขณะเดียวกันให้คำนึงถึงความเสี่ยงและข้อจำกัดของเครือข่ายที่อาจจะมีผลต่อศักยภาพ ในด้านลบ

อีเวลลีนา (Evelina, 2014) ได้ ศึกษาวิจัย “ Public Private Partnerships in Early Childhood Education” พบว่า องค์ประกอบสำคัญของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้บริหารเด็กปฐมวัย 2) นักการศึกษา 3) ผู้สนับสนุน 4) ผู้ให้การสนับสนุน และ 5) การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ริบเชสเตอร์ และ เอ็ดเวิร์ด (Ribchester & Edwards, 2014) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความร่วมมือของเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษานานาชาติในชนบท พบว่า ช่วงเวลาที่ฝ่ายบริหาร การศึกษาท้องถิ่นไม่สามารถสานต่องานสนับสนุนและช่วยเหลือโรงเรียนขนาดเล็กได้นั้นการให้ ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนเป็นยุทธวิธีเดียวที่ขยายวงกว้าง ที่จะเอื้อประโยชน์ต่อโรงเรียนที่กำลัง เติบโตและมีจำนวนน้อยในกลุ่มวิธีนี้ถือเป็นวิธีช่วยเหลือที่สำคัญกว่าเรื่องใด ๆ คุณค่าของ ความร่วมมือในเครือข่ายโรงเรียนจะเป็นตัวกลางในการไกล่เกลี่ยเพื่อลดความตึงเครียดภายใน ช่วย แก้ปัญหาที่เป็นผลลบจากการลดจำนวนฝ่ายบริหารการศึกษาท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้ให้การสนับสนุน การจัดการศึกษา และเพื่อลดการแข่งขันในด้านการเพิ่มจำนวนนักเรียน ทั้งยังเป็นการเพิ่มความ เชื่อมั่น ของผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้ประสานงานเครือข่ายที่มีบทบาทในการรวมตัวของโรงเรียนใน ท้องถิ่น และสร้างความเจริญเติบโต สุดท้ายเป็นผลทำให้โรงเรียนที่เกี่ยวข้องได้รับการยอมรับว่า เป็น โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยดังนี้ ยังเน้นความจริงที่ว่า ผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายทุก โรงเรียนกำลังร่วมกันทำงานเพื่อจัดการแข่งขันระหว่างโรงเรียนซึ่งจะเป็นกุญแจหลักสู่การปฏิรูป การศึกษา ประกอบกับการได้รับการสนับสนุนและความไว้วางใจจากท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

ทัมบูล (Turnbul, 2015) ได้ศึกษาวิจัย “The Profitability for Businesses in School Business Partnerships” พบว่า 1) ลักษณะของโรงเรียนและปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ก่อให้เกิด ความสำเร็จ เช่น ที่ตั้งของโรงเรียน 2) การปรับปรุงพื้นที่และปัจจัยความก้าวหน้า เช่น ทักษะด้าน วิชาการและอาชีพของนักเรียน และ 3) เป้าหมายและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จทางธุรกิจ

อีฟ กอนคาเวฟ (Eva Goncalves, 2016) ได้ศึกษาเครือข่ายโรงเรียน การหมุนเวียน ความรู้ และการปรับปรุงโรงเรียน: วาระการวิจัยของโครงการ ESCXEL โครงการ ESCXELเป็น เครือข่ายโรงเรียนเพื่อความเป็นเลิศเป็นเครือข่ายของโรงเรียนรัฐบาลในเทศบาลแปดแห่งของ

โปรตุเกส หน่วยงานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และทีมวิจัยใน CICS.NOVA ซึ่งเป็นศูนย์สหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยโนวาแห่งลิสบอน ได้นำเสนอกิจกรรมของ ESCXEL เพื่อแสดงให้เห็นบทบาทของความรู้ภายในเครือข่ายโรงเรียน มีการสำรวจสามแกนหลักของกิจกรรมของ ESCXEL ได้แก่ 1) การเปรียบเทียบผลลัพธ์ในการสอบระดับชาติ 2) การเรียนรู้ร่วมกันในการสัมมนาและการฝึกอบรม 3) การเก็บ วิเคราะห์ และเผยแพร่ข้อมูลเพื่อการวางแผนในท้องถิ่น ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงวิธีการใหม่ ๆ ที่ความรู้หมุนเวียนในหมู่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางการเมือง ไม่เพียงแต่ชี้ให้เห็นถึงกลไกการควบคุมการปฏิบัติของโรงเรียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงศักยภาพการใช้ความรู้เป็นแหล่งข้อมูลในการกำหนดปัญหาและแผนปฏิบัติการในระดับท้องถิ่นด้วย

บรูค (Brooke, 2018) ได้ศึกษาวิจัย “Examining the Process of Shared Use through Community School Partnerships” พบว่า การวิเคราะห์โครงสร้างทางทฤษฎีมีกระบวนการที่สำคัญ ดังนี้ 1) การ สื่อสารประสานงาน 2) ความร่วมมือ 3) ความมุ่งมั่นส่วนตัว 4) เงินทุนสินทรัพย์เพิ่มขึ้น 5) ความ เป็นเจ้าของชุมชน และ 6) โอกาส

มัวริซิโอ, คอนทานซา, กอนซาเลส, และอัลบาโต (Pino-Yancovic, Parrao, Ahumada, & Gonzalez, 2019) ได้ศึกษาการส่งเสริมความร่วมมือในบริบทการแข่งขัน: เครือข่ายการปรับปรุงโรงเรียนในชิลี วัตถุประสงค์ ชิลีได้พัฒนากลยุทธ์เครือข่ายการปรับปรุงโรงเรียน (SIN) เพื่อสนับสนุนการทำงานของผู้นำโรงเรียน บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การทำงานและผลกระทบของกลยุทธ์ SINs ตามที่ผู้บริหารและผู้ประสานงานหลักสูตรทั่วประเทศรับรู้ การออกแบบ/ระเบียบวิธี/แนวทาง ใช้แบบสอบถามเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาแบบดัดแปลงกับกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วม 1,723 คนจากโรงเรียน 1,375 แห่งกระจายอยู่ใน 398 เครือข่าย การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ปัจจัย และกลุ่มย่อยตามหมวดหมู่ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนและตามบทบาทที่แตกต่างกันภายในโรงเรียนและเครือข่ายเหล่านี้ ผลการวิจัยพบว่าผู้นำโรงเรียนมองว่า SIN เป็นโอกาสในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในโครงการที่ใช้ร่วมกันซึ่งสามารถนำไปใช้ในโรงเรียนของตนเองได้ในภายหลัง ผู้เข้าร่วมระบุว่าพวกเขาสามารถแบ่งปันความรู้ในเครือข่ายและใช้เพื่อแก้ปัญหาในโรงเรียนของตนเอง ซึ่งมีความเกี่ยวข้องเป็นพิเศษกับผู้นำโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ทำงานในสถานการณ์ที่ยากลำบาก ผลลัพธ์ชี้ให้เห็นว่าสิ่งสำคัญคือต้องอำนวยความสะดวกให้ผู้นำโรงเรียนในเครือข่ายของตนมีอิสระมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการตัดสินใจเกี่ยวกับเป้าหมายของเครือข่ายและกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อบริบทของพวกเขามากขึ้น ความคิดริเริ่ม/คุณค่า นี้คือการศึกษาระดับชาติเกี่ยวกับกลยุทธ์การปรับปรุงโรงเรียนเมื่อเร็ว ๆ นี้ ซึ่งแสดงหลักฐานจากมุมมองของผู้นำโรงเรียน เกี่ยวกับจุดแข็งและด้านการปรับปรุง การศึกษานี้แสดงให้เห็น

เห็นว่าแม้จะอยู่ในบริบทการแข่งขัน อาจารย์ใหญ่และผู้ประสานงานหลักสูตรก็ให้ความสำคัญกับโอกาสในการเรียนรู้จากและร่วมกับผู้อื่น ผลลัพธ์เหล่านี้อาจมีคุณค่าสำหรับบริบทอื่น ๆ ที่พยายามส่งเสริมเครือข่ายโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงโรงเรียนและระบบ

อัลวาโร, มีลานี และคาเมน (González, Ehren, & Montecinos, 2020) ได้ศึกษาการสร้างเครือข่ายชั้นนำที่ได้รับมอบอำนาจในระบบการศึกษาสาธารณะใหม่ของชิลี พบว่า ระบบการศึกษาสาธารณะในชิลีได้รับการปฏิรูปในปี 2560 โดยแนะนำเครือข่ายเป็นหลักการในการปกครองและปรับปรุงโรงเรียน ระหว่างปี 2018 ถึง 2025 Local Public Education Services (SLE) จะเข้ามาแทนที่เทศบาล 345 แห่งในฐานระดับกลางของระบบใหม่ SLE ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการปรับปรุงโรงเรียน ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์เชิงลึก 20 ครั้งได้รับการวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองการสร้างเครือข่าย เครือข่ายโรงเรียนถูกรวบรวมโดยผู้เชี่ยวชาญด้าน SLE โดยแนะนำองค์ประกอบตามลำดับขั้นในการประสานงานผู้เชี่ยวชาญ SLE ยอมรับความตึงเครียดระหว่างเครือข่ายแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ในแนวนอนและการทำงานร่วมกัน และการประสานงานเครือข่ายโรงเรียนในแนวตั้งที่ไม่สามารถใช้งานได้เพื่อสนับสนุนและดูแลโรงเรียน ในการอภิปรายเรายืนยันว่าความตึงเครียดนี้เกิดขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญระดับ SLE ความคิดการประสานงานแบบรวมศูนย์ในแนวตั้งและแบบรวมศูนย์ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลแบบลำดับขั้น มีอิทธิพลเหนือรูปแบบใหม่ของการเป็นผู้นำในแนวนอนและแบบกระจาย ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเครือข่าย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ถือว่ามีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ผู้เรียน มีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผู้บริหาร ครูและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาหรือจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุด

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นงานวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัย ได้ดำเนินการวิจัยและพัฒนาารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและองค์ประกอบของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบและทดลองรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 4 การสร้างคู่มือและประเมินคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา องค์ประกอบของเครือข่าย และร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนการวิจัย

1. การศึกษา หลักการแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างเครือข่ายและองค์ประกอบสำคัญของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในประเด็นที่เกี่ยวกับ 1) แนวคิดการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็ก 2) แนวคิดที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ 3) แนวคิดที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ และ 4) แนวคิดที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ
2. การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เป็นขั้นตอนศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการในโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และครู
3. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) และนำมาวิเคราะห์เนื้อหา
4. สังเคราะห์เพื่อกำหนดกรอบเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ
5. จัดทำเครื่องมือในการวิจัยซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยโดยการหาค่าความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC) และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)
6. เก็บข้อมูลการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Scale) กับผู้บริหารสถานศึกษาหรือ ศึกษานิเทศก์ในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา และครูวิชาการ จำนวนทั้งสิ้น 364 คน ผ่าน Google form
7. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาระดับรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ

8. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อหาองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย

1. แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. แหล่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน ซึ่งผู้วิจัยจะได้มาจากการกำหนดคุณสมบัติและทำการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 7 ท่าน จากหน่วยงานเครือข่ายทางการศึกษาและการวิจัยคือ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 1 ท่าน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารทางการศึกษา จำนวน 2 ท่าน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์สูงในการบริหารสถานศึกษาและเป็นตัวแบบความสำเร็จทางการบริหารจัดการศึกษา จำนวน 1 ท่าน 4) ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการปฏิรูปและการพัฒนานโยบายทางการศึกษา จำนวน 1 ท่าน และ 5) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 1 ท่าน และ 6) ครู วิชาชำนาญการพิเศษ จำนวน 1 ท่าน

3. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสอบถามการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีดังนี้

3.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5,100 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

3.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 364 คนสำหรับกรวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage Random Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ
2. แบบสอบถามการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับตามแบบของ ลิเคิร์ท (Likert scale) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง เป็นการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการใน ระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง เป็นการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการใน ระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง เป็นการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการใน ระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง เป็นการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการใน ระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง เป็นการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการใน ระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูล จาก การสัมภาษณ์ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ค่าระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยผู้วิจัยได้กำหนด เกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1997, p. 190) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 0.00-1.49 หมายถึง เป็นการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทาง วิชาการในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง เป็นการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทาง วิชาการในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง เป็นการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทาง วิชาการในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง เป็นการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทาง วิชาการในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง เป็นการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทาง วิชาการในระดับมากที่สุด

2.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปเป็นสาระสำคัญ แจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละรายการ ตามประเด็นที่กำหนด

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบและทดลองรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนการวิจัย

1. สัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาภายใต้เครือข่ายความร่วมมือ จำนวน 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และครูวิชาการ ในรายละเอียดของ 1) โครงสร้างขององค์กร 2) แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ แผนพัฒนา คุณภาพการศึกษา และรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (SAR) 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน 4) เครือข่ายความร่วมมือ 5) งานวิชาการ 6) การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ 7) สรุปวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษา 8) ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

2. นำข้อมูลองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ในระยะที่ 1 และจากการศึกษาดูงานโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ที่ประสบผลสำเร็จ มาร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. สร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการ Focus group จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงโดยการกำหนดคุณสมบัติ

4. นำรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้น

พื้นฐาน ไปทดลองใช้ในโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคกลางจำนวน 2 โรงเรียนที่ไม่ใช่โรงเรียนเป้าหมาย ได้มาโดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ขององค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ฉบับ ได้แก่

ฉบับที่ 1 ร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ฉบับที่ 2 เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้เชี่ยวชาญ แบบตรวจสอบรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การจัดทำร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1.1. ส่วนนำประกอบด้วย หลักการวัตถุประสงค์และเป้าหมายของรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 1.2 ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก และกระบวนการบริหารเครือข่ายความร่วมมือตามองค์ประกอบ 1.3 ส่วนการนำไปใช้ ประกอบด้วย ปัจจัยสู่ความสำเร็จ และผลที่เกิดขึ้นหลังจากใช้รูปแบบ

2. นำร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

3. ปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

4. การจัดทำเอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้เชี่ยวชาญ แบบตรวจสอบรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา มีขั้นตอนคือ 1) สร้างแบบสนทนากลุ่ม และ 2) นำประเด็นเกี่ยวกับกรอบเนื้อหาของรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการฯ มาสร้างแบบตรวจสอบ และ 3) จัดทำแบบตรวจสอบรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

5. นำรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปทดลองใช้ในโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคกลางจำนวน 2 โรงเรียน ได้มาโดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการสนทนากลุ่ม (Focus group) ดังนี้

1. ประสานผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
2. วางแผนการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยการจัดเตรียมประเด็นการสนทนากลุ่มการจัดทำแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม การกำหนดวัน เวลา สถานที่สัมมนา การประสานงานติดต่อผู้เชี่ยวชาญ

3. ดำเนินการสนทนากลุ่ม

4. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูล สรุปข้อคิดเห็นจากการวิพากษ์ของ ผู้เชี่ยวชาญตามประเด็นการสนทนากลุ่ม สรุป อภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะ

5. ปรับปรุงรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

ที่ใช้ การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจากการสนทนากลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์จริง

นำรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมาทดลองใช้จริง โดยมีการดำเนินการดังนี้ 1) กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการทดลองใช้รูปแบบฯ 2) สร้างความเข้าใจและชี้แจงให้ผู้บริหารบุคลากรในโรงเรียน และกลุ่มบุคคล หน่วยงาน/องค์กร ที่สมัครใจเข้าร่วมเครือข่ายความร่วมมือ 3) ทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในครั้งนี้ เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 2 โรงเรียน ที่มีความยินดีและมีความพร้อมที่จะนำรูปแบบฯ มาทดลองใช้ ได้แก่ โรงเรียนวัดตูม (สิริปัญญาประชาสรรค์) และโรงเรียนวัดพระงาม (อรรถกฤษณ์ประชารัฐ)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ผลที่ได้จากการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยใช้คู่มือการดำเนินการของเครือข่ายฯ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขออนุญาตทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กถึงผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย
2. ดำเนินการชี้แจงกับผู้บริหาร บุคลากรในโรงเรียนและกลุ่มบุคคล หน่วยงาน/องค์กรที่สมัครใจเข้าร่วมเครือข่ายความร่วมมือเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน วิธีดำเนินการตามคู่มือ และวิธีการประเมินผลหลังเสร็จสิ้นการทดลอง

3. โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทั้ง 2 โรงเรียน ดำเนินการตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยมีขั้นตอน/กระบวนการปฏิบัติตามคู่มือการดำเนินการของเครือข่ายฯ

แนวทางการดำเนินการ

กำหนดระยะเวลา 1 เดือน เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม 2565 ถึง วันที่ 16 มิถุนายน 2565

การประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

1. ประเมินผลงานที่ได้จากการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการและแผนปฏิบัติการ
2. รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปีการศึกษา 2565 (SAR)

ระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนการวิจัย

1. นำรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขั้นตอนที่ 2 ให้ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคกลาง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 30 คน คนละกลุ่มตัวอย่างในระยะเวลาที่ 1 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทำการประเมินรูปแบบ ในประเด็นความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

2. นำผลมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการตรวจสอบและประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคกลาง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคกลาง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบฯ

2. ข้อเสนอแนะในการใช้รูปแบบฯ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยให้คณะกรรมการที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาที่นำไปใช้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของลิเคอร์ท ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. นำประเด็นเกี่ยวกับกรอบเนื้อหาของรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมาสร้างแบบประเมินซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2. นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นพิจารณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความสอดคล้อง การใช้ภาษา ปรับปรุงแก้ไขและจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ประสานผู้บริหารโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. เก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคกลาง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 30 คน

3. ผู้วิจัยดำเนินการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ฯ พร้อมรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบบประเมินรูปแบบไปยังผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในรูปแบบ Google form

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสอบถามความคิดเห็นผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคกลาง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 30 คน ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์ตามแนวคิด ของบุญชุม ศรีสะอาด (2553, p. 109) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ ความเป็นประโยชน์ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ ความเป็นประโยชน์ในระดับน้อยที่สุด

ระยะที่ 4 การสร้างคู่มือและประเมินคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทาง วิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพของคู่มือ

การสร้างคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาข้อมูล รายละเอียดร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ ทางวิชาการ ฯ เพื่อนำมากำหนดแนวทางในการจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่าย ความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ 1. ส่วนนำ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ ทางวิชาการฯ 2. ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วยวิธีดำเนินการตามรูปแบบ และองค์ประกอบการบริหาร เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เลือกเนื้อหาและกิจกรรมเพื่อกำหนดเป็นกรอบโครงสร้างคู่มือการจัดกิจกรรม อบรมรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. สร้างคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก

4. นำคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอคำปรึกษาแนะนำ จำนวน 5 ท่าน

5. ปรับปรุงคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเพื่อประเมินความเชื่อมั่นตามเนื้อหาจำนวน 5 ท่าน โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาสาระของเอกสารกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด (IOC: Item objective congruence) ตามวิธีของ Rovinelli & Hambleton

7. นำคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ เสนอผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็

8. ปรับปรุงคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ให้ถูกต้องเหมาะสม และจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์

9. ประเมินความเหมาะสมของคู่มือการดำเนินการของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสอบถามความคิดเห็นจากผู้บริหารโรงเรียนผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญด้านคู่มือ จำนวน 9 คน

ส่วนประกอบของคู่มือการดำเนินการของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ

1. หลักการและเหตุผล
2. วัตถุประสงค์
3. วิธีดำเนินการตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ
4. องค์ประกอบของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียน

ประถมศึกษาขนาดเล็

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสอบถามความคิดเห็นจากผู้บริหารโรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญด้านคู่มือ จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาที่นำไปใช้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของลิเคอร์ท ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง คู่มือมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง คู่มือมีความเหมาะสมในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง คู่มือมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง คู่มือมีความเหมาะสมในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง คู่มือมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. นำประเด็นเกี่ยวกับกรอบเนื้อหาของคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมาสร้างแบบประเมินซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2. นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นพิจารณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความสอดคล้อง การใช้ภาษา ปรับปรุงแก้ไขและจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ประสานผู้บริหารโรงเรียนและผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. เก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารโรงเรียนและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน

3. ผู้วิจัยดำเนินการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ฯ พร้อมคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบบประเมินคู่มือไปยังผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญ ในรูปแบบ Google form

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสอบถามความคิดเห็นผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคกลาง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์ตามแนวคิด ของบุญชม ศรีสะอาด (2553, น. 109) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง คู่มือมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง คู่มือมีความเหมาะสมในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง คู่มือมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง คู่มือมีความเหมาะสมในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง คู่มือมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ผลการศึกษากาารวิเคราะห์องค์ประกอบและการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาและองค์ประกอบของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบและทดลองรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 4 ผลการสร้างคู่มือและประเมินคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา องค์ประกอบของเครือข่าย และร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งแนวคิด ทฤษฎี หลักการด้านการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ประกอบด้วย การเสริมสร้างพลังอำนาจ ได้แก่ Kanter (1979) อธิบายไว้ว่า ประสิทธิภาพในการทำงานของบุคคลขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งโดยตำแหน่งนั้นจะต้องถูกจัดวางให้สามารถเข้าถึงอำนาจและโอกาส Conger & Kanungo (1988) อธิบายไว้ว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจด้านจิตใจให้แก่บุคคลได้โดยเป็นการสร้างแรงกระตุ้นหรือเพิ่มแรงจูงใจจากความรู้สึกภายในของบุคคลาการเกี่ยวกับการรับรู้และความเชื่อในความสามารถแห่งตน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถและศักยภาพของตนเอง Tracy, (1990) อธิบายไว้ว่า การปฏิบัติต่อบุคคลาการด้วยความมีศักดิ์ศรี ได้แก่ การมอบหมายความรับผิดชอบ การมอบอำนาจหน้าที่ การกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน การฝึกอบรมพัฒนา การให้ความรู้และข้อมูล การให้ข้อมูลย้อนกลับ การยอมรับและชื่นชม การให้ความไว้วางใจ และการยอมรับความล้มเหลว Scott & Jafie (1991) กล่าวว่า ผลจากการร่วมมือของสถานศึกษาในเครือข่ายทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในมิติด้านเจตคติ ด้านความสำคัญ และด้านโครงสร้างองค์กร Starkey (1997, p. 125) อธิบายไว้ว่า สมาชิกในเครือข่ายยังคงมีความเป็นอิสระในการดำเนินกิจกรรมของตนเอง แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้องค์ประกอบของรูปแบบ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย 2) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย 3) การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 4) การใช้ทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย 5) การบริหารจัดการด้านวิชาการ 6) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 7) บรรยากาศเครือข่าย และ 8) การธำรงรักษาเครือข่าย

2. ผลการสัมภาษณ์สภาพปัญหาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และครู ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ปัญหาใหญ่ ๆ ของโรงเรียนขนาดเล็ก มี 3 ข้อ คือ

2.1 โรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาขาดแคลนครู โดยเป็นผลมาจากเกณฑ์ที่ สพฐ. ใช้กำหนดสัดส่วนครูต่อจำนวนนักเรียน โดยกำหนดสัดส่วนของครูในโรงเรียนขนาดเล็กเอาไว้ว่าให้มีครู 1 คน ต่อนักเรียน 20 คน หากโรงเรียนแห่งหนึ่งมีนักเรียน 80 คน ก็จะมีครูได้แค่ 4 คน แต่โดยเฉลี่ยแล้วโรงเรียน 1 แห่ง จะมี 8 ห้องเรียน (ชั้นอนุบาล - ป.6) ทำให้เกิดปัญหาครูไม่ครบชั้น บุคลากรครูไม่ตรงกับสาขาวิชาเอกหรือวิชาที่ถนัด ครูต้องรับภาระหนัก ครูขาดขวัญและกำลังใจ

บุคลากรมีการย้ายบ่อย ขาดบุคลากรสายสนับสนุนการสอน บุคลากรบางส่วนเป็นครูอัตราจ้าง ระยะเวลาที่ทำการจ้างสั้น

2.2 โรงเรียนขนาดเล็กได้รับงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ เนื่องจากโรงเรียนแต่ละแห่งได้รับการจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาจากรัฐบาล โดยคิดเป็นรายหัวนักเรียน ซึ่งการจัดสรรงบประมาณในลักษณะดังกล่าวส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนน้อยอยู่ในสถานะที่เสียเปรียบ กล่าวคือ ได้รับงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กขาดทั้งอุปกรณ์ เทคโนโลยี เพื่อการศึกษา ทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนลดลง

2.3 โรงเรียนขนาดเล็กมีต้นทุนในการจัดการเรียนการสอนต่อหัวสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ เนื่องจากภาวะประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ปัญหาเด็กนักเรียนออกกลางคัน และการเลิกทำงานหลังจบการศึกษาภาคบังคับ ส่งผลทำให้ขนาดของโรงเรียนปรับเปลี่ยนเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้น ค่าใช้จ่ายนักเรียนต่อหัวสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ทำให้รัฐบาลต้องใช้งบประมาณในจำนวนที่มากกว่า หรือจ่ายแพงกว่าในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก

การบริหารจัดการจำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ โรงเรียนบางแห่งตั้งอยู่ห่างไกลจากชุมชนทำให้เกิดปัญหาการเดินทางมาเรียนของนักเรียนค่าพาหนะมีจำกัด ชุมชน ผู้ปกครองมีฐานะยากจนไม่สามารถส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การอพยพเคลื่อนย้ายของประชากรวัยเรียนที่ย้ายไปรับจ้างงานต่างพื้นที่ ขาดการติดต่อประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องหรือที่อื่น ๆ ที่เข้ามาช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน ขาดงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานด้านอื่น ๆ

การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กถูกขับเคลื่อนในระดับนโยบายจากเบื้องบน แม้จะมีแนวทางชัดเจนมากขึ้นกว่าที่ผ่านมา แต่ก็ยังคงควรเพิ่มการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อให้ทุกฝ่ายได้ประโยชน์ นโยบาย “การบริหารจัดการการควมรวม” โรงเรียนขนาดเล็ก ถือเป็นนโยบายสำคัญประการหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการที่มีความต่อเนื่องกันมาเกือบ 3 ทศวรรษ เมื่อ ส.พ.ฐ. มีหนังสือ ลงวันที่ 19 พ.ย. 2562 เพื่อแจ้งมติกรม. ในการควมรวมโรงเรียนขนาดเล็กไปยังเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อดูจากแนวทางการแก้ปัญหาแล้ว ก็พบว่า ด้านหนึ่งของนโยบายมีความชัดเจนมากขึ้น เช่น การกำหนดเป้าหมายกลุ่มโรงเรียนเล็กที่เข้าเกณฑ์ในการควมรวม โดยปัจจุบันมีกลุ่มโรงเรียนเป้าหมายหลัก ที่มีนักเรียนน้อยกว่า 40 คน และมีระยะห่างจากโรงเรียนในตำบลเดียวกันไม่เกิน 6 กิโลเมตร นอกจากนี้ยังมีการตั้งคณะกรรมการ 2 ระดับ ได้แก่ คณะกรรมการระดับจังหวัด

เพื่อทำแผน สนับสนุน กำกับติดตามการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก และคณะกรรมการระดับอำเภอ เพื่อทำแผนให้สอดคล้องกับแนวทางของคณะกรรมการระดับจังหวัด แนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กจึงควรไปไกลกว่าข้อถกเถียงว่า “ยุบ-ไม่ยุบ” หรือ “ควรรวม-ไม่ควรรวม” โดยรัฐบาลจะต้องมีกลไกที่ช่วยให้ทุกฝ่ายได้ประโยชน์จากนโยบายดังกล่าวคือ รัฐสามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในขณะที่ชุมชนก็จะได้รับบริการสาธารณะที่ตรงกับความต้องการของตนมากที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	89
	หญิง	275
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี	186
	ปริญญาโท	172
	ปริญญาเอก	6
ตำแหน่ง	ครู	181
	ผู้อำนวยการโรงเรียน	183

จากตารางที่ 3 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 75.5 เป็นเพศชาย ร้อยละ 24.5 ส่วนใหญ่มีคุณวุฒิในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 51.1 ระดับปริญญาโท ร้อยละ 47.3 ระดับปริญญาเอก ร้อยละ 1.6 มีตำแหน่ง มากที่สุดคือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ร้อยละ 50.3 และ ครู ร้อยละ 49.7

4. การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์โดยใช้สถิติวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและความเหมาะสมของตัวแปร องค์ประกอบด้วยค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) และ Bartlett's test of Sphericity

การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นการนำความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อทราบองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 การทดสอบความเหมาะสม ความเพียงพอและแมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ซึ่งพิจารณาจากสถิติทดสอบ คือ

4.1.1 ค่า KMO ที่มีค่ามาก (เข้าใกล้หนึ่ง)

4.1.2 ค่าที่ใช้ทดสอบสมมติฐานของ Bartlett's test of Sphericity โดยพิจารณาจากค่า Chi-Square และการมีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยกว่า 0.5 ดังตาราง 5

ตาราง 4 ค่า KMO และ Bartlett's test of Sphericity

ค่าสถิติ	ผล	
ค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO)	0.978	
Bartlett's Test of Sphericity	Chi-Square	37063.382
	df	3655
	Sig.	0.000

จากตารางที่ 4 พบว่า ตัวแปรจำนวน 85 ตัวแปรที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นั้นมีค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) เท่ากับ 0.978 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 แสดงว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในขนาดที่เหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์เชิงยืนยันได้ และเมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วย Bartlett's test of Sphericity พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าข้อมูลมีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบ

4.2 การสกัดปัจจัย (Factor extraction) ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle component analysis: PCA) ด้วยการหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal rotation) ด้วยวิธีแมกซ์ (Varimax rotation) โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการเลือกองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ที่มีค่าตั้งแต่ 0.45 ขึ้นไป ซึ่งเป็นค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีนัยสำคัญทางสถิติ มีค่าไอแกน (Eigenvalues) ที่มีค่ามากกว่า 1 และมีตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไปตามเกณฑ์ของไกเซอร์ ได้จำนวนองค์ประกอบและค่าความแปรปรวนขององค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ดังตาราง 6

ตาราง 5 องค์ประกอบและค่าความแปรปรวนขององค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

องค์ประกอบ (Component)	Initial eigenvalue			Rotation sums of squared loadings		
	ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen values)	ค่าความแปรปรวนร้อยละ (% of variance)	ค่าความแปรปรวนสะสม (Cumulative %)	ค่าความแปรปรวน	ค่าความแปรปรวนร้อยละ (% of variance)	ค่าความแปรปรวนสะสม (Cumulative %)
1	49.77	57.84	57.84	13.51	15.71	15.71
2	3.64	4.23	62.10	10.16	11.81	27.52
3	2.52	2.93	65.04	10.07	11.70	39.23
4	1.88	2.18	67.22	9.61	11.18	50.40
5	1.86	2.16	69.38	8.83	10.26	60.67
6	1.57	1.82	71.20	7.70	8.96	69.62
7	1.19	1.38	72.58	2.39	2.78	72.40
8	1.11	1.29	73.87	1.26	1.47	73.87

จากตารางที่ 5 พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าไอเกน มากกว่า 1 มีจำนวน 8 องค์ประกอบ ซึ่งองค์ประกอบที่ 1-8 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ทั้งหมดร้อยละ 1.29 แต่เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การคัดเลือกองค์ประกอบที่มีค่าไอเกนมากกว่า 1 มีตัวแปรอธิบายองค์ประกอบตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.45 ขึ้นไป พบว่า มีเพียง 7 องค์ประกอบ ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ องค์ประกอบที่ 1-7 โดยองค์ประกอบที่ 1 มีค่าไอเกนสูงสุดเท่ากับ 49.77 สามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมด 57.84 องค์ประกอบที่ 2 มีค่าไอเกนสูงสุดเท่ากับ 3.64 สามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมด 4.23 องค์ประกอบที่ 3 มีค่าไอเกนสูงสุดเท่ากับ 2.52 สามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมด 2.93 องค์ประกอบที่ 4 มีค่าไอเกนสูงสุดเท่ากับ 1.88 สามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมด 2.18 องค์ประกอบที่ 5 มีค่าไอเกนสูงสุดเท่ากับ 1.86 สามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมด 2.16 องค์ประกอบที่ 6 มีค่าไอเกนสูงสุดเท่ากับ 1.57 สามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมด 1.82 และองค์ประกอบที่ 7 มีค่าไอเกนสูงสุดเท่ากับ 1.19 สามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมด 1.38 ซึ่งองค์ประกอบที่ 1-7 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ทั้งหมดร้อยละ 72.58 ซึ่งเป็นไปตามที่ Habing กล่าวไว้ว่าองค์ประกอบที่ดีควรอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรได้อย่างน้อยที่สุดร้อยละ 50 จึงจะถือว่าใช้ได้

สำหรับองค์ประกอบที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ 7 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1-7 นั้น ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการเลือกองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าตั้งแต่ 0.45 ขึ้นไป ซึ่งเป็นค่าน้ำหนักที่มีนัยสำคัญในทางปฏิบัติที่มีค่าไอเกนมากกว่า 1 และมีตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบ จำนวนตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไปนั้น สามารถแสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบและกลุ่มจำนวนองค์ประกอบ ดังตารางที่ 6

ตาราง 6 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบรายด้าน

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading)						
	ด้านที่ 1	ด้านที่ 2	ด้านที่ 3	ด้านที่ 4	ด้านที่ 5	ด้านที่ 6	ด้านที่ 7
A72	0.732						
A73	0.718						
A74	0.711						
A71	0.687						
A69	0.685						
A80	0.650						
A76	0.646						
A83	0.646						
A70	0.645						
A81	0.645						
A75	0.642						
A77	0.629						
A82	0.624						
A79	0.593						
A86	0.591						
A85	0.587						
A84	0.583						
A39	0.443						
A56	0.407						
A4		0.777					
A3		0.764					
A8		0.744					
A2		0.719					
A6		0.715					
A7		0.704					

ตาราง 6 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading)						
	ด้านที่ 1	ด้านที่ 2	ด้านที่ 3	ด้านที่ 4	ด้านที่ 5	ด้านที่ 6	ด้านที่ 7
A9		0.704					
A1		0.682					
A5		0.659					
A10		0.491					
A32			0.637				
A33			0.599				
A26			0.580				
A25			0.575				
A27			0.564				
A30			0.557				
A35			0.551				
A31			0.545				
A28			0.538				
A24			0.537				
A34			0.534				
A29			0.526				
A22			0.499				
A23			0.476				
A37			0.455				
A40			0.423				
A42			0.395				
A38			0.383				
A62				0.742			
A65				0.724			
A64				0.701			

ตาราง 6 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading)						
	ด้านที่ 1	ด้านที่ 2	ด้านที่ 3	ด้านที่ 4	ด้านที่ 5	ด้านที่ 6	ด้านที่ 7
A63				0.684			
A68				0.654			
A61				0.646			
A66				0.646			
A60				0.641			
A59				0.569			
A58				0.517			
A67				0.494			
A57				0.393			
A53					0.690		
A55					0.683		
A54					0.675		
A52					0.660		
A51					0.655		
A49					0.628		
A50					0.626		
A47					0.611		
A48					0.552		
A43					0.425		
A46					0.424		
A18						0.668	
A15						0.660	
A16						0.651	
A17						0.621	
A19						0.620	

ตาราง 6 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่านำหนักองค์ประกอบ (Factor loading)						
	ด้านที่ 1	ด้านที่ 2	ด้านที่ 3	ด้านที่ 4	ด้านที่ 5	ด้านที่ 6	ด้านที่ 7
A14						0.597	
A20						0.573	
A21						0.543	
A11						0.529	
A13						0.521	
A12						0.504	
A44							0.418

จากตารางที่ 6 พบว่า องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัด คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 7 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 มี 19 ตัวแปร ด้านที่ 2 มี 10 ตัวแปร ด้านที่ 3 มี 21 ตัวแปร ด้านที่ 4 มี 12 ตัวแปร ด้านที่ 5 มี 12 ตัวแปร ด้านที่ 6 มี 11 ตัวแปร และ ด้านที่ 7 มี 1 ตัวแปร

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่ 1 ตารางที่ 1- 7 ผู้วิจัยได้จัดกลุ่ม องค์ประกอบใหม่โดยดูความสอดคล้องของประเด็นคำถามรายด้านแต่ละด้านแล้วนำมาตั้งชื่อใหม่ ได้องค์ประกอบทั้งหมด 9 องค์ประกอบ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 7 องค์ประกอบที่ 1 นโยบายและโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของเครือข่าย

ตัวแปร	รายการ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	อันดับ
A26	ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา ที่สามารถนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ได้ อย่างเหมาะสม	0.580	1
A25	ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการจัดทำแผนงานที่สามารถ นำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ	0.575	2
A27	ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการกำหนดโครงสร้างการ บริหารอย่างชัดเจน และสามารถทำงานแบบมีแผนและ เป็นระบบ	0.564	3
A35	ผู้นำเครือข่ายกำหนดบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบ เพื่อให้การปฏิบัติบรรลุตามเป้าหมายที่เครือข่ายกำหนด	0.551	4
A28	ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการกำหนดการวัดและ ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	0.538	5
A24	ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการพัฒนางานได้สอดคล้องกับ นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด	0.537	6
A29	ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการคิดริเริ่มวิธีการต่าง ๆ เพื่อ ใช้ในการปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง	0.526	7
A22	ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายร่วมกันพิจารณานโยบายการ กระจายอำนาจการบริหารของกระทรวงศึกษาธิการมาเป็น แนวทางในการบริหารวิชาการของโรงเรียนในเครือข่าย	0.499	8
A23	ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการกำหนดยุทธศาสตร์ของ สถานศึกษา โดยนำข้อมูลและความรู้ที่ได้รับจากการ วิเคราะห์ SWOT มาจัดทำยุทธศาสตร์	0.476	9
A37	มีพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้ เรียนรู้อย่างเต็มที่	0.455	10

ตาราง 7 (ต่อ)

ตัวแปร	รายการ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	อันดับ
A45	สมาชิกเครือข่ายตรวจสอบคุณภาพและประเมินภายใน สถานศึกษาเป็นไปอย่างถูกต้อง	0.455	11
A40	การวัดและประเมินผลการจัดการศึกษามีหลากหลายตรง ตามมาตรฐาน	0.423	12
A42	มีการจัดระบบ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนรู้	0.395	13
A38	มีแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบรวมช่วงชั้นและ แบบคละชั้นเพื่อแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้น	0.383	14

จากตารางที่ 7 พบว่า องค์ประกอบที่ 1 บรรยายตัวแปรสำคัญได้ 14 ตัวแปร มีค่าน้ำหนัก
ตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.383-0.580 และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.99
เมื่อเทียบกับองค์ประกอบอื่น ๆ แล้ว องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 ผู้วิจัยตั้งชื่อ
องค์ประกอบนี้ว่า “นโยบายและโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของเครือข่าย”

ตาราง 8 องค์ประกอบที่ 2 ความร่วมมือของเครือข่ายในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน

ตัวแปร	รายการ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	อันดับ
A18	สมาชิกเครือข่ายมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการ ประเมินผลการเรียน และการทำวิจัย	0.668	1
A17	การจัดกิจกรรมของเครือข่ายเพื่อให้สมาชิกมีส่วนร่วมใน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ ความสนใจของผู้เรียน	0.621	2
A19	ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการกำหนดโครงสร้างการ บริหารอย่างชัดเจน และสามารถทำงานแบบมีแผนและ เป็นระบบ	0.620	3

ตาราง 8 (ต่อ)

ตัวแปร	รายการ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	อันดับ
A14	สมาชิกเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	0.597	4
A20	สมาชิกเครือข่ายได้รับการอบรมนิเทศการเรียนการสอน	0.573	5
A11	ครูและบุคลากรของสถานศึกษาสร้างเครือข่ายการพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	0.529	6
A13	ครูและบุคลากรมีการบริหารจัดการเครือข่ายทางวิชาการ โดยใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมในรูปคณะกรรมการ โรงเรียนเพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีที่สุด	0.521	7
A12	ครูและบุคลากรของสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนจากประสบการณ์จริง	0.504	8
A39	สมาชิกเครือข่ายมีการนำผลการวิจัยไปใช้จัดการเรียนรู้	0.443	9
A43	สมาชิกเครือข่ายนำผลการนิเทศการศึกษาไปใช้ในการจัด กระบวนการเรียนรู้และจัดทำรายงานผลต่อหน่วยงานต้น สังกัด	0.425	10
A44	สมาชิกเครือข่ายสามารถจัดระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาและระดับเขตพื้นที่ฯ ได้อย่างเหมาะสม และต่อเนื่อง	0.418	11

จากตารางที่ 8 พบว่า องค์ประกอบที่ 2 บรรยายตัวแปรสำคัญได้ 11 ตัวแปร มีค่าน้ำหนัก
ตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.418-0.668 และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.97
เมื่อเทียบกับองค์ประกอบอื่น ๆ แล้ว องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 2 ผู้วิจัยตั้งชื่อ
องค์ประกอบนี้ว่า “ความร่วมมือของเครือข่ายในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน”

ตาราง 9 องค์ประกอบที่ 3 การจัดการทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย

ตัวแปร	รายการ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	อันดับ
A32	ผู้นำเครือข่ายเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการ ตรวจสอบ และประเมินผล	0.637	1
A33	ผู้นำเครือข่ายเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการ ปรับปรุงและพัฒนาทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อ เครือข่าย	0.599	2
A30	ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการพัฒนา ปรับปรุง สถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องหลักการบริหารและการ เปลี่ยนแปลงของสังคม	0.557	3
A31	ผู้นำเครือข่ายเปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมใน การวางแผนการบริหารทรัพยากรและการดำเนินงานตาม แผนที่วางไว้	0.545	4
A34	ผู้นำเครือข่ายและสมาชิกร่วมกันกำหนดระเบียบและ หลักเกณฑ์การใช้ทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย	0.534	5
A36	มีการปรับโครงสร้างและพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับ บริบทและสภาพปัจจัยการขาดแคลนครู	0.424	6

จากตารางที่ 9 พบว่า องค์ประกอบที่ 3 บรรยายตัวแปรสำคัญได้ 6 ตัวแปร มีค่าน้ำหนัก
ตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.424-0.637 และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.97
เมื่อเทียบกับองค์ประกอบอื่น ๆ แล้ว องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 2 ผู้วิจัยตั้งชื่อ
องค์ประกอบนี้ว่า “การจัดการทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย”

ตาราง 10 องค์ประกอบที่ 4 การบำรุงรักษาเครือข่าย

ตัวแปร	รายการ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	อันดับ
A80	ผู้นำเครือข่ายมีการจัดหาทรัพยากรสนับสนุนอย่างพอเพียง	0.650	1
A81	ผู้นำเครือข่ายให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ปัญหาให้กับสมาชิก	0.645	2
A77	มีการจัดกิจกรรมร่วมกันภายในเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง	0.629	3
A82	มีการสร้างผู้นำรุ่นใหม่เพื่อให้บริการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการมีความต่อเนื่องและยั่งยืน	0.624	4
A56	มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่ายและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ภายในเครือข่าย	0.407	5

จากตารางที่ 10 พบว่า องค์ประกอบที่ 4 บรรยายตัวแปรสำคัญได้ 5 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.407-0.650 และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.97 เมื่อเทียบกับองค์ประกอบอื่น ๆ แล้ว องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 2 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การบำรุงรักษาเครือข่าย”

ตาราง 11 องค์ประกอบที่ 5 บรรยากาศแห่งความเสมอภาคและแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันของสมาชิก

ตัวแปร	รายการ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	อันดับ
A62	มีความเสมอภาคสำหรับสมาชิกทุกคนในเครือข่าย	0.742	1
A65	สมาชิกเครือข่ายให้เกียรติยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน	0.724	2
A64	ความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่ายที่มีต่อกันในลักษณะของกัลยาณมิตร	0.701	3

ตาราง 11 (ต่อ)

ตัวแปร	รายการ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	อันดับ
A63	สมาชิกเครือข่ายมีขวัญกำลังใจ และความพึงพอใจการปฏิบัติงานร่วมกัน	0.684	4
A68	มีบรรยากาศแบบพลังเกื้อกูล สามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นลักษณะที่ดีของการทำงานเป็นทีม	0.654	5
A61	มีความพอดีในการให้สมาชิกมีโอกาสในการทำงาน	0.646	6
A66	เครือข่ายมีการเสริมสร้างวัฒนธรรมเครือข่ายเพื่อขจัดความขัดแย้ง	0.646	7
A60	มีความยืดหยุ่นในการสนองตอบความต้องการของสมาชิกเครือข่าย	0.641	8
A50	มีการสร้างเครือข่าย เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข่าวดสาร และประสานความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมด้วยความสมัครใจ	0.626	9
A78	มีการกำหนดกลไกสร้างระบบจูงใจสมาชิกเครือข่าย	0.623	10
A79	มีการรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกเครือข่าย	0.593	11
A59	มีความสมดุลระหว่างการควบคุมกับการมีอิสระในการทำงาน	0.569	12
A58	เปิดโอกาสให้สมาชิกเรียนรู้และรับแนวคิดหรือทักษะใหม่ ๆ เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน	0.517	13
A67	มีการเสริมสร้างกิจกรรมสาธารณะและเวทีแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในเครือข่าย	0.494	14
A57	มีบรรยากาศเครือข่ายที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกเครือข่าย	0.393	15

จากตารางที่ 11 พบว่า องค์ประกอบที่ 5 บรรยายตัวแปรสำคัญได้ 15 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.393-0.742 และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.96 เมื่อเทียบกับองค์ประกอบอื่น ๆ แล้ว องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 5 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “บรรยากาศแห่งความเสมอภาคและแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันของสมาชิก”

ตาราง 12 องค์ประกอบที่ 6 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

ตัวแปร	รายการ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	อันดับ
A53	มีการจัดทำเว็บไซต์เครือข่ายโรงเรียนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกเครือข่าย	0.691	1
A55	มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อสร้างกลุ่มสังคม (Social media) ทางการบริหารจัดการศึกษาของเครือข่ายในการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงสุด	0.683	2
A54	มีการวางแผนและการจัดข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย	0.675	3
A52	สนับสนุน/ส่งเสริมการให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีในการศึกษาค้นคว้าและจัดทำโครงงาน	0.660	4
A51	จัดให้มีเครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการดำเนินงานของโรงเรียน	0.655	5
A49	มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อออกแบบระบบข้อมูลพื้นฐานด้านปัจจัย ด้านกระบวนการและด้านผลผลิตการเรียนรู้	0.628	6
A47	มีการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา	0.611	7
A41	สมาชิกเครือข่ายมีทักษะในการใช้นวัตกรรมและสื่อการสอนที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้	0.455	8
A46	สมาชิกเครือข่ายสามารถจัดทำสารสนเทศผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม	0.424	9

จากตารางที่ 12 พบว่า องค์ประกอบที่ 6 บรรยายตัวแปรสำคัญได้ 9 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.424-0.691 และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.93 เมื่อเทียบกับองค์ประกอบอื่น ๆ แล้ว องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 6 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน”

ตาราง 13 องค์ประกอบที่ 7 การระดมทรัพยากร

ตัวแปร	รายการ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	อันดับ
A72	มีการประชุมวางแผนร่วมกันกับชุมชนและสมาชิก เครือข่ายในการระดมเงิน หรือหาแหล่งทุน	0.732	1
A73	มีการแสวงหา และรวบรวมแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอก ชุมชน	0.718	2
A74	มีการหารายได้จากกรให้บริการทางด้านวิชาการให้กับ ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน	0.711	3
A71	มีการสร้างความตระหนักถึงความร่วมมือในการระดม ทรัพยากรร่วมกัน	0.687	4
A69	สถานศึกษามีวิธีดำเนินการ เพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัย ทางด้าน ทรัพยากรที่เป็นเงิน และทรัพยากรที่ไม่ใช่เงิน	0.685	5
A76	มีการจัดทำแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษาตาม กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ	0.646	6
A70	มีการผสมผสานองค์ประกอบในการใช้ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพและ เกิดประสิทธิผล	0.645	7
A75	มีการเชิญผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ มาถ่ายทอด ความรู้และประสบการณ์แก่สมาชิกเครือข่าย	0.642	8
A21	สมาชิกเครือข่ายร่วมกันจัดหาและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	0.543	9

จากตารางที่ 13 พบว่า องค์ประกอบที่ 7 บรรยายตัวแปรสำคัญได้ 9 ตัวแปร มีค่าน้ำหนัก
ตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.543-0.732 และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.93
เมื่อเทียบกับองค์ประกอบอื่น ๆ แล้ว องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 6 ผู้วิจัยตั้งชื่อ
องค์ประกอบนี้ว่า “การระดมทรัพยากร”

ตาราง 14 องค์ประกอบที่ 8 การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการวัดและประเมินผลผู้เรียน

ตัวแปร	รายการ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	อันดับ
A83	การพัฒนาผู้เรียนให้มีการคิดแก้ปัญหาและทักษะชีวิต	0.646	1
A86	สมาชิกเครือข่ายร่วมกันสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้	0.591	2
A85	สมาชิกเครือข่ายร่วมกันสร้างแบบประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของนักเรียน	0.587	3
A84	สมาชิกเครือข่ายร่วมกันสร้างแบบประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และการเขียนของผู้เรียน	0.583	4

จากตารางที่ 14 พบว่า องค์ประกอบที่ 8 บรรยายตัวแปรสำคัญได้ 4 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.583-0.646 และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.89 เมื่อเทียบกับองค์ประกอบอื่น ๆ แล้ว องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 8 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการวัดและประเมินผลผู้เรียน”

ตาราง 15 องค์ประกอบที่ 9 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย

ตัวแปร	รายการ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	อันดับ
A4	ผู้บริหารสร้างความเชื่อมั่นว่ากิจกรรมและโครงการของ โรงเรียนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา	0.777	1
A3	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูได้พัฒนางานด้านวิชาการ เพื่อนำ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของโรงเรียนไป ปฏิบัติ	0.764	2
A8	ผู้บริหารให้การสนับสนุนและช่วยเหลือครูในการจัด กิจกรรมทางวิชาการ และการจัดกิจกรรมทางสังคมเพื่อ เสริมสร้างเชาว์ปัญญาของนักเรียน	0.744	3

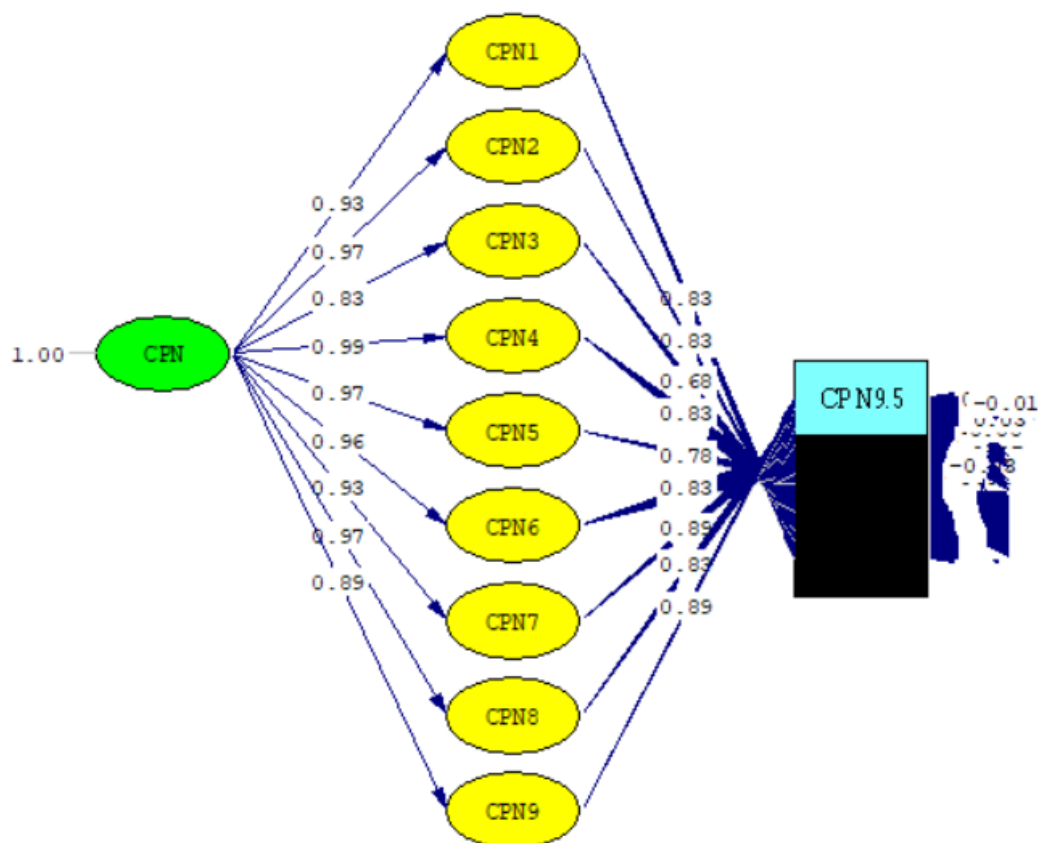
ตาราง 15 (ต่อ)

ตัวแปร	รายการ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	อันดับ
A2	ผู้บริหารมีความตั้งใจและความกล้าในการนำเสนอแนวคิดใหม่เพื่อปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน	0.719	4
A6	ผู้บริหารมีการวางแผนและปฏิบัติงานวิชาการร่วมกับครูเกี่ยวกับโครงการของโรงเรียน	0.715	5
A7	ผู้บริหารและครูร่วมกันประเมินผลโครงการวิชาการ	0.704	6
A9	ผู้บริหารมีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการของครูอย่างยุติธรรม	0.704	7
A1	ผู้บริหารเครือข่ายมีภาวะผู้นำมีความคิดกว้างไกล และมีความเชี่ยวชาญทางวิชาการ	0.682	8
A5	ผู้บริหารใช้ผลการวิจัยและผลการปฏิบัติทางการศึกษามาใช้ในการออกแบบกิจกรรมและโครงการของโรงเรียน	0.659	9
A10	ผู้บริหารและครูของสถานศึกษาร่วมกันพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน	0.491	10

จากตารางที่ 15 พบว่า องค์ประกอบที่ 9 บรรยายตัวแปรสำคัญได้ 10 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.491-0.777 และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.83 เมื่อเทียบกับองค์ประกอบอื่น ๆ แล้ว องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 9 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย”

ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดองค์ประกอบเชิงยืนยันประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 9 องค์ประกอบ ได้แก่ การระดมทรัพยากร (CPN1) การบำรุงรักษาเครือข่าย (CPN2) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย (CPN3) นโยบายและโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของเครือข่าย (CPN4) การจัดการทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย (CPN5) บรรยากาศแห่งความเสมอภาคและแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันของสมาชิก (CPN6) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน (CPN7) ความร่วมมือของเครือข่ายในการพัฒนางานวิชาการ

ของโรงเรียน (CPN8) และการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการวัดและประเมินผลผู้เรียน (CPN9) โดยโมเดลการวัดองค์ประกอบของ การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัด คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แสดงดังภาพประกอบ 6

Chi-Square=2427.25, df=2355, P-value=0.14643, RMSEA=0.009

ภาพประกอบ 6 โมเดลการวัดองค์ประกอบเชิงยืนยัน (อันดับสอง) ของการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากภาพประกอบ 6 แสดงถึงความเที่ยงตรงเชิงองค์ประกอบที่ใช้วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (อันดับสอง) เพื่อแสดงความเที่ยงตรงของการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 9 องค์ประกอบ ได้แก่ การระดมทรัพยากร (CPN1) การบำรุงรักษาเครือข่าย (CPN2) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย (CPN3) นโยบายและโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของเครือข่าย (CPN4) การจัดการทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย (CPN5) บรรยากาศแห่งความเสมอภาคและแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันของสมาชิก (CPN6) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน (CPN7) ความร่วมมือของเครือข่ายในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน (CPN8) และ การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการวัดและประเมินผลผู้เรียน (CPN9) ได้ปรับองค์ประกอบจากค่าเศษเหลือของตัวแปร โดยปรับเฉพาะค่าความสัมพันธ์ของความคลาดเคลื่อนของตัวแปรเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับกรอบแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งผลการวิเคราะห์หัดชันนี้ความสอดคล้องกลมกลืนขององค์ประกอบเชิงยืนยัน (อันดับสอง) สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า $\chi^2=2427.25$, $df=2355$, $P\text{-value}=0.146$, $RMSEA=0.009$ เมื่อพิจารณาค่าดัชนีเหล่านี้กับเกณฑ์ของความกลมกลืนของโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สรุปได้ว่าองค์ประกอบเชิงยืนยัน (อันดับสอง) ของการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สรุปองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่

1. นโยบายและโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของเครือข่าย
2. ความร่วมมือของเครือข่ายในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน
3. การจัดการทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย
4. การบำรุงรักษาเครือข่าย
5. บรรยากาศแห่งความเสมอภาคและแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันของสมาชิก
6. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน
7. การระดมทรัพยากร
8. การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการวัดและประเมินผลผู้เรียน
9. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบและทดลองรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 ยกร่างรูปแบบ

ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเฉพาะเจาะจงให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนโยบายและแผน ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก และครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 9 คน โดยใช้แบบบันทึกการสัมภาษณ์ที่มีคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับประเด็นองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก การวัดและประเมินผล และปัจจัยความสำเร็จขององค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ๑๐ ฉบับและบันทึกเสียงการสนทนาเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) สรุปประเด็นต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นที่เป็นสาระสำคัญ ดังนี้

1. นโยบายและโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของเครือข่าย

นโยบายและโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนควรยึดนโยบายจากกระทรวงและจากต้นสังกัด เพราะการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา เป็นภารกิจหลักสำคัญที่สะท้อนให้เห็นภาพการบริหารงานของสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานตามภารกิจ และบรรลุเป้าหมาย มีการจัดทำเอกสารโครงสร้างการบริหารงานวิชาการและขอขาน้ำใจที่ความรับผิดชอบของครู เพื่อให้ครูได้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และบรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษา มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะกับบริบทของโรงเรียน มีแนวการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบรวมช่วงชั้นและแบบคละชั้นเพื่อแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้น

2. ความร่วมมือของเครือข่ายในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน

ความร่วมมือของเครือข่ายในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน ควรกำหนดให้ แต่ละโรงเรียนมีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรของโรงเรียนระดับกลุ่มเครือข่าย พัฒนาครูแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปแบบระบบออนไลน์ มีการกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัด ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน มีการส่งเสริมให้ผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษานำกระบวนการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหา

3. บรรยากาศแห่งความเสมอภาคและแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันของสมาชิก

บรรยากาศการทำงานในการทำงานร่วมกันของสมาชิก ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เครือข่ายสามารถดำเนินงานตามจุดมุ่งหมายและพันธกิจให้เป็นไปอย่างราบรื่น หากเครือข่ายมีบรรยากาศที่มีความเสมอภาคและสร้างแรงจูงใจให้กับสมาชิก ย่อมส่งผลให้สมาชิกสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล นอกจากนี้แล้วยังทำให้สมาชิกในเครือข่ายทำงานอย่างมีความสุข

4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย ภาวะผู้นำทางวิชาการมีบทบาทสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเรียนรู้และการสอนในโรงเรียน ผู้นำทางวิชาการควรผสมผสานการสะท้อนความคิดเห็นและความก้าวหน้าของครู เพื่อสร้างวัฒนธรรมโรงเรียนที่มีความร่วมมือกัน ผู้นำทางวิชาการต้องมีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกล มีความกล้าคิด กล้าทำในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง

5. การระดมทรัพยากร

การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาเป็นการดำเนินงานที่ได้มาซึ่งทรัพยากรที่เป็นตัวเงิน และไม่ใช่ตัวเงินเพื่อมาสนับสนุนการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่เกิดกับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามบริบทและความจำเป็นของโรงเรียนที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ต้องคำนึงถึงหลักการมีส่วนร่วม การนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การกระจายความรับผิดชอบ ความเชื่อถือและไว้วางใจซึ่งกันและกัน การทำงานเป็นทีม การประสานความร่วมมือ การประชาสัมพันธ์ และการติดตาม ตรวจสอบและรายงาน

สำหรับปัจจัยสู่ความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้สำหรับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้นำเครือข่ายควรศึกษารายละเอียดประกอบของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในแต่ละองค์ประกอบให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อสามารถนำไปสร้างเป็นกรอบแนวทางในการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการดังกล่าว อันจะนำไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จของเครือข่าย

2.2 วิพากษ์รูปแบบ

ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนโยบายและแผน ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก และครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 9 คน โดยใช้บันทึกการสนทนากลุ่มเพื่อรวบรวมความคิดเห็นโดยอิสระของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ โดยการจัดกลุ่มสนทนา (Focus group) ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านแอปพลิเคชัน Zoom จดบันทึกและบันทึกเสียงการสนทนากลุ่มเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข ร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) สรุปประเด็นต่าง ๆ ที่ได้จากการสนทนากลุ่มตามข้อเสนอแนะและมติของกลุ่มสนทนาส่วนใหญ่ มีดังนี้

1. นโยบายและโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของเครือข่าย

จากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการสรุปได้ ดังนี้ 1) สมาชิกเครือข่ายร่วมกันพิจารณาเพื่อนำนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารของกระทรวงศึกษาธิการมาเป็นแนวทางในการบริหารวิชาการของโรงเรียน 2) ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายนำผลจากการวิเคราะห์ SWOT มาจัดทำยุทธศาสตร์ร่วมกัน 3) ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการพัฒนางานได้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด 4) ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ที่สามารถนำไปใช้ในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 6) ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการกำหนดโครงสร้างการบริหารอย่างชัดเจน 7) ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการกำหนดการวัดและประเมินผลการปฏิบัติ 8) ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการคิดริเริ่มวิธีการเพื่อใช้ในการปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น 9) ผู้นำเครือข่ายกำหนดบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบ เพื่อให้การปฏิบัติบรรลุตามเป้าหมาย 10) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มที่ 11) กำหนดแนวการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบรวมช่วงชั้นและแบบคละชั้นเพื่อแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้น 12) การวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างหลากหลายตรงตามมาตรฐาน และ 13) การจัดระบบ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ 14) เครือข่ายตรวจสอบคุณภาพและประเมินภายในสถานศึกษาเป็นไปอย่างถูกต้อง

2. ความร่วมมือของเครือข่ายในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน

จากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบ การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการสรุปได้ ดังนี้ 1) บุคลากรของสถานศึกษาสร้าง เครือข่ายการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน 2) ครูและบุคลากรของสถานศึกษามีส่วนร่วมใน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ครูและบุคลากรบริหารจัดการเครือข่ายทางวิชาการโดยใช้ หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4) ครูและบุคลากรส่งเสริมการมีส่วนร่วมการนิเทศแบบเพื่อนช่วย เพื่อน 5) สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ ความสนใจของผู้เรียน 6) สมาชิกเครือข่ายมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน และ การวิจัย 7) สมาชิกเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 8) สมาชิกเครือข่ายได้รับการอบรมนิเทศการเรียนการสอน 9) สมาชิกเครือข่ายสามารถจัดระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและระดับเขตพื้นที่ฯ ได้อย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง 10) สมาชิกเครือข่ายมีการนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และ 11) สมาชิกเครือข่ายนำผล การนิเทศการศึกษาไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้และจัดทำรายงาน

3. การจัดการทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย

จากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบ การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการสรุปได้ ดังนี้ 1) สมาชิกเครือข่ายมีการพัฒนา ปรับปรุงสถานศึกษาให้สอดคล้องหลักการบริหารและการเปลี่ยนแปลงของสังคม 2) ผู้นำเครือข่าย เปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารทรัพยากรและการดำเนินงาน ตามแผน 3) ผู้นำเครือข่ายเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผล 4) ผู้นำเครือข่ายเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาทรัพยากรให้เกิด ประโยชน์สูงสุด 5) ผู้นำเครือข่ายและสมาชิกร่วมกันกำหนดระเบียบและหลักเกณฑ์การใช้ ทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย และ 6) การปรับโครงสร้างและพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับ บริบทและสภาพการขาดแคลนครู

4. การบำรุงรักษาเครือข่าย

จากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบ การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการสรุปได้ ดังนี้ 1) การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม 2) การจัดกิจกรรมร่วมกันภายในเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง 3) ผู้นำเครือข่าย มีการจัดหาทรัพยากรสนับสนุนอย่างพอเพียง 4) ผู้นำเครือข่ายให้ความช่วยเหลือและช่วย แก้ปัญหาให้กับสมาชิก และ 5) การสร้างผู้นำรุ่นใหม่เพื่อให้การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทาง วิชาการมีความต่อเนื่องและยั่งยืน

5. บรรยากาศแห่งความเสมอภาคและแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันของสมาชิก

จากการสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบ การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการสรุปได้ ดังนี้ 1) บรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ร่วมกันระหว่างสมาชิกเครือข่าย 2) เปิดโอกาสให้สมาชิกเรียนรู้และมีแนวคิดหรือทักษะใหม่ ๆ เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน 3) มีการทำงานที่สมดุลระหว่างการทำงานตามกฎเกณฑ์ และความอิสระในการพัฒนา 4) ความยืดหยุ่นในการสนองตอบความต้องการของสมาชิก เครือข่าย 5) ให้สมาชิกได้มีโอกาสในการทำงานอย่างเหมาะสม เพียงพอ 6) สมาชิกทุกคนมีความ เสมอภาคกัน 7) สมาชิกเครือข่ายได้มีขวัญกำลังใจ และความพึงพอใจการปฏิบัติงานร่วมกัน 8) มีการกำหนดกลไกเพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับสมาชิก 9) สมาชิกเครือข่ายมีความสัมพันธ์กันอย่าง เป็นกัลยาณมิตร 10) สมาชิกเครือข่ายให้เกียรติในการยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน 11) มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันของสมาชิกเครือข่าย 12) เครือข่ายมีการเสริมสร้างวัฒนธรรมโดย ปราศจากความขัดแย้ง 13) มีการเสริมสร้างกิจกรรมและเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเครือข่าย 14) บรรยากาศแบบพลังเกื้อกูล สามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นลักษณะที่ดีของการทำงาน เป็นทีม และ 15) การสร้างเครือข่าย เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสานความร่วมมือในการ ดำเนินกิจกรรมด้วยความ

6. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบ การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการสรุปได้ ดังนี้ 1) การวางแผนและการจัดข้อมูล สารสนเทศอย่างเป็นระบบ 2) สมาชิกเครือข่ายสามารถจัดทำสารสนเทศผลการประเมินคุณภาพ ภายในสถานศึกษา 3) การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ การศึกษา 4) การใช้เทคโนโลยีเพื่อออกแบบระบบข้อมูลพื้นฐานด้านปัจจัย ด้านกระบวนการและ ด้านผลผลิตการเรียนรู้ 5) การใช้เครื่องมืออุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการดำเนินงานของ โรงเรียน 6) สนับสนุนการให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีการศึกษาค้นคว้าและจัดทำโครงงาน 7) จัดทำ เว็บไซต์เครือข่ายโรงเรียนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกเครือข่าย 8) การใช้ เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อสร้างกลุ่มสังคม (Social media) ในการบริหารจัดการศึกษาของสมาชิก เครือข่ายในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และ 9) เครือข่ายมีทักษะในการใช้นวัตกรรมและ สื่อการสอนที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้

7. การระดมทรัพยากร

จากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบ การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการสรุปได้ ดังนี้ 1) สถานศึกษามีวิธีการระดมทรัพยากร และปัจจัยต่าง ๆ ในรูปแบบที่เหมาะสม 2) การผสมผสานองค์ประกอบในการใช้ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ให้ประสบความสำเร็จ 3) การสร้างความตระหนักถึงความร่วมมือในการระดมทรัพยากรร่วมกัน 4) การประชุมวางแผนร่วมกันกับชุมชนและสมาชิกเครือข่ายในการระดมเงิน หรือหาแหล่งทุน 5) การแสวงหา และรวบรวมแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน 6) การหารายได้จากการ ให้บริการทางด้านวิชาการให้กับชุมชนและหน่วยงาน 7) การเชิญผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ มาถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่สมาชิกเครือข่าย 8) การจัดทำแผนการระดมทรัพยากร ทางการศึกษาตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ และ 9) สมาชิกเครือข่ายร่วมกันจัดหา และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

8. การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการวัดและประเมินผลผู้เรียน

จากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบ การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการสรุปได้ ดังนี้ 1) การพัฒนาผู้เรียนให้มีการคิด แก้ปัญหาและทักษะชีวิต 2) สมาชิกเครือข่ายร่วมกันสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลกิจกรรม พัฒนาของเรียนรู้ 3) สมาชิกเครือข่ายร่วมกันสร้างแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ นักเรียน และ 4) สมาชิกเครือข่ายร่วมกันสร้างแบบประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และการเขียนของ ผู้เรียน

9. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย

จากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบ การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการสรุปได้ ดังนี้ 1) ผู้บริหารเครือข่ายมีภาวะผู้นำ ความคิดกว้างไกล และมีความเชี่ยวชาญทางวิชาการ 2) ผู้บริหารมีความตั้งใจและความเชื่อมั่นใน การนำเสนอแนวคิดเพื่อปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน 3) ผู้บริหาร ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนางานด้านวิชาการ และนำไปใช้ในทางปฏิบัติ 4) ผู้บริหารสร้างความเชื่อมั่น ว่าโครงการและกิจกรรมของโรงเรียนมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา 5) ผู้บริหารใช้ผลการวิจัยและผลการปฏิบัติทางการศึกษามาใช้ในการออกแบบกิจกรรมและ โครงการของโรงเรียน 6) ผู้บริหารมีการวางแผนและปฏิบัติงานวิชาการร่วมกับครู 7) ผู้บริหารและ ครูร่วมกันประเมินผลโครงการกิจกรรมทางวิชาการ 8) ผู้บริหารให้การสนับสนุนและช่วยเหลือครู ในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ 9) ผู้บริหารประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการของครู และ

10) ผู้บริหารและครูร่วมกันพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน

สำหรับปัจจัยสู่ความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความคิดเห็นโดยการสนทนากลุ่มมีข้อเสนอแนะสรุปได้ ดังนี้

1. ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน ผู้บริหาร ครูและสมาชิกเครือข่ายต้องมองเห็นภาพอนาคตของโรงเรียนขนาดเล็กได้ชัดเจนว่าจะพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าและมีสภาพที่ดีขึ้นจากปัจจุบันได้อย่างไร อีกทั้งสามารถสื่อสารภาพอนาคตให้บุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กเข้าใจตรงกันได้ และสามารถโน้มน้าวบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กให้เชื่อว่าภาพในอนาคตสามารถบรรลุและเป็นจริงได้จนนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ปกครองมีความไว้วางใจและส่งบุตรหลานเข้ามายังโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้โรงเรียนมีจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นและจะไม่ถูกยุบหรือคว่ำรวม

2. ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อไป ผู้บริหาร ครูและสมาชิกเครือข่ายมีอุดมการณ์ และความสัมพันธ์ระหว่างกันที่เกิดจากกระบวนการทำงานร่วมกัน ประสบความสำเร็จหรือประสบความล้มเหลวร่วมกัน และร่วมกันปรึกษาหารือกันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

3. ผู้นำเครือข่ายมีภาวะความเป็นผู้นำทางวิชาการในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กในการนำความรู้ ทักษะและประสบการณ์ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานด้านวิชาการ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาครู รวมทั้งการส่งเสริมและพัฒนางานวิชาการด้านอื่น ๆ ที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น มีประสิทธิภาพจนนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เพื่อยกร่างรูปแบบ และจัดกลุ่มสนทนาโดยผู้ทรงคุณวุฒิอีก 9 คน ผู้วิจัยสรุปโครงสร้างองค์ประกอบของรูปแบบที่แสดงถึงกระบวนการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของรูปแบบการพัฒนา รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนที่ 2 ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย องค์ประกอบและกระบวนการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และส่วนที่ 3 การนำไปใช้ ประกอบด้วย เงื่อนไขสู่ความสำเร็จและผลที่เกิดขึ้นหลังจากใช้รูปแบบ ดังภาพ

ภาพประกอบ 7 รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ

หลักการและเหตุผล

กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเป็นองค์กรตามระเบียบของเขตพื้นที่การศึกษาว่าด้วยการจัดกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดขึ้นเพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้การบริหารจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวมให้สูงขึ้น โดยกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเป็นการรวมตัวของสถานศึกษาหลาย ๆ แห่งมารวมตัวกันเพื่อจุดมุ่งหมายในพัฒนาสถานศึกษาในรูปแบบของความร่วมมือ โดยมีเป้าหมายวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายโดยอาศัยความร่วมมือภายในกลุ่มเครือข่ายจากสถานศึกษาขนาดเล็ก กลายเป็นหน่วยงานขนาดใหญ่ซึ่งจะทำให้การทำงานในภาพรวมมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มีลักษณะคือกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษามีการทำงานร่วมกันทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล และทั่วไป

โดยอาศัยประโยชน์ส่วนรวมที่จะเกิดขึ้นกับสมาชิกในกลุ่มเครือข่าย ซึ่งจะมีคณะกรรมการกลุ่มเครือข่ายขึ้นมาเพื่อบริหารงาน คณะกรรมการประกอบด้วย ประธาน รองประธาน คณะกรรมการกลุ่ม และเลขานุการกลุ่มเครือข่าย ได้มาโดยการคัดเลือกจากสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่าย องค์ประกอบของกลุ่มเครือข่ายซึ่งจัดตั้งโดยระเบียบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มุมมองร่วมกัน ผลประโยชน์ร่วมกัน จากนั้นจึงจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อเป็นตัวแทนในการบริหารจัดการกิจการในกลุ่มสมาชิกและประสานงานร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่ ซึ่งคณะกรรมการกลุ่มได้มาจากการคัดเลือกภายในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษานั้น

การทำงานร่วมกันในลักษณะของเครือข่ายการศึกษามีจุดเริ่มต้นที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ตั้งแต่มีการตรากฎหมายการศึกษาแห่งชาติฉบับแรก คือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 8 และมาตรา 9 ได้กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษาและยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมอื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2562, น. 6 - 7) การทำงานร่วมกันในลักษณะเครือข่ายการศึกษามีความชัดเจนขึ้นเมื่อมีการระบุไว้ในกฎหมายการศึกษา และจากการศึกษาวิจัยในเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปฐมวัย พบว่า การจัดการเครือข่ายเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การทำงานเครือข่ายการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น (สมศักดิ์ เอี่ยมดี, 2556, น. 216 -224) สอดคล้องกับ จิระศักดิ์ สร้อยคำ (2561) ได้ให้ความหมายของการบริหารมีส่วนร่วมไว้ว่า การที่บุคคลมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนนับตั้งแต่ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมแก้ไขปัญหาและรับผิดชอบเพื่อให้เกิดการดำเนินการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น รวมทั้งช่วยลดความขัดแย้งและความเครียดจากการทำงานทำให้ทุกคนรู้สึกพอใจในผลงานที่เกิดขึ้น และเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและผูกพันกับงาน ทำให้งานสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงสามารถสรุปได้ว่า การทำงานร่วมกันในลักษณะของเครือข่ายการศึกษาจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการเครือข่ายไปพร้อม ๆ กัน การทำงานร่วมกันในรูปแบบของเครือข่ายจึงจะสัมฤทธิ์ผลได้

ดังนั้นเพื่อให้เห็นการทำงานร่วมกันของบุคลากรหรือหน่วยงานทางการศึกษากับเครือข่ายที่เป็นรูปธรรมชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของการบริหารเครือข่ายการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของ จีระศักดิ์ สร้อยคำ มาร่วมเป็นส่วนหนึ่งในองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ การบริหารมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) การร่วมกันวางแผน 2) การร่วมกันตัดสินใจ 3) การร่วมกันปฏิบัติงาน 4) การร่วมกันติดตามและประเมินผล และ 5) การร่วมกันปรับปรุงแก้ไขและรับผิดชอบ

สำหรับกระบวนการบริหารเครือข่ายการศึกษา ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของกระบวนการบริหาร POSDCoRB ของ ลูเธอร์ เกอริคและลินดอลล์ เออร์วิก (Luther Gulick & Lyndoll Urwick) มาเป็นแนวทางในกระบวนการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ 1) ขั้นเตรียมการและแสวงหาผู้ร่วมพัฒนา เป็นการสร้างความตระหนักให้บุคลากรหลักและผู้เกี่ยวข้องหลักของสถานศึกษาในการแสวงหาเครือข่ายที่มีความเข้าใจ เหมาะสม สอดคล้องนำไปสู่ความสัมพันธ์ในความร่วมมือที่ดี 2) สร้างข้อตกลงและร่วมวางแผน เมื่อผู้นำและผู้บริหารของเครือข่ายเห็นความสำคัญและประโยชน์ร่วมกัน และตกลงเป็นการเบื้องต้นที่จะร่วมมือเป็นเครือข่าย เพื่อให้เกิดแนวทางการดำเนินงาน จัดกิจกรรม สร้างข้อตกลงและร่วมวางแผน (partnership agreement & action planning) เพื่อให้เกิดแนวทางการร่วมมือที่ชัดเจน ก็จะมีการสร้างข้อตกลงและร่วมวางแผนต่อไป 3) ขั้นร่วมดำเนินงานและกำกับติดตาม เป็นขั้นตอนสำคัญในการนำแผนงาน / โครงการที่เตรียมการไว้มาปฏิบัติเพื่อสร้างความร่วมมือของเครือข่ายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ 4) ขั้นทบทวนผลการดำเนินงาน เป็นขั้นนำผลการประเมินมาใช้ในการทบทวนปรับปรุงการทำงานร่วมกับเครือข่ายต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างและพัฒนาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกลุ่มบุคคล หน่วยงาน/องค์กร ต่าง ๆ
2. เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและสภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก
3. เพื่อกำหนดแนวทางในการนำรูปแบบไปใช้ในการพัฒนาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก

เป้าหมาย

1. ได้องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อช่วยพัฒนาระบบการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ในการจัดการศึกษาในปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 ส่วนเนื้อหา

องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย

1. นโยบายและโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของเครือข่าย

1.1 สมาชิกเครือข่ายร่วมกันพิจารณาเพื่อนำนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารของกระทรวงศึกษาธิการมาเป็นแนวทางในการบริหารวิชาการของโรงเรียน

1.2 ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายนำผลจากการวิเคราะห์ SWOT มาจัดทำยุทธศาสตร์ร่วมกัน

1.3 ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการพัฒนางานได้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด

1.4 ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาที่สามารถนำไปใช้ในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้

1.6 ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการกำหนดโครงสร้างการบริหารอย่างชัดเจน

1.7 ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการกำหนดการวัดและประเมินผลการปฏิบัติ

1.8 ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการคิดริเริ่มวิธีการเพื่อใช้ในการปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

1.9 ผู้นำเครือข่ายกำหนดบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบเพื่อให้การปฏิบัติบรรลุตามเป้าหมาย

1.10 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้
อย่างเต็มที่

1.11 กำหนดแนวการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบรวมช่วงชั้นและแบบ
คณะชั้นเพื่อแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้น

1.12 การวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างหลากหลายตรงตาม
มาตรฐาน

1.13 การจัดระบบ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนรู้

1.14 เครือข่ายตรวจสอบคุณภาพและประเมินภายในสถานศึกษาเป็นไป
อย่างถูกต้อง

2. ความร่วมมือของเครือข่ายในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน

2.1 บุคลากรของสถานศึกษาสร้างเครือข่ายพัฒนาระบบประกัน
คุณภาพภายใน

2.2 ครูและบุคลากรของสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการ
เรียนรู้

2.3 ครูและบุคลากรบริหารจัดการเครือข่ายทางวิชาการโดยใช้หลักการ
บริหารแบบมีส่วนร่วม

2.4 ครูและบุคลากรส่งเสริมการมีส่วนร่วมการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

2.5 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้
สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน

2.6 สมาชิกเครือข่ายมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินผลการ
เรียน และการวิจัย

2.7 สมาชิกเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระบบประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา

2.8 สมาชิกเครือข่ายได้รับการอบรมนิเทศการเรียนการสอน

2.9 สมาชิกเครือข่ายสามารถจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษาและระดับเขตพื้นที่ฯ ได้อย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง

2.10 สมาชิกเครือข่ายมีการนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

2.11 สมาชิกเครือข่ายนำผลการนิเทศการศึกษาไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้และจัดทำรายงาน

3. การจัดการทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย

3.1 สมาชิกเครือข่ายมีการพัฒนา ปรับปรุงสถานศึกษาให้สอดคล้องหลักการบริหารและการเปลี่ยนแปลงของสังคม

3.2 ผู้นำเครือข่ายเปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารทรัพยากรและการดำเนินงานตามแผน

3.3 ผู้นำเครือข่ายเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผล

3.4 ผู้นำเครือข่ายเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3.5 ผู้นำเครือข่ายและสมาชิกร่วมกันกำหนดระเบียบและหลักเกณฑ์การใช้ทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย

3.6 การปรับโครงสร้างและพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทและสภาพการขาดแคลนครู

4. การธำรงรักษาเครือข่าย

4.1 การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

4.2 การจัดกิจกรรมร่วมกันภายในเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง

4.3 ผู้นำเครือข่ายมีการจัดหาทรัพยากรสนับสนุนอย่างพอเพียง

4.4 ผู้นำเครือข่ายให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ปัญหาให้กับสมาชิก

4.5 การสร้างผู้นำรุ่นใหม่เพื่อให้การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการมีความต่อเนื่องและยั่งยืน

5. บรรยากาศแห่งความเสมอภาคและแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันของสมาชิก มีดังนี้

5.1 บรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกเครือข่าย

5.2 เปิดโอกาสให้สมาชิกเรียนรู้และมีแนวคิดหรือทักษะใหม่ ๆ เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

5.3 มีการทำงานที่สมดุลระหว่างการทำงานตามกฎเกณฑ์และความอิสระในการพัฒนา

5.4 ความยืดหยุ่นในการสนองตอบความต้องการของสมาชิกเครือข่าย

- 5.5 ให้สมาชิกได้มีโอกาสในการทำงานอย่างเหมาะสม เพียงพอ
- 5.6 สมาชิกทุกคนมีความเสมอภาคกัน
- 5.7 สมาชิกเครือข่ายได้มีขวัญกำลังใจ และความพึงพอใจการปฏิบัติงานร่วมกัน
- 5.8 มีการกำหนดกติกาเพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับสมาชิก
- 5.9 สมาชิกเครือข่ายมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นกัลยาณมิตร
- 5.10 สมาชิกเครือข่ายให้เกียรติในการยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
- 5.11 มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันของสมาชิกเครือข่าย
- 5.12 เครือข่ายมีการเสริมสร้างวัฒนธรรมโดยปราศจากความขัดแย้ง
- 5.13 มีการเสริมสร้างกิจกรรมและเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเครือข่าย
- 5.14 บรรยากาศแบบพลังเกื้อกูล สามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นลักษณะที่ดีของการทำงานเป็นทีม
- 1.15 การสร้างเครือข่าย เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสานความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมด้วยความ
- 6. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน**
- 6.1 การวางแผนและการจัดข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ
- 6.2 สมาชิกเครือข่ายสามารถจัดทำสารสนเทศผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 6.3 การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา
- 6.4 การใช้เทคโนโลยีเพื่อออกแบบระบบข้อมูลพื้นฐานด้านปัจจัย ด้านกระบวนการและด้านผลผลิตการเรียนรู้
- 6.5 การใช้เครื่องมืออุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการดำเนินงานของโรงเรียน
- 6.6 สนับสนุนการให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีการศึกษาค้นคว้าและจัดทำโครงการ
- 6.7 จัดทำเว็บไซต์เครือข่ายโรงเรียนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกเครือข่าย

6.8 การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อสร้างกลุ่มสังคม (Social media) ในการบริหารจัดการศึกษาของสมาชิกเครือข่ายในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

6.9 เครือข่ายมีทักษะในการใช้นวัตกรรมและสื่อการสอนที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้

7. การระดมทรัพยากร

7.1 สถานศึกษามีวิธีการระดมทรัพยากรและปัจจัยต่าง ๆ ในรูปแบบที่เหมาะสม

7.2 การผสมผสานองค์ประกอบในการใช้ปัจจัยที่เกี่ยวข้องให้ประสบความสำเร็จ

7.3 การสร้างความตระหนักถึงความร่วมมือในการระดมทรัพยากรร่วมกัน

7.4 การประชุมวางแผนร่วมกันกับชุมชนและสมาชิกเครือข่ายในการระดมเงิน หรือหาแหล่งทุน

7.5 การแสวงหา และรวบรวมแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน

7.6 การหารายได้จากกรให้บริการทางด้านวิชาการให้กับชุมชนและหน่วยงาน

7.7 การเชิญผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ มาถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่สมาชิกเครือข่าย

7.8 การจัดทำแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษาตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของทางราชการ

7.9 สมาชิกเครือข่ายร่วมกันจัดหาและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

8. การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการวัดและประเมินผลผู้เรียน

8.1 การพัฒนาผู้เรียนให้มีการคิดแก้ปัญหาและทักษะชีวิต

8.2 สมาชิกเครือข่ายร่วมกันสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลกิจกรรมพัฒนาของผู้เรียน

8.3 สมาชิกเครือข่ายร่วมกันสร้างแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

8.4 สมาชิกเครือข่ายร่วมกันสร้างแบบประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และ การเขียนของผู้เรียน

9. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย

- 9.1 ผู้บริหารเครือข่ายมีภาวะผู้นำ ความคิดกว้างไกล และมีความเชี่ยวชาญทางวิชาการ
- 9.2 ผู้บริหารมีความตั้งใจและความเชื่อมั่นในการนำเสนอแนวคิดเพื่อปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน
- 9.3 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูได้พัฒนางานด้านวิชาการ และนำไปใช้ในทางปฏิบัติ
- 9.4 ผู้บริหารสร้างความเชื่อมั่นว่าโครงการและกิจกรรมของโรงเรียนมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา
- 9.5 ผู้บริหารใช้ผลการวิจัยและผลการปฏิบัติทางการศึกษามาใช้ในการออกแบบกิจกรรมและโครงการของโรงเรียน
- 9.6 ผู้บริหารมีการวางแผนและปฏิบัติงานวิชาการร่วมกับครู
- 9.7 ผู้บริหารและครูร่วมกันประเมินผลโครงการกิจกรรมทางวิชาการ
- 9.8 ผู้บริหารให้การสนับสนุนและช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ
- 9.9 ผู้บริหารประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการของครู
- 9.10 ผู้บริหารและครูร่วมกันพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน

ส่วนที่ 3

ปัจจัยความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้

1. มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ผู้บริหาร ครูและสมาชิกเครือข่ายต้องมองเห็นภาพอนาคตของโรงเรียนขนาดเล็กได้ชัดเจนว่าจะพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าและมีสภาพที่ดีขึ้นจากปัจจุบันได้อย่างไร อีกทั้งสามารถสื่อสารภาพอนาคตให้กับบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กเข้าใจตรงกันได้ และสามารถโน้มน้าวบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กให้เชื่อว่าภาพในอนาคตสามารถบรรลุและเป็นจริงได้จนนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ปกครองมีความไว้วางใจและส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้โรงเรียนมีจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นและไม่ถูกยุบหรือควบรวม
2. การมีความผูกพันระหว่างกัน มีอุดมการณ์ และความสัมพันธ์ระหว่างกันที่เกิดจากกระบวนการทำงานร่วมกัน ประสบความสำเร็จหรือประสบความล้มเหลวร่วมกัน และร่วมกันปรึกษาหารือกันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กในการนำความรู้ ทักษะและประสบการณ์ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานด้านวิชาการ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาครู รวมทั้งการส่งเสริมและพัฒนางานวิชาการด้านอื่น ๆ ที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น มีประสิทธิภาพจนนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ผลที่เกิดขึ้นหลังจากใช้รูปแบบ

1. ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กมีแนวทางและวิธีการพัฒนาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ตามบริบทการพัฒนาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กได้
2. โรงเรียนขนาดเล็กสามารถดำเนินงานต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. โรงเรียนขนาดเล็กได้รับการพัฒนาเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ผลจากการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ สามารถดำเนินการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้คงอยู่

ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยนำรูปแบบไปทดลองใช้ในโรงเรียนวัดตูม (สิริบุญยาประชาสรรค์) ตั้งอยู่ที่ ตำบลวัดตูม อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 2 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2565 มีบุคลากรครูจำนวน 6 คน นักเรียน 87 คน และโรงเรียนวัดพระงาม (อรรถกฤษณ์ประชารัฐ) ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านป้อม อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 2 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2565 มีบุคลากรครูจำนวน 7 คน นักเรียน 110 คน

โรงเรียนวัดตูม (สิริบุญยาประชาสรรค์) และโรงเรียนวัดพระงาม (อรรถกฤษณ์ประชารัฐ) ได้ดำเนินการตามคู่มือการดำเนินการของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยมีวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

ตาราง 16 แสดงวิธีดำเนินการตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็ก

กิจกรรม	วิธีดำเนินการ/วิธีพัฒนา	ผลที่ได้รับ
1. การรวมกลุ่มเครือข่าย และการเลือกผู้นำ เครือข่าย	รวมกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือ จากกลุ่มบุคคล หน่วยงาน/ องค์กร ด้วยความสมัครใจ	1. โรงเรียนได้กลุ่มบุคคล หน่วยงาน/องค์กร ที่จะรวมกลุ่ม เครือข่าย 2. ได้ผู้นำเครือข่าย
2. วิเคราะห์ สภาพแวดล้อมและปัญหา	1. บรรยายและศึกษาจากคู่มือ 2. ระดมสมอง 3. ประชุมเชิงปฏิบัติการ	กลุ่มเครือข่ายทราบจุดเด่นและ จุดด้อยเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ ของโรงเรียน
3. การร่วมกันระบุ เป้าหมาย	1. อภิปราย 2. ระดมสมอง 3. ประชุมเชิงปฏิบัติการ	ได้ทิศทางในการพัฒนางาน วิชาการ
4. การวางแผนและ กำหนดยุทธศาสตร์	1. ระดมสมอง 2. ประชุมเชิงปฏิบัติการ 3. อภิปราย 4. บรรยายและศึกษาจากคู่มือ	กลุ่มเครือข่ายได้แผนในการ ทำงานที่ประกอบด้วย 1) แผนงาน 2) โครงการ 3) แผนปฏิบัติการ
5. การจัดทำแผนปฏิบัติ การ/จัดสรรงบประมาณ	1. ประชุมเชิงปฏิบัติการ 2. ระดมสมอง 3. บรรยายและศึกษาจากคู่มือ	แผนงาน โครงการ ได้รับการ จัดสรรงบประมาณตามความ เหมาะสม
6. การปฏิบัติตามแผนกล ยุทธ์	ดำเนินการตามแผนงาน โครงการ และแผนปฏิบัติการ	การดำเนินงานเป็นไปตาม แผนงาน โครงการ และ แผนปฏิบัติการ
7. การประเมินผล	ประเมินผลงานที่ได้จากการ ดำเนินการตามแผนงาน โครงการ และแผนปฏิบัติการ	ผลการปฏิบัติงานเป็นไปตาม แผนงาน โครงการ และ แผนปฏิบัติการ

ตาราง 16 (ต่อ)

กิจกรรม	วิธีดำเนินการ/วิธีพัฒนา	ผลที่ได้รับ
8. การรายงานผล	จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการ และแผนปฏิบัติการ	1. รายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการ และแผนปฏิบัติการ 2. รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีการศึกษา 2565 (SAR)

1. ผลการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 2 โรงเรียน พบว่าบุคลากรมีความพร้อมที่จะได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนได้มีแผนงานและโครงการในแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษาที่เน้นด้านวิชาการ ถ้างบประมาณมีเพียงพอจะทำให้กิจกรรมดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นชุมชนจึงให้ความร่วมมือในการจัดหางบประมาณ การระดมทรัพยากร มาสนับสนุนตามศักยภาพ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ยังพบว่า ผู้บริหารมีความพึงพอใจในพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของนักเรียน นักเรียนมีการพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ผู้เรียนรักในการทำงาน ทำกิจกรรม

2. ผลการสัมภาษณ์ครูหลังจากการทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ทั้ง 2 โรงเรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...เครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการมีความสำคัญค่ะ เพราะทำให้เกิดความร่วมมือกันในกลุ่มเครือข่ายในการพัฒนางานด้านวิชาการ มีการร่วมกันประชุมวางแผนจัดทำโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ การใช้ทรัพยากรครูในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แลกเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในอนาคตที่สูงขึ้น” (สัมภาษณ์ครู, วันที่ 18 มิถุนายน 2565)

“...มีความสำคัญคล้าย ๆ กับกลุ่มโรงเรียนเพราะช่วยในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา แต่แตกต่างกันในด้านสื่อ อุปกรณ์การเรียน สถานที่ และบุคลากรที่มีความพร้อมและ เหมาะสม” (สัมภาษณ์ครู, วันที่ 18 มิถุนายน 2565)

“...มีความสำคัญเพราะนักเรียนจะได้มีการพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านวิชาการ กีฬา ดนตรี ศิลปะ และการงานอาชีพ อีกทั้งครูผู้สอนยังได้มีโอกาสรวมกลุ่มเครือข่ายในการ ประชุม อบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของตัวเองและส่งผลต่อขีดความสามารถ ของนักเรียนด้วย” (สัมภาษณ์ครู, วันที่ 18 มิถุนายน 2565)

3. ผลการประเมินการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทาง วิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัด คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหลังจากการทดลองใช้ โดยผู้วิจัยสอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ โดยเก็บข้อมูลจาก ผู้บริหาร ครู และตัวแทนกลุ่มบุคคล หน่วยงาน/องค์กร ที่รวมกลุ่มเครือข่ายในกลุ่มทดลองใช้ รูปแบบจากโรงเรียนวัดตูม (สิริบุญยาประชาสรรค์) และโรงเรียนวัดพระงาม (อรรคถุญณ์ประชารัฐ) จำนวน 20 คน ผลจากการตอบแบบสอบถาม มีดังนี้

ตาราง 17 แสดงผลการประเมินการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	แปลผล
ด้านความเหมาะสม			
1. รูปแบบนี้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการ ปฏิบัติงานด้านวิชาการของโรงเรียน	4.73	0.46	มากที่สุด
2. รูปแบบนี้มีความสอดคล้องกับการปฏิบัติงานตาม ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษา	4.47	0.52	มาก
3. รูปแบบนี้ได้รับองค์ประกอบสำคัญของเครือข่ายได้ อย่างชัดเจน	4.53	0.52	มากที่สุด
4. วิธีการดำเนินการของเครือข่ายตามรูปแบบมีความ ชัดเจน เหมาะสม และนำไปปฏิบัติได้	4.67	0.49	มากที่สุด

ตาราง 17 (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านความเหมาะสม (ต่อ)			
5. ภาระงานด้านวิชาการที่ระบุไว้ในรูปแบบมีความเหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้	4.53	0.52	มากที่สุด
รวม	4.59	0.50	มากที่สุด
ด้านความเป็นไปได้			
6. รูปแบบสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้	4.40	0.51	มาก
7. รูปแบบนี้สามารถยอมรับได้	4.87	0.35	มากที่สุด
8. มีความเป็นไปได้ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะนำรูปแบบนี้ไปใช้	4.87	0.35	มากที่สุด
รวม	4.71	0.40	มากที่สุด
ด้านความเป็นประโยชน์			
9. รูปแบบนี้มีประโยชน์ต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ	4.40	0.51	มาก
10. รูปแบบนี้มีประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครูและสมาชิกเครือข่าย	4.87	0.35	มากที่สุด
รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
11. รูปแบบนี้มีประโยชน์ต่อการพัฒนางานด้านวิชาการ	4.53	0.52	มากที่สุด
12. รูปแบบนี้มีประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก	4.59	0.50	มากที่สุด
รวม	4.60	0.47	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.63	0.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 17 ผลการประเมินการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้บริหาร ครู ตัวแทนกลุ่มบุคคล หน่วยงาน/องค์กรที่รวมกลุ่มเครือข่ายในกลุ่มทดลองใช้รูปแบบ มีความคิดเห็นต่อรูปแบบในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ($\bar{X} = 4.63$) และ

ทุกด้านมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ($\bar{X} = 4.59$) ด้านความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ($\bar{X} = 4.71$) และด้านเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ($\bar{X} = 4.60$)

ตอนที่ 3 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคกลาง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 โรงเรียน จำนวน 30 คน ประเมินองค์ประกอบของรูปแบบด้านความเหมาะสม (Propriety) และด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ดังตาราง 18

ตาราง 18 ผลการประเมินรูปแบบด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้และด้านเป็นประโยชน์

รูปแบบ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{x}	SD	แปลผล	\bar{x}	SD	แปลผล	\bar{x}	SD	แปลผล
ส่วนที่ 1 หลักการของรูปแบบ									
หลักการและเหตุผล	4.49	0.67	มาก	4.50	0.68	มากที่สุด	4.56	0.50	มากที่สุด
วัตถุประสงค์									
1. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก	4.50	0.68	มากที่สุด	4.60	0.62	มากที่สุด	4.53	0.50	มากที่สุด
2. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก	4.60	0.62	มากที่สุด	4.47	0.68	มาก	4.47	0.68	มากที่สุด
ประโยชน์ของรูปแบบ									
1. การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น โดยผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันในการบริหารงานทางวิชาการ	4.47	0.68	มาก	4.60	0.62	มากที่สุด	4.51	0.67	มากที่สุด
2. สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ปีงบประมาณ 2562-2565 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.50	0.68	มากที่สุด	4.53	0.52	มากที่สุด	4.54	0.63	มากที่สุด
เฉลี่ยส่วนที่ 1	4.51	0.67	มากที่สุด	4.54	0.63	มากที่สุด	4.52	0.60	มากที่สุด

ตาราง 18 (ต่อ)

รูปแบบ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{x}	SD	แปลผล	\bar{x}	SD	แปลผล	\bar{x}	SD	แปลผล
ส่วนที่ 2 องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ									
1. นโยบายและโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของเครือข่าย	4.46	0.52	มาก	4.51	0.51	มากที่สุด	4.53	0.49	มากที่สุด
2. ความร่วมมือของเครือข่ายในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน	4.53	0.56	มากที่สุด	4.50	0.55	มากที่สุด	4.54	0.54	มากที่สุด
3. การจัดการทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย	4.49	0.51	มาก	4.53	0.49	มากที่สุด	4.50	0.51	มากที่สุด
4. การบริหารรักษาเครือข่าย	4.52	0.50	มากที่สุด	4.56	0.50	มากที่สุด	4.53	0.52	มากที่สุด
5. บรรยากาศแห่งความเสมอภาคและแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันของสมาชิก	4.52	0.46	มากที่สุด	4.51	0.54	มากที่สุด	4.52	0.50	มากที่สุด
6. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.50	0.51	มากที่สุด	4.53	0.50	มากที่สุด	4.53	0.50	มากที่สุด
7. การระดมทรัพยากร	4.53	0.52	มากที่สุด	4.50	0.56	มากที่สุด	4.50	0.56	มากที่สุด
8. การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการวัดและประเมินผลผู้เรียน	4.53	0.49	มากที่สุด	4.55	0.49	มากที่สุด	4.49	0.51	มาก
9. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย	4.54	0.51	มากที่สุด	4.53	0.52	มากที่สุด	4.46	0.52	มาก
ค่าเฉลี่ยส่วนที่ 2									
	4.51	0.51	มากที่สุด	4.52	0.52	มากที่สุด	4.51	0.51	มากที่สุด
ส่วนที่ 3 ปัจจัยสู่ความสำเร็จ									
เจตคติภาพรวม	4.51	0.56	มากที่สุด	4.51	0.56	มากที่สุด	4.53	0.56	มากที่สุด

จากตารางที่ 18 พบว่า ส่วนที่ 1 หลักการของรูปแบบ ผลการประเมินมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.67 ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.63 และด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.60 ส่วนที่ 2 องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ผลการประเมินมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.51 ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.52 ด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.51 ส่วนที่ 3 ปัจจัยสู่ความสำเร็จ ผลการประเมินมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.51 ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.51 ด้านความเป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.57

สำหรับผลการประเมินในภาพรวม ด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.56 ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.56 และด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.56

ตอนที่ 4 ผลการสร้างคู่มือและประเมินคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การสร้างคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ผู้วิจัยได้นำสาระองค์ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคกลาง มาสร้างเป็นคู่มือการดำเนินการสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่จะนำไปทดลองใช้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งในคู่มือได้อธิบายขั้นตอนของการดำเนินการที่สำคัญ เพื่อให้โรงเรียนที่นำรูปแบบไปใช้ได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบนี้มากขึ้นจะมีส่วนนำ

ซึ่งประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีดำเนินการตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้นำมาจัดทำเป็นคู่มือเพื่อให้ผู้นำรูปแบบไปใช้มีความเข้าใจชัดเจนและสามารถนำรูปแบบไปใช้ในโรงเรียนได้ ซึ่งมีส่วนประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. หลักการและเหตุผล
2. วัตถุประสงค์
3. วิธีการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ
4. องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา

ขนาดเล็ก

- 4.1 นโยบายและโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของเครือข่าย
- 4.2 ความร่วมมือของเครือข่ายในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน
- 4.3 การจัดการทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย
- 4.4 การธำรงรักษาเครือข่าย
- 4.5 บรรยากาศแห่งความเสมอภาคและแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันของสมาชิก
- 4.6 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 4.7 การระดมทรัพยากร
- 4.8 การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการวัดและประเมินผลผู้เรียน
- 4.9 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย

การประเมินความเหมาะสมของคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน พิจารณาความเหมาะสมของคู่มือ ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

ตาราง 19 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการบริหาร
เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

ข้อ	รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	การแปลผล
1	ความชัดเจนของหลักการและเหตุผล	4.86	0.31	มากที่สุด
2	ความชัดเจนของเนื้อหาที่นำเสนอในคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบ	4.64	0.71	มากที่สุด
3	ความชัดเจนของวัตถุประสงค์	4.86	0.32	มากที่สุด
4	ความครอบคลุมของเนื้อหาที่เหมาะสม	4.64	0.71	มากที่สุด
5	ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้	4.75	0.44	มากที่สุด
6	ความเหมาะสมของการเรียงลำดับของเนื้อหา	4.64	0.50	มากที่สุด
7	การจัดรูปแบบการพิมพ์มีความเหมาะสม	4.75	0.44	มากที่สุด
8	อ่านแล้วเข้าใจง่ายและสะดวกในการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง	4.64	0.50	มากที่สุด
9	มีประโยชน์สำหรับการนำไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก	4.86	0.33	มากที่สุด
	รวม	4.74	0.47	มากที่สุด

จากตารางที่ 19 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า คู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่จัดทำขึ้น โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.47 และเมื่อพิจารณาตามรายการประเมิน พบว่า ผลการประเมินทุกรายการอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 1 ความชัดเจนของหลักการและเหตุผล ข้อ 3 ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ และข้อ 9 มีประโยชน์สำหรับการนำไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน เท่ากับ 4.86 ข้อ 5 ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และ ข้อ 7 การจัดรูปแบบการพิมพ์มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน เท่ากับ 4.75 และข้อ 2 ความชัดเจนของเนื้อหาที่นำเสนอในคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบ ข้อ 4 ความครอบคลุมของเนื้อหาที่เหมาะสม ข้อ 6 ความเหมาะสมของการเรียงลำดับของเนื้อหา และข้อ 8 อ่านแล้วเข้าใจง่ายและสะดวกในการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากัน เท่ากับ 4.64

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1. เครือข่ายควรมีส่วนร่วมในการร่วมกันวางแผน ร่วมกันดำเนินงาน และร่วมกันติดตามผลการดำเนินงานมากกว่าการลงมือปฏิบัติ
2. ในคู่มือควรมีตัวอย่างการเขียนโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ และตัวอย่างการเขียนแผนงาน/โครงการ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและองค์ประกอบของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) พัฒนารูปแบบและทดลองรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 4) การสร้างคู่มือและประเมินคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้ 1) ผลการศึกษาสภาพปัญหาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กและผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 2) ผลการสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 3) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 4) ผลการสร้างคู่มือและประเมินคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กและผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งแนวคิด ทฤษฎี หลักการ ด้านการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้องค์ประกอบของรูปแบบ 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย 2) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย 3) การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 4) การใช้ทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย 5) การบริหารจัดการด้านวิชาการ 6) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 7) บรรยากาศเครือข่าย และ 8) การบำรุงรักษาเครือข่าย

1.2 ผลการศึกษาสภาพปัญหาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และครู ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ปัญหาใหญ่ ๆ ของโรงเรียนขนาดเล็ก มี 3 ข้อ คือ

1.2.1 โรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาขาดแคลนครู โดยเป็นผลมาจากเกณฑ์ที่ สพฐ. ใช้กำหนดสัดส่วนครูต่อจำนวนนักเรียน โดยกำหนดสัดส่วนของครูในโรงเรียนขนาดเล็กเอาไว้ว่าให้มีครู 1 คน ต่อนักเรียน 20 คน หากโรงเรียนแห่งหนึ่งมีนักเรียน 80 คน ก็จะมีครูได้แค่ 4 คน แต่โดยเฉลี่ยแล้วโรงเรียน 1 แห่ง จะมี 8 ห้องเรียน (ชั้นอนุบาล – ป.6) ทำให้เกิดปัญหาครูไม่ครบชั้น บุคลากรครูไม่ตรงกับสาขาวิชาเอกหรือวิชาที่ถนัด ครูต้องรับภาระหนัก ครูขาดขวัญและกำลังใจ บุคลากรมีการย้ายบ่อย ขาดบุคลากรสายสนับสนุนการสอน บุคลากรบางส่วนเป็นครูอัตราจ้าง ระยะเวลาที่ทำการจ้างสั้น

1.2.2 โรงเรียนขนาดเล็กได้รับงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ เนื่องจากโรงเรียนแต่ละแห่งได้รับการจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาจากรัฐบาล โดยคิดเป็นรายหัวนักเรียน ซึ่งการจัดสรรงบประมาณในลักษณะดังกล่าวส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนน้อยอยู่ในสถานะที่เสียเปรียบ กล่าวคือ ได้รับงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กขาดทั้งอุปกรณ์ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนลดลง

1.2.3 โรงเรียนขนาดเล็กมีต้นทุนในการจัดการเรียนการสอนต่อหัวสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ เนื่องจากภาวะประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ปัญหาเด็กนักเรียนออก

กลางคืน และการเลิกทำงานหลังจบการศึกษาภาคบังคับ ส่งผลทำให้ขนาดของโรงเรียนปรับเปลี่ยนเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้น ค่าใช้จ่ายนักเรียนต่อหัวสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ทำให้รัฐบาลต้องใช้งบประมาณในจำนวนที่มากกว่า หรือจ่ายแพงกว่าในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก

การบริหารจัดการจำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอโรงเรียนบางแห่งตั้งอยู่ห่างไกลจากชุมชนทำให้เกิดปัญหาการเดินทางมาเรียนของนักเรียนค่าพาหนะมีจำกัด ชุมชน ผู้ปกครองมีฐานะยากจนไม่สามารถส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน การให้ข้อมูลสารสนเทศ การอพยพเคลื่อนย้ายของประชากรวัยเรียนที่ย้ายไปรับจ้างงานต่างพื้นที่ขาดการติดต่อประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องหรือที่อื่น ๆ ที่เข้ามาช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน ขาดงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานด้านอื่น ๆ

1.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ดังนี้

1.3.1 องค์ประกอบที่ 1 นโยบายและโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของเครือข่าย ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ 14 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.383-0.580 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.99 และเมื่อเทียบกับค่าน้ำหนักองค์ประกอบอื่นแล้ว องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 1

1.3.2 องค์ประกอบที่ 2 ความร่วมมือของเครือข่ายในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ 11 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.418-0.668 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.97 และเมื่อเทียบกับค่าน้ำหนักองค์ประกอบอื่นแล้ว องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 2

1.3.3 องค์ประกอบที่ 3 การจัดการทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ 6 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.424-0.637 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.97 และเมื่อเทียบกับค่าน้ำหนักองค์ประกอบอื่นแล้ว องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 3

1.3.4 องค์ประกอบที่ 4 การธำรงรักษาเครือข่าย ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ 5 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.407-0.650 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.97 และเมื่อเทียบกับค่าน้ำหนักองค์ประกอบอื่นแล้ว องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 4

1.3.5 องค์ประกอบที่ 5 บรรยากาศแห่งความเสมอภาคและแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันของสมาชิก ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ 15 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.393-0.742 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.96 และเมื่อเทียบกับค่าน้ำหนักองค์ประกอบอื่นแล้ว องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 5

1.3.6 องค์ประกอบที่ 6 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ 9 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.424-0.691 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.93 และเมื่อเทียบกับค่าน้ำหนักองค์ประกอบอื่นแล้ว องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 6

1.3.7 องค์ประกอบที่ 7 การระดมทรัพยากร ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ 9 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.543-0.732 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.93 และเมื่อเทียบกับค่าน้ำหนักองค์ประกอบอื่นแล้ว องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 7

1.3.8 องค์ประกอบที่ 8 การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการวัดและประเมินผลผู้เรียน ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ 5 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.552-0.646 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.89 และเมื่อเทียบกับค่าน้ำหนักองค์ประกอบอื่นแล้ว องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 8

1.3.9 องค์ประกอบที่ 9 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ 10 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.491-0.777 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.97 และเมื่อเทียบกับค่าน้ำหนักองค์ประกอบอื่นแล้ว องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 9

1.4 ในภาพรวม ตัวแปรที่ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48

2. ผลการพัฒนา รูปแบบและทดลองรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย

1. หลักการของรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. เป้าหมายของรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ส่วนที่ 2 ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วยองค์ประกอบและกระบวนการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 นโยบายและโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของเครือข่าย

องค์ประกอบที่ 2 ความร่วมมือของเครือข่ายในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 3 การจัดการทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย

องค์ประกอบที่ 4 การจํารงรักษาเครือข่าย

องค์ประกอบที่ 5 บรรยากาศแห่งความเสมอภาคและแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันของสมาชิก

องค์ประกอบที่ 6 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 7 การระดมทรัพยากร

องค์ประกอบที่ 8 การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการวัดและประเมินผล
ผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 9 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย
ส่วนที่ 3 ปัจจัยสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย

1. เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ
2. ผลที่เกิดขึ้นหลังจากใช้รูปแบบ

2.2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัด
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำรูปแบบไปทดลองใช้ในโรงเรียนวัดตูม (สิริบุญญา
ประชาสรรค์) และโรงเรียนวัดพระงาม (อรรถกฤษณ์ประชารัฐ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่าย
ความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 2
โรงเรียน มีดังนี้

2.2.1 ครูและบุคลากรมีความพร้อมที่จะได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
โรงเรียนได้มีแผนงานและโครงการในแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษาที่เน้นด้านวิชาการ ถ้า
งบประมาณมีเพียงพอจะทำให้กิจกรรมดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นชุมชนจึงให้ความ
ร่วมมือในการจัดหางบประมาณ การระดมทรัพยากร มาสนับสนุนตามศักยภาพ

2.2.2 ผู้บริหารมีความพึงพอใจในพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของนักเรียน นักเรียนมี
การพฤติกรรมการเรียนที่ดีขึ้น ผู้เรียนรักในการทำงาน ทำกิจกรรม

2.3 ผลการประเมินการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัด
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหลังจากการทดลองใช้ โดยผู้บริหาร ครูและตัวแทนกลุ่มบุคคล
ในภาพรวมมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับ “มากที่สุด”
($\bar{X} = 4.63$) ด้านความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ($\bar{X} = 4.59$) ด้านความเป็นไปได้
โดยรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ($\bar{X} = 4.71$) และด้านความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับ
“มากที่สุด” ($\bar{X} = 4.60$)

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัด คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความเหมาะสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56

3.2 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความเป็นไปได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56

3.3 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความเป็นประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ
4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56

4. ผลการสร้างและประเมินคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ ทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.1 คู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

4.1.1 หลักการและเหตุผล

4.1.2 วัตถุประสงค์

4.1.3 วิธีการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทาง
วิชาการ

4.1.4 องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย

4.1.4.1 นโยบายและโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของเครือข่าย

4.1.4.2 ความร่วมมือของเครือข่ายในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน

4.1.4.3 การจัดการทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย

- 4.1.4.4 การบำรุงรักษาเครือข่าย
- 4.1.4.5 บรรยากาศแห่งความเสมอภาคและแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันของสมาชิก
- 4.1.4.6 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 4.1.4.7 การระดมทรัพยากร
- 4.1.4.8 การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการวัดและประเมินผลผู้เรียน
- 4.1.4.9 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย
- 4.1.5 การนำไปใช้
- 4.1.6 เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ
- 4.1.7 วิธีการวัดและประเมินประสิทธิภาพ

4.2 ผลการประเมินคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้บริหารโรงเรียนและผู้เชี่ยวชาญ สรุปได้ว่าคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่จัดทำขึ้น โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.47

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยแยกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ การศึกษาสภาพปัญหาและ องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก การพัฒนารูปแบบและทดลองรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก และการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การศึกษาสภาพปัญหาและองค์ประกอบโรงเรียนขนาดเล็ก

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งแนวคิด ทฤษฎี หลักการ ด้านการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้องค์ประกอบของรูปแบบ 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย 2) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย 3) การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 4) การใช้ทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย 5) การบริหารจัดการด้านวิชาการ 6) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 7) บรรยากาศเครือข่าย และ 8) การธำรงรักษาเครือข่าย

1.2 การศึกษาสภาพปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาใหญ่ ๆ ของโรงเรียนขนาดเล็ก มี 3 ข้อ ได้แก่ 1) ปัญหาขาดแคลนครู 2) งบประมาณไม่เพียงพอ 3) ต้นทุนในการจัดการเรียนการสอนต่อหัวสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ เมื่อพิจารณาปัญหาแต่ละข้อ สามารถอธิบายได้ ดังนี้

1.1.1 ปัญหาการขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และจำนวนครูไม่ครบชั้นเรียน เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสัดส่วนครู 1 คน ต่อนักเรียน 20 คน ซึ่งสัดส่วนดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาในการจัดสรรครูแก่นักเรียนบางแห่งที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่าปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าโรงเรียนขนาดเล็กนั้น ส่วนใหญ่มีความยากลำบากในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพค่อนข้างมาก ด้วยเพราะงบประมาณที่มีจำกัด ทำให้ไม่อาจจัดสรรสื่อวัสดุอุปกรณ์ในการส่งเสริมการศึกษาได้อย่างเหมาะสม อันจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาในระยะยาว โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบระดับชาติชั้น ป.6 ของโรงเรียนขนาดเล็กนั้น ภาพรวมอยู่ในระดับต่ำกว่าโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. รอบที่ 2 ซึ่งพบว่าโรงเรียนที่ไม่ผ่านการประเมินส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเฉพาะมาตรฐานด้านผู้เรียน

1.1.2 ต้นทุนในการจัดการเรียนการสอนต่อหัวที่สูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ เนื่องจากภาวะประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ปัญหาเด็กนักเรียนออกกลางคัน และการเลิกทำงานหลังจบการศึกษาภาคบังคับ ส่งผลทำให้ขนาดของโรงเรียนปรับเปลี่ยนเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้น ค่าใช้จ่ายนักเรียนต่อหัวสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ทำให้รัฐบาลต้องให้

งบประมาณในจำนวนที่มากกว่า หรือจ่ายแพงกว่าในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก

1.1.3 การจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาจากรัฐบาล โดยคิดเป็นรายหัวนักเรียน ซึ่งการจัดสรรงบประมาณในลักษณะดังกล่าวส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนน้อยอยู่ในสถานะที่เสียเปรียบ กล่าวคือ ได้รับงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กขาดทั้งอุปกรณ์ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนลดลง

แม้โรงเรียนขนาดเล็กจะดูเหมือนเป็นภาวะด้านงบประมาณในระบบการศึกษา แต่ถ้ามองในมุมที่กลับกันแล้วอาจจะเป็นโอกาสที่ดีในการส่งเสริมการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนนั้น ๆ ได้เช่นกัน ด้วยพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็กนั้น ส่วนใหญ่คือโรงเรียนเล็ก ๆ ที่กระจายตัวอยู่ในชุมชนที่อยู่ห่างไกล ซึ่งถ้าชุมชนเข้มแข็ง แล้วเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาก็อาจเป็นโอกาสดีที่จะสนับสนุนให้โรงเรียนเติบโตไปตามบริบทของชุมชนนั้น ๆ อย่างมีคุณภาพได้ โดยผ่านรูปแบบการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม มีการร่วมมือกันของเครือข่ายในชุมชน หน่วยงาน องค์กรทั้งภายในและภายนอก ผู้นำมีภาวะผู้นำทางวิชาการในการวางแผน กำหนดโครงสร้างและนโยบายที่ชัดเจน มีกลยุทธ์สร้างความร่วมมือจากบุคลากรของเครือข่ายในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดหาจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ร่วมกันให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อให้โรงเรียนขนาดเล็กมีประสิทธิภาพในด้านวิชาการ

1.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) นโยบายและโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของเครือข่าย 2) ความร่วมมือของเครือข่ายในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน 3) การจัดการทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย 4) การอำนวยการรักษาเครือข่าย 5) บรรยากาศแห่งความเสมอภาคและแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันของสมาชิก 6) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน 7) การระดมทรัพยากร 8) การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการวัดและประเมินผลผู้เรียน และ 9) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในสถานการณ์ปัจจุบันโรงเรียนขนาดเล็กเผชิญกับปัญหาหลาย ๆ ด้านที่ยังคงอยู่กับระบบการศึกษา

ไทยมาอย่างยาวนาน โรงเรียนขนาดเล็กที่มีอยู่จำนวนมากนั้น ไม่สามารถสะท้อนถึงคุณภาพ และประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาได้

เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนสำคัญทุกองค์ประกอบ สามารถอธิบายได้ ดังนี้

1.2.1 องค์ประกอบนโยบายและโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของเครือข่ายประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ 14 ตัวแปร และเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 1 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า นโยบายเป็นกระบวนการการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุตามนโยบายที่มีความต่อเนื่อง มีขั้นตอนกลไกการดำเนินงานที่สัมพันธ์กัน เป็นการแสวงหาวิธีการและแนวทางปรับปรุงนโยบาย แผนงานและการปฏิบัติงานในโครงการให้ดีขึ้น และสร้างกลยุทธ์เพื่อที่จะทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติบังเกิดความสำเร็จ โดยผู้บริหารมีการจัดโครงสร้างองค์การ การกำหนดกรอบของงานเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินงานไปสู่เป้าหมาย ออกแบบงานหรือจัดส่วนงานภายในองค์การ การแบ่งงานให้บุคคลปฏิบัติอย่างเหมาะสม การมอบอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และการประสานงานเพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสารกันระหว่างกลุ่มงานหรือหน่วยงานภายในองค์การ มีการกำหนดการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Reitz & Jewell (1985, p. 348) ได้กล่าวว่า โครงสร้างองค์การเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการจัดองค์การ การควบคุม และการประสานงาน โครงสร้างองค์การจะช่วยให้เกิดความแน่นอนในการประสานงานกัน แม้ว่าจะมีความซับซ้อนในองค์การ แต่ผู้บริหารและสมาชิกในองค์การสามารถทำงานร่วมกันได้ง่ายขึ้น เพราะโครงสร้างองค์การจะช่วยให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ ทำให้การทำงานชัดเจนขึ้น ช่วยในการติดต่อสื่อสาร ลดช่องว่างและลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน ช่วยให้บุคลากรแต่ละคนได้เห็นทางก้าวหน้าในสายงานของตนชัดเจน และสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาองค์การ

1.2.2 องค์ประกอบความร่วมมือของเครือข่ายในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ 11 ตัวแปร และเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 2 โดยตัวแปรดังกล่าวจะแสดงถึงการร่วมมือของเครือข่ายในการพัฒนางานตามภารกิจและขอบข่ายของงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาและการนำหลักสูตรไปใช้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การใช้สื่อ วัสดุประกอบการจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตามผลและรวมไปถึงการวัดและประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของเพิ่มศักดิ์ บัวรักษ์ (2559, น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้าน

วิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า คุณลักษณะสำคัญของเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ คือ องค์ประกอบสำคัญที่ผูกโยงสมาชิกเครือข่ายด้านวิชาการเข้าหากันเพื่อทำกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

1.2.3 องค์ประกอบการจัดการทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย ประกอบด้วย ตัวแปรสำคัญ 6 ตัวแปร และเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 3 อาจเป็นเพราะว่า ทรัพยากรการศึกษาทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยการระดมทรัพยากรทุกด้านเช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น มีการกำหนดทรัพยากรและรวบรวมความต้องการทรัพยากร การจำแนกหมวดหมู่ความต้องการทรัพยากร การแสวงหาทรัพยากร การจัดสรรทรัพยากร การใช้ทรัพยากร การควบคุมการใช้ทรัพยากร และการประเมินการใช้ทรัพยากร ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารทรัพยากรและการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผล มีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเครือข่าย สอดคล้องกับ Starkey (1997) เสนอแนวทางการสนับสนุนการใช้ทรัพยากรร่วมกันว่า 1) ควรมีการเชิญองค์กรหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาร่วมประชุม จัดให้มีหัวข้อประชุมที่น่าสนใจเกี่ยวกับผลประโยชน์ร่วมกันหรือเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกัน 2) ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ของเครือข่าย ทิศทาง กิจกรรมหลัก และคุณสมบัติของสมาชิกให้ชัดเจนโดยให้สมาชิกส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการกำหนด 3) จัดตั้งกลุ่มแกนนำเครือข่ายที่ปวารณาตัวเข้ามาทำหน้าที่ประสานการจัดการกับสมาชิก 4) สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและความผูกพัน 5) เครือข่ายต้องมีวิธีการจัดหาและจัดการทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนกิจกรรมเครือข่ายและความสามารถในการพึ่งตนเอง 6) สร้างเครือข่ายให้ถูกต้องตามกฎหมาย 7) สนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายกับเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง 8) มีการติดตามผลและประเมินผลเป็นประจำ ควรให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดวิธีและเครือข่ายวัดประสิทธิภาพของกิจกรรมเครือข่ายและร่วมเรียนรู้ตลอดกระบวนการติดตามและประเมินผล

1.2.4 องค์ประกอบการรักษาเครือข่าย ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ 5 ตัวแปร และเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 4 อาจเป็นเพราะว่าการรักษานักวิชาการเป็นกิจกรรมที่จะทำให้บุคลากรปฏิบัติงานอยู่กับองค์กรด้วยความเต็มใจ โดยอาศัยการให้สวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล การสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานเพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่ายและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ภายในเครือข่าย มีการจัดกิจกรรมร่วมกันภายในเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง ผู้นำเครือข่ายมีการจัดหา

ทรัพยากรสนับสนุนอย่างพอเพียงให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ปัญหาให้กับสมาชิก ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2562, น. 34 - 35) ได้กล่าวไว้ว่า การดำรงรักษาบุคลากร หมายถึง กระบวนการที่จะทำให้บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาทำงานอยู่ในหน่วยงานให้นานที่สุดและปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกิจกรรมเพื่อรักษาบุคลากร แบ่งตามลักษณะได้ 3 ประการ คือ ประการแรก ด้านเศรษฐกิจของคณงานนอกเหนือไปจากเงินเดือน ได้แก่ ค่าตอบแทน การประกันชีวิต สุขภาพและอุบัติเหตุ บำเหน็จบำนาญ ค่าเช่าบ้าน เบี้ยเลี้ยง เงินสะสม ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตร ประการที่ 2 ด้านสันตนาการ เป็นบริการที่มุ่งประสงค์ให้คนทำงานได้พักผ่อนหย่อนใจและเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับได้สนิทสนมกัน ได้แก่ บริการด้านกีฬาและด้านสังคม เช่น จัดทัศนศึกษา พบปะสังสรรค์ จัดชั่วโมงพักผ่อนระหว่างปฏิบัติงาน บริการส่งเสริมด้านวัฒนธรรม เช่น การจัดชมรมต่าง ๆ การประกวด การดนตรี การถ่ายภาพ การฝีมือ การประพันธ์ เป็นต้น ประการที่ 3 ด้านความสะดวกสบาย เป็นบริการที่มุ่งให้ความสะดวกสบายแก่คณงาน เป็นต้นว่า การจัดสรรเงินทุนให้กู้ยืมเพื่อสร้างบ้าน บริการสร้างบ้านให้เช่า ร้านค้า ร้านอาหาร การคมนาคม บริการด้านการแพทย์ ห้องสมุด เป็นต้น

1.2.5 องค์ประกอบบรรยากาศแห่งความเสมอภาคและแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันของสมาชิก ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ 15 ตัวแปร และเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 5 เนื่องจากบรรยากาศองค์การคือสภาวะอันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลระหว่างรูปแบบพฤติกรรมต่าง ๆ และสภาพแวดล้อมขององค์การที่ส่งผลให้บุคคลในเครือข่ายเกิดความรู้สึก และรับรู้จากการปฏิบัติได้โดยทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการจูงใจและพฤติกรรม ในการปฏิบัติงานของบุคคลในเครือข่ายส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกเครือข่าย เปิดโอกาสให้สมาชิกเรียนรู้และรับแนวคิดหรือทักษะใหม่ ๆ เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน มีความสมดุลและมีความยืดหยุ่นในการสนองตอบความต้องการของสมาชิกเครือข่าย มีความเสมอภาคสร้างขวัญกำลังใจ และความพึงพอใจการปฏิบัติงานร่วมกัน สอดคล้องกับ Sergiovanni (1983 อ้างถึงใน คณิต เจียรกลาง, 2536, น. 27) ได้ให้ความหมายของ บรรยากาศองค์การในสถานศึกษาว่า หมายถึง ลักษณะที่บอกถึงโรงเรียนในโรงเรียนหนึ่ง โดยเฉพาะ ซึ่งแตกต่างจากโรงเรียนอื่น ๆ และมีผลต่อพฤติกรรมของครูและนักเรียนหรืออาจจะหมายถึง ความรู้สึกของครูและนักเรียนที่มีต่อโรงเรียน

1.2.6 องค์ประกอบการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ 9 ตัวแปร และเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 6 อาจเป็นเพราะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการส่งเสริม สนับสนุน

ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้ทันกับยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นด้านการจัดทำสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Krutube Channel : ครูไทยยุคไอที สร้างคลิปดีให้เด็กดู) การพัฒนาทักษะการคิดสูงห้องเรียน คุณภาพด้วยการใช้ Infographic การฝึกอบรมด้วย Video Training การนำสื่อดิจิทัลมาช่วยการเรียนการสอน การผลิตสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบแอปพลิเคชันที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา และการพัฒนาระบบงานทะเบียนเอกสารหลักฐาน การศึกษา ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการสถานศึกษาดำเนินอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพและเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนเกิดคุณภาพมากยิ่งขึ้น นักเรียนสามารถเรียนรู้ ทบทวนได้ด้วยตนเองโดยไม่มีข้อจำกัด ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น และตรงกับความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, น. 89)

1.2.7 องค์ประกอบการระดมทรัพยากร ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ 9 ตัวแปร และเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 7 อาจเป็นเพราะวาทะพยานการศึกษาทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยการระดมทรัพยากรทุกด้านเช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติถึงแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา 3 แนวทางดังนี้ 1) การระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงินและทรัพย์สินจากทุกส่วนของสังคมเพื่อนำมาใช้จัดการศึกษา 2) ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาโดยจัดสรรเงินอุดหนุนรายบุคคลให้แก่ผู้เรียนการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกันและจัดสรรเงินเพิ่มเติมให้แก่ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ 3) ให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาควบคู่กับระบบการบริหารการเงินและบัญชี ระบบการตรวจสอบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ บทบาทของผู้อำนวยการสถานศึกษาต้องสนับสนุนทรัพยากรการศึกษาในภารกิจของสถานศึกษาทั้งด้านการบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านบุคลากร เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2.8 องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการวัดและประเมินผล ผู้เรียน ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ 5 ตัวแปร และเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 8 อาจเป็นเพราะ รัฐบาลได้กำหนดค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ โดยมีการกำหนดมาตรการและแนวทางยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา ให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยเฉพาะกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้นำพิณ

ประโยชน์อย่างเข้มข้น โดยถือว่าเป็นกิจกรรมหลักในการพัฒนาผู้เรียน กำหนดให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาทุกคนต้องผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือเข้มข้นความรู้ขั้นสูง รวมทั้งครูผู้สอนต้องผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือขั้นความรู้เบื้องต้นเป็นอย่างดี โดยคาดหวังว่านโยบาย มาตรการ และแนวทางการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ที่กำหนดจะพัฒนาผู้เรียนให้มีค่านิยมหลัก 12 ประการ มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560, น. 71) ที่กล่าวถึง คนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญของการวางรากฐานการปรับเปลี่ยนให้คนมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมไทย ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องดำเนินการตามนโยบายและต้องร่วมกันกำหนดตัวชี้วัด สร้างแบบประเมินคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กำหนดให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2560, น. 5)

1.2.9 องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย ประกอบด้วย ตัวแปรสำคัญ 10 ตัวแปร และเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 9 อาจเป็นเพราะผู้นำทางวิชาการ เป็นบุคคลที่สำคัญต่อความสำเร็จของเครือข่าย เพราะแกนนำหรือผู้นำมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องวางแผนสั่งการดูแลและควบคุมให้บุคลากรขององค์กรปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้นำมีความคิดกว้างไกล และมีความเชี่ยวชาญทางวิชาการ มีความตั้งใจและความกล้าในการนำเสนอแนวคิดใหม่เพื่อปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนางานด้านวิชาการ เพื่อนำเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของโรงเรียนไปปฏิบัติ ผู้บริหารมีการวางแผนและปฏิบัติงานวิชาการให้การสนับสนุนและช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ และการจัดกิจกรรมทางสังคมเพื่อเสริมสร้างเชาว์ปัญญาของนักเรียน ผู้บริหารและครูของสถานศึกษาร่วมกันพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน สอดคล้องกับ Chell, (2001, p. 5-6) ผู้นำทางวิชาการ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาซึ่งให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าของการเรียนการสอน อำนวยความสะดวกให้กับครู นักเรียน และหลักสูตร โดยบทบาทของผู้นำทางวิชาการคือการเปลี่ยนแปลงนโยบายของสถานศึกษา ที่มงาน และผู้เรียนให้เหมาะสมกับหลักสูตรเพื่อคุณภาพสูงสุดของการเรียนการสอน

ส่วน North Dakota Lead Center, (2001, p. 1) กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพว่ามีความหมายได้มากกว่าการนิเทศกระบวนการเรียนการสอน ภาวะผู้นำทางวิชาการจะต้องครอบคลุมทักษะการวางแผน การพัฒนา การทำให้เป็นผลสำเร็จ และการวัดผลที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนคุณภาพการ เรียนรู้ภายในสถานศึกษา

2. การพัฒนารูปแบบและทดลองรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสม ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในการสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ผู้วิจัยได้มีการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ รวบรวมข้อมูลจากการสอบถามผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและทำการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก นำองค์ประกอบที่ได้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อนำมาสู่การร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) ปรับปรุงรูปแบบตามข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จนทำให้ได้รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีความเหมาะสม ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับงานวิจัยของ จิระศักดิ์ สร้อยคำ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบรูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ และ ขั้นตอนที่ 4 ยืนยันการจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและมีความคล้ายคลึงกับงานวิจัยของ จัตุพร บุญระดม (2563) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา มีการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการบริหารเครือข่ายสถานศึกษา ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพและความต้องการจำเป็นของการบริหารเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ขั้นตอนที่ 3 การสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษา ขั้นตอนที่ 4 การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบและประเมินประโยชน์รูปแบบ

2.2. การทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากการทดลองใช้ในระยะสั้น ผลที่ได้จากการดำเนินงานตามรูปแบบคือ กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมัครใจรวมกันเป็นกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ โดยได้ดำเนินการตามกระบวนการปฏิบัติงาน ตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อทราบจุดแข็งและจุดอ่อนของการดำเนินงานด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านบริหารทั่วไป สรุปรวมจุดแข็งและจุดอ่อนของการดำเนินงานแต่ละด้าน แล้วระบุเป้าหมายในการทำงาน แล้วจัดทำแผนร่วมกัน ทั้งแผนงาน/โครงการและแผนปฏิบัติการ แล้วดำเนินการตามโครงการ เมื่อเสร็จสิ้นโครงการก็จัดทำผลการประเมินผลโครงการเพื่อรายงานผลการปฏิบัติงาน ผลการทดลองใช้ในระยะเวลา 1 เดือน ปรากฏว่ารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีความเหมาะสม

3. การประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีส่วนประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนนำ ส่วนเนื้อหาและส่วนการนำไปใช้ มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นผ่านกระบวนการสร้างตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และสามารถอธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก นำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานจริงได้ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับงานวิจัยของ จิระศักดิ์ ศรีรอยคำ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการ

เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบรูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีองค์ประกอบ 3 ด้าน รูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมโดยรวมในระดับมาก และมีความคล้ายคลึงกับงานวิจัยของ สุรเดช รอดจินดา (2561) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนบน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วยกระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน ส่วนองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือ มี 8 องค์ประกอบ และผลประเมินคุณภาพของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น รูปแบบมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ที่จะนำไปปฏิบัติได้เช่นกัน

จากข้อมูลและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่ารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพเครือข่ายโรงเรียนในขณะเดียวกันก็ส่งผลให้เกิดคุณภาพการศึกษา และเพื่อให้เกิดการพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนที่ยั่งยืนต่อไป จึงนับเป็นรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด ทฤษฎีของการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 หน่วยงานระดับนโยบาย ควรมีการกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก เป็นรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของกลุ่มบุคคล หน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก

1.2 หน่วยงานต้นสังกัด น่าจะนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทาง วิชาการโรงเรียนประถมศึกษานานาชาติ ไปใช้แก้ปัญหาในการบริหารงานด้านคุณภาพการจั ดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษานานาชาติ และควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณสำหรับ เครือข่ายความร่วมมือด้วย

1.3 การสร้างเครือข่ายการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จึงควรพิจารณา องค์ประกอบทั้ง 9 องค์ประกอบไปใช้ทั้งหมดหรืออาจเริ่มต้นจากการนำองค์ประกอบบาง องค์ประกอบไปใช้ก่อน โดยดูจากองค์ประกอบที่สำคัญในอันดับแรก

1.4 สถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายต่าง ๆ ควรนำองค์ประกอบของรูปแบบการบริหาร เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษานานาชาติของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกระบวนการวิจัยไปประเมินการบริหารเครือข่ายความ ร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษานานาชาติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานของตนเอง โดยการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียนประถมศึกษานานาชาติ แล้วนำไปเชื่อมโยงกับองค์ประกอบย่อยในแต่ละองค์ประกอบหลักกับ จุดแข็งหรือโอกาสของ โรงเรียนประถมศึกษานานาชาติ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาสู่ความเป็นโรงเรียนประถมศึกษานานา ตชาติที่มีคุณภาพต่อไป

1.5 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียนประถมศึกษานานาชาติ แล้ว นำไปเชื่อมโยงกับประเด็นในองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบกับจุดแข็งหรือโอกาสของกลุ่ม โรงเรียนประถมศึกษานานาชาติ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาด้านวิชาการที่มีคุณภาพต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ เป็นการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น ควรมีการศึกษาในแต่ละองค์ประกอบหลักอย่างละเอียด เพื่อให้เป็นที่ยอมรับว่าองค์ประกอบนั้น ๆ จะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กจริง ๆ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาเทียบเคียงหรือปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีวิจัยต่อยอดเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้เพื่อความเป็นเลิศในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก และใช้เป็นเกณฑ์หรือมาตรฐานการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเป็นกรณีศึกษาถึงปัจจัยบงการที่ถูกละเลยแนะว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา เช่น ศักยภาพของหน่วยงาน/องค์กรที่เป็นเครือข่ายความร่วมมือ ตลอดจนปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน เป็นต้น

2.4 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโดยเครือข่ายโรงเรียนที่ไม่ได้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.5 ควรมีการนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาไปทดลองใช้ในระยะเวลาที่มากขึ้น

บรรณานุกรม

- Agranoff, R., & McGuire, M. (2001). Big questions in public network management research. *Journal of public administration research and theory*, 11(3), 295-326.
- Burke, A. (1999). *Communication & Development: a Practical Guide*. London: Social Development Division Department for International Development.
- Burstein, J. H. (2001). Teacher Networking : The Perceptions of New Teacher, Colleagues and Principles in Two Elementary School. *Dissertaion Abstracts, Internationl*.
- Bush, T. (2006). *Theories of Educational Management*. Retrieved from <http://www.cnx./content/m13867/lastest>
- Callan, V., & Ashworth, P. (2004). Working Together: Industry and VET Provider Training Partnership. Retrieved from <http://www.ncver.edu.au>
- Ctowther, J. (1996). *Oxford Advacced Learner'Dictionary*. NY: Oxford University.
- Davis Keith & John Newstrom W. (1989). *Human Behavior at Work*. NY: McGraw-Hill.
- Dubrin, A. J., & Ireland, R. D. (1993). *Management and Organization*. Ohio: South Western Publishing Company.
- Eva Goncalves. (2016). *School Networks, Knowledge circulation and School improvement: The ESCXEL Project's Research Agenda*. Retrieved from http://academia.edu/38156234/_School_Networks_Knowledge_circulation_and_School_improvement_The_ESCXEL_Projects_Research_Agenda
- González, Á., Ehren, M., & Montecinos, C. (2020). Leading mandated network formation in Chile's new public education system. *School Leadership & Management*, 40(5), 425-443.
- Gulick, L., & Urwick, L. (1973). *The science of Administration*. NY: Columbia University.
- Hanson, D. K. (2003). *An index to measure trainers' attitudes about conducting training evaluations*. (Doctoral Dessertation). Idaho state university.

- Hanson, M. E. (1996). *Educational Administration and Organizational Behavior* (4th). Boston: Allyn and Bacon.
- Kast, F. E. & Rosenzweig, J. E. (1985). *Organization and Management: A Systems and Contingency Analysis*. NY: McGraw-Hill.
- Keeves, P. J. (1988). *Educational research, methodology and measurement : An international handbook*. Oxford: Pergamon Press.
- Liu, J., & Jacob, W. J. (2013). From access to quality: migrant children's education in urban China. *Educational Research for Policy and Practice*, 12(3), 177-191.
- Lucas, J. R. (1998). *Balance of Power*. NY: AMACOM.
- Martin, E. (1999). *Changing Academic Work: Developing the Learning University*. Bokingham: The Society for Research into Higher Education & Open University.
- Norwich, B., Evans, J., Lunt, I., Steedman, J., & Wedell, K. (1994). Clusters: inter-school collaboration in meeting special educational needs in ordinary schools. *British Educational Research Journal*, 20(3), 279-291
- Pino-Yancovic, M., Parrao, C. G., Ahumada, L., & Gonzalez, A. (2019). Promoting collaboration in a competitive context: school improvement networks in Chile. *Journal of Educational Administration*.
- Ribchester, C., & Edwards, W. J. (1998). Co-operation in the Countryside: small primary school clusters. *Educational studies*, 24(3), 281-293.
- Robbins, H., & Finley, M. (1998). *Why Team Don't Work* (2nd ed). London: Orient Business.
- Saether, H. S., & Gottschalk, P. (2010). The Modeling Process for Stage models. *Journal of Organizational Computing and Electronic Commerce*, 20, 279-293.
- Schiller, D. (2006). The potential to upgrade the Thai immovation system by university-industry linkages. *Asian Journal of Thechnology Innovation*, 14(2), 67-91.
- Sears, J. B. (1950). *The nature of The Administrative Process*. NY: Mc Grow Hill Book.

- Sergiovanni, T. J. (1980). A social humanities view of educational policy and administration. *Educational Administration Quarterly*, 16(1), 1-19.
- Shafique, F., & Mahmood, K. (2010). Model development as a research tool: An example of PAK-NISEA. *Library Philosophy and Practice*, 2010, 1-12.
- Shiflet, A. B., & Shiflet, G. W. (2006). *The Modeling Process*. Princeton: Princeton University Press.
- Starkey, P. (1997). Networking for Development. in *London: International Forum for Rural Transport and Development*.
- Starkey, P. (1997). *Networking for Development: IFRTD (The International Forum for Rural Transport and Development)*.
- Stufflebeam, D. L., Madaus, G. F., & Kellaghan, T. (2000). *Evaluation models: Viewpoints on educational and human services evaluation* (2nd ed). Boston: Kluwer Academic Publishers.
- Swansburk, R. (1996). *Management and Leadership for Nurse Management*. Boston: Jones and Barlett.
- United Nation. (1981). *Management Theory and Total Quality : Improving Research and Practice Through They Development*. NY: Academy of Management Review.
- Wheatly. (1999). *Leadership and the New Science: Discovering order in a chaotic world* (2nd ed). San Francisco: Berret-Koehler Publishers.
- เกษขัฐ กิ่งชนะ. (2562). รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดเชียงราย. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, 8(2).
- กรองทอง จิตรเดชากุล. (2550). *คู่มือนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธารอักษร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. สืบค้นจาก <https://www.moe.go.th/%E0%B8%99%E0%B9%82%E0%B8%A2%E0%B8%9A%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%88%E0%B8%B8%E0%B8%94%E0%B9%80%E0%B8%99%E>

0%B9%89%E0%B8%99-2565/

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก. สืบค้นจาก

<http://www.ryt9.com/s/cabt/275327/>

กาญจน์ เรืองมนตรี และ ธีรนิธ นามวรรณ. (2554). การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). การจัดการเครือข่าย:กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพลส.

จตุณี แก้วเอี่ยม. (2557). เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษากลยุทธ์และแนวทาง การปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ. สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.

จิตพร บุญระดม. (2563). รูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.

จารุพงษ์ พลเดช. (2546). การบริหารแบบมีส่วนร่วมและการให้อำนาจปฏิบัติ. วารสารพัฒนาชุมชน.

จิตติมา วรรณศรี. (2557). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์.

จิรภัทร มหาวงค์. (2558). การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่ราบสูง. *Journal of Education Naresuan University*, 18(4), 114-127.

จิรภัทร มหาวงค์. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง. (ปริญญาานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

จิระศักดิ์ สร้อยคำ. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

ฉันทนา จันทร์บรรจง. (2545). การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับริชชิ่ง.

- ชัยวัฒน์ สิงหาทอง. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือของ
สถานศึกษาด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. *Journal of Moern Learning Development*, 5(1).
- ชัยวัฒน์ ธีระพันธ์ และ ปารีชาติ สถาปิตานนท์. (2549). การประชุมอย่างสร้างสรรค์ ศิลปะแห่งการ
สร้างพลัง เพื่อการเปลี่ยน. สืบค้นจาก [http://www.pattanathai.nesdb.go.th/
PTFweb/Interesting_menu/PalangPanDin/FileProject/Business/Rbusiness.doc](http://www.pattanathai.nesdb.go.th/PTFweb/Interesting_menu/PalangPanDin/FileProject/Business/Rbusiness.doc)
- ชาวี มณีศรี. (2552). *การนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศิลป์บรรณาการ.
- โชติวุฒิ อินันดา. (2552). *เอกสารประกอบการบรรยาย การพัฒนาเครือข่ายบริการธุรกิจภูมิภาค*.
กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม.
- ณิรดา มนต์วิวัฒนา. (2553). *การพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน สังกัดกรม
พัฒนาฝีมือแรงงาน*. (วิทยานิพนธ์ กศ.ด). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ทศพร ธีระพร. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนใน
เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี.
วารสารวิจัยและพัฒนาโดยดลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 12(1), 329-342.
- ทิพวรรณ โพธิ์ท่า. (2562). *รูปแบบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. *วารสารวิจัยวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*,
4(1).
- เทอดศักดิ์ จันทิมา. (2560). *แนวทางการบริหารงานวิชาการโดยการใช้เครือข่ายของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ 3*. (วิทยานิพนธ์ การบริหาร
การศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, ศรีสะเกษ.
- ธนา ประมุขกุล. (2547). *บทความปริทัศน์*. ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ เขต 6.
- ธีระ รุญเจริญ. (2555). *การบริหารเพื่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2555). *สถิติชวนใช้*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2551). *เอกสารประกอบการสอนการบริหาร*. เชียงใหม่:
ออเรนจ์ กรุ๊ป ดีไซน์.
- นิพนธ์ กิनावงศ์. (2544). *หลักการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. พิษณุโลก: ตระกูลไทย.

- บุญเพิ่ม สอนักดี. (2559). รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน
ในสังกัดเทศบาล. (วิทยานิพนธ์ คณะศึกษาศาสตร์). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2543). กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ:
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์, และ ชัยวัฒน์ ธีระพันธ์. (2546). สื่อสารกับสังคมเครือข่าย. Paper
presented at the เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตร 3 "การสร้างเครือข่ายที่มีพลัง"
สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, กรุงเทพมหานคร.
- พงศกร อุดลพิทยาภรณ์. (2561). การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ตามแนวคิด
เครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. (วิทยานิพนธ์ ภาควิชานโยบายการ
จัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พนัส พฤกษ์สุนันท์. (2552). การทำงานร่วมภาคี (Partnership) ในการส่งเสริมสุขภาพ. สืบค้นจาก
<http://hc4rb.anamai.moph.go.th/index.php?mode=webboard&id=75>
- พระมหาสุพระมหาสุทิพย์ อาภาภาโร (อบอู่). (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ.
กรุงเทพฯ: พิษณุโลก ออฟเซต.
- พัชรินทร์ จันทาพูน. (2556). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนา
โรงเรียนขนาดเล็ก. (ทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- พิชายรัตน์ดิลก ณ ภูเก็ต. (2552). องค์การและการบริหารจัดการ. นนทบุรี: ริงค์ ปียอนด์ บุ๊คส์.
- พิสิฐ เทพไกรวัล. (2554). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาใน
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา).
- เพิ่มศักดิ์ บัวรักษ์. (2559). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎี
บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรม
ราชูปถัมภ์, กรุงเทพฯ.
- ภัทรวรรณ นิลแก้ววชิษฐ์. (2559). รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น

- พื้นฐาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ภัทรวรรณ นิลแก้ววรวิชัย. (2559). รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 27(3), 18-32.
- มนตรี แก้วใส. (2561). รูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- มนูญ ร่มแก้ว. (2553). สภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปัตตานี. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- ยุพธนา คงแหลม. (2559). การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2557). การนิเทศการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5). สงขลา: บริษัทนำศิลป์โฆษณา.
- เววิช ศรีแสงอ่อน. (2563). รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี. วารสารวิจัยและนวัตกรรมสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร, 4(1).
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2553). การวิจัยพัฒนารูปแบบ. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2(4), 1-15.
- วิเชียร วิทย์อุดม. (2550). การพัฒนาองค์กร. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธนวิซการพิมพ์ จำกัด.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2560). ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ. สืบค้นจาก <http://www.newonresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Login.aspxsupkonkhunwanthiyisipchetMesayo2561>
- สมบุญ บุรศิริรักษ์. (2553). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทร์วิโรฒ, กรุงเทพฯ.

สมพร ชาลีเครือ. (2559). *การพัฒนา รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย.*

(วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัย
วงษ์ชวลิตกุล, นครราชสีมา.

สมศักดิ์ เอี่ยมดี. (2556). *พัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ*

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

สมาน อัครภูมิ. (2562). *ศตวรรษที่ 21 ดิจิทัล และประเทศไทย 4.0 : คาถาสรางมูลค่าเพิ่มในการจัด*

และบริหารการศึกษายุคใหม่. อุบลราชธานี: วิทยาการพิมพ์.

สันติ บุญภิรมย์. (2552). *การบริหารงานงานวิชาการ.* กรุงเทพฯ: บุ๊คพ้อยท์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *แผนยุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก*

พ.ศ. 2558-2561. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แผนยุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก*

พ.ศ. 2562-2565. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาด*

เล็ก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์. (2559). *การพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของ*

เศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสาร
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 28(1).

สุรเดช รอดจินดา. (2561). *การพัฒนา รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการระหว่าง*

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนบน.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพฯ.

สุระพี อาคมคง. (2550). *รูปแบบความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้น*

พื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง. (วิทยานิพนธ์ กศ.ด.). มหาวิทยาลัยรามคำแหง,

กรุงเทพฯ.

เสถียร จิรวงศ์มันต์. (2549). *ความรู้เกี่ยวกับองค์กรเครือข่าย.* กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ไสว อุกุม, ประเสริฐ ภูเงิน, และ ปราณิพันธ์ จารุวัฒนพันธ์. (2557). การดำเนินงานเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 8(2), 235-246.

อโณทัย ไทยวรรณศรี. (2558). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมระหว่างบ้านและโรงเรียน ในถิ่นทุรกันดารบนพื้นที่สูง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

อมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์. (2546). การพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างอุดมศึกษาของรัฐ. (วิทยานิพนธ์ กศ.ด). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

อ่อนจันทร์ นุชบุรณ์. (2559). รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายการเรียนรู้สู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2. (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, กรุงเทพฯ.

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

1. รศ.ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย หัวหน้าภาควิชาบริหารและการพัฒนาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. รศ.ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
3. ผศ.ดร.แจ่มจันทร์ ศรีอรุณรัมย์ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ผศ.ดร.ดาวรุ่งวรรณ ถวิลการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
5. ผศ.ดร. สุวิมล โพธิ์กลิ่น อาจารย์สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
6. ผศ.ดร. กิตติชัย สุธาสีโนบล คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
7. ดร.ณัฐมานุช สุดชาติ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ชัยภูมิ เขต 3
8. นางสาวรัชดา ทองสุข รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1
9. ดร.พัทธวิภา ตะเพียนทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดกลางคลองสระบัว
(ลำลีเค็ลือบราษฎร์บำรุง)
10. ดร.ธนวัฒน์ พินนอก ผู้อำนวยการโรงเรียนปทุมพิทยาคาร
11. นางปรานี สุขอุดม ผู้อำนวยการฝ่ายนโยบายและแผน สพป.พระนครศรีอยุธยา
เขต 1
12. นายพิชิต ขำดีศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สพป. พระนครศรีอยุธยา เขต 1
13. นายกฤษฎา ทรัพย์ขำศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สพป. สุพรรณบุรี เขต 2
14. นายชัยวัฒน์ มั่นอก ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเศษชัยชาญวิทยาคม
15. นายชัยันตร์ เพชรศรีจันทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองฝื่อ
16. นายอาทร หาสียา ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพระงาม

17. นางละอองศรี สุวินัย	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดตูม
18. นางศศิธร ปลอดเปลื้อง	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดพระงาม
19. นางมิรันตี เรืองศรี	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนลุมพินีชนูปถัมภ์
20. นางสาวสายสมร พิกุลทอง	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนพรพินิตพิทยาคาร

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ อว 8718/2820

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

29 ธันวาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดให้สัมภาษณ์เชิงลึก
เรียน คณะบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

เนื่องด้วย นายศักรินทร์ สมพิศนภา นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศมภ์ ภูติอริยวัฒน์ และรองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล โพธิ์กลิ่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในหัวข้อ “การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และใช้การสัมภาษณ์ผ่านระบบออนไลน์ (ZOOM MEETING) ระหว่างเดือนมกราคม 2565 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2565 ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081 645 2536

ที่ อว 8718/89

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

14 มกราคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เนื่องด้วย นายศักรินทร์ สมพิศนภา นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทรีศรี ภูติอริยวัฒน์ และรองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดาวรรุรณ ถวิลการ เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นายศักรินทร์ สมพิศนภา และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081 645 2536

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 15644
 ที่ อว 8718.1/90 วันที่ 14 มกราคม 2565
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ
 เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นายศักรินทร์ สมพิศนภา นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทรัมย์ ภูติอริย์วัฒน์ และรองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แจ่มจันทร์ ศรีอรุณรัมย์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป สามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 081 645 2536

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นายศักรินทร์ สมพิศนภา และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
 รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ อว 8718/2820

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

29 ธันวาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดให้สัมภาษณ์เชิงลึก
เรียน หัวหน้าภาควิชาบริหารและการพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

เนื่องด้วย นายศักรินทร์ สมพิศนภา นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศม์ ภูติอริยวัฒน์ และรองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอธชัย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในหัวข้อ “การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และใช้การสัมภาษณ์ผ่านระบบออนไลน์ (ZOOM MEETING) ระหว่างเดือนมกราคม 2565 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2565 ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ธีรชัย เอกปัญญาสกุล)
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081 645 2536

ที่ อว 8718/89

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

14 มกราคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

เนื่องด้วย นายศักรินทร์ สมพิศนภา นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศรี ภูตอริยวัฒน์ และรองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นายศักรินทร์ สมพิศนภา และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081 645 2536

ที่ อว 8718/89

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

14 มกราคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

เนื่องด้วย นายศักรินทร์ สมพิศนภา นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่าย
ความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัด
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทรีศรี ภูตอริยวัฒน์ และรองศาสตราจารย์
ดร.มารุต พัฒนาผล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นางสาวรัชดา ทองสุข เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม
เพื่อการวิจัย ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียด
ดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นายศักรินทร์ สมพิศนภา
และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081 645 2536

ที่ อว 8718/2820

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

29 ธันวาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดให้สัมภาษณ์เชิงลึก
เรียน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

เนื่องด้วย นายศักรินทร์ สมพิศนภา นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศม์ ภูติอริยวัฒน์ และรองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นายกฤษฎา ทรัพย์ขำ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ในหัวข้อ “การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และใช้การสัมภาษณ์ผ่านระบบออนไลน์ (ZOOM MEETING) ระหว่างเดือนมกราคม 2565 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2565 ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081 645 2536

ที่ อว 8718/2820

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

29 ธันวาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดให้สัมภาษณ์เชิงลึก
เรียน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

เนื่องด้วย นายศักรินทร์ สมพิศนภา นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปฏิญานินพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทรศรัณย์ ภูติอริยวัฒน์ และรองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปฏิญานินพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นายพิชิต ขำดี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ในหัวข้อ “การพัฒนาารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และใช้การสัมภาษณ์ผ่านระบบออนไลน์ (ZOOM MEETING) ระหว่างเดือน มกราคม 2565 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2565 ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081 645 2536

ที่ อว 8718/89

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

14 มกราคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเศษชัยชาญวิทยาคม

เนื่องด้วย นายศักรินทร์ สมพิศนภา นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่าย
ความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัด
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทรีศรี ภูตอริยวัฒน์ และรองศาสตราจารย์
ดร.มารุต พัฒนาผล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นายชัยวัฒน์ มั่นอก เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม
เพื่อการวิจัย ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียด
ดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นายศักรินทร์ สมพิศนภา
และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081 645 2536

ที่ อว 8718/2820

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

29 ธันวาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดให้สัมภาษณ์เชิงลึก
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดกลางคลองสระบัว (สำลีเคลือบราษฎร์บำรุง)

เนื่องด้วย นายศักรินทร์ สมพิศนภา นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศม์ ภูติธริวัฒน์ และรองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ดร.พัทรวีภา ตะเพียนทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยหัวข้อ “การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และใช้การสัมภาษณ์ผ่านระบบออนไลน์ (ZOOM MEETING) ระหว่างเดือนมกราคม 2565 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2565 ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081 645 2536

ที่ อว 8718/2820

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

29 ธันวาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดให้สัมภาษณ์เชิงลึก
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองผือ

เนื่องด้วย นายศักรินทร์ สมพิศนภา นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศมภ์ ภูติอริยวัฒน์ และรองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นายชยันต์ เพชรศรีจันทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์เก็บข้อมูล เพื่อการวิจัยในหัวข้อ “การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และใช้การสัมภาษณ์ผ่านระบบออนไลน์ (ZOOM MEETING) ระหว่างเดือนมกราคม 2565 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2565 ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081 645 2536

ที่ อว 8718/2820

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

29 ธันวาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดให้สัมภาษณ์เชิงลึก
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพระงาม (อรรถกฤษณ์ประชารัฐ)

เนื่องด้วย นายศักรินทร์ สมพิศนภา นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศม์ ภูติอริยวัฒน์ และรองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นางศศิธร ปลอดเปลื้อง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ในหัวข้อ “การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และใช้การสัมภาษณ์ผ่านระบบออนไลน์ (ZOOM MEETING) ระหว่างเดือนมกราคม 2565 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2565 ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081 645 2536

ที่ อว 8718/1256

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

19 พฤษภาคม 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดตุม (สิริปัญญาประชาสรรค์)

เนื่องด้วย นายศักรินทร์ สมพิศนภา นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์คม ภูติอริยวัฒน์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้รูปแบบและคู่มือการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก กับ 1) ผู้บริหาร และ 2) ครู เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่โรงเรียนของท่าน ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2565 ถึงเดือนกรกฎาคม 2565 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081 645 2536

ที่ อว 8718/1256

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

19 พฤษภาคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพระงาม (อรรถกฤษณ์ประชารัฐ)

เนื่องด้วย นายศักรินทร์ สมพิศนภา นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์คม ภูตอริยวัฒน์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้รูปแบบและคู่มือการพัฒนารูปแบบการบริหาร เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก กับ 1) ผู้บริหาร และ 2) ครู เพื่อเป็นข้อมูลในการ วิจัย และขอใช้สถานที่โรงเรียนของท่าน ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2565 และเดือนกรกฎาคม 2565 ทั้งนี้ นิสิตจะ เป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081 645 2536

ที่ อว 8718/1143

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

3 พฤษภาคม 2565

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

เนื่องด้วย นายศักรินทร์ สมพิศนภา นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศม์ ภูติอริยวัฒน์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. มารุต พัฒนาผล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลโดยเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อร่างรูปแบบการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผ่านระบบออนไลน์ (ZOOM MEETING) กับ ดร.ณัชฎานุช สุดชาติ เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย ในเดือนพฤษภาคม 2565 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขออนุญาตเผยแพร่ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081 645 2536

ที่ อว 8718/1143

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

3 พฤษภาคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนลุมพินีชูปัทม์ภัก

เนื่องด้วย นายศักรินทร์ สมพิศนภา นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศม์ ภูติอริยวัฒน์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. มารุต พัฒนาผล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลโดยเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อร่างรูปแบบการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผ่านระบบออนไลน์ (ZOOM MEETING) กับ นางมีรันตี เรืองศรี เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย ในเดือนพฤษภาคม 2565 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081 645 2536

ภาคผนวก ค
แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคกลาง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ - สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์

ตำแหน่ง

สถานที่ทำงาน

หมายเลขโทรศัพท์

เรื่องที่สัมภาษณ์: หลักการของเครือข่าย คณะกรรมการบริหารเครือข่าย ขอบข่ายความร่วมมือทางวิชาการ
และกระบวนการบริหารเครือข่าย

ผู้สัมภาษณ์: นายศักรินทร์ สมพิศนภา

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ เดือน พ.ศ.

สถานที่ เริ่มสัมภาษณ์เวลา น. สิ้นสุด น.

7. จากการศึกษาที่ได้ศึกษา สังเคราะห์ วิเคราะห์ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในเบื้องต้นพบว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

- 7.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย
- 7.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย
- 7.3 การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย
- 7.4 การใช้ทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย
- 7.5 การบริหารจัดการด้านวิชาการ
- 7.6 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
- 7.7 บรรยากาศเครือข่าย
- 7.8 การธำรงรักษาเครือข่าย
- 7.9 การกำหนดสมาชิกเครือข่าย
- 7.10 การติดตามประเมินผลเครือข่าย

จากองค์ประกอบข้างต้นท่านเห็นว่าการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพ ควรประกอบด้วยอะไรบ้าง และท่านเห็นว่าควรมีองค์ประกอบอื่นเพิ่มเติม หรือมีความคิดเห็นอื่น ๆ อย่างไร

.....

.....

.....

ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ทรงคุณวุฒิ

เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรประกอบด้วยอะไรบ้าง ท่านเห็นว่ามีส่วนอื่นเพิ่มเติม หรือมีความคิดเห็นอื่น ๆ

ควรตัด (ระบุข้อ)

ควรเพิ่ม (ระบุข้อ)

ความคิดเห็นอื่น ๆ

.....

.....

ภาคผนวก ง
ผลการวิเคราะห์ค่า IOC ของแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ค่า IOC ของแบบสอบถาม
เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัด
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

- +1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์

การหาค่า IOC (Index of Item Objectives Congruence) ของแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{สูตร IOC} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ $\sum x$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

โดยการคัดเลือกข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป คำถามนั้นตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum x$	ค่า IOC	ความหมาย
		1	2	3	4	5			
1	ผู้บริหารเครือข่ายมีภาวะผู้นำมีความคิดกว้างไกล และมีความเชี่ยวชาญทางวิชาการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
2	ผู้บริหารมีความตั้งใจและความกล้าในการนำเสนอแนวคิดใหม่เพื่อปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
3	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูได้พัฒนางานด้านวิชาการ เพื่อนำเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของโรงเรียนไปปฏิบัติ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
4	ผู้บริหารสร้างความเชื่อมั่นว่ากิจกรรมและโครงการของโรงเรียนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
5	ผู้บริหารใช้ผลการวิจัยและผลการปฏิบัติทางการศึกษามาใช้ในการออกแบบกิจกรรมและโครงการของโรงเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
6	ผู้บริหารมีการวางแผนและปฏิบัติงานวิชาการร่วมกับครูเกี่ยวกับโครงการของโรงเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
7	ผู้บริหารและครูร่วมกันประเมินผลโครงการวิชาการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
8	ผู้บริหารให้การสนับสนุนและช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ และการจัดกิจกรรมทางสังคมเพื่อเสริมสร้างเชาว์ปัญญาของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum x$	ค่า IOC	ความหมาย
		1	2	3	4	5			
9	ผู้บริหารมีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการของครูอย่างยุติธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
10	ครูและบุคลากรของสถานศึกษา ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
11	ครูและบุคลากรของสถานศึกษา สร้างเครือข่ายการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
12	ครูและบุคลากรของสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
13	ครูและบุคลากรมีการบริหารจัดการเครือข่ายทางวิชาการโดยใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมในรูปคณะกรรมการโรงเรียนเพื่อให้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีที่สุด	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
14	ครูและบุคลากรมีขบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	สอดคล้อง
15	ครูและบุคลากรของสถานศึกษา ร่วมกันพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
16	เครือข่ายมีการจัดกิจกรรม เช่น อบรม สัมมนา การศึกษาดูงาน อย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					$\sum x$	ค่า IOC	ความหมาย
		1	2	3	4	5			
17	การจัดกิจกรรมของเครือข่ายเพื่อให้ สมาชิกมีส่วนร่วมในการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้อง กับความสนใจของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
18	สมาชิกเครือข่ายมีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินผลการ เรียน และการทำวิจัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
19	สมาชิกเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระบบประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
20	สมาชิกเครือข่ายได้รับการอบรม นิเทศการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
21	สมาชิกเครือข่ายร่วมกันจัดหาและ พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
22	ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายร่วมกัน พิจารณานำนโยบายการกระจาย อำนาจการบริหารของ กระทรวงศึกษาธิการมาเป็น แนวทางในการบริหารวิชาการของ โรงเรียนในเครือข่าย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
23	ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการ กำหนดยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา โดยนำข้อมูลและความรู้ที่ได้รับจาก การวิเคราะห์ SWOT มาจัดทำ ยุทธศาสตร์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
24	ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการ พัฒนางานได้สอดคล้องกับ นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum x$	ค่า IOC	ความหมาย
		1	2	3	4	5			
25	ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการจัดทำแผนงานที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
26	ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สามารถนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
27	ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการกำหนดโครงสร้างการบริหารอย่างชัดเจน และสามารถทำงานแบบมีแผนและเป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
28	ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการกำหนดการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
29	ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการคิดริเริ่มวิธีการต่าง ๆ เพื่อใช้ในการปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
30	ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการพัฒนา ปรับปรุงสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องหลักการบริหารและการเปลี่ยนแปลงของสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
31	ผู้นำเครือข่ายเปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารทรัพยากรและการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
32	ผู้นำเครือข่ายเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum x$	ค่า IOC	ความหมาย
		1	2	3	4	5			
33	ผู้นำเครือข่ายเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเครือข่าย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
34	ผู้นำเครือข่ายและสมาชิกร่วมกันกำหนดระเบียบและหลักเกณฑ์การใช้ทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
35	ผู้นำเครือข่ายกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบเพื่อให้การปฏิบัติบรรลุตามเป้าหมายที่เครือข่ายกำหนด	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
36	มีการปรับโครงสร้างและพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทและสภาพปัจจัยการขาดแคลนครู	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
37	มีพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มที่	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
38	มีแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบรวมช่วงชั้นและแบบคละชั้นเพื่อแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
39	สมาชิกเครือข่ายมีการนำผลการวิจัยไปใช้จัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
40	การวัดและประเมินผลการจัดการศึกษามีหลากหลายตรงตามมาตรฐาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
41	สมาชิกเครือข่ายมีทักษะในการใช้นวัตกรรมและสื่อการสอนที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum x$	ค่า IOC	ความหมาย
		1	2	3	4	5			
42	มีการจัดระบบ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
43	สมาชิกเครือข่ายนำผลการนิเทศ การศึกษาไปใช้ในการจัด กระบวนการเรียนรู้และจัดทำ รายงานผลต่อหน่วยงานต้นสังกัด	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
44	สมาชิกเครือข่ายสามารถจัดระบบ การประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาและระดับเขตพื้นที่ฯ ได้ อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
45	สมาชิกเครือข่ายตรวจสอบคุณภาพ และประเมินภายในสถานศึกษา เป็นไปอย่างถูกต้อง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
46	สมาชิกเครือข่ายสามารถจัดทำ สารสนเทศผลการประเมินคุณภาพ ภายในสถานศึกษาได้อย่าง เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
47	มีการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการ ใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
48	มีการพัฒนาผู้เรียนให้มีการคิด แก้ปัญหาและทักษะชีวิต	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
49	มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อออกแบบ ระบบข้อมูลพื้นฐานด้านปัจจัย ด้าน กระบวนการและด้านผลผลิตการ เรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
50	มีการสร้างเครือข่าย เพื่อการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้าราชการ และ ประสานความร่วมมือในการดำเนิน กิจกรรมด้วยความสมัครใจ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum x$	ค่า IOC	ความหมาย
		1	2	3	4	5			
51	จัดให้มีเครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ อำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการ ดำเนินงานของโรงเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
52	สนับสนุน/ส่งเสริมการให้นักเรียนใช้ เทคโนโลยี ในการศึกษา ค้นคว้า และจัดทำโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
53	มีการจัดทำเว็บไซต์เครือข่าย โรงเรียนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกเครือข่าย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
54	มีการวางแผนและการจัดข้อมูล สารสนเทศอย่างเป็นระบบด้วย เทคโนโลยีที่ทันสมัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
55	มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อ สร้างกลุ่มสังคม (Social media) ทางการบริหารจัดการศึกษาของ เครือข่ายในการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพสูงสุด	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
56	มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่าง สมาชิกเครือข่ายและสิ่งแวดล้อม ต่าง ๆ	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	สอดคล้อง
57	มีบรรยากาศเครือข่ายที่ส่งเสริมการ เรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิก เครือข่าย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
58	เปิดโอกาสให้สมาชิกเรียนรู้และรับ แนวคิดหรือทักษะใหม่ ๆ เพื่อช่วย เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
59	มีความสมดุลระหว่างการควบคุม กับการมีอิสระในการทำงาน	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8	สอดคล้อง
60	มีความยืดหยุ่นในการสนองตอบ ความต้องการของสมาชิกเครือข่าย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum x$	ค่า IOC	ความหมาย
		1	2	3	4	5			
61	มีความพอดีในการให้สมาชิกมีโอกาสในการทำงาน	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	สอดคล้อง
62	มีความเสมอภาคสำหรับสมาชิกทุกคนในเครือข่าย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
63	สมาชิกเครือข่ายมีขวัญกำลังใจและความพึงพอใจการปฏิบัติงานร่วมกัน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
64	ความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่ายที่มีต่อกันในลักษณะของกัลยาณมิตร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
65	สมาชิกเครือข่ายให้เกียรติยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
66	เครือข่ายมีการเสริมสร้างวัฒนธรรมเครือข่ายเพื่อขจัดความขัดแย้ง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
67	มีการเสริมสร้างกิจกรรมสาธารณะและเวทีแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในเครือข่าย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
68	มีบรรยากาศแบบพลังเกื้อกูลสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นลักษณะที่ดีของการทำงานเป็นทีม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
69	สถานศึกษามีวิธีดำเนินการ เพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัย ทางด้านทรัพยากรที่เป็นเงิน และทรัพยากรที่ไม่ใช่เงิน	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8	สอดคล้อง
70	มีการผสมผสานองค์ประกอบในการใช้ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
71	มีการสร้างความตระหนักถึงความร่วมมือในการระดมทรัพยากรร่วมกัน	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	สอดคล้อง

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum x$	ค่า IOC	ความหมาย
		1	2	3	4	5			
72	มีการประชุมวางแผนร่วมกันกับชุมชนและสมาชิกเครือข่ายในการระดมเงิน หรือหาแหล่งทุน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
73	มีการแสวงหา และรวบรวมแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
74	มีการหารายได้จากกาารให้บริการทางด้านวิชาการให้กับชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน มีการจัดเก็บหรือหารายได้จากกาารใช้ทรัพย์สินของสถานศึกษา	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	สอดคล้อง
75	มีการเชิญผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ มาถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่สมาชิกเครือข่าย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
76	มีการจัดทำแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษาตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
77	มีการจัดกิจกรรมร่วมกันภายในเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
78	มีการกำหนดกลไกสร้างระบบจิตใจสมาชิกเครือข่าย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
79	มีการรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสมาชิกเครือข่าย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
80	ผู้นำเครือข่ายมีการจัดหาทรัพยากรสนับสนุนอย่างพอเพียง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
81	ผู้นำเครือข่ายให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ปัญหาให้กับสมาชิก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum x$	ค่า IOC	ความหมาย
		1	2	3	4	5			
82	มีการสร้างผู้นำรุ่นใหม่เพื่อให้การ บริหารเครือข่ายความร่วมมือทาง วิชามีความต่อเนื่องและยั่งยืน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
83	สมาชิกเครือข่ายร่วมกันสร้าง เครื่องมือการวัดประเมินผลและ แบบประเมินกิจกรรมพัฒนาของ เรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
84	สมาชิกเครือข่ายร่วมกันสร้างแบบ ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
85	สมาชิกร่วมกันสร้างแบบประเมิน การอ่าน คิดวิเคราะห์และการเขียน ของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
86	สมาชิกเครือข่ายร่วมกันสร้างแบบ ประเมินคุณธรรมจริยธรรมค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ ผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง

ภาคผนวก จ

คู่มือการพัฒนารูปแบบการบริหารความร่วมมือทางวิชาการ
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คู่มือ (Manual)

การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จัดทำโดย
นายศักรินทร์ สมพิศนภา

คำนำ

เอกสารคู่มือแนวดำเนินการการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำขึ้นเพื่อเป็นสื่อในการส่งเสริมพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เหมาะสำหรับ กลุ่มบุคคล หน่วยงาน/องค์กรที่สมัครใจร่วมกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศึกษาานิเทศก์ ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือในการดำเนินการการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษา ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติและประยุกต์ใช้ในการบริหารการจัดการศึกษาต่อไป

ศักรินทร์ สมพิศนภา

นิสิตปริญญาเอก ดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง

เอกสารคู่มือแนวดำเนินการการพัฒนา รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำขึ้นเพื่อเป็นสื่อในการส่งเสริมพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เหมาะสำหรับ กลุ่มบุคคล หน่วยงาน/องค์กรที่สมัครใจร่วมกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศึกษาานิเทศก์ ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น ใช้เป็นคู่มือในการดำเนินการพัฒนา รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในเอกสารนี้ประกอบด้วย คำชี้แจง วัตถุประสงค์หลักการในการพัฒนาและวัตถุประสงค์เฉพาะกิจกรรมแต่ละเรื่อง ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติและประยุกต์ใช้ในการบริหารการจัดการศึกษา วางแผนงาน โครงการ/กิจกรรม การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล สรุปผล โดยมีรายละเอียดประกอบด้วยสาระสำคัญ 3 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการพัฒนา รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ

เรื่องที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ

เรื่องที่ 3 การนำไปใช้

สำหรับขั้นตอนในการทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

1. ระยะเวลาในการทดลองใช้รูปแบบ 1 เดือน

2. กลุ่มบุคคลหน่วยงาน/องค์กรที่สมัครใจร่วมกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศึกษาานิเทศก์ ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก นำเอกสารคู่มือแนวปฏิบัติการพัฒนา รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ

ร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

แนวคิด ทฤษฎี และหลักการ

เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. หลักการและเหตุผล

กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเป็นองค์กรตามระเบียบของเขตพื้นที่การศึกษาว่าด้วยการจัดกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดขึ้นเพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้การบริหารจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวมให้สูงขึ้น โดยกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเป็นการรวมตัวของสถานศึกษาหลาย ๆ แห่งมารวมตัวกันเพื่อจุดมุ่งหมายในพัฒนาสถานศึกษาในรูปแบบของความร่วมมือ โดยมีเป้าหมายวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายโดยอาศัยความร่วมมือภายในกลุ่มเครือข่ายจากสถานศึกษาขนาดเล็กกลายเป็นหน่วยงานขนาดใหญ่ซึ่งจะทำให้การทำงานในภาพรวมมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มีลักษณะคือกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษามีการทำงานร่วมกันทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล และทั่วไปโดยอาศัยประโยชน์ส่วนรวมที่จะเกิดขึ้นกับสมาชิกในกลุ่มเครือข่าย ซึ่งจะมีคณะกรรมการกลุ่มเครือข่ายขึ้นมาเพื่อบริหารงาน คณะกรรมการประกอบด้วย ประธาน รองประธาน คณะกรรมการกลุ่ม และเลขานุการกลุ่มเครือข่าย ได้มาโดยการคัดเลือกจากสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายองค์ประกอบของกลุ่มเครือข่ายซึ่งจัดตั้งโดยระเบียบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มุมมองร่วมกัน ผลประโยชน์ร่วมกัน จากนั้นจึงจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อเป็นตัวแทนในการบริหารจัดการกิจการในกลุ่มสมาชิกและประสานงานร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่ ซึ่งคณะกรรมการกลุ่มได้มาจากการคัดเลือกภายในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษานั้น

การทำงานร่วมกันในลักษณะของเครือข่ายการศึกษามีจุดเริ่มต้นที่เป็นรูปธรรมชัดเจนตั้งแต่มีการตรากฎหมายการศึกษาแห่งชาติฉบับแรก คือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 8 และมาตรา 9 ได้กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้มีเอกภาพ ด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา

สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษาและยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมอื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2562 : 6 - 7) การทำงานร่วมกันในลักษณะเครือข่ายการศึกษามีความชัดเจนขึ้นเมื่อมีการระบุไว้ในกฎหมายการศึกษา และจากการศึกษาวิจัยในเรื่อง การพัฒนาระบบการ

บริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปฐมวัย พบว่า การจัดการเครือข่ายเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การทำงานเครือข่ายการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น (สมศักดิ์ เอี่ยมดี. 2556 : 216 -224) สอดคล้องกับ จิระศักดิ์ ศรี้อยคำ (2561) ได้ให้ความหมายของการบริหารมีส่วนร่วมไว้ว่า การที่บุคคลมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนนับตั้งแต่ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมแก้ไขปัญหาและรับผิดชอบเพื่อให้เกิดการดำเนินการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น รวมทั้งช่วยลดความขัดแย้งและความเครียดจากการทำงานทำให้ทุกคนรู้สึกพอใจในผลงานที่เกิดขึ้น และเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและผูกพันกับงาน ทำให้งานสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงสามารถสรุปได้ว่า การทำงานร่วมกันในลักษณะของเครือข่ายการศึกษาจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการเครือข่ายไปพร้อม ๆ กัน การทำงานร่วมกันในรูปแบบของเครือข่ายจึงจะสัมฤทธิ์ผลได้

การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญในการบริหารองค์กรเป็นอย่างมาก เพราะผู้บริหารระดับสูงเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหาร มีอิสระในการทำงาน ตลอดจนมีสิทธิในการเสนอแนะความคิดเห็นเพื่อร่วมกันแก้ปัญหา ซึ่งลักษณะดังกล่าวย่อมเป็นแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกผูกพันและร่วมกันรับผิดชอบต่อสิ่งที่ร่วมกันตัดสินใจดำเนินงานให้องค์การประสบผลสำเร็จต่อไป นักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้มากมาย คือ ทำนอง ภูเกิดพิมพ์ (2551) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการดำเนินงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความคิด ความเชื่อและความยึดมั่นของแต่ละบุคคล แต่ละหน่วยงาน แต่ละองค์กร อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับกาลเวลาแต่ละยุคแต่ละสมัยอีกด้วย โดยการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา เพราะทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์และอุทิศตนมากยิ่งขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา สำหรับการมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษาจะต้องให้ผู้เรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ตั้งแต่

การวางแผนพัฒนาสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาและการติดตามประเมินผล กระทรวงศึกษาธิการ, 2562, หน้า 11) ซึ่งคุรุสภาได้กำหนดระดับคุณภาพผู้บริหารการศึกษา ระดับผู้เชี่ยวชาญว่า เป็นการบริหารงานแบบผู้ร่วมงานทุกคนมีส่วนร่วมมุ่งเน้นให้ทุกคนร่วมวางแผน และปฏิบัติตามแผนได้จริง สามารถบ่งชี้ได้ชัดเจนว่า ผลงานส่วนใดเกิดจากผู้ร่วมงานคนใด ขยายผลสู่กลุ่มบุคคลใกล้เคียงกับผู้บริหาร เป้าหมายปฏิบัติการดำเนินงานค้ำประกันถึงผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นกับผู้รับบริการและผู้ร่วมงาน ซึ่งเป็นไปตามที่ตกลงร่วมกัน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2561, หน้า 4) สอดคล้องกับการกำหนดระดับคุณภาพผู้บริหารของคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) ซึ่งได้กำหนดการปฏิบัติงานของผู้บริหารระดับเชี่ยวชาญพิเศษว่าเป็นผู้บริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการบริหารงานเป็นแบบผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมมุ่งเน้นให้ทุกคนวางแผนและปฏิบัติตามแผนได้จริง มีเป้าหมายของการปฏิบัติงานที่ค้ำประกันถึงผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นกับผู้บริหารและผู้ร่วมงาน ซึ่งเป็นไปตามที่ตกลงร่วมกัน สำหรับระดับผู้บริหารทรงคุณวุฒิ หรือผู้บริหารเกียรติคุณ เป็นผู้บริหารที่ยึดถือกระบวนการพัฒนาร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ เป็นระบบเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมพัฒนาและสร้างสรรค์เป็นระบบเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมพัฒนาและสร้างเอกภาพของงาน และกลุ่มรวมทั้งสร้างความสมดุลของสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ค้ำประกันถึงผลการพัฒนาที่ยั่งยืนยาวถาวรทั้งระบบ อันเกิดคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างกว้างขวาง เป็นผลที่ทำให้ทุกคนสร้างงานที่ยั่งยืนยาวทั้งระบบ พัฒนาวิชาชีพอย่างถาวรนำมาซึ่งเกียรติคุณของนักบริหาร เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านวิชาชีพและชีวิตส่วนบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู 2562, หน้า 7-8) สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันของไทยตามแนว พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 กล่าวคือ ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ ในการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ (มาตรา 29) ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมของ สถานศึกษาประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ (มาตรา 40) และให้มีการระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากชุมชนโดยเน้นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาค ทรัพย์สิน และทรัพยากรอื่น ๆ ให้แก่สถานศึกษา มาตรา 58 (2) และให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่เสนอนโยบาย แผนพัฒนามาตรฐานและหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน การสนับสนุนทรัพยากรการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัด

การศึกษาขั้น พื้นฐาน (มาตรา 34) (ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา 19 สิงหาคม 2542) ซึ่งกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้นำมาเป็นแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประการหนึ่ง โดยเน้นการมีส่วนร่วมและการร่วมคิดร่วมทำ (Participation & Collaboration) โดยมีแนวคิดหลักว่า การศึกษาเป็นแหล่งของสาธารณชนที่ทุกคนทุกส่วนของสังคมต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับบุคคลทุกคนและกับสังคมโดยส่วนรวม การศึกษาจึงเป็นเรื่องของทุกคน (All for Education) โดยความคิดนี้เชื่อว่าการให้ทุกคน ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมคิด และร่วมทำเน้นในการจัดการศึกษา ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา จะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ ให้การสนับสนุน และร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาก่อให้เกิดความมุ่งมั่นร่วมกันพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคมได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562, หน้า 6)

จึงสรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ การบริหารโดยให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการจัดการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและทิศทางในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาร่วมดำเนินการให้การสนับสนุนทั้งด้านกำลังความคิด กำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ พร้อมทั้งร่วมกำกับติดตามตรวจสอบและประเมินผล เพื่อให้การศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

ประโยชน์ของรูปแบบ

1. การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น โดยผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันในการบริหารงานทางวิชาการ
2. สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ปีงบประมาณ 2562-2565 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. วิธีการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ

ตาราง 20 วิธีการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ

กิจกรรม	วิธีดำเนินการ/วิธีพัฒนา	ผลที่ได้รับ
1. การรวมกลุ่มเครือข่ายและการเลือกผู้นำเครือข่าย	รวมกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือจากกลุ่มบุคคล หน่วยงาน/องค์กร ด้วยความสมัครใจ	1. โรงเรียนได้กลุ่มบุคคล หน่วยงาน/องค์กร ที่จะรวมกลุ่มเครือข่าย 2. ได้ผู้นำเครือข่าย
2. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและปัญหา	1. บรรยายและศึกษาจากคู่มือ 2. ระดมสมอง 3. ประชุมเชิงปฏิบัติการ	กลุ่มเครือข่ายทราบจุดเด่นและจุดด้อยเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของโรงเรียน
3. การร่วมกันระบุเป้าหมาย	1. อภิปราย 2. ระดมสมอง 3. ประชุมเชิงปฏิบัติการ	ได้ทิศทางในการพัฒนางานวิชาการ
4. การวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์	1. ระดมสมอง 2. ประชุมเชิงปฏิบัติการ 3. อภิปราย 4. บรรยายและศึกษาจากคู่มือ	กลุ่มเครือข่ายได้แผนในการทำงานที่ประกอบด้วย 1) แผนงาน 2) โครงการ 3) แผนปฏิบัติการ
5. การจัดทำแผนปฏิบัติการ/จัดสรรงบประมาณ	1. ประชุมเชิงปฏิบัติการ 2. ระดมสมอง 3. บรรยายและศึกษาจากคู่มือ	แผนงาน โครงการ ได้รับการจัดสรรงบประมาณตามความเหมาะสม
6. การปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์	ดำเนินการตามแผนงาน โครงการ และแผนปฏิบัติการ	การดำเนินงานเป็นไปตามแผนงาน โครงการ และแผนปฏิบัติการ
7. การประเมินผล	ประเมินผลงานที่ได้จากการดำเนินการตามแผนงาน โครงการ และแผนปฏิบัติการ	ผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนงาน โครงการ และแผนปฏิบัติการ

ตาราง 20 (ต่อ)

กิจกรรม	วิธีดำเนินการ/วิธีพัฒนา	ผลที่ได้รับ
8. การรายงานผล	จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการ และแผนปฏิบัติการ	1. รายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการ และแผนปฏิบัติการ 2. รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีการศึกษา 2565 (SAR)

4. องค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ

องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 9 องค์ประกอบ ดังนี้

- 4.1 นโยบายและโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของเครือข่าย
- 4.2 ความร่วมมือของเครือข่ายในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน
- 4.3 การจัดการทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย
- 4.4 การธำรงรักษาเครือข่าย
- 4.5 บรรยากาศแห่งความเสมอภาคและแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันของสมาชิก
- 4.6 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 4.7 การระดมทรัพยากร
- 4.8 การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการวัดและประเมินผลผู้เรียน
- 4.9 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย

4.1 นโยบายและโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของเครือข่าย

นโยบาย คือ กระบวนการการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุตามนโยบายที่มีความต่อเนื่อง มีขั้นตอนกลไกการดำเนินงานที่สัมพันธ์กัน เป็นการแสวงหาวิธีการและแนวทางปรับปรุงนโยบาย แผนงานและการปฏิบัติงานในโครงการให้ดีขึ้น และสร้างกลยุทธ์เพื่อที่จะทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติบังเกิดความสำเร็จ โดยกลุ่มบุคคลในภาครัฐหรือเอกชน ประกอบด้วย

4.1.1 สมาชิกเครือข่ายร่วมกันพิจารณาเพื่อนำนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารของกระทรวงศึกษาธิการมาเป็นแนวทางในการบริหารวิชาการของโรงเรียน

4.1.2 ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายนำผลจากการวิเคราะห์ SWOT มาจัดทำยุทธศาสตร์ร่วมกัน

4.1.3 ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการพัฒนางานได้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด

4.1.4 ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.1.5 ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาที่สามารถนำไปใช้ในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้

4.1.6 ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการกำหนดโครงสร้างการบริหารอย่างชัดเจน

4.1.7 ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการกำหนดการวัดและประเมินผลการปฏิบัติ

4.1.8 ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีการคิดริเริ่มวิธีการเพื่อใช้ในการปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

4.1.9 ผู้นำเครือข่ายกำหนดบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบเพื่อให้การปฏิบัติบรรลุตามเป้าหมาย

4.1.10 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มที่

4.1.11 กำหนดแนวการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบรวมช่วงชั้นและแบบคณะชั้นเพื่อแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้น

4.1.12 การวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างหลากหลายตรงตามมาตรฐาน

4.1.13 การจัดระบบ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนรู้

4.1.14 เครือข่ายตรวจสอบคุณภาพและประเมินภายในสถานศึกษาเป็นไป

อย่างถูกต้อง

4.2 ความร่วมมือของเครือข่ายในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน

ความร่วมมือของเครือข่ายในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน เป็นการร่วมมือของบุคคลในการบริหารงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษาตั้งแต่ คนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ใน 2การทำงานร่วมกันคือ การใช้ทรัพยากรเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ซึ่งเป็นผลผลิตของสถานศึกษาเป็นสำคัญและในการบริหารงานวิชาการนั้นผู้บริหารต้องใช้อำนาจผู้นำและใช้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมเพื่อร่วมพัฒนางานตามภารกิจและขอบข่ายของงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาและการนำหลักสูตรไปใช้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การใช้สื่อ วัสดุประกอบการจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตามผลและรวมไปถึงการวัดและประเมินผล ประกอบด้วย

4.2.1 บุคลากรของสถานศึกษาสร้างเครือข่ายการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

4.2.2 ครูและบุคลากรของสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

4.2.3 ครูและบุคลากรบริหารจัดการเครือข่ายทางวิชาการโดยใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม

4.2.4 ครูและบุคลากรส่งเสริมการมีส่วนร่วมการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

4.2.5 สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน

4.2.6 สมาชิกเครือข่ายมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน และการวิจัย

4.2.7 สมาชิกเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

4.2.8 สมาชิกเครือข่ายได้รับการอบรมนิเทศการเรียนการสอน

4.2.9 สมาชิกเครือข่ายสามารถจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและระดับเขตพื้นที่ฯ ได้อย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง

4.2.10 สมาชิกเครือข่ายมีการนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

4.2.11 สมาชิกเครือข่ายนำผลการนิเทศการศึกษาไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้และจัดทำรายงาน

4.3 การจัดการทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย

การจัดการทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย เป็นการจัดการทรัพยากรการศึกษา ประกอบด้วย การจัดทำแผนงานของสถานศึกษาเพื่อให้ทราบว่าต้องการทำกิจกรรมอะไร การกำหนดทรัพยากรและรวบรวมความต้องการทรัพยากร การจำแนกหมวดหมู่ความต้องการทรัพยากร การแสวงหาทรัพยากร การจัดสรรทรัพยากร การใช้ทรัพยากร การควบคุมการใช้ทรัพยากร และการประเมินการใช้ทรัพยากร ผู้นำและสมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารทรัพยากรและการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผล มีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเครือข่าย ประกอบด้วย

4.3.1 สมาชิกเครือข่ายมีการพัฒนา ปรับปรุงสถานศึกษาให้สอดคล้องหลักการบริหารและการเปลี่ยนแปลงของสังคม

4.3.2 ผู้นำเครือข่ายเปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารทรัพยากรและการดำเนินงานตามแผน

4.3.3 ผู้นำเครือข่ายเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผล

4.3.4 ผู้นำเครือข่ายเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4.3.5 ผู้นำเครือข่ายและสมาชิกร่วมกันกำหนดระเบียบและหลักเกณฑ์การใช้ทรัพยากรร่วมกันของเครือข่าย

4.3.6 การปรับโครงสร้างและพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทและสภาพการขาดแคลนครู

4.4 การธำรงรักษาเครือข่าย

การธำรงรักษาบุคลากร เป็นกิจกรรมที่จะทำให้บุคลากรปฏิบัติงานอยู่กับองค์กรด้วยความเต็มใจ โดยอาศัยการให้สวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล การสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน สร้างความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่ายและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ภายในเครือข่าย มีการจัดกิจกรรมร่วมกันภายในเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง ผู้นำเครือข่ายมีการจัดหาทรัพยากรสนับสนุนอย่างพอเพียงให้ความช่วยเหลือและช่วย

แก้ปัญหาให้กับสมาชิก มีการสร้างผู้นำรุ่นใหม่เพื่อให้การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ มีความต่อเนื่องและยั่งยืน ประกอบด้วย

4.4.1 การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

4.4.2 การจัดกิจกรรมร่วมกันภายในเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง

4.4.3 ผู้นำเครือข่ายมีการจัดหาทรัพยากรสนับสนุนอย่างพอเพียง

4.4.4 ผู้นำเครือข่ายให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ปัญหาให้กับสมาชิก

4.4.5 การสร้างผู้นำรุ่นใหม่เพื่อให้การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการมีความต่อเนื่องและยั่งยืนและยั่งยืน

4.5 บรรยากาศแห่งความเสมอภาคและแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันของสมาชิก

เป็นสภาวะอันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลระหว่าง รูปแบบพฤติกรรมต่าง ๆ และสภาพแวดล้อมขององค์การที่ส่งผลให้บุคคลในเครือข่ายการเกิดความรู้สึก และรับรู้จากการปฏิบัติได้โดยทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการจูงใจและพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของบุคคลในเครือข่ายส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกเครือข่าย เปิดโอกาสให้สมาชิกเรียนรู้และรับแนวคิดหรือทักษะใหม่ ๆ เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน มีความสมดุลและมีความยืดหยุ่นในการสนองตอบความต้องการของสมาชิกเครือข่าย มีความเสมอภาคสร้างขวัญกำลังใจ และความพึงพอใจการปฏิบัติงานร่วมกัน ประกอบด้วย

4.5.1 บรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกเครือข่าย

4.5.2 เปิดโอกาสให้สมาชิกเรียนรู้และมีแนวคิดหรือทักษะใหม่ ๆ เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

4.5.3 มีการทำงานที่สมดุลระหว่างการทำงานตามกฎเกณฑ์และความอิสระในการพัฒนา

4.5.4 ความยืดหยุ่นในการสนองตอบความต้องการของสมาชิกเครือข่าย

4.5.5 ให้สมาชิกได้มีโอกาสในการทำงานอย่างเหมาะสม เพียงพอ

4.5.6 สมาชิกทุกคนมีความเสมอภาคกัน

4.5.7 สมาชิกเครือข่ายได้มีขวัญกำลังใจ และความพึงพอใจการปฏิบัติงานร่วมกัน

4.5.8 มีการกำหนดกลไกเพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับสมาชิก

4.5.9 สมาชิกเครือข่ายมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นกัลยาณมิตร

4.5.10 สมาชิกเครือข่ายให้เกียรติในการยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

4.5.11 มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันของสมาชิกเครือข่าย

4.5.12 เครือข่ายมีการเสริมสร้างวัฒนธรรมโดยปราศจากความขัดแย้ง

4.5.13 มีการเสริมสร้างกิจกรรมและเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเครือข่าย

4.5.14 บรรยากาศแบบพลังเกื้อกูล สามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นลักษณะที่ดีของการทำงานเป็นทีม

4.5.15 การสร้างเครือข่ายเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสานความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม

4.6 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

เทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นระบบ เพื่อใช้ปฏิบัติในการแก้ปัญหาการศึกษาและการเรียนการสอน ครอบคลุมวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ เทคโนโลยีทางการศึกษา มีการวางแผนและการจัดข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย สมาชิกเครือข่ายสามารถจัดทำสารสนเทศผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม มีการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา เพื่อออกแบบระบบข้อมูลพื้นฐานด้านปัจจัย ด้านกระบวนการและด้านผลผลิตการเรียนรู้ จัดให้มีเครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการดำเนินงานของโรงเรียน สนับสนุน/ส่งเสริมการให้นักเรียนใช้เทคโนโลยี ในการศึกษา ค้นคว้า และจัดทำโครงการ มีการจัดทำเว็บไซต์เครือข่ายโรงเรียนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกเครือข่าย มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อสร้างกลุ่มสังคม (Social media) ทางการบริหารจัดการศึกษาของเครือข่ายในการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงสุด ประกอบด้วย

4.6.1 การวางแผนและการจัดข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ

4.6.2 สมาชิกเครือข่ายสามารถจัดทำสารสนเทศผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา

4.6.3 การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

4.6.4 การใช้เทคโนโลยีเพื่อออกแบบระบบข้อมูลพื้นฐานด้านปัจจัย ด้านกระบวนการและด้านผลผลิตการเรียนรู้

4.6.5 การใช้เครื่องมืออุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการดำเนินงานของโรงเรียน

4.6.6 สนับสนุนการให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีการศึกษา ค้นคว้า และจัดทำ
โครงการ

4.6.7 จัดทำเว็บไซต์เครือข่ายโรงเรียนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายใน
และภายนอกเครือข่าย

4.6.8 การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อสร้างกลุ่มสังคม (Social media) ใน
การบริหารจัดการศึกษาของสมาชิกเครือข่ายในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

4.6.9 เครือข่ายมีทักษะในการใช้นวัตกรรมและสื่อการสอนที่เหมาะสมกับ
การจัดการเรียนรู้

4.7 การระดมทรัพยากร

การระดมทรัพยากรคือการระดมทรัพยากรในท้องถิ่น เป็นการรวบรวมแสวงหา
ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือในชุมชนทั้งหมด ทั้งทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรการเงิน ทรัพยากร
ทางสังคม และทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา
เพื่อให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา
สถานศึกษามีวิธิดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัยทางด้านทรัพยากรที่เป็นเงิน และทรัพยากรที่ไม่ใช่
เงินมีการผสมผสานองค์ประกอบในการใช้ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ประสบความสำเร็จ มี
ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล มีการสร้างความตระหนักถึงความร่วมมือในการระดมทรัพยากร
ร่วมกัน มีการประชุมวางแผนร่วมกันกับชุมชนและสมาชิกเครือข่ายในการระดมเงิน หรือหาแหล่ง
ทุน มีการแสวงหา และรวบรวมแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกชุมชน มีการเชิญผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญใน
สาขาต่าง ๆ มาถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่สมาชิกเครือข่าย สมาชิกเครือข่ายร่วมกัน
จัดหาและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

4.7.1 สถานศึกษามีวิธีการระดมทรัพยากรและปัจจัยต่าง ๆ ในรูปแบบที่
เหมาะสม

4.7.2 การผสมผสานองค์ประกอบในการใช้ปัจจัยที่เกี่ยวข้องให้ประส
ความสำเร็จ

4.7.3 การสร้างความตระหนักถึงความร่วมมือในการระดมทรัพยากรร่วมกัน

4.7.4 การประชุมวางแผนร่วมกันกับชุมชนและสมาชิกเครือข่ายในการระดม
เงิน หรือหาแหล่งทุน

4.7.5 การแสวงหา และรวบรวมแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน

4.7.6 การหารายได้จากบริการทางด้านวิชาการให้กับชุมชนและหน่วยงาน

4.7.7 การเชิญผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ มาถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่สมาชิกเครือข่าย

4.7.8 การจัดทำแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษาตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของทางราชการ

4.7.9 สมาชิกเครือข่ายร่วมกันจัดหาและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4.8 การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการวัดและประเมินผลผู้เรียน

การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการวัดและประเมินผลผู้เรียนมีความจำเป็นสำหรับเครือข่าย ถ้าสมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนจะให้เกิดความร่วมมือกันทำงาน ดังนั้นผู้อำนวยการสถานศึกษาในฐานะผู้นำเครือข่ายจึงต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่าย ประกอบด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างเครื่องมือการวัด ประเมินผลและแบบประเมินกิจกรรมพัฒนาของผู้เรียน ประกอบด้วย

4.8.1 การพัฒนาผู้เรียนให้มีการคิดแก้ปัญหาและทักษะชีวิต

4.8.2 สมาชิกเครือข่ายร่วมกันสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลกิจกรรมพัฒนาของผู้เรียน

4.8.3 สมาชิกเครือข่ายร่วมกันสร้างแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

4.8.4 สมาชิกเครือข่ายร่วมกันสร้างแบบประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และการเขียนของผู้เรียน

4.9 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย

ผู้นำทางวิชาการ เป็นบุคคลที่สำคัญต่อความสำเร็จของเครือข่าย เพราะแกนนำหรือผู้นำมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องวางแผนสั่งการดูแลและควบคุมให้บุคลากรขององค์กรปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้นำมีความคิดกว้างไกล และมีความเชี่ยวชาญทางวิชาการ มีความตั้งใจและความกล้าในการนำเสนอแนวคิดใหม่เพื่อปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนางานด้านวิชาการ เพื่อนำเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของโรงเรียนไปปฏิบัติ ผู้บริหารมีการวางแผนและปฏิบัติงานวิชาการ ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ และการจัดกิจกรรมทางสังคมเพื่อเสริมสร้างเชาว์ปัญญาของนักเรียน ผู้บริหารและครู

ของสถานศึกษาร่วมกันพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน ประกอบด้วย

4.9.1 ผู้บริหารเครือข่ายมีภาวะผู้นำ ความคิดกว้างไกล และมีความเชี่ยวชาญทางวิชาการ

4.9.2 ผู้บริหารมีความตั้งใจและความเชื่อมั่นในการนำเสนอแนวคิดเพื่อปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

4.9.3 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูได้พัฒนางานด้านวิชาการ และนำไปใช้ในทางปฏิบัติ

4.9.4 ผู้บริหารสร้างความเชื่อมั่นว่าโครงการและกิจกรรมของโรงเรียนมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

4.9.5 ผู้บริหารใช้ผลการวิจัยและผลการปฏิบัติทางการศึกษามาใช้ในการออกแบบกิจกรรมและโครงการของโรงเรียน

4.9.6 ผู้บริหารมีการวางแผนและปฏิบัติงานวิชาการร่วมกับครู

4.9.7 ผู้บริหารและครูร่วมกันประเมินผลโครงการกิจกรรมทางวิชาการ

4.9.8 ผู้บริหารให้การสนับสนุนและช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ

4.9.9 ผู้บริหารประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการของครู

4.9.10 ผู้บริหารและครูร่วมกันพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน

5. การนำไปใช้

ส่วนการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย เจ็อนไขสู่ความสำเร็จและผลที่เกิดขึ้นหลังจากใช้รูปแบบ

5.1 เจ็อนไขสู่ความสำเร็จ

ในการนำรูปแบบการพัฒนาแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทาง วิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัด คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้สำหรับการพัฒนาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทาง วิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ผู้นำเครือข่ายควรศึกษาองค์ประกอบของการบริหาร เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กแต่ละองค์ประกอบให้เกิดความ

เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อสามารถนำไปสร้างกรอบแนวทางในการพัฒนาเครือข่าย เพื่อให้งานด้านวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก อันจะนำไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จของโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีเงื่อนไขแห่งความสำเร็จ ดังนี้

เงื่อนไขที่ 1 นโยบายการจัดการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด

นโยบายการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

1. นโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีความชัดเจนต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม มีการกำหนดนโยบายเฉพาะ มีมาตรการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา โดยทุกฝ่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2. นโยบายการจัดการศึกษา โดยอาศัยแนวทางการจัดการทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ ต้องมีความชัดเจนในการบริหารจัดการ ซึ่งในส่วนหนึ่งของนโยบาย สถานศึกษาต้องร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา

3. รัฐบาลและหน่วยงานต้นสังกัดควรปรับวิธีการจัดสรรงบประมาณ โดยกำหนดงบประมาณสนับสนุนการจัดตั้งเครือข่ายที่ชัดเจน มีมาตรการสนับสนุนหรือช่วยเหลือภาคเอกชนในการเข้ามาช่วยสนับสนุนการศึกษา เช่น มีการลดภาษี สำหรับหน่วยงาน บริษัท ห้างร้านเอกชน ที่สนับสนุนการจัดการศึกษา

4. รัฐบาลและหน่วยงานต้นสังกัดควรปรับหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพบริบท เชิงพื้นที่ เชิงนโยบาย ที่แตกต่างกันในแต่ละเขตพื้นที่ จะทำให้ได้ข้อมูลสะท้อนภาพจริงในการจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

เงื่อนไขที่ 2 ความยืดหยุ่นในการจัดตั้งเครือข่ายด้านสมาชิกและดำเนินการเครือข่าย

ความยืดหยุ่นในการจัดตั้งเครือข่ายด้านสมาชิกและดำเนินการเครือข่าย มีดังนี้

1. การรวมกลุ่มเครือข่าย ควรมีการรวมกลุ่มโดยสมัครใจของสมาชิกเครือข่าย เป็นการรวมตัวของสมาชิกเครือข่าย โดยมีกลุ่มโรงเรียนเป็นตัวกลางในการประสานและจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก

2. การจัดตั้งเครือข่าย ควรมีข้อตกลงร่วมกันของสมาชิกเครือข่ายในการทำกิจกรรมของเครือข่ายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน ร่วมกัน และนำองค์ประกอบของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ ที่เครือข่ายจัดตั้ง

3. คณะกรรมการเครือข่าย ควรมีความยืดหยุ่น เพราะเป็นองค์คณะบุคคลที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ควรมีการสรรหาจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีความตั้งใจที่จะร่วมกิจกรรมและขับเคลื่อนเครือข่ายให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

5.2 ผลที่เกิดขึ้นหลังจากใช้รูปแบบ

5.2.1 ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กมีแนวทางและวิธีการพัฒนาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ตามบริบทการพัฒนาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กได้

5.2.2 โรงเรียนขนาดเล็กสามารถดำเนินงานต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2.3 โรงเรียนขนาดเล็กได้รับการพัฒนาเป็นองค์กรที่มีประสิทธิผลจากการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ สามารถดำเนินการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้คงอยู่

6. วิธีการวัดและประเมินประสิทธิภาพ

การประเมินผลความสำเร็จของการปฏิบัติงานตามรูปแบบที่นำไปใช้ เน้นการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนที่มีผลโดยตรงกับการบรรลุเป้าหมายและมาตรฐานตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ โดยพิจารณาจากหลักการต่อไปนี้

ตาราง 21 การประเมินผลสำเร็จของการปฏิบัติงาน

ประเด็นประเมินผลความสำเร็จ	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
1. มีความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของแผนงานตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้					
2. มีความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของงาน/โครงการ ตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้					
3. มีผลกระทบของงาน/โครงการ ที่มีต่อแผนงาน					
4. มีการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของงาน/โครงการ					
5. มีผลกระทบของปัจจัยภายนอกที่อยู่นอกเหนือการควบคุมและมีผลต่อความสำเร็จของงาน/โครงการ และแผนงาน					

การประเมินผลโครงการ

รูปแบบการประเมินผลโครงการที่ผู้วิจัยนำมาใช้และเหมาะสมกับโรงเรียนคือ การประเมินผลแบบ CIPP MODEL ซึ่งประกอบด้วย

1) การประเมินผลบริบท หรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินผลโครงการในภาพกว้างเพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการ

2) การประเมินผลปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยนำเข้า ได้แก่ การประเมินในอัตรากำลัง งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ วิธีการจัดการเวลา ฯลฯ ว่ามีเพียงพอหรือไม่ การประเมินผลปัจจัยเบื้องต้นจะช่วยให้ได้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจว่า ควรปรับปรุงวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติการอย่างไร ใช้อัตรากำลังเท่าใด วางแผนและดำเนินการอย่างไร

3) การประเมินผลกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินงานตามขั้นตอนของงาน/โครงการที่ได้กำหนดไว้ เป็นการค้นหาคำตอบว่าระบบการทำงาน กลไก ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรบุคคล วิธีการติดต่อสื่อสาร ฯลฯ มีประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่ มากน้อยเพียงใด จะมีแนวทางในการปรับปรุงอย่างไร

4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดผลและแปลความหมายของผลสำเร็จของงาน/โครงการ หากผลงานที่ทำได้สูงกว่าเกณฑ์ แสดงว่าโครงการประสบผลสำเร็จ แต่ถ้าผลงานที่ต่ำกว่าเกณฑ์ก็แสดงว่าโครงการไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งผู้ประเมินจะต้องอธิบายถึงสาเหตุ ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น โดยอาจรายงานการประเมินผล สภาพแวดล้อม การประเมินปัจจัยเบื้องต้น การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต

การรายงานผล

การรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียน เป็นการแสดงผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน ที่ส่งผลมาจากการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็กกว่า บรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาหรือไม่

ขั้นตอนในการดำเนินการจัดทำรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี มีดังนี้

- 1) กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ 1) ผู้บริหาร/กรรมการ 2) นักเรียน 3) ผู้ปกครอง 4) ชุมชน 5) หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน
- 2) วางแผนการจัดทำรายงานในเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดช่วงเวลาในการจัดทำ รายละเอียดการรายงาน ตลอดจนเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ
- 3) กำหนดรูปแบบการรายงานให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย
- 4) แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งควรแต่งตั้งคณะทำงานจากบุคคลผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานด้านวิชาการงบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไป
- 5) รวบรวม วิเคราะห์ แผลผลและนำเสนอข้อมูลผลการดำเนินงาน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ศักรินทร์ สมพิศนภา
วัน เดือน ปี เกิด	29 พฤษภาคม 2523
สถานที่เกิด	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี บธ.บ. สาขาระบบสารสนเทศ ม.เทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ปริญญาโท ศษ.ม. สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ม. เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ที่อยู่ปัจจุบัน	96/44 หมู่ 5 หมู่บ้านตวงทอง ตำบลลุมพินี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งหัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนวัดตูม (สิริปัญญาประชาสรรค์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
ผลงานตีพิมพ์	วารสารศิลปการจัดการ ปีที่ 6 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2565)